

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Lars Bækhøj

Danske i
ARGENTINA

Det danske Forlag, København

LARS BÆKHØJ

Danske i Argentina

DET DANSKE FORLAG
KØBENHAVN

1948

Andelsbogtrykkeriet i Odense

*Kolombo leged ved Havets Rand,
opvokset for Vind og Vove,
og drømte sødt om det skjulte Land
med Guld og med grønne Skove ;
for ham var Havet ej mer end Dam,
han knap sig ønskede en Fjederham.*

*Af al den Vælde og alt det Guld,
som Spanien vandt saa fage,
kun Rygtets Bobler og Kubas Muld
med Styrmandens Ben er tilbage ;
men Verdenshavet til fjerne Ø
endnu dog kaldes den spanske Sø.*

*Og naar den sortner en Solskinsdag
af tusinde Master høje,
og dejlig vajer Alverdens Flag
i Stavn under gyldne Fløje :
i Glans man skuer Kolombos Daad
og skimter Himlens forborgne Raad.*

N. F. S. Grundtvig.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	7
Argentina	9
Et fantastisk Rygte og et Besøg.....	13
Hans Christensen Fugl.....	18
Juan Fugl grundlægger et Nybyggersamfund	34
Campen omkring Tandil dyrkes op	57
Necochea	99
Tres Arroyos	107
Det samlede danske Omraade.....	118
De første danske Menigheder.....	135
Dansk Skolearbejde.....	158
Folkeligt og socialt Arbejde	178
Livet i Hjemmene og den unge Slægt.....	187
Grupper af Danske i forskellige Egne.....	203
Mendoza, Bariloche, Rio Negro Dalen, Kolonien Eldo- rado, Deltaøerne, Viedma, Gallegos, Chascomus, Saguier.	
Hovedstaden	224
Den danske Befolkning og de danske Konsuler, For- eninger af forskellig Art, Blade og Bøger, Kirkeligt Arbejde i Hovedstaden.	
De udvandrede og Hjemlandet	249

FORORD

Danske i Argentina« er et Forsøg paa at give et Billede af danske Udvandrerers Liv og Færden i det fjerne og fremmede Land. Tidspunktet for en saadan Skildrings Fremkomst synes netop gunstigt nu. Der er gaaet noget over 100 Aar, siden de første Danske slog sig ned derude; og Udvandringen har nu i næsten en Sned Aar været standset, saa at de forløbne 100 Aar danner et nogenlunde overskueligt Tidsafsnit.

Det har været nødvendigt at samle Skildringen om enkelte Personer og Familier. Udvalget af disse Personer og Familier er foretaget under Hensyn til, at de foruden at være særprægede Mennesker tillige har betydet noget for det hele danske Samfund, enten fordi de var Vejvisere til nye Egne eller har gjort en særlig Indsats for Bevarelsen af dansk Sprog og Kultur ved at staa i levende Forbindelse med Hjemlandet eller ved at arbejde for Sammenhold mellem Udvandrerne. Mange flere end dem, der her kan nævnes, havde fortjent at blive omtalt, men Pladsen har ikke tilladt det.

De første Forarbejder til denne Bog er gjort allerede for ca. 40 Aar siden, mens jeg var Lærer i Tandil, idet »Dansk Skoleforening i Argentina«, som blev stiftet i 1908, udgav et Aarsskrift, som ogsaa bragte Skildringer af de første danske Nybyggeres Liv og Kaar i Tandil. I Aargangene for 1908—14 skrev jeg en Række Artikler om de første danske Tandilfolk. Beretningerne var væsentlig bygget over Optegnelser efter »de gamle«s mundtlige Fortællinger, men dog ogsaa paa Kirkebøger og Foreningsprotokoller. Skildringen af Juan Fugl i Aargangene 1912—14 er nærmest Uddrag af Fugls Erindringer, som jeg efter min Hjemkomst til Danmark i 1911 af Enkefru Fugl fik Tilladelse til at læse.

Beretningerne i Aarsskrifterne var mest beregnet paa Læsere i Argentina; men allerede den Gang syslede jeg med Tanken om

at skrive en Bog om Danske i Argentina for Læsere i Danmark. Min Gerning levnedede mig imidlertid ikke Tid dertil. Først nu lader Tanken sig realisere. I de 40 Aar er der imidlertid sket meget, som ogsaa maa tages med, saa Arbejdet er mere omfattende, end det vilde have været den Gang.

Af skriftlige Kilder, som jeg har benyttet ved Udarbejdelsen af Bogen, kan jeg nævne: De tre danskargentinske Blade »Tandils Tidende«, »Skandinaven« og »Syd og Nord«, som findes paa Universitetsbiblioteket i København, Love og Aarsberetninger for de danske Foreninger i Argentina, »Festskrift« udgivet af den danske Menighed i Tandil ved Halvtredsaarsjubilaet i 1927, Konsul C. Carbels Bog »Argentina« fra 1925, Ejnar Mikkelsen: »Hvor Guldet gror« 1927, Johs. Bennike: »Danske Episoder ved La Plata Floden« 1936 og Oluf Johansen: »Nybygger«. De sidste fire Bøger er trykt i København. Endvidere har jeg med Udenrigsministeriets Tilladelse gennemgaaet Indberetningerne fra de danske Konsuler i Argentina, som findes i Rigsarkivet. Og endelig har Fugls Datter, Fru Valgerda Meyer, elskværdigst laant mig Faderens Dagbøger fra Rejsen og de første Aar i Argentina samt nogle Stilebøger fra Seminarietiden.

I øvrigt maa jeg henvise til, at jeg som 13-aarig kom til Argentina sammen med mine Forældre og Søskende i 1889. Jeg har passet Kvæg og Faar sammen med Gauchos og arbejdet ved Landbrug i 10 Aar, senere været Lærer i Tandil i 5 Aar. Og efter at jeg har faaet min Gerning i Danmark, har jeg som Foredragsholder besøgt de danske Kredse derude i 1923, 1933 og 1946—47. Jeg har personlig kendt de allerfleste af de Mennesker, jeg har skrevet om, og jeg har besøgt alle de Steder, hvor der bor større Grupper af Danske.

Mange Mennesker, hvis Navne det er umuligt at nævne, skylder jeg Tak for værdifuld Hjælp ved Fremskaffelse af Oplysninger og af Billedmateriale. Men Bogen som Helhed skulde være en Afbetaling paa den Taknemlighedsgæld, hvori jeg staar til Danske i Argentina og til Landet i det hele for en Række rige og frugtbare Aar i Barndom, Ungdom og den første Manddom.

Lars Bæk høj.

ARGENTINA

Den argentinske Republik (La Republica Argentina) optager den sydlige Del af Sydamerika fra Andesbjergkæden i Vest til Uruguay Floden og Atlanterhavet i Øst og fra lidt Nord for Stenbukkens Vendekreds i Nord til Ildlandet i Syd. Ialt 3 Mill. km². Landet skraaner fra Andeskæden mod Sydøst. Det meste er Slette-land. Der findes dog nogle Bjerggrupper i Provinsen Córdoba og i den sydlige Del af Buenos Aires Provinsen, hvor vi har Ventana-bjergene, der naar en Højde af 1.300 m, og Tandilbjergene, der kun hæver sig ca. 450 m over Havet. Klimaet er paa Grund af den store Udstrækning i Nord—Syd meget forskelligt, i den Del, hvor de fleste Danske bor, er det med Hensyn til Varme omtrent som i Spanien og Italien. Nedbøren er ogsaa meget uensartet. I de østlige Provinser er der rigelig Regn, saa der kan drives Kornavl med godt Udbytte, men længere mod Vest regner det meget lidt, og helt ude ved Andesbjergene saa godt som slet ikke, saa der vokser hverken Græs eller Korn, uden hvor man kan overrisle Jorden med Vandet fra de Floder, der kommer ned fra Andesbjergene. I den nordøstlige Del af Landet, hvor det regner meget, er der megen Skov. Men i den øvrige Del vokser der, hvor Jorden ikke er dyrket, kun Græs, og i de ørkenagtige Egne mod Vest kun tornet Krat og kaktusagtige Vækster. I Patagonien, Landet Syd for Rio Negro Floden, kan der næsten kun drives Faareavl. Men dér findes Oliekilder.

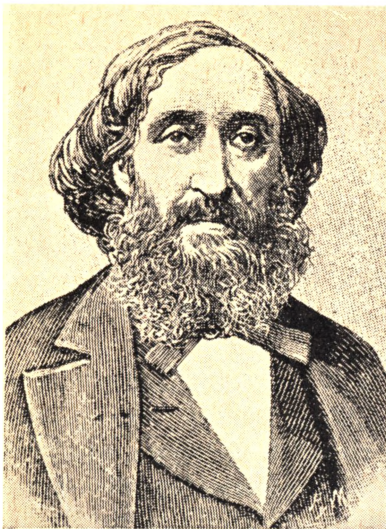
Før 1500 var Landet i hele sin Udstrækning beboet af de saakaldte Indianere. De levede endnu paa et Stenaldertrin, idet de kun i de nordligste Egne kendte lidt til Dyrkning af Planter. De havde kun svag Forbindelse med det fremskredne Kultursamfund i Peru, hvor Inca-Folket boede.

Den første Europæer sejlede ind i La Plata Floden i 1516. Et

Hundrede Aar efter var hele det nuværende Argentina Nord for en Linie Buenos Aires — Mendoza besat af Spanierne, og de fleste af de nuværende Provinshovedstæder var grundlagt. Den spanske Regering havde i de Tider meget nær Forbindelse med Pavestolen. Den katolske Kirke lagde megen Vægt paa, at Indianerne blev beskyttede imod Europæernes Udbytning, og at de blev vundne for Kristendommen. For at fremme dette Formaal begunstigede den spanske Regering ægteskabelige Forbindelser mellem spanske Mænd og indianske Kvinder, de spanske Erobrere havde kun sjældent Kvinder med sig. Saadanne Forbindelser blev meget hyppige, og der indleddes her en Blanding mellem Spaniere og Indianere, som fortsattes helt op imod 1800; og disse Blandingsfolk udgør Hovedelementet i den argentinske Befolkning.

Spanierne førte Heste, Kvæg, Faar, Svin, Hunde og Høns til

Bartolomé Mitre, Præsident 1862—68.

Domingo F. Sarmiento, Præsident 1868—74.

Landet fra Europa, da disse Dyr ikke fandtes der. Heste og Kvæg slap fra Menneskene, de formerede sig frit paa de vældige Græs-sletter, og snart var der i Hundredtusindvis af vilde og herreløse Heste og Kvæghoveder. — Faar, Svin og Høns trivedes kun under Menneskenes Beskyttelse. Den nye Befolkning, der nu blev til, ernærede sig af Kvæg- og Faareavl. Alt Bevogtningsarbejdet udførtes til Hest, ligesom Hesten var det eneste Befordringsmiddel, der stod til Raadighed. Disse Kvæghyrder (Gauchos, udt. Gautsjos) blev glimrende Ryttere, og der dannedes her en Mennesketype, der dels var præget af Spaniernes Dristighed, Snarraadighed, høflige og værdige Optræden, og dels af Indianernes nære Samliv med Naturen og deres primitive Frihedstrang og Herskerlyst.

I Begyndelsen af det 19. Aarh. rev Argentinerne, ligesom Befolkningen i de øvrige spanske Kolonier, sig løs fra Spanien og dannede en selvstændig Republik fra 1816. Det tog dog lang Tid, inden det lykkedes at faa organiseret en varig politisk Magt. Man maatte først igennem en blodig Diktaturperiode fra 1835 til 1852 under Juan Manuel Rosas. I 1853 blev der vedtaget en Grundlov, som i 1862 udstraktes til at gælde for hele Republikken. Og siden da har der i det store og hele været rolige og lovlige Tilstande. Denne Grundlov ligner meget Forenede Staters. Landet er inddelt i 14 Pro-

vinser, der hver har sin lille Rigsdag, Ministerium og Guvernør; desuden er der 10 Territorier, som ikke har egen Rigsdag. Hele Landet styres af en Kongres, der vælges ved almindelig Valgret (18 Aar) og et Senat, der vælges af Provinskongresserne, 2 for hver. Præsidenten vælges gennem Valgmænd af hele Vælgerfolket.

Fra Vedtagelsen af den nye Grundlov tager Indvandringen Fart. I Aarene 1857—1938 indvandrede og blev i Landet ca. 3.5 Mill. Personer fra Europa; af disse var 80 pCt. fra Spanien, Frankrig og Italien; 16 pCt. fra de slaviske Lande, Balkan og Syrien og kun 4 pCt. fra England, Tyskland og de skandinaviske Lande, Holland og Schweiz.

Ved Aar 1800 havde Argentina kun ca. 400.000 Indbyggere; i 1870: 1.8 Mill.; 1895: 4 Mill.; 1914: 8 Mill. og 1947: 16 Mill. De fleste af Indvandrerne blev i de østlige kornavlende Provinser, og det er dem, der fremmer Kornavlens. Indtil 1880 indførte Argentina Korn. I Tiaaret 1937—46 avlede Argentina aarligt 6 Mill. Tons Hvede, 7 Mill. Tons Majs og 1.5 Mill. Tons Hør (til Olieudvinding). Indvandringen har ogsaa virket til, at Kvæg- og Faarebestanden er blevet forædlet, selv om ogsaa adskillige af de indfødte Godsejere var baade interesserede og dygtige Opdrættere. Der var i Argentina i 1945: 7.5 Mill. Heste, 34 Mill. Stk. Kvæg og 56 Mill. Stk. Faar.

Argentina udfører især Kød, Uld, Huder, Skind, Hvede, Majs og Mejeriprodukter. Udførselen havde i 1943 en Værdi af ca. 2.6 Milliarder Kr.; Indførselens Værdi var 1.3 Milliarder Kr. Langt den største Del af Handelsvarerne gaar over Havnen i Buenos Aires. Denne By havde i 1945 2.6 Mill. Indbyggere; derefter havde Rosario 530.000, Córdoba 300.000 og La Plata 250.000 Indbyggere.

Argentina har af alle latinamerikanske Republikker det højeste Procenttal af Europæere og disses Efterkommere i sin Befolkning. Mange Argentinere betragter deres Land som det førende indenfor de latinamerikanske Staters Kreds.

ET FANTASTISK RYGTE OG ET BESØG

I Juli Maaned i Aaret 1700 modtog Guvernøren i Buenos Aires, Maldonado, et Brev fra Kong Carl II af Spanien, som heri bad ham ufortøvet træffe Forberedelser til at forsvare Byen, da den danske Konge foretog Flaaderustninger i den Hensigt at erobre Buenos Aires.

Guvernøren fik travlt med at lade Kysterne afpatrojlere for at holde Øje med den ventede Flaade. Og der blev sendt ridende Ilbud til Indianermissionerne om straks at sende 2000 væbnede Indianere til Hovedstaden, for at de kunde hjælpe med at forsvare Byen.

De 2000 Indianere kom godt nok. De laa i omtrent et Aars Tid i Lejr udenfor Buenos Aires og ventede paa Fjenden; men da de farlige Danske fremdeles ikke viste sig, fik de endelig Lov til at drage hjem igen.

Danske Historikere kender intet til Planer om et saadant Togt. Men i Rigsarkivet i København findes flere Skrivelser fra en De Gissey i Brandenburg, hvori han foreslaar den danske Konge, Kristian den Femte, at foretage et saadant Erobringstogt til Buenos Aires.

Sagen var nemlig den, at den danske Regering havde betydelige Pengebeløb til gode i Spanien for danske Skibe og Skibsladninger, som Spanierne under Krigen med Frankrig havde opbragt og beholdt. Og da den spanske Konge trods gentagne Løfter derom ikke havde betalt, mente Hr. De Gissey, at Danmark kunde tvinge Kong Carl til at betale ved at indtage Byen, der beherskede det store La Plata Flodnet, og dersom den spanske Konge fremdeles nægtede at betale, kunde Danmark skaffe sig Erstatning ved at plyndre og udnytte Landet. De Gissey synes selv at have haft Lyst

Ruiner af en af Indianermissionernes Domkirker i Territoriet Misiones.

til at blive Fører paa et saadant Togt. Han mente, Erobringen kunde fuldføres med 1000 Mand.

Den danske Regering har ikke ønsket at inlade sig paa dette Eventyr. Men De Gisseys Forslag maa være bleven bekendt udenfor Regeringskredse; og den spanske Gesandt i Nederlandene har faaet Oplysning om Forslaget og har gjort sin Regering i Madrid opmærksom paa den Fare, der truede Buenos Aires. Heraf Kongens Brev og de 2000 Indianeres aarelange Ophold i Lejren.

Flere argentinske Historikere omtaler Sagen. En af dem beretter, at i 1699 søgte Danskerne at indtage Buenos Aires, men de trak sig tilbage, da de saa, at Byens Befolkning beredte sig paa at forsvare sig.

I 1840 besøgte den danske Fregat »Bellona« Montevideo og Buenos Aires. »Foruden at være et Øvelsestogt for Fregattens Besætning havde Missionen fortrinsvis et politisk-mercantilt Formaal: at slutte saadanne Forbindelser med de sydamerikanske Republikker og at indhente saadanne Oplysninger om Forholdene i disse fremmede Stater, som kunde være til Fordel for den danske Skibsfart og Handel«, saaledes beskriver Præsten D. Pontoppidan i sin Bog »Rejse til Sydamerika« Fregattens Bestemmelse.

Bellonas Chef var Kammerherre, Kommandør Christian Wulff (1777—1843), som havde løst betydningsfulde Opgaver som Søoffi-

cer under Krigen med Englænderne i Aarene 1807—14. Fregatten førte 46 Kanoner og havde henved 300 Mand om Bord.

Danmark havde i de foregaaende Aar sluttet Handelsaftaler med Regeringerne i Mexico, Venezuela og Brasilien. Nu ønskede man at træffe lignende Aftaler med Regeringerne i Uruguay, Argentina, Chile og, hvis Tid og Omstændigheder tillod det, med Peru, Bolivia og Ecuador.

Den 11. Decb. 1840 løb »Bellona« ind i La Plata Flodens Munding; og efter at have ligget i nogen Tid foran Montevideo, hvor der førtes Forhandlinger, ankrede Fregatten op paa Buenos Aires' Rhed. Der var endnu den Gang ikke nogen Havnekaj i Buenos Aires, og Dybden i Floden var ogsaa for ringe til, at Skibet kunde gaa helt ind, det blev liggende $2\frac{1}{2}$ Sømil ude paa Floden. Alleerede den 20. Decb. gik Kommandør Wulff i Land og søgte Forbindelse med den argentinske Udenrigsminister Felipe Arana.

I 1840 stod Diktatoren Rosas paa Højden af sin Magt. For nogle Maaneder siden havde General Lavalle ført en Oprørshær imod Buenos Aires, støttet af en fransk Flaade, der laa og blokerede Havnen for at tvinge Rosas til at gøre en Uret god igen, der var øvet imod franske Statsborgere. Men i Slutningen af Oktober havde Rosas opnaaet at faa Fred med Frankrig og faa Blokaden hævet. General Lavalle havde maattet trække sig bort med sin Hær; og Rosas var tilsyneladende stærkere end nogensinde før. Han ønskede gerne at slutte Forbindelse med europæiske Regeringer, hvorved han overfor sine Fjender kunde dokumentere, at han var Republikkens lovlige Styrer.

Kommandør Wulffs Forhandlinger trak dog meget længe ud. Først i Slutningen af Januar kunde »Bellona« sejle videre paa sit Togt. I denne lange Ventetid indlededes en meget livlig Forbindelse mellem Skibets Officerer og Befolkningen i Buenos Aires, der synes at have følt sig tiltalt af de velopdragne lyse, unge Nordboer.

Denne Forbindelse naaede sit Højdepunkt, da Diktatorens skønne og elskelige Datter, den 23-aarige Manuelita, sammen med et større Selskab aflagde et Besøg paa den danske Orlogsmand.

Juan Manuel de Rosas Datter styrede Huset for ham i hans Enkemandsstand. Baade Venner og Fjender af Faderen skildrer hende som en sjælden fin og god Kvinde. Og Pontoppidans Om-tale af hende falder godt i Traad med, hvad samtidige Argentinere siger om hende. Hver Formiddag i to dertil bestemte Timer giver

hun Audiens for Folk i Almindelighed; hun modtager Ansøgnin-
ger og taler med Ansøgerne og lægger senere Sagerne frem for sin
Fader. De mange runde Summer, som Rosas uddeler til fattige og
Ansøgere, gaar igennem Manuelitas Hænder. — Om Aftenen staar
Rosas og Manuelitas Hus aabent for Besøgende, og alle og enhver,
som har Lyst, kan besøge hende. Hun er livlig og oprømt, spiller
og danser baade med Lyst og Gratie, og hun er den levende Sjæl
i disse Aftenunderholdninger.

De danske Officerer har da ogsaa besøgt hendes Hus, og hun
har faaet Lyst til at besøge dem paa deres Skib. Hun fik Lov at
indbyde sine Veninder til at ledsage hende, og det hedder, at hun
indbød ogsaa danske og tyske Familier til at tage med. Hun og
hendes Selskab blev sejlet ud til »Bellona« paa et Dampskib af den
franske Flaade, som endnu laa her paa Floden.

Efter Ankomsten blev der serveret Kaffe og Chokolade. Et Mu-
sikkorps, som var fulgt med, »satte Ungdommens Ben i Bevægelse
omkring Spillet, og blandt de dansende Damer udmærkede Manue-
lita sig ved Liv og taktfulde Bevægelser«. Efter en Promenade gen-
nem Skibet blev der spist, »Champagnen knaldede lystigt mellem
de stumme Kanoner, og der var en Stemning over alle saa foederal,
fortrolig og livfuld, som nogen kunde ønske det«. Atter gik Dan-
sen, »og selv vor Chef svingede Manuelita en Gang omkring Spillet
under stormende Viva! Viva! af de foederale Spaniere (Argentinere),
som med lystig Velbehag betragtede denne Distinction for Rosas
Datter«. Kommandøren fulgte selv Manuelita hjem og afleverede
hende i Faderens Hus.

Det er denne Episode, der senere inspirerer Balletmester Bour-
nonville til at skabe den skønne Ballet »Fjernt fra Danmark«, der
siden dens første Opførelse i 1860 stadig vækker Glæde paa vor
nationale Scene.

Rosas Fjender har med Ærgrelse set Forbindelsen blive knyttet
mellem Danmark og hans Regering; og de besluttede at udnytte den
Sympati og Tillid, de Danske havde vundet hos Diktatoren, til at
ramme ham. Rosas havde sendt nogle Skrifter til »Det nordiske
Oldskriftsselskab« i København. Og derved var han blevet Med-
lem af Selskabet. Dette benyttede Fjenderne sig af. De sendte en
Kasse til Rosas, der foregaves at komme fra det nordiske Oldskrifts-
selskab og at indeholde Medailler til Rosas, mens den i Virkelig-
heden indeholdt en Helvedesmaskine, der skulde springe, naar Laa-

get aabnedes. Kassen kom et Par Maaneder efter, at »Bellona« havde forladt La Plata Floden. Den blev aabnet af Manuelita; men Mekanismen svigtede, saa hun tog ingen Skade. Kassen opbevares paa det historiske Museum i Buenos Aires. — Manuelita blev senere gift med en af sine Landsmænd. Da Faderen i 1852 flygtede til England, fulgte hun ham til dette Land og levede der ogsaa efter Faderens Død.

Kommandør Wulffs Forhandlinger med Rosas Udenrigsminister havde et tilfredsstillende Forløb. Rosas selv talte Wulff kun med en enkelt Gang. En dansk Konsul, J. J. Klick, blev udnævnt og anerkendt. Der var saaledes nu bragt et Grundlag til Veje baade for dansk Handel og dansk Indvandring.

HANS CHRISTENSEN FUGL

Naar der her skal fortælles lidt udførligt om denne Mand, er det ikke, fordi han var den første Dansker, der slog sig ned i Argentina; der var flere Danske i Buenos Aires, da han kom til Landet; men det er, fordi han gav Anledning til, at en ret livlig Udvandring af Danske til Argentina kom i Gang, og han holdt flere af disse Udvandrere sammen paa et mindre Omraade og lærte dem at holde sammen og at værne om og vedligeholde deres folkelige Aandsværdier og nationale Særpræg, saa der i Dag, hundrede Aar efter hans Udvandring, findes et levedygtigt dansk Samfund i Argentina.

Han er født i Horslunde Sogn paa Lolland den 24. Oktober 1811 i et lille Husmandshjem. Faderen Kresten Fugl var i sin Ungdom en godmodig, lidt lystig Fyr, der spillede godt paa Violin. Moderen Mette Godtfred var Datter af velstaaende Gaardmandsfolk og en overordentlig dygtig og energisk Kone.

Hjemmet, der havde et Jordtilliggende paa 3 Tdr. Land, hørte ind under Herregaarden Pederstrup, der ejedes af den store Bonden og Statsminister Chr. D. Fr. Reventlow. Der voksede ni Børn op i det lille Hjem. De blev holdt strengt til Arbejde, var alle sunde og stærke, og alle, undtagen Hans, kom til at bo i Gaardmandshjem; en af dem blev Sognefoged. Den yngste af de ni Børn var Hans. Han var nok især Moderens Kæledægge.

Da Hans kom i Skole, viste han snart gode Evner. Og han blev Lærerens Yndling. Saaledes blev det ogsaa, da han gik til Præst hos den gamle Præst Daniel Smith i Horslunde; han fattede stor Kærlighed til Hans Fugl og fulgte ham med den største Opmærksomhed, saa længe han levede.

Havde Forældrene været velhavende, var Hans utvivlsomt kommen til Bogen. Nu maatte han imidlertid som andre Smaafolks Børn

ud at tjene. Men hans stadige Aftenbøn var, at Gud vilde lade ham blive en klog Mand og helst Skolelærer. En Tid kom han til at tjene hos en Møller. Her blev han fortrolig med en Møllers forskellige Indretninger, hvad der senere kom ham til gode. — Han higede stadig efter at blive selvstændig, og en skønne Dag slog han sig ned som Træskomand ligesom Faderen.

Provst Smith kendte imidlertid hans Længsel efter at komme til at læse, og han skaffede Hans Fugl en Plads som Kusk og Tjener hos Biskop Møller i Maribo, Fader til Digteren Povl Martin Møller og Stedfader til Digteren Chr. Winther. Ved at færdes i Bispegaarden, omgaas den venlige Mand og se hans mange Bøger, vaagnede hans Lyst til at læse med stor Styrke. Han talte med Biskoppen derom. Og Enden paa Samtalerne blev, at Biskoppen hjalp Fugl til at komme paa Seminarium.

Det blev Snedsted Seminarium i det fjerntliggende Thy, Fugl kom til. Forstanderen der, G. P. Brammer, havde en Tid været Kateket i Nakskov, og der var Biskop Møller blevet kendt med ham.

I Efteraaret 1835, da Hans Fugl var omtrent 24 Aar gl., begyndte han paa Seminariet. Han klarede sig godt i Undervisningen. Af en opbevaret Stilebog ses det, at han skrev en klar og ren Haandskrift, og at han kun har faa og ubetydelige Stavefejl. I hans Behandling af Stilopgaverne viser han klar Forstand og godt Overblik, men ikke nogen udpræget selvstændig Opfattelse af aandelige Ting. I de Stile, der behandler kristelige Emner, møder man en noget forstandspræget Forsynstro, saadan som den vel blev fremstillet og forkyndt af den lærde Dr. Brammer, som Fugl kom til at nære stor Beundring for.

Samtidig med Fugl gik den senere berømte Skolemand C. Kold paa Snedsted Seminarium. Han var 5 Aar yngre end Fugl, men et Aar ældre Seminarist. Kold kom paa Seminariet ind i en stærk kristelig Vækkelse, der blev bestemmende for hans hele Fremtid og gennem ham for utallige Mennesker; men alt dette er Fugl ganske udenfor. De to har heller ikke haft stort med hinanden at gøre. Dog staar der ved en af de før omtalte Stile »rettet af Kold«. — Det ser ud til, at 2. Aars Seminarister har faaet 1. Aars Elevernes Stile til Rettelse, inden Lærerne har faaet dem. — De to var jo meget forskellige. Fugl higede opad paa Samfundsstigen, derop, hvor Præster, Bisper og Herremænd færdedes. Dertil lagde han som Lollipop megen Vægt paa Høflighed og ydre korrekt Optræden. Kolds

Higen var vendt mod den indre Verden, mod Sjælenes Oplivelse, Oplysning, Forædling og Frelse. Og Menneskers ydre Optræden lagde han liden eller ingen Vægt paa. Det var ikke bare det, at den ene var Thybo og den anden Lollik. De var ogsaa af forskellig sjælelig Natur. Men de var paa hver sin Maade selvstændige, stædige og villiestærke Naturer; de havde svært ved at finde sig til Rette med de Hindringer, Samfundet lagde i Vejen for deres Evners Udfoldelse og for Tilfredsstillelsen af deres Higen. De maatte begge to udenlands en Tid, før de kunde falde til her hjemme, Kold til Lilleasien og Fugl til Argentina. Kold var en langt rigere Natur og en stærkere Personlighed end Fugl; men i deres Forskellighed viser de Spændvidden i dansk Folkekarakter.

De to Aar paa Seminarieret var rige Aar for Fugl. Han gik op i Arbejdet med Liv og Sjæl. Og i Efteråret 1837 fik han sin Eksamen med udmærkede Karakterer. — Han blev først Huslærer hos Pastor Spang i Sydsjælland og derefter hos Pastor Holst i Hjertebjerg paa Møn.

Pastor Holsts var rige Folk med Forbindelser ved Hoffet. Fruen fik undertiden Besøg af Kronprinsesse Karoline Amalie. Der var voksne Døtre i Hjemmet, og Fugl forelskede sig i en af dem. Det synes ogsaa, at hun har gengældt hans Følelser, og Forældrene var nok ikke utilbøjelige til at antage Fugl som Svigersøn. Dog maatte han vel saa læse videre, saa han kunde blive Præst. For det første var han jo kun Husmandssøn, og for det andet var han Seminarist, og ingen af Delene var videre anset i et Præstehjem.

Dette Forhold kastede Fugl ud i svære Spekulationer. Det stod saaledes for ham, at selv om han nu ved Præstefamiliens Hjælp kom til at læse til Præst og, naar dette Trin var naaet, blev gift med Datteren, saa vilde han altid staa som den, der ved Svigerforældrenes særlige Naade var løftet op fra sin ringe Stilling til den højere Verden, som de levede i. Og selv om han længtes efter denne højere Verden, saa syntes han, at Prisen, hans egen Ydmygelse, var for dyr.

Under disse svære Overvejelser blev han Lærer ved Stege Børgerskole. Her kom han snart ind i den lille Bys Selskabsliv. Men han følte stadig, at han som Husmandssøn og Seminarist kun var taalt. Han kunde aldrig som Lærer blive deres Ligemand, som han helst vilde være sammen med.

Forholdene i Skolen var ikke tilfredsstillende for ham. Der var

saa mange, der vilde blande sig i hans Arbejde. »Ikke alene Skolekommissionen, enhver Skomager eller Skrædder følte sig berettiget til at efterse og irettesætte Læreren saavel for hans Undervisning som for hans private Liv,« siger han. Han mener selv senere, at der som der den Gang havde været Friskoler eller Højskoler, saa var han næppe nogensinde udvandret.

Nu tumlede han med Tanken om at udvandre til Forenede Stater. Men han blev da gjort opmærksom paa nogle Artikler i »Berlingske Tidende«, der var skrevet af en Kaptajn Wordinger; denne anbefalede stærkt unge Skandinaver, der vilde udvandre, at rejse til den argentinske Republik, hvor der i Egnen Syd for Buenos Aires var særlig gunstige Betingelser for at drive Landbrug.

Under et Besøg hos en Lægefamilie Jacobsen, som ogsaa havde Udvandrerplaner, fik man et Sydamerikakort frem. Og Fugl satte Fingeren paa Kortet noget Syd for Buenos Aires. Her vilde han bygge sin Fremtidsgerning, muligvis grundlægge en dansk Koloni.

Hans Venner var ivrige for at faa ham vel udrustet. Pastor Holst forærede ham en Hjulplov. Hans gamle Velynder Provst Smith skaffede ham 200 Rigsdaler fra det danske Missionselskab, imod at han skulde skaffe Oplysninger om Muligheden for en Mission blandt Indianerne.

Den 8. August sejlede han fra København sammen med Læge Jacobsen og hans Hustru og deres to smaa Drenge, dertil en ung Mand, Christoffer Høier, der særlig blev betroet til Fugls Omsorg. I Slutningen af Maanedelen sejlede de fra Hamborg med en Aabenraa-Skipper, der skulde til Buenos Aires. Og efter en Sørejse paa ca. 70 Dage naaede de denne By den 11. November 1844.

Fugl og hans Rejsefæller havde en Anbefalingskrivelse med til en Læge Saxild, som boede i Buenos Aires den Gang. Den Konsul Klick, som Pontoppidan nævner som udnævnt i 1841, omtaler Fugl ikke. Dr. Saxild hjalp Fugl og hans Ledsagere til Rette, saa godt det lod sig gøre. Fugl og Jacobsen kom i Gang med lidt Landbrug under forskellige Former. En Tid var Fugl Mælkemand. Med Hjælp af en dansk Kontormand, Gjersing, fra København, fik han købt nogle Malkekøer, som han lejede Græsning til hos Gjersing. Hver Dag red saa Fugl ind til Byen med Mælken i nogle Blikdunke, der kobledes sammen 2 og 2 og hængtes over Ryggen paa Hesten, som Fugl red paa. Han solgte saa Mælken ved Dørene. I Begyndelsen

kneb det noget med Sproget. En Dag, da han solgte Mælk til en pæn ung Kone og lige havde nævnt, hvad han skulde have for den, forbavsedes han over, at hun bøjede sig frem og gav ham et Kys paa Kinden. Den Mønt, han skulde have, hed un peso, et Kys hedder un beso. Han havde da ikke lagt Eftertryk nok paa P'et. Og da argentinske Kvinder har stor Øvelse i at kysse paa Kinden, idet Veninder i Reglen hilser hinanden med gensidige Kindkys, faldt det hende let at aflevere et saadant. Siden passede han paa at udtale P'et rigtigt. — Han fik det ellers efterhaanden meget fornøjeligt med sine kvindelige Mælkekunder. De opdagede snart, at han kunde tale om meget andet end Mælk og Pesos, og han fik mange lærerige Samtaler med dem, hvorved han ret snart blev godt hjemme i Sproget.

Ellers var det jo en stor Forandring for ham at ombytte Opholdet i en dansk Præstegaard med dette Mælkemandsliv, hvor han i tarvelige Klæder, omtrent som andre italienske eller spanske Mælkemænd, red op og ned ad Gaderne og falbød sin Vare. Huset, han boede i, havde jordklinede Vægge og Straatag. Der var intet Gulv uden den sorte Jord og intet Loft, saa man saa op til Taget, naar man sad i Stuen, og var der Hul i Taget, hvad ogsaa hændte, kunde man ligge i Sengen og se Himlens Stjerner. Men er man Udvandrer og Nybygger, føles dette ikke som Fattigdom. Andre har det jo ligesaa. Ingen behøver her at skamme sig, og ingen gør det. Det kan føles som en stor Befrielse at være uden for den Bedømmelse af Mennesker efter deres ydre Forhold, som er den almindelige i Danmark og i det hele i de gamle Kulturlande. Naar han i sin tarvelige Dragt kom ridende med sine Mælkedunke, kom han undertiden til at tænke paa, hvad hans Søstre og hans kvindelige Velyndere i Danmark vel vilde sige, dersom de saa ham i denne Tilstand. Han tænker sig, at de vilde græde af Medlidenhed. »Men de kan spare sig deres Taarer,« siger han, »jeg føler mig saa fri som den Skabning, hvis Navn jeg bærer, og jeg vil ikke bytte med Stillingen ved Stege Borgerskole!« Til andre Tider kunde Ensomheden og de fremmedartede Forhold dog falde tungt paa hans Sind, og da drog Tankerne med dyb Vemod mod Hjem og Fædreland; men saa kom ogsaa hans barnlige Kristentro frem i Sindet og gav ham Trøst. Det ses af den Dagbog, han førte paa Rejsen og i det første Par Aar.

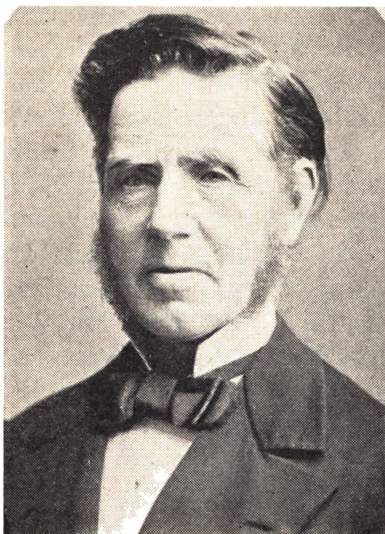
Juledag 1844 er han til Gudstjeneste i den tyske Kirke i Buenos

Aires; men Prædikenen skuffer ham. Anden Juledag skriver han i Dagbogen om Juleaften i hans Hjem paa Lolland: »Efter at Fader og Moder og alle vi Børn med stille Ærbarhed havde taget Plads, foldede alle Hænderne, og en af os læste Bordbønnerne højt, saavel før som efter Maaltidet.« Senere paa Aftenen, naar de havde spillet om Nødder, kom Salmebøgerne og Testamentet frem, og den af Børnene, der læste bedst, læste Evangeliet, som Moderen slog op, dernæst sang de en eller flere Salmer, men altid først »O, Jesu, vor Forsoner«. Han synes, disse Andagter var skønnere end dem, han senere var med til i Bispegaarden og de Præstegaarde, hvor han opholdt sig, og han udbryder: »Gud glæde eders Sjæle i Himmelen, I min kære salige Fader og Moder!«

15. Febr. 1846. Han har læst nogle Eksemplarer af det danske Hovedstadsblad »Fædrelandet« hos Gjersing, og han skriver: »Fædrelandet, hvilken Rigdom af Saligheder fremkalder ikke det blotte Navn for mig, hvilke uhyre Savn, hvilke fortærende Længsler vilde fremstaa i mit Indre og Ydre, dersom jeg barnagtig hengav mig til disse Følelser. Ja, sandelig de indeslutter, hvad der er mig dyrebart paa Jorden. — Og hvorfor vandrer jeg da her i denne øde Ørken i denne frivillige Landflygtighed? Fordi jeg har villet saa, og vil det endnu. Vel et dybt Suk, men ingen Klage skal trænge sig frem fra mit Hjerte. Jeg har prøvet mig selv, jeg har beregnet mine Kræfter, og endnu er jeg ved samme Resultat, som da det først fremstod for mig. Jeg elsker, jeg nærer og bærer eder endnu, I hellige og rolige Erindringer fra Hjemmet og Hjemlivet; men jeg vil, jeg bør ikke lade mig fastholde af eder . . . Kun dette, om du vil det, min Gud, end en Gang, før Døden lukker mine Øjne, Gensynet, Nærværelsen i mit Fædreland, hvis det er mig gavnligt, hvis ikke, da ske din gode, vise Villie!«

Det var jo i Rosas' Tid, Fugl kom til Buenos Aires; og selv om Manuelita havde taget venligt imod de danske Søofficerer, saa var den almindelige Landbefolkning ikke altid venligt stemt overfor Udlændinge. Fugl fik flere Gange dette at føle. Men han var meget modig i Livsfare og dertil kæk og snarraadig, saa han slap heldigt ud af de Situationer, hvor der blev forsøgt Vold imod ham.

Det var kun godt et Aars Tid, Fugl drev Mælkesalg. Da der kom Forbud imod at holde Malkekøer saa nær ved Byen, solgte han Køerne og drev saa sammen med Læge Jacobsen almindeligt Landbrug med Kornavl o. desl. Læge Jacobsen fik imidlertid ved

Juan Fugl som ældre.

Dr. Saxilds Hjælp en Lægepraksis langt ude paa Landet Syd for Buenos Aires. Da han ikke havde argentinsk Lægeeksamen, kunde han ikke faa Lov at praktisere uden langt ude paa Landet, hvor der ingen andre Læger var; men saadan et Sted blev fundet; og der tog Jacobsen fat paa sin egentlige Gerning og tjente snart gode Penge. — Fugl arbejdede en Tid som Snedker i Buenos Aires. Han havde jo været Træskomand og var altsaa vant til at arbejde i Træ. En Tid var han syg og blev venligt plejet hos en dansk Maler, Carlsen. Da han var kommen sig, drog han paa Besøg hos Jacobsens. Her tog han igen fat paa Snedkerarbejde, dels for Læge Jacobsen, dels for fremmede. — Hos Jacobsen kom en Kone med sin Søn for at søge Lægehjælp og blev der i flere Dage. Denne Kone holdt af at tale med Fugl, mens han snedkererede. Og hun opfordrede ham til at komme og nedsætte sig som Snedker der, hvor hun boede; det var længere Syd paa i en By, der hed Tandil. Fugl sagde, at han egentlig ikke var Snedker, og at det var hans Tanke at skaffe sig Jord og dyrke Hvede. Nej se, ja men saa skulde han netop komme til Tandil, for der var ingen, der saaede Hvede der. Naa, ja, men det kunde jo ikke hjælpe, at der blev avlet Hvede, den skulde jo males; og der var ingen Mølle i Tandil. »Det gør ikke noget«, sagde Fugl, »jeg kan selv bygge en Mølle!« Ja, saa skulde han komme; Fru Mosqueira, saadan hed Konen, vilde an-

befale ham til Kommandanten i Fortet. Og han kunde sikkert faa et Stykke Jord ganske gratis.

Dette pegede jo i Retning af det, han hele Tiden havde tænkt sig. Og nogen Tid efter drog Fugl af Sted og naaede efter to Dages Ridt Tandil. Byen var anlagt 1823; men endnu var der kun et Fort til Værn mod Indianeroverfald omgivet af nogle faa Huse. Han blev vel modtaget af Kommandanten, der lovede ham Beskyttelse og anviste ham nogle Jordlodder, som han kunde vælge imellem.

Tandil ligger ca. 330 km Syd for Buenos Aires. Fra denne By og omtrent til Tandil er Jorden ganske flad og somme Steder sumpet, da Hældningen mod Havet er saa svag, at Vandet ikke kan bane sig Vej. Men her ved Tandil møder man en lille Bjergkæde, der i en Længde af 300 km strækker sig fra Kysten ind i Landet. Det er lave Granitbjerger. Højden over Havet er omtrent 450 m og over Sletten noget over 200 m. De er derfor at se til nærmest som høje stenede Bakker. Ved Tandil skyder Sletten en Bugt ind i Bjergkæden og midt i denne Bugt paa et lille Højdedrag ligger Byen. Ved hver Side af Højdedraget løber en Aa, der kommer inde fra Bjergene; lidt udenfor Byen løber Aaerne sammen og fortsætter ud over Sletten mod Nord. Det er en skøn og hyggelig Egn, der i Venlighed og Ynde kan minde om Danmark.

Her valgte Fugl sig nu en Jordlod paa ca. 30 ha, der laa Øst for Byen op ad en Bjergside. Fra den øverste Del af Lodden var der en smuk Udsigt ind over Byen til nogle Bjergknohle bag ved denne, og til højre saa man ud over den tilsyneladende endeløse flade Slette. Her bestemte Fugl sig nu til at slaa sig ned. Her skulde den Koloni grundlægges, som han havde drømt om. Det var i den dejlige argentinske Sommer, der er smukkeste en 3—4 Uger før Jul; og det var i Aaret 1848.

Efter denne Bestemmelse drog han til Buenos Aires, hvor han opholdt sig i nogen Tid; og hen i Marts Maaned 1849 gjorde han sig i Stand til sin Flytning til Tandil. En Vogn blev sat i Stand og belæst med Plov, Harve, Smørkærne, Sukker, Kaffe, The o. s. v., alt, hvad han mente, han vilde faa Brug for. 4 Okser blev købt til at trække Vognen. Læsset var saa tungt, at der var nok at trække for de 4 Stude paa god Vej. En Dansker, Jørgensen, besluttede sig til at følge med Fugl til Tandil.

I Marts Maaned regner det ofte meget i den Del af Landet; og Vejene, hvor der var saadanne, var ganske oplødte; og tit kørte

Gaucha af spansk-indiansk Afstamning i Festdragt.

12-Aars Pige af spansk-indiansk Afstamning.

de fast i Mudderet. De købte et Par Stude til, saa de havde 6 Stude for; men alligevel kørte de fast Gang efter Gang, saa de maatte læsse det halve Læs af og bære det til et tørt Sted, hvor det laa, indtil de var kommet paa fastere Bund. Der læssede de Resten af for saa at hente den først aflæssede Del.

Det var en brydsom Rejse. En enkelt, særlig heldig Dag kørte de 30 km; men næste Dag kom de til en Aa, som det tog hele Dagen at komme over; og da de om Aftenen var kommen paa fast Bund, var deres Madvarer sluppet op; men inden Solen gik ned, havde de set en Beboelse en 5—6 km borte.

Fugl tog da en Hest, de havde med, og red hen til Stedet for at faa et Stykke Kød. Det blev mørkt, før han naaede frem; han red hen til Husene og raabte efter argentinsk Skik »Ave Maria«. Han hørte nogle Kvinder flygte ind i andre Værelser. Døren blev lukket op og en kraftig Mandsstemme svarede paa Fugls Raab: »Sin pecado concebida!« (undfanget uden Synd!). Manden kom ud med en stor Kniv i den ene Haand. Fugl forklarede, hvorledes han og hans Ledsagere var stillede. Manden kunde høre paa Sproget, at Fugl var Udlænding. Han bad ham staa af Hesten og komme indenfor, her pegede han paa en lav Skammel, som Fugl satte sig paa. Manden gik hen og hentede et Stegespid, hvorpaa

der sad et godt Stykke Steg, der var levnet fra det nylig afsluttede Maaltid. Han plantede Spiddet i Gulvet foran sin Gæst og sagde: »Spis!« Fugl trak sin Kniv og skar et beskedent Stykke af Stegen. »Skær stort!« sagde Manden. Fugl spiste, hvad der var paa Spiddet, saa hentede Mandet et andet Spid, hvorpaa der ogsaa sad en Rest. »Spis!« sagde Manden i en befalende Tone. Fugl vidste ikke ret, om det var Skæmt eller Alvor; Manden stod stadig med den store Kniv i Haanden, saa spiste han ogsaa denne Steg. Saa syntes Manden at være tilfreds. Han bød nu Fugl en Slurk Brændevin af en Flaske. Da den var drukket, tog han ham ved Haanden og trak ham udenfor, hvor Kødet af en nylig slagtet Ko hang under et Halvtag. Her bød han Fugl tage et Baglaar af Koen. Han hjalp ham det selv op paa Hesten. »Vaya con Dios!« sagde han. (Far med Gud!). Og Fugl forsvandt i Natten. Denne Behandling af en fremmed er typisk for en god argentinsk Gaucho: at optræde bistert og tilsyneladende truende, og naar han har moret sig over Virkningen paa Gæsten, saa yde ham en rundelig Hjælp og ønske ham Gud i Vold.

Fugl kom godt tilbage til Vognen og Kammeraten, der nu kunde faa en god Aftensmad. Nu var de ovre den sumpede Egn, saa Turen skred godt fremad for hver Dag. Efter 4 Ugers Kørsel var de i Tandil.

Jørgensen hjalp Fugl med at bygge Hus, men rejste siden tilbage til Buenos Aires, da det blev ham for ensomt i Tandil. Inden Fugl blev færdig med sit Hus og sine Forberedelser, vilde det være for sent at saa Hvede det Aar. Jorden skulde jo brydes op fra nyt. Han fik da et Stykke Jord ved en nærliggende Estancia, hvor to Portugisere gjorde Arbejdet, til Løn skulde de have Halvdelen af Høsten. Det gik godt; der blev 30 Tdr. Hvede til Fugls Part.

Det næste Aar blev meget tørt; og det er næsten umuligt at bryde ny Jord op, naar den ikke nu og da bliver oplødt af Regn. Fugl fik derfor kun brudt lidt af sin egen Jord op. Det blev kun til ca. 5 ha; og da det regnede for lidt, kom Hveden daarligt op. Men hen paa Sommeren lyste den alligevel festligt grøn ud over Landskabet; og nu dukkede et Problem op, som Fugl ikke havde mødt før.

Staaltraadshegn var endnu den Gang ikke bleven almindelige, saa de forskellige Jordejere havde ikke deres Jord indhegnet. Kvæg og Faar græssede omtrent, hvor de vilde. Det toges ikke nøje, om

den ene Mands Dyr græssede paa den andens Mark, naar dennes Dyr havde fri Bane til at gøre Gengæld. Blot en Mand ikke holdt flere Dyr, end der med Rimelighed kunde finde Føde paa hans egen Jord, opstod der ingen Ufred.

Men dette Fællesskab kunde Fugl med sin Hvedemark ikke tage Del i. Han maatte have Fred for sin Hvede. Ellers var det umuligt at dyrke den her. Da der nu ikke var meget grønt Græs i Omegnen, strømmede Dyr fra alle Kanter til Fugls Mark for at mætte sig med de grønne Hvedestraa. Ejerne havde aldrig før været nødt til at holde deres Dyr paa deres egne Marker; og det følte derfor af Fugls Naboer som et ganske urimeligt Krav, at de skulde passe deres Dyr. Det maatte være hans Sag at værne om sin Hvede. Han maatte da være paa Færde Dag og Nat for at vogte Hveden. Det nyttede lidet, at han drev Dyrene langt bort. De var næsten ligesaa hurtigt tilbage som han. Han fik en gammel Gaucho til at hjælpe sig; men det var knapt nok, at een Mand kunde værges Marken, selv om han galoperede rundt om den paa en Hest hele Tiden.

Fugl klagede til Kommandanten i Fæstningen; men han svarede, at han havde ikke noget med de civile Sager at gøre. Han klagede da til Alcalden (Sognefogden); men denne var ingen Ven af Udlandinge og vilde ikke hjælpe Fugl. Han maatte altsaa klare sig selv. Det blev en drøj Sommer. En Dag tog han i Fortvivelse og Hidsighed sin Jagtbøsse og skød tre af en meget uvenlig Nabos Heste hver et Skud Hagl i Siden. Det var Naboens Rideheste; og han blev rasende og svor paa, at det skulde koste Fugls Liv. Men et Par Dage efter faldt denne Mand om og døde af et Slagtilfælde, just som han stod og drak i et Værtshus. Det gjorde Folk, der var overtroiske, noget betænkelige. Det saa jo ud, som denne fremmede stod under højere Beskyttelse.

En ung Mand, der ogsaa havde truet Fugl, fordi han havde drevet hans Heste langt væk, traf Fugl en Dag paa et afsides Sted. Fugl havde to Pistoler paa sig, den anden kun sin Kniv. Fugl udfordrede ham nu og tilbød ham den ene Pistol, men Fyren blev bange og bad om Forladelse, og han og Fugl blev senere ret gode Venner. Saaledes satte han sig i Respekt, saa alle kunde se, at han ikke var til at spøge med.

Næste Aar fik han saaet et lidt større Areal; og dette Aar regnede det tilstrækkeligt, saa Hveden stod udmærket. Der var

Foto: Knud Skrivergaard.

Landligt Handelshus og Kro med Gauchoheste udenfor.

ogsaa paa Egnen en Fredsdommer, som skulde tage sig af saadanne Sager som Markfreden. Han var en venlig og retsindig Mand. Da Fugl kom i Forbindelse med ham, befalede han, at Naboerne skulde holde deres Dyr indelukkede i Foldene om Natten, saa kunde Fugl nok væрге Hveden om Dagen, saaledes var han her med til at faa de almindelige Bestemmelser om Markfred, som godt nok fandtes, gennemført til Gavn for dem, der vilde dyrke Korn. Senere, da Staaltraadshegn blev almindelige, tænkte ingen paa at dyrke Korn, uden at de kunde omgive Marken med Traadhegn. Den anden Sommer, Fugl avlede Hvede, høstede han ikke mindre end 130 Tdr.

Imidlertid havde han faaet indrettet sig et Mølleværk. Fra Buenos Aires havde han faaet et Par gamle Møllesten, der laa i Brolægningen i en Købmandsgaard. Dem fik han med en Studevogn ud til Tandil; men da Mændene skulde læsse den ene tyndslide Sten af, faldt den paa Jorden for dem og gik i Stykker. I Bjergene var der imidlertid nok af Granitsten; og Fugl dannede selv med Hammer og Mejsel en Møllesten til. Og da han havde de nødvendige Jernindretninger, kunde han nu indrette en Kværn med den gamle og den nye Sten. Drivkraften kom fra en Hesteomgang, der blev trukket af et Mulæsel.

Nu kunde Fugl da male Mel; han lod opføre en Bagerovn, saa han kunde fremstille Brød af den avlede Hvede. Ved næsten utroligt Slid og Udholdenhed og med de simplest mulige Midler havde han naaet dette. Saa nu stod der Respekt om ham for hans Dygtighed og Snildhed.

Tandil var jo dog stadig et Sted, hvor Retten for en Del sad i Spydstagen eller paa Knivsodden. Og der var fremdeles Brug for Mod og Snarraadighed.

Fugls Rejsefæller, Læge Jacobsen og hans Hustru, kom ogsaa til Tandil at bo en Tid. Det var ikke gaaet dem godt. Jacobsen var vel en godmodig, men veg og energiløs Person, der næsten altid var i haabløs Pengeforlegenhed. Hans Hustru havde tabt Taalmodigheden overfor ham. I sin ulykkelige Tilstand indlod hun sig med en indfødt Mandsperson, der førte hende bort med sig og havde hende hos sig. Atter og atter blev hun træt af ham og vilde tilbage til Mand og Børn. Men naar han saa kom og fristede hende, fulgte hun med ham igen. Hun var selv fortvivlet over sin ulykkelige Stilling; for at hjælpe hende ud af den fik Jacobsen og Fugl en Arrestordre udstedt mod den indfødte Mand. Og Fugl var behjælpelig med at faa ham fanget og fængslet.

Manden brød imidlertid ud af Arresten, og en Aften kom der Bud til Fugl inde fra Byen, at han var set paa et Værtshus sammen med en anden ilde berygtet Person; og de to havde udtalt sig om, at de skulde op at besøge en Udlænding, der boede der oppe paa Bjærgsiden. Da de to havde baade Knive og Skydevaaben, var man bange for, at der skulde ske en Ulykke; og Budet skulde derfor bede Fugl om at komme ind til Byen og være der om Natten. — Men Fugl vilde ikke forlade sit Hus. Han spurgte Budet, om han ikke vilde blive hos ham; men dertil havde han absolut ingen Lyst; og saa red han.

Fugl sad ene tilbage i Tvivl om, hvad han skulde gøre. Han var for træt til, at han turde tænke paa at vaage. Han stoledes paa, at hans tro Hund vilde advare og vække ham ved sin Gøen, hvis der kom nogen. At have Lys tændt var ikke klogt, da de maaske kunde se ham ude fra gennem en Sprække og skyde ham. Han havde to Pistoler, de maatte være ladte og parate; men Pistoler i Mørke er ikke meget værd. Overvejelserne endte med, at han tog sin store Brændeøkse og stillede den med Skaftet op mod

Sengens Hovedgærde, og saa lagde han sig til Hvile, gav sig Gud i Vold, som han plejede, og faldt i Søvn.

Lidt over Midnat blev han vækket ved, at Hunden gøede som rasende. Paa dens Bevægelser kunde han mærke, at nogen nærmede sig Huset. Nu var de staaet af Hestene og gik gennem Møllehuset hen imod hans Værelse. Han rejste sig og lagde Haanden paa Økseskaftet, men vidste ikke, hvad han skulde gøre. Han tænkte paa, hvor godt det vilde have været, om der nu havde været nogen hos ham. Da slog det pludselig ned i ham, at de der ude kunde jo ikke vide, at han var alene. Tværtimod vidste de godt, at nogle engelske Arbejdere undertiden var hos ham. Han kunde jo da lade, som om de var der. Overfaldsmændene stod nu og lyttede ved Døren. Han begyndte derfor at tale i en hviskende Tone, men dog saa højt, at han var sikker paa, de kunde høre ham: »Hys, vær stille, John, og stil dig der ved Døren! Og du, Levan, har du Øksen? — godt, tal ikke, men saa snart de aabner Døren, slaar du lige i Hovedet! — Saadan, nu ganske stille, lad dem nu komme!«

Der fulgte nogle Minutters dyb Stilhed, man hørte kun Hundens Gøen, saa fjernede de sig lige saa stille, som de var kommen. Hunden holdt op at gø. Alt blev roligt, og Fugl sov trygt til næste Morgen.

Med Tanken paa at faa bygget en Vandmølle købte Fugl en Jordlod paa 7 ha nede ved den Aa, der løb ikke langt fra hans Ejendom. Han købte ogsaa Byggepladser inde i Byen, hvortil der stadig flyttede flere Mennesker. Her inde lod han opføre et Bageri og et Beboelseshus. Bageriet forpagtedes ud til et Par Franskmænd, som saa skulde tage Mel fra Fugls Mølle.

I 1855 var Tandil Genstand for et Overfald af Indianere. Mens Rosas regerede, var de ellers drevet langt Syd paa, og der var truffet Aftale med dem om visse aarlige Leverancer af Kvæg og Faar. Efter Rosas Fald blev disse Aftaler ikke overholdt, og de oprindelige Slettens Herrer tog da sig selv til Rette. Fugl var i Besøg paa en Estancia indad mod Hovedstaden, da Overfaldet skete. En Nordmand, Peder Slagsvold eller Stagsvold, passede Ejendommen, og han optraadte med en saadan Dristighed og saa stort et Held, at Fugl kun mistede et Mulæsel, mens andre blev berøvet alle deres Dyr.

Fugl tjente godt nu. Et Aar avlede han 220 Tdr. Hvede og solgte

et stort Parti Mel til 40 Kr. pr. 100 Pund. Han overlod Driften af Landbruget til fremmede og flyttede selv ind til Byen. Her kom han en Del sammen med andre af Byens Borgere, saa han fik Ud-løsning for de selskabelige Evner, der var blevet udviklet hos ham under Opholdet i danske Præstegaarde. Sammen med et Par unge Købmænd dyrkede han Musik. Fugl spillede Violin, den ene af Købmændene Tværfløjte, den anden Guitar. En Gang spillede han Violin ved en katolsk Messe. Her virkede han sammen med Kommandanten, og denne var sikker paa, at Jomfru Maria var godt tilfreds med deres Præstationer.

Da Byen var kommen til Ro efter Indianeroverfaldet, blev der taget fat paa at ordne dens Sager. Der skulde nedsættes en Kommission, der skulde forestaa Opførelse af en katolsk Sognekirke. Fugl blev valgt ind i denne Kommission. Han var en af de faa paa Stedet, der havde boglig Uddannelse. Hans Dagbog viser, at han havde en Del Kundskaber baade i Engelsk og Tysk, og nu efter en halv Snes Aars Ophold i Landet mestrer han uden Vanskelighed det Spanske baade i Tale og Skrift. Han oversætter sit Fornavn til Spansk og skriver sig til Stadighed Juan Fugl.

Denne Kommission gik siden over til at være Byraad. Og Fugl blev snart sammen med en god Ven, Narciso Dominguez (efter Navnet at dømme Spanier), den ledende Kraft i dette Raad. Fugl blev Kirkeværge, Skolepatron og forestod Udvisning af Byggelodder, Liniering af Gader o. s. v., men især interesserede han sig for at faa sat Børneundervisningen i Gang. Han gik fra Hus til Hus for at faa Folk til at sende deres Dreng i Skole. Han fik Samling paa 13 Dreng, en Spanier blev antaget som Skolelærer under Fugls Overtilsyn. Senere lykkedes det endog at faa oprettet en Pigeskole. Dertil hjalp det meget, at D. F. Sarmiento den Gang var Undervisningsminister i Buenos Aires Provinsen. Han var fuld af Iver for Børneundervisningens Fremme. — De to energiske Venner fik ogsaa efter en Del Besværligheder oprettet en regelmæssig Diligenceforbindelse med Hovedstaden. Der kørte Vogn et Par Gange om Ugen. Det lille Nybyggersted havde nu fast Tilknytning til den øvrige civiliserede Menneskehed.

Fugl var efterhaanden med sit Landbrug, sin Mølle og sit Bageri blevet en af Byens velstaaende og ansete Borgere. Han regner med, at hans aarlige Indtægt ligger paa 6—7000 Kr., hvor meget det vilde

betyde i vore Dages Penge er vanskeligt at bestemme, men han har været en ret velstaaende Mand.

I de sidste 5—6 Aar havde han slet ikke skrevet til Danmark, saa hans Familie vidste ikke, om han var levende eller død, og naar hans Søkende kom sammen, hændte det, at der blev fældet Taarer over, at man intet vidste.

Efter Provst Smiths Raad skrev de da et Brev til Hans Christensen Fugl i Tandil. Dette Brev fik han mærkeligt nok. Og det vakte baade Glæde, Anger og Skam hos ham. Hans Tanker blev med eet draget stærkt imod Danmark og de kære, som han der havde. Han fattede da snart den Plan, at han vilde en Tur til Danmark. Hans Ven Narciso Dominguez lovede at føre Tilsyn med hans Ejendomme og Virksomheder. Ved Midsommertid 1858, mens Engene duftede af Hø i de lyse Sommernætter, saa Hans Fugl sit Fædreland igen efter fjorten Aars Udenlandsfærd.

JUAN FUGL GRUNDLÆGGER ET NYBYGGERSAMFUND

Fugl fik en hjertelig Modtagelse hos Slægt og Venner i Danmark. Især var en Datter af hans ældste Søster glad ved at se ham. Hun var 8 Aar, da han rejste, nu var hun 23. I alle de mellemliggende Aar havde hun ventet paa hans Hjemkomst. Han var bleven hendes Helt, og nu vilde hun følge ham til det fremmede Land. Efter mange Overvejelser fra Fugls Side: det nære Slægtskab, Aldersforskellen, de uvante Forhold i det fremmede, blev hun hans Hustru.

Fugls Fortællinger om Oplevelserne derude vakte Rejselyst hos adskillige. Og ikke mindre end 19 Personer vilde med ham derover. Den 1. September 1859 afsejlede Selskabet fra Hamborg med et lille engelsk Sejlskib »Elektra«.

Paa Rejsen over Nordsøen viste det sig, at Fru Fugl under et Ophold i Tyskland før Afrejsen var blevet smittet af sorte Kopper. Skibet gik da ind til den engelske Havn Folkestone, hvor de nygifte maatte blive. En anden af Passagererne, Margrethe Larsen, maatte sættes i Land i Plymouth, ogsaa smittet af Kopper. »Elektra« fortsatte Rejsen mod Buenos Aires.

Fru Fugl svævede i flere Dage mellem Liv og Død, men blev rask. Senere plejede hun Margrethe Larsen i Plymouth, til hun kunde rejse videre. Endelig den 22. November kunde de alle tre forlade England. Afrejsen fandt Sted fra Liverpool med Sejlskibet »Voyageur«. De ankom til Buenos Aires nogle Dage ind i Februar 1860.

»Elektra« var naaet velbeholden til Buenos Aires midt i December, efter tre og en halv Maanedes Sejlads. De fleste af de danske Passagerer drog efter nogen Tids Ophold i Hovedstaden til Tandil. Omsider var ogsaa Fugl og hans unge Hustru naaet over. I de føl-

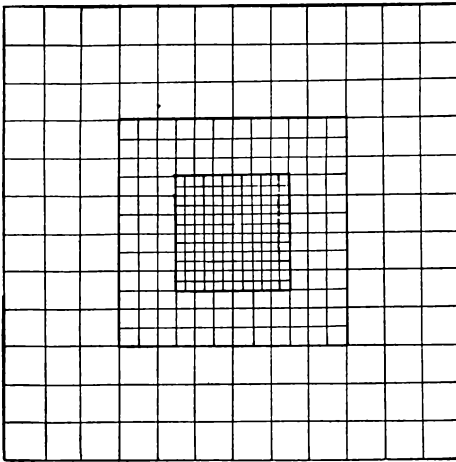
Fru Anna Dorthea Fugl ca. 1872.

gende Aar ankom en hel Skare af nye Indvandrere, især Slægtninge og Venner til de allerede ankomne, tiltrukket af de Beretninger, de første sendte hjem.

I 1876 var der henved et Par Hundrede Mennesker i Tandil, som var danske eller født af danske Forældre. Af de indvandrede var ca. 100 fra Møen, deraf alene 70 fra Magleby Sogn, det østligste paa Øen. 15 var fra Lolland, 11 fra Sjælland, 1 fra Falster, 1 fra Fyn og 5 fra Jylland. Møen udgjorde altsaa befolkningsmæssigt set et stort Fastland. Og spydige Jyder paastod senere, at Mønboerne lærte deres Børn, at Danmark bestod af Møen med omliggende Øer. Ligeledes fortalte der, at da en nyankommen med Selvfølelse i Stemmen meddelte, at han var fra Jylland, svarede en Mønbo: »Ja, jeg kan jo nok høre, at du er ingen Dansker, men du kan jo da gøre dig forstaaelig!«

Inden vi gaar over til en nærmere Omtale af det lille Samfunds Liv, vil det være rimeligt at gøre Rede for, efter hvilken Plan Byen Tandil er anlagt.

Det Areal, der er lagt ind under Byplanen, ca. 10.000 ha, er afsat i en retvinklet ligesidet Firkant, der vender Hjørnerne mod Nord, Syd, Øst og Vest. Midt i Arealet er den egentlige By afsat med Plads til Husblokke, der har en Side paa ca. 150 m. Gaden er ca.

Plan over Tandil. De inderste Firkanter »Manzanas« er 1,7 ha, de næste »Quintas« ca. 7 ha, de yderste »Chacras« ca. 30 ha.

14 m bred. Som det ses af hosstaaende Plan, kan Byen uden Vanskeligheder udvides. En Quinta bliver til 4 Manzanas, en Chacra til 4 Quintas o. s. v. Og saa længe ikke hele Centralafsnittet er benyttet til Byggeplads, kan 4 Manzanas danne en Quinta. Ved at Gaderne løber i Retningen N. Ø.—S. V. og S. Ø.—N. V., bliver Fordelingen af Lys og Skygge noget mere ligelig, end hvis Husblokkene vendte Bredsiderne mod Syd og Nord o. s. v.

Tegningen viser blot Inddelingen af Arealet, ikke det rigtige Forhold mellem Antallet af Manzanas, Quintas og Chacras.

Naar en By blev anlagt, overtog Byens Styrelse alle By-Arealerne. Og de blev da solgt, i Reglen til en billig Pris, for at drage Folk til. Udenfor Byomraadet tilhørte Jorden Storgodsejere. Og hos dem var det ikke muligt at købe Jord. Derimod kunde man ofte leje den paa et kortere Aaremaal.

Vore Landsmænd kom tidligt nok til, at de, der havde Midler eller kunde sammenspare Penge, kunde købe en eller flere Chacras eller Quintas.

Saa længe der var saa daarlige Trafikforhold, gav Kornavlén ikke noget stort økonomisk Udbytte, da der snart blev avlet mere Korn, end der kunde omsættes i Brød hos Byens og Omegnens Folk eller sælges som Mel til Nabobyerne.

Det blev Chr. Mathiasen, der her i den første Periode drev det videst som Landmand. Han overtog, inden der var gaet lang Tid, Fugls Landbrug, og han udvidede det efterhaanden ved at købe

flere af de tilstødende eller nærliggende Chacras og Quintas, saa han en Tid har ejet over 300 ha. Senere solgte han flere af disse Arealer til Slægtninge eller Landsmænd.

Forholdene var uendelig primitive. Man havde kun smaa Plove. Jorden var, første Gang især, haard at bryde. Den maatte pløjes 2 eller 3 Gange, før der kunde fremkomme et nogenlunde jævnt Saabed. Man saade i Maanederne Juni og Juli, saa kunde Hveden modnes ved Nytaarstid.

Man havde ikke den Gang Mejemaskiner, og den Arbejdskraft, der kunde faas, mest indfødte eller Sydeuropæere, var uvant med at bruge Høstleer som i Danmark. Det var da almindeligt, at Hveden blev skaaret med Segl. Man tog kun saa meget af Straaet med, som var nødvendigt, for at man kunde holde Aksene i Haanden. Der blev ikke bundet Neg, men det afskaarne Korn blev lagt i en Række hen langs Skaaret.

Brugelige Vogne til Markkørsel ejede ingen i Tandil i de første Aar. Man hjalp sig med en tørret Oksehud til at slæbe Kornet til Tærskelpladsen med. Gennem Oksehudens Yderspidser var der trukket en Snor, saa disse kunde snøres sammen. Den slæbtes af en Rytter, idet der gik en Rem fra Hestens Sadel hen til Huden. Op i denne Hud lagdes det afskaarne Korn; naar den var fuld, snøredes Spidserne sammen, saa Kornet ikke faldt ud, og Rytteren red saa i Galop til Tærskelpladsen. Her væltedes Kornet af i en staklignende Bunke, som Rytteren forresten red op i. Saa galoperede han tilbage til Marken efter nyt Læs, mens Huden hoppede lystigt op og ned.

Man havde heller ikke i de første Aar Tærskemaskiner, men tærskede med Heste. Naar den ovennævnte Stak var stor nok, eller Marken var tømt, nedgravede man en Række Pæle rundt om den i nogle Meters Afstand. Pælene blev forbundne med Reb, saa der fremkom et Hegn. Derpaa væltedes et Lag Korn ned af Stakken, og en Flok i Reglen halvilde Hopper lukkedes indenfor Hegnet, hvor de nu blev jaget rundt, saa de med Hovene, de var jo ikke skoede, traadte Kærnerne løs af Aksene. Naar et Lag var tærsket, kastedes Halmen ud over Hegnet, og et nyt Lag Korn væltedes ned; saaledes fortsatte man, indtil der blev for tykt et Lag Kærner paa Bunden, saa skovledes Kornet i Sække og sattes til Side, og man tog fat igen. Denne Form for Tærskning kunde kun lykkes i godt, tørt Vejr. Det opskovlede Korn blev siden rensat, ved at det kastedes i Vinden, men tit blev der alligevel smaa Jordknolde paa

Størrelse med Hvedekerner tilbage i Kornet. Denne Vanskelighed søgte Chr. Mathiasen at raade Bod paa ved at lade Hveden gaa igennem en Kværn med Træflager i Stedet for Kværnstene. Derved knustes Jordknoldene, uden at Hvedekernerne tog Skade, og det fremkomne Støv kunde blæses fra; men det var alligevel ikke noget fint Produkt, der fremkom. Foldudbyttet var i Reglen ikke stort, han var godt tilfreds med 8—10 Fold. — Chr. Mathiasen har solgt Hvede til en Pris, der ansat i danske Penge fra samme Tid kunde svinge fra 10 til 30 Kr. pr. 100 kg. Den Dagløn, der betaltes Arbejderne, laa paa 5—6 Kr. plus Kost.

Den største Hindring for en større Udvikling af Kornavlens paa det daværende Tidspunkt var som nævnt de primitive Transportmidler.

Naar det drejede sig om at fragte større Godsmængder over længere Strækninger, var man henvist til Oksekærrerne. Det var store, tohjulede Vogne med meget høje Hjul, saa de kunde komme over Vandløbenes Vadesteder, uden at Varene blev vaade. Det ejendommelige ved dem var, at der intet Jern var i dem. Hjulakslerne var af Træ, beslaet med raa Kohud. Der var ingen Jernring om Fælgene, men Eger og Følge var bunden sammen med Strimler af raa Kohud, som var sat paa i vaad Tilstand, saa de sluttede tæt om Træet; naar de blev tørre, var de næsten saa haarde som Jern.

Vognen blev trukket af 3—6 Par Okser, de trak i et Aag, der var lagt over Nakken paa hvert Par og surret fast til Hornene med brede Remme. Det bageste Pars Aag var gjort fast til den forreste Ende af Vognstangen. De foran gaende Par trak i en lang Kæde eller stærk Rem, der med den bageste Ende var fæstet i Vognen og med den forreste midt paa Studenes Aag. Der var en Kæde til hvert Par Okser, saa de trak direkte i Vognen, og Kæderne var ophængt i en Ring eller Remløkke, først under Vognstangen og længere fremme under de forskellige Oksepars Aag.

Der var ingen Tømme paa Dyrene, de styredes af Føreren, dels ved Tilraab, dels med en Bambusstang med et skarptslebet Søm i Spidsen. Naar der kun var 2 eller 3 Par Okser for, sad Føreren ofte paa et Sæde, der var indrettet midt paa Stangoksernes Aag, derfra kunde han naa det forreste Par med sin Stang. Skulde Køretøjet dreje til højre, prikkede han den venstre Okse af det forreste Par,

saa gik den raskere frem end den højre, og man drejede. Skulde Vognen standse, klappede han Stangokserne paa Panden med Haanden, saa satte de Klovene i Jorden og strittede imod, og Trækdyrene var altid villige til at standse. Var der flere end 3 Par Okser, maatte Føreren gaa ved Siden af Vognen, snart ved de forreste Okser og snart længere tilbage.

Farten var ikke stor. Man kom sjældent mere end 15—20 km frem om Dagen. Somme Tider kørte man fast, af og til maatte der holdes Hvil en Dags Tid. Man førte ikke Foder med til Dyrene, derfor maatte de ogsaa have Tid til at græsse paa Græsarealerne langs Vejen. Ingen Jordejer satte sig i de Tider op herimod.

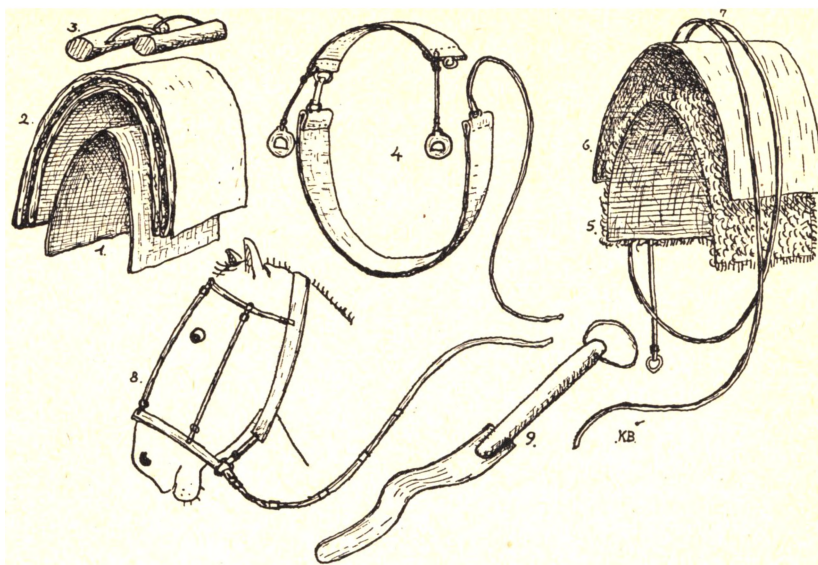
Vognmændene kørte ofte i Karavaner paa indtil et halvt Hundrede Vogne. Føreren havde da undertiden sin Familie med, som holdt til i en særlig Kærre med Tag over, Vinduer i Siden og Dør i Agterenden. De almindelige Vognstyrere sov om Natten i en Hængekøje under Vognen eller laa paa Jorden. Man medførte Madvarer og Kogegrejer, saa der holdtes Rast og lavedes Mad undervejs, og var det i den kolde Aarstid, sad Mændene ofte omkring et lille Baal om Aftenen og røg og drøftede Dagens Begivenheder, før de gik til Ro.

Selv om de hudbeslaaede Vognaksler blev smurt med Oksetælle, lød der alligevel en ustandselig Piben og Hvinen, naar Vognene bevægede sig, saa det kunde høres langt af Led, naar en saadan Oksevogn-Karavane var paa Vej.

Okserne kunde vel drage store Læs, men Fragten blev alligevel dyr. Og det kunde ikke betale sig at fragte Hvede fra Tandil til Buenos Aires paa Oksekærren.

Skulde Personer rejse, skete det i de Tider næsten altid til Hest, baade Mænd, Kvinder og Børn maatte lære at ride. Det gjaldt ogsaa de danske Familier. De tog i denne Henseende helt Skik op efter de indfødte, ikke alene red de altid i Galop ligesom disse, men de anvendte i Reglen ogsaa det argentinske Sadelstøj. Og det vil være rimeligt her at omtale Gauchoens Sadelstøj og Rejsemaade. Naar undtages nogle Jernringe og et Bidsel, kunde Gauchoen selv fremstille Ridetøjet af Heste- og Oksehuder og Faareskind. Sadelstøjet byggedes saaledes:

Underst paa Hestens Ryg lægges et tilskaaret, kortklippet Faareskind med Kødsiden nedad (se Tegningen 1), over dette lægges et meget groft vævet Uldtæppe, sammenfoldet 4 Gange (2), over dette

Gauchorecadoets enkelte Dele.

anbringes de saakaldte Bastos (3), to pøselignende, sammenbundne Tingester af Siv, beklædte med Skind, saa der ligger en paa hver Side af Hestens Rygrad. Derover spændes en bred, stærk Gjord af Oksehud (4). Den er delt i to Halvdele. Den øverste Del naar kun lidt ned paa Hestens Sider, og i dens Underkant er Stigbøjleremmen fastgjort. Den underste Del er omtrent dobbelt saa lang som den øverste. Der er Jernringe indsyet i begge Ender af de to Gjorde, saaledes at Halvdelen af Ringen stikker udenfor. Paa Hestens højre Side er de to Gjorde bundne sammen med en Rem ved de to Ringe. Paa den venstre Side er en lang 4—5 cm bred Rem fæstet i den øverste Gjords Ring. Undergjorden føres ned under Hestens Bug. Den lange Rem føres gennem Ringene i begge Gjorde to Gange og strammes meget stærkt. Undergjorden lægges, hvis ikke Hesten skal trække noget, midt under Hestens Bug og ikke lige bag Forbenene, som det er Skik ved en engelsk Sadel. Naar Gjorden er spændt og Remmen fæstnet, lægges et languldet Faareskind, i Reglen farvet og forsynet med Lærredsfor paa Kødsiden (5), oven over Bastos, det naar saa langt ned paa Siderne af Hesten, at det helt dækker det før omtalte Underlag. Ovenover det nævnte Skind lægges et Dække af Svineskind eller et Tæppe af Plyds (6). Og disse to Lag spændes fast med en ca. 1 cm bred Kohudsrem med en Ring i den

ene Ende (7). Remmen kan naa lidt mere end to Gange rundt om Hestens Krop og Sadelstøj. Den strammes meget stærkt uden paa Undergjorden og fæstnes. Dermed er Opsadlingen til Ende. Grime og Grimeskaft (8) er som det øvrige af raa, ugarvet Kohud, men bearbejdet, saa Remmene er bløde og bøjelige, Bidsel og Tømme, der ikke er tegnet her, hører ogsaa med. Under Ridtet holder Rytteren Grimeskaftet i Haanden sammen med Tømmen. Ridepisen (9) har Træ i Skaftet, som er overtrukket med Skind af en Kohale. Naar man vil slaa haardt, holder man i Snoren i Skaftets øverste Ende.

Det Sæde, som dette Sadelstøj bereder Rytteren, er meget bredt, saa man sidder næsten som i en Stol. Knæene er let bøjede, og Fødderne hviler i Stigbøjlerne. Det er et Ridetøj, der passer til Ridning i Galop, hvor Rytteren ikke behøver halvvejs at staa i Stigbøjlerne som ved en engelsk Sadel, naar der rides i Trav. Det er meget tungere for Hesten at bære end en almindelig Sadel, men det har saa den store Fordel, at Rytteren altid har sin Seng med sig. Af de nævnte Dele af Sadelstøjet kan der redes en udmærket Seng. De to Faareskind og Svineskindet er Madras, Bastos og Gjordene danner Hovedgærde. Det grovt vævede Tæppe bruges sammen med den Poncho, som Rytteren altid paa længere Ture fører med sig, som Overdyne. Jakken drages af og lægges under Hovedet. I en saadan Seng kan Rytteren baade hvile behageligt og finde tilstrækkelig Beskyttelse mod Kulden, enten han maa sove i Hus paa Gulvet eller under aaben Himmel. En Poncho er et Tæppe, vævet meget fast af godt Stof, saa det baade kan dække mod Kulde og Regn. Det er paa Størrelse med et almindeligt Uldtæppe til en Seng. Det har en med Baand kantet Revne i Midten. Under Ridtet bruges det som Kape, idet man stikker Hovedet igennem Revnen. Ponchoen hænger da løst ned og kan dække Kroppen ned over Knæene. Stoffet har i Reglen smukke Mønstre i ægte Farver, saa hverken Sol eller Regn kan blege dem.

Er Gauchoen paa Rejse, har han sin »Tropilla« med. Den bestaar af 7—8 veltilredne Heste og en Hoppe, der ikke bruges til Ridning. Den kaldes Moderhoppe (Yegua madrina). Den kan blive holdt til Hingst og føde Føl; men den skal ikke arbejde. Dens Gerning er at holde Tropillaen sammen. Hestene vænnes til den ved i Reglen i nogle Dage at gaa koblet sammen med den en ad Gangen. Den faar en lille Klokke i en Rem om Halsen. I denne Rem hænger

Gauchos paa Rejse. Drikker Maté, mens hans Tropilla græsser i Baggrunden.

ogsaa en Hilde, en Strimmel raa Oksehud med et Knapstykke i hver Ende. Naar Tropillaen standser, tager Gauchoen denne Hilde og knapper den paa Hoppens Forben lidt ovenfor Koderne, saa kan hun kun hoppe med samlede Forben, og hun bevæger sig derfor ikke gerne. Hestene føler sig saadan bundne til hende, at de ikke gaar fra hende, og Gauchoen kan let fange dem med Haanden.

Paa Farten driver han Tropillaen foran sig. Hoppen travet ud ad Vejsporene, Hestene følger hende, nogle foran, andre ved Siden eller bag efter. Rytterens Hest galoperer i den for Rytteren særlig behagelige Gangart, der ikke er hurtigere end almindeligt Trav. Der er noget sjældent festligt over denne Rejseform: den galoperende Hest, der har sine Kammerater og Moderhoppen foran, den ringlende Klokke og de muntre Hovslag virker paa Sindet som Trommer og Musik under March. Hvor som helst kan Gauchoen standse ved en Kro eller Landhandel eller paa aaben Mark. Han spænder Hilden paa Moderhoppen, reder sin Seng og sover under aaben Himmel. Er det godt Vejr, sover han hellere ude ved sine Heste end under Tag.

Det omtalte Ridetøj kaldes »Recado«, paa Landet udtales Ordet Recao. Skal Hesten udøve Træk, maa Buggjorden spændes tæt bag Hestens Forben. Skaglen, hvori Hesten skal trække, fæstes i Over-

gjordens Ring i Reglen paa Hestens højre Side. Og Dyret kan da, især med en Mand paa Ryggen, udøve et langt haardere Træk gennem Recadoet end gennem almindeligt Seletøj. Dette er der ofte Brug for, naar en Rytter skal hjælpe en fastkørt Vogn op af et Vadested eller et Mudderhul. Recadoet bruges ogsaa til Trækheste for Vogn, i saa Tilfælde er der kun Underlaget, i Reglen af Sække, Bastos og den stærke Gjord.

Diligencen, der i 1860erne kørte mellem Buenos Aires og Tandil, blev trukket af Heste med Recado paa. Da Chr. Mathiasens Kæreste og hendes Følge i 1862 kom til Argentina, kørte de med Diligence eller »Galera«, som den kaldtes, til Tandil. Galeraen var en stor, bredsporet og højhjulet lukket Vogn med Glasruder i Siderne, Sæder og Ryglæn var polstrede. Den var forspændt med 14 Heste, to og to foran hverandre. Paa alle Nærmerhestene sad Ryttere. En lang Kæde laa under Vognstangen og hen ad Jorden mellem Hestene, og fra denne førte korte Skagler op til Recadoet. Naar Afgangstiden var inde, sattes Køretøjet i Gang. Rytterne piskede baade paa Rideheste og Haandheste, og det gik i rask Galop hen over Sletten, hvor der ikke var anden Vej end nogle Hjulspor. Hestene fik ikke Lov til at hvile, men for hver 15—20 km var der et Skiftested. Her fik Rytterne 14 friske Heste, og saa for man videre til næste Station. Hen imod Aften skulde man over en Aa, men just som Vognen drejede foran den modsatte Brink, knækkede Vognstangen, men Forhjulet stod saa nær Brinken, at man fra det kunde springe i Land. Saa kravlede Passagererne ud ad et Vindue, ned paa Hjulet og hoppede derfra i Land. Paa en nærliggende Estancia opholdt man sig om Natten. Næste Dag blev Vognstangen gjort i Stand, og saa gik Turen videre, efter tre Dages Kørsel naaede man Tandil.

Der fandtes naturligvis almindelige Personvogne, men de var sjældne paa Landet. I Nødsfald benyttede man en saadan Kohud, som den man anvendte til Sammenkørsel af afskaaret Korn til Tærskning. Det skete undertiden, at en Mand, hvis Kone endnu ikke havde lært at ride, befordrede hende i et saadant Køretøj. Der var da lagt en Sæk fyldt med Straa i Bunden af »Slæden«, og derover et languldet Faareskind til at sidde paa. Manden galoperede saa hen over Marken, mens Konen fattede og svansede bag efter mellem Græstuerne. Konen kom dog herved mere ubarmhjertigt i Mandens Vold, end de fleste Kvinder syntes om. De fleste lærte

derfor snart at ride, og paa det brede Sæde paa Recadoet lod det sig udmærket gøre at ride med begge Ben til den ene Side. Den Gang blev det betragtet som uanstændigt, at en Kvinde sad overkrævs paa Hesten.

Det var kun faa af de første Danske i Tandil, der dyrkede Korn. Det lokale Forbrug var ikke stort, og Fragten til Hovedstaden var for dyr til, at det betalte sig at fragte Hveden dertil. Omtrent Halvdelen af de Danske i Tandil i Aarene 1860—76 var Haandværkere, Handelsmænd eller simpelthen Arbejdsmand. Der var ingen af dem, der tjente sig rige, men flere tjente dog saa godt, at de kunde gøre en Rejse til Danmark, og der talte de i Reglen det nye Lands Sag saa godt, at de fik nye Folk med sig der over.

Efter at Fugl var kommen tilbage fra Danmark med sin unge Kone, tog han fat paa at bygge en Vandmølle ved den Aa, der løb over hans Quinta. Det kostede ham adskilligt Besvær, da der ingen Haandværkere var, der forstod sig paa at bygge Vandhjul. Han havde talt med lærde Folk i Danmark om Problemet, men nogen Hjælp, som han kunde udnytte, fik han ikke deraf.

Han sled imidlertid ufortrødent, til Maalet var naaet. Der maatte jo bygges Dæmning og laves Mølledam for at forøge Faldhøjden. Da Dæmningen omtrent var færdig, kom der en voldsom Tordenregn inde over Bjergene. Vandet styrtede ned ad Bjergsiderne. Aaen svulmede op langt ud over Bredderne og rev Dæmningen væk. Men der blev taget fat igen.

Der var mange Genvordigheder. Men en skønne Dag var baade Dæmning og Vandhjul færdig. Forbindelsen med Kværnen var skabt, og der var Vand nok i Aaen. Saa aabnedes Stigbordene. Vandet fossede ud over Hjulet. Det begyndte langsomt at dreje sig. Senere spændtes Kværnene til. Hvede hældtes paa. Sigterne kom ogsaa med. Og saa gik hele Møllværket. Det viste sig, at det gik støt og roligt. Det var en stor Sejr for Fugl og hans Medhjælper, Holsteneren Adolf Bejser, der havde udført Tømmer- og Snedkerarbejdet. Det var i November 1862, Møllværket kom i Gang. Fugl kunde nu male 12—1400 Tdr. Hvede om Aaret. Men i 1867 avledes der 8000 Tdr. Hvede ved Tandil. En Del blev solgt til Møllerne i Nabobyen Azul, der ligger ca. 100 km Nordvest for Tandil. Men nu trykkedes Prisen af den store Produktion.

Fugl lod opføre et Beboelseshus ved Møllen, og her flyttede han nu ind med Familien. Der blev anlagt en smuk Have, det øvrige

Areal blev plantet til med Piletræer, og i Løbet af 5—6 Aar var der en hel lille Plantage.

Fugl var jo langt forud for alle Landsmændene, baade økonomisk og i sit Kendskab til Sproget og til Forholdene i det hele. Han var snart efter sin Tilbagekomst fra Danmark atter blevet valgt ind i Byens Raad, hvor han var en indflydelsesrig Mand.

Nu havde han i nogen Maade naaet det Maal, som havde forsvævet ham, før han rejste fra Danmark første Gang, og som han beskæftigede sig med i Dagbogen ved Nytaarstid 1847, da han skrev: »Destoværre ligger min største og vanskeligste Opgave endnu urørt i min Sjæl og nærer derfor bestandigt et Savn under alle Omvekslinger; jeg haaber og haaber, men ser ingen Udvej til at begynde eller løse Opgaven. Jeg begyndte for nogen Tid siden at fatte Haab og faa store Tanker ved min Plan i Forbindelse med W(ordinger) at rejse langt sydpaa, købe Land og hidkalde en dansk Koloni. Han har vist ikke anet Maalet for mine Bestræbelser og mine Ønsker; men ak! ogsaa denne Plan synes at gaa i Staa.«

Han var nu Leder af en lille dansk Koloni. Ikke en Koloni i egentlig Forstand, de Danske udgjorde jo kun en lille Del af Befolkningen i Tandil, men de dannede dog et lille Samfund af Danske i det nye Land, og han tog Konsekvensen af sin Lederstilling og hjalp Landsmændene saa godt, han kunde.

Der var jo mange Ting, der savnedes, for at Danske kunde være helt tilfredse. Her var ingen Kirke, hvor man kunde søge Hjælp ved Barnedaab, Brudevielse og Begravelse. Her var nok en katolsk Kirke, men Præsterne her vilde ikke betjene Protestanter ved nogen af de nævnte Lejligheder. Saa maatte Fugl træde til.

Allerede i 1862 forefaldt det første Dødsfald, det var Provstesønnen Thorvald Petersen fra Nakskov. Nu maatte Fugl gøre Tjeneste som Præst ved Begravelsen, og da Protestanter heller ikke maatte blive begravede paa den katolske Kirkegaard, blev den unge Mand jordet i et Hjørne af Fugls Quinta. — Samme Aar ankom som før nævnt Chr. Mathiasens Fæstemø fra Danmark, og de vilde gerne giftes, men der var endnu den Gang ikke indført Civilregistre i Argentina. Vielser besørgedes af Præsterne, men de vilde altsaa ikke vie Kættene. Chr. Mathiasen mente, at naar de to var enige, kunde de vel godt begynde deres Ægteskab og saa faa den kirkelige Vielse, naar der en Gang kom en protestantisk Præst. Men det vilde Marie Larsen ikke. Hun havde i en Aarrække tjent hos

Christian Mathiasen og Hustru
ved Sølvbrylluppet, 1889.

Pastor Ingerslev i Magleby og senere i Lyngby, og havde vel lært Respekt for Formerne. Hun vilde ikke flytte ind i sit nye Hjem uden en Form for Ægtevielse.

Fugl maatte saa træde til. En kirkelig Vielse mente han sig ikke berettiget til at forrette, men en borgerlig Vielse kunde han vel foretage. Der blev opsat et Dokument, hvori Ægtefællernes Navne, Fødselsaar, Dato og Fødested samt ligeledes Forældrenes Navne med den nødvendige Betegnelse anførtes, og videre meddeltes det, at de nævnte to Personer nu indgik Ægteskab. Dokumentet blev undertegnet af alle de tilstedeværende Danske. Fugl holdt en Tale til dem, og saaledes forløb Vielsen. Det var Juledag 1862. Den 5. Maj 1867 fik deres Ægteskab den kirkelige Velsignelse af en engelsk protestantisk Præst, Powell fra Buenos Aires.

Saaledes viede Fugl i de følgende Aar adskillige Par. Og da der senere blev oprettet Civilregister i Tandil, blev disse Vielsesdokumenter godkendte, saaledes at Børnene, der blev født i disse Hjem, blev regnet for ægtefødte Børn.

Smaabørnene maatte ofte vente længe paa at blive døbt. Man vilde jo helst have en Præst til at døbe dem; men blev de syge, saa der var Fare for, at de skulde dø, døbte Fugl dem.

Den 27. Oktober 1864 paabegyndtes en »Kirkebog«, der betegnes som »Libro de la congregacion protestante en el Tandil«. I

denne Bog indførtes Barnedaab, Begravelser og kirkelige Vielser. I den kan man læse under 9 Daabshandlinger, der er indført efter hinanden: »La criatura murió el mismo dia« (Barnet døde samme Dag). Der er stor Tidsafstand mellem Indførelserne; det er altsaa ikke en Epidemi, der har bortrevet Børnene. Det betød blot, at først naar der var Fare for Barnets Liv, traadte Fugl til.

Saa vidt det kan skønnes, var der ingen af de Danske, der kom til Tandil i disse Aar, der havde haft Berøring med nogen Art af kirkelig Vækkelse i Danmark. Men de var gode Folkekirke-kristne. Det var for dem en Selvfølge, at Børnene skulde døbes, de unge konfirmeres og Vielser ske ved en kristen Præst. De savnede ogsaa den kristne Søndagsgudstjeneste. Hjemme havde de haft det altsammen som et Gode, de ikke agtede større paa. Nu mærkede de, at det havde betydet mere for dem, end de havde tænkt.

Fugl holdt undertiden en Søndagsandagt i sit Hjem paa Møllen. Redaktør af »Tandils Tidende«, Blas P. Grothe, der som femaarig deltog i en af disse Andagter, skriver derom: »Et af disse Møder, der blev afholdt i 1869, blev efter Forholdene en ret talrig Forsamling, ved hvilken Lejlighed der blev sunget nogle Salmer, mellem hvilke Fugl holdt en Tale og oplæste en Prædiken. Det hele var meget højtideligt, og Salmesangen blev ledsaget af Fortepiano, hvorved Mødet blev mere stemningsfuldt og virkede i høj Grad opbyggende paa de tilstedeværende, antagelig saa godt som alle de Danske her paa Egnen.«

Under Følelsen af det Savn, der saaledes mærkedes hos de Danske, sammenkaldte Fugl til et Møde i sit Hjem den 26. August 1866. Der var baade Danske, Englændere og Tyske med til Mødet. Og her stiftedes en Sammenslutning, der i 1870 fik Navnet »La sociedad religiosa de protestantes en el Tandil«. Paa Dansk blev Foreningen almindeligvis kaldt »Det protestantiske Selskab«. Det første, man satte sig som Maal, var at faa indrettet en protestantisk Kirkegaard, men senere var man enige om at søge indrettet et Hus, hvor der kunde holdes protestantisk Gudstjeneste, og det endelige Maal maatte være at faa ansat en protestantisk Præst og bygget en Kirke.

Fugl blev naturligvis Foreningens Formand, og en Engländer og en Tysker indtraadte i Bestyrelsen. Forhandlingsprotokollen førtes paa Spansk af Fugl. Fugl skænkede Foreningen en Grund til Kirkegaard, men Byraadet satte sig imod, at der blev indrettet

Kirkegaard saa nær ved Byen, saa der blev foreløbig intet gjort ved Sagen. Og i 1872 fik Protestanterne overladt en særlig Afdeling paa Byens nyanlagte Kirkegaard.

Denne Sammenslutning er ikke alene den første Forening, der er stiftet ved dansk Initiativ i Tandil; men den er Tandils ældste Forening i det hele taget.

Indtil der blev Raad til at faa egen protestantisk Præst, søgte man at faa en af de protestantiske Præster i Buenos Aires til at besøge Trosfællerne i Tandil. Det skete første Gang i 1867, da Kapellan J. P. Powell ved den engelske Kirke i Buenos Aires besøgte Tandil. Der blev ved denne Lejlighed døbt 5 Børn og viet 3 Ægtepar. I 1870 og 1871 var den skotske Præst Gebbie i Tandil; i 1870 døbttes atter 5 Børn og viedes 3 Par, i 1871: 12 Børn døbte, men kun 1 Ægtepar viet. Ved Nytaarstid 1874 var en tysk Præst fra Buenos Aires, Lenhartz, i Tandil, hvor han viede 8 Par og døbte 20 Børn. 50 af Deltagerne gik til Alters. Pastor Lenhartz kom igen i Maj 1875. Denne Gang blev 2 unge Mænd konfirmeret, 4 Par viet og 17 Børn døbte; 26 gik til Alters.

Den ene af de to Konfirmander var et ret fremmeligt Barn, fortæller de gamle. Da han var bleven konfirmeret, ønskede han at blive gift med det samme; han havde den udvalgte med; da de saa var blevet viede, vilde de gerne ogsaa have et Barn døbt, som ogsaa var taget med. Og det blev altsammen, som de ønskede. De unge var formodentlig borgerligt viede af Fugl, inden de flyttede sammen.

Disse engelske og tyske Gudstjenester var meget velbesøgte; men de var jo kun lidet tilfredsstillende; thi Præsterne talte deres egne Sprog, Engelsk og Tysk; og der var kun faa af de Danske, der forstod noget af disse Maal. Naar Fugl var til Stede, har han paa Dansk gengivet Indholdet af Talen; men under nogle af disse Gudstjenester var han i Danmark, og der er da næppe sket nogen Udlægning, endnu mindre en Oversættelse. — Men man sang danske Salmer; og det var paa den Maade, Hjerterne kunde faa Luft. Og der var meget, der kunne trykke Sindene. Der døde saa alt for mange Smaabørn i de første Aar. Aarsagen var nok den, at de danske Mødre var uvante med at opføde Børn i saa varmt et Klima. De var ikke vant til, at Mælk, der er malket om Morgen, bliver sur inden Middag; men det skete let her, naar der ikke sørgedes for Afkøling og vidtgaende Renlighed. De fleste Børn døde vistnok af en Slags Kolerine. Ordentlig Jordemoder- og Lægehjælp var

jo heller ikke at faa. At det har været tungt for de unge Mødre, kan let forstaas; og man kan undres over, at saa mange af dem bevarede et lyst og frimodigt Syn paa Livet; thi naar de som ældre Kvinder fortalte om disse første Aar, syntes de at staa i en festlig Lysglans for dem. Og der var ingen Klager over barske og ugæstmilde Forhold.

Det daglige Liv i Hjemmene prægedes naturligvis stærkt af Klimaforhold og Landets Sæder og Skikke. Boligerne var jo tarvkelige. Og det kunde nok virke trykkende paa Humøret hos en ung Kone, naar hun saa den Bolig, Manden havde at føre hende ind i. For Eksempel den unge Marie Larsen, der i en Aarrække havde tjent i en Præstegaard, og som havde smukke Kjoler og en Silkemantille med sig, og nu traadte ind i sit fremtidige Hjem, der bestod af en lille Stue og et Køkken. Huset var bygget af soltørrede Mursten og med Straatag, Gulvet var den sorte Jord, som Græsset var dels skuffet, dels slidt af. Loft var der ikke; man saa lige op i Taget. Til Gengæld var der ikke langt op til det. Møbler var der saa godt som ingen af.

Men Klimaet bøder paa meget, der kræves ikke det samme af et Hus i Argentina som i Danmark. En langt større Del af Livet kan der foregaa udenfor end her. Der er ingen egentlig Vinter. Man kan pløje og saa hele den kolde Tid igennem. De Træer, der ikke er stedsegrønne, taber vel ogsaa nok Bladene om Efteraaret, og Græsset svinder en Del ind; men Fuglene trækker ikke bort, og Kvæg, Faar og Heste kan finde Føden paa Marken hele Aaret, selv om det er praktisk at have lidt Ekstrafoder til Arbejdsheste og Malkekøer i den koldeste Tid. Børnene kan lege ude hele Aaret rundt. Dagene er ikke saa ulige lange som her. Selv i de korteste Vinterdage staar Solen op lidt over Kl. 7 og gaar ikke ned før henad 5; og i de længste Sommerdage staar den op lidt før 5 og gaar ned allerede lidt over 7 Aften. Arbejdsdagen paa Landet regnedes derfor dengang fra Solen stod op, til den gik ned; »de sol à sol«, som det hed i Landets Sprog. Der var da ikke saa megen Brug for Stuehygge som her hjemme. Dette bidrog til, at man snart fandt sig til Rette med Tingene.

De primitive og fremmedartede Forhold prægede naturligvis ogsaa den Selskabelighed, der kunde blive Tale om. Naar Fugls Hjem undtages, var intet af dem store nok til, at der kunde holdes egentlige Gilder. Men da Lars Mathiasen havde sit Bageri inde i Byen,

havde han der et Rum, hvori der nok kunde danse nogle Par. Gulvet var af Mursten, men det gik endda med Liv og Lyst, selv om Belysningen var Tællelys, og Musikken udførtes af en Lirekasse, og de dansendes Klæder efterhaanden blev belagt med et tykt Lag rødt Støv fra Murstenene.

Om Søndagene kunde man samles i det grønne ved et af Hjemmene. Man fik stegt et Lam hos Lars Mathiasen, det hængtes ved Bagbenene op i Træ, og efter Landets Skik gik man løs paa det med Knive og de bare Fingre. En Dunk med Vin hørte til og en Kurv med Brød, det kunde blive et festligt Maaltid under Latter og maaske en Sang eller en munter Historie, som en eller anden kunde opvarte med.

Fugls Fødselsdag den 24. Oktober var en stor Festdag i det lille Samfund. Den faldt jo i den skønne Foraarstid, da den argentinske Hængepil staar med sit grønne Løv.

Her samlede da indtil 100 Gæster, thi selv de mindste Smaa-børn var med, ellers kunde Mødrene ikke komme. Man drak Kaffe, dansede og legede, enkelte Gange blev der holdt Maskerader. Ved en saadan havde Fru Fugl klædt sig ud som Skibsdreng og drev en Del Løjer med sin værdige Mand, der ikke kendte hende, før Maskerne faldt. Der blev holdt Taler, og undertiden var der skrevet Sange til Dagen, hvori Fugl hyldedes som det lille Samfunds faderlige Beskytter og Vejleder.

Fugl havde en smuk lukket Vogn, saa han paa værdig Maade kunde køre ud med sin Familie. Naar der var Bryllup, var det et Slags Ret for Brudeparret at blive kørt til deres Hjem i denne Vogn.

Omkring 1870 begyndte Fugl at overveje at trække sig tilbage fra sin travle Virksomhed. Han havde nu naaet en saadan Grad af Velstand, at han, hvad det økonomiske angaar, kunde virkeliggøre det Ideal af et Hjem, der havde dannet sig for ham under Opholdet i de danske Præstegaarde. Men her optog Virksomheden næsten alle hans Kræfter, saa der blev ingen Tid til at leve med Hustru og Børn. Dertil kom, at han syntes, hans Hustru havde for meget Arbejde.

I de 10 Aar, de havde boet i Tandil, var der født dem 6 Børn, 2 af disse døde som helt smaa, men Fru Fugl havde næsten til Stadighed et Barn paa Armen. Den ældste Dreng var nu 10 Aar, han skulde helst i Skole. Overvejelserne endte med, at Fugl besluttede

at rejse til Danmark med Familien, hvor ogsaa Fru Fugls Forældre længtes meget efter at se deres Datter.

Ved Nytaarstid 1871 flyttede de fra Møllen ind til Byen, mens Afrejsen forberedtes. Der blev vist Fugl megen Erkendtlighed fra Byens Side for hans Arbejde i Municipalraadet; ogsaa Landsmændene holdt Fest for ham, men Glæden fordunkledes ved, at en lille 1 Aar gl. Pige døde for dem.

I Maj Maaned afrejste de til Danmark. Her blev stor Glæde hos Slægt og Venner, men Sorgen forfulgte dem. To Smaapiger blev smittet af Difteritis og døde. Nu var kun den ældste Søn Hans tilbage, ogsaa han blev smittet, men kom sig dog. Til Erstatning for dem fødtes en lille Pige, som lever endnu, da dette skrives. Fugl kom ind i en svær religiøs Krise; hans stride og heftige Sind havde svært ved at bøje sig under Modgangen.

Opholdet i Danmark blev ikke af lang Varighed. Fugl havde ikke solgt Møllen, men kun lejet den ud. I 1873 drog Familien da atter til Argentina, Drengen Hans blev dog i Danmark. I Argentina blev Fugl snart enig med Rejsekammeraten fra 1859, Peder Nielsen, om en Købesum for Møllen, i den Tids Penge vistnok 90.000 Kr. Nu kunde de være rejst tilbage igen, men inden de kom af Sted udbrød Revolutionen i 1874, derved hindredes Afrejsen. Og Revolutionen førte til, at Fugl endnu en Gang kom til at yde den By en Tjeneste, hvis Styre han havde været med til at lægge til Rette.

Mens Fugl var i Danmark, var der i Tandil øvet et uhyggeligt Overfald paa Udlændingene.

Der havde ellers i Almindelighed hersket et godt Forhold mellem Udlændinge og indfødte i Tandil. Men en Del af dem havde vel nok en instinktmæssig Følelse af, at disse Udlændinge efterhaanden vilde tage Landet fra dem og hindre dem i at leve det frie, ubundne Liv, som nu var bleven deres Lyst og Lykke, og denne Anelse, som jo var rigtig nok, har vel leveret Brændstof til den Ophidselse, der førte til Ugerningen.

Fugl fremstiller i sine Erindringer Sagen omtrent saaledes, og denne Fremstilling bekræftedes af de ældre Danske.

I Aaret 1871 kom en »klog« Mand til Egnen, som ved Mirakelkure og Forudsigelser af kommende Ting fik den uvidende Gauchobefolkning til at tro, at han var en hellig Mand, de kaldte ham »Tata Dios« (Lille Fa'r Gud).

Nu var Frimureriet netop kommet til Tandil paa den Tid. Denne Bevægelse bekæmpedes voldsomt af de katolske Præster. Da det var Udlændinge, der bragte Frimureriet, bidrog ogsaa dette til at stille Udlændingene, hvoraf jo mange var Kættere (Protestanter), i et daarligt Lys.

En skønne Dag erklærede Tata Dios, at han af Gud var udset til at udføre en Straffedom over de djævelske og ugudelige Udlændinge. Men for at han kunde udføre denne Gerning, maatte han have Hjælpere. Adskillige Gauchos var villige til at hjælpe ham, og det blev planlagt — mener man — at alle Udlændinge skulde dræbes Nytaarsnat. En gammel skikkelig Gaucho, som var en god Ven af flere danske Familier, blev udset til at forraade de Danske ved at vise Morderne Vej. Men af Fortvivlelse eller maaske for at samle sig Mod havde han drukket en hel Flaske Brændevin, derfor sov han over sig, og der blev ingen Danske dræbt.

Hen imod Dagry kom en stor Skare Gauchos galoperende ind i Byen; svingende med Knive og Sabler raabte de Død over Udlændinge og Frimurere. Paa Plaza'en huggede de en Mand ned, tæt uden for Byen dræbte de et Par Vognmænd, der sov ved deres Vogne. Længere ude ved Tandilaaen laa et fransk Forretningshus, her stiledede de hen imod. Paa Vejen myrdede de et Par unge nygifte Englændere og en Arbejder, og da de naaede Forretningshuset blev alle der dræbte, baade Børn og Kvinder, som blev grusomt mishandlede. Men i Forretningshuset var der ogsaa Drikkevarer, dem kastede de sig nu over i Stedet for at drage videre.

Imidlertid havde Kommandanten for Distriktet faaet Nys om Sagen, og med en Trop vel bevæbnede Mænd kom han over Morderne, hvoraf nogle blev dræbt og andre ført bundne til Byen. Tata Dios blev ogsaa arresteret, men under Forhørene nægtede han at udtale sig, før den rette Dommer kom. En Nat blev han skudt i Cellen, hvor han sad, et Geværløb var stukket ind ved en Trælem i Arresten. Han var død paa Stedet. Hvem der havde skudt ham, vides ikke, men mange var tilbøjelige til at tro, at det var en af hans Medskyldige, der var bange for, at han skulde røbe uønskelige Ting. De skyldige blev straffede, men i flere Aar stod der Skræk af denne Begivenhed. Og Gang efter Gang opstod Rygter om, at lignende Planer var i Gære. Af og til blev alle Udlændinge kaldt ind til Byen om Natten, hvor Kvinder og Børn logeredes ind i

Husene, mens Mændene bevæbnede med Geværer gik Vagt i Gaderne. Dog, Overfald af lignende Art blev aldrig gentaget.

Dette Overfald havde efterladt en vis Spænding imellem Udlændingene og de indfødte. Denne Spænding førte med sig, at der ogsaa i Municipalraadet var dannet to Partier, et, der var præget af Udlændinge, og et andet, der støttedes af de indfødte. Da Fugl kom tilbage i Oktober 1873, stod nye Municipalvalg for Døren. Udlændingepartiet kom til Fugl og vilde have ham valgt ind i Raadet. Han undskyldte sig med, at han ret snart vilde rejse igen, men da de trængte haardt paa, gik han ind paa det. Der blev øvet adskilligt for at forskrække Udlændingene fra at stemme, men det lykkedes ikke. De fik Flertal i Raadet, og Fugl blev valgt. Men inden han kom til at indtage sin Plads i Raadet, udbrød den nævnte Revolution, som ogsaa kom til at berøre Forholdene i Tandil.

Udlændingepartiet sluttede sig til den lovligt valgte Præsident, Avellaneda, mens Gauchopartiet støttede General Mitre, hvis Parti havde rejst Revolutionen.

I Tandil boede Oberst Machado, en dygtig og tapper Officer, der havde indlagt sig stor Fortjeneste i Kampen mod Indianerne. Han sluttede sig til Oprørerne, samlede sig en lille Hær af Gauchos og rykkede ind i Byen, hvor han afsatte Fredsdommeren og Municipalraadet og indsatte et Par af sine Partifæller, den ene som Fredsdommer, den anden som Kommandant. Derpaa drog han bort for at slutte sig til Revolutionshæren.

Udlændingene var utrygge ved Situationen. Fugl blev opfordret til at stille sig i Spidsen for en Sammenslutning af Udlændinge til Værn for Liv og Ejendom. Han forhandlede med den nyindsatte Dommer og fik Tilladelse til at danne en saadan Forening. Den fik meget stor Tilslutning. Og der blev nedsat et Udvalg, som alle Medlemmerne forpligtede sig til at adlyde. Fugl blev Udvalgets Formand; Manuel Eigler blev Kommandant for den Borgervæbning, som nu oprettedes. Der blev skaffet Skydevaaben. Og om Natten drog Patruljer til Hest og til Fods rundt i Gaderne; dermed faldt der snart Ro over Sindene.

En skønne Nat kom en lille Trop Mænd af Regeringspartiet og tog den nyindsatte Dommer og Kommandant med sig. Nu var Fugls Udvalg Byens eneste Myndighed, og han som Formand den styrende i By og Distrikt.

Oberst Machados Hustru boede i Tandil. Fugl meldte sig hos hende og tilbød at sætte Vagtposter ved hendes Hus, dersom hun ønskede det. Hun blev meget glad for denne Opmærksomhed og takkede Fugl hjerteligt.

Paa et vist Tidspunkt af Revolutionen kom Mitre med en Hær paa 8000 Mand til Tandileggen. Udlændingene var ikke stolte heraf, thi de hørte jo til hans Modstandere. Oberst Machado kom først med en Afdeling af sine Folk. Et Par af Udvalgets Medlemmer blev sendt ud for at forhandle med dem. Obersten tog venligt imod dem og sendte senere Bud til Fugl og takkede ham og Udvalget for deres Optræden.

Nogle Dage senere kom Mitre med sin Stab til Tandil. Obersten ønskede da, at Udvalget skulde tage ud at hilse paa ham. Fugl vilde nødig. Det var jo som at tage Parti, men paa den anden Side, Mitre var jo ingen Røver. Han havde i 6 Aar været Landet en udmærket Præsident og var en berømt General fra Paraguaykrigen. Han var bekendt for at være en uegennyttig og storttænkende Mand. Og endelig var han jo den, der i Øjeblikket havde Magten paa Stedet.

Fugl drog da af Sted med sit Udvalg. De mødte Mitre et Par km udenfor Byen. Da han saa dem, stod han af Hesten og ventede paa dem. Fugl præsenterede sig og sit Udvalg og forklarede, hvad dets Opgave var. Han sluttede med at sige, at det til enhver Tid vilde være Tandils Indbyggere en Ære at tage imod en saa højtstaaende og udmærket Personlighed, men Glæden ved at modtage ham vilde have været større ved en fredeligere Lejlighed end den nærværende.

Mitre svarede, at det ogsaa vilde glæde ham at gæste Tandil under fredeligere Forhold. Derefter steg han til Hest og red ind i Byen. Samme Dags Eftermiddag blev det nyvalgte Municipalraad kaldt til Møde med Mitre paa Raadhuset. Atter maatte Fugl være Ordfører under de Forhandlinger, der nu førtes om, hvorledes Byens Sager skulde ordnes under de bestaaende Forhold; og han havde den Tilfredsstillelse, at Mitre gik ind paa den Ordning, han foreslog. Efter Mødet fulgte Fugl og Udvalgsmedlemmerne Mitre til Hotellet, hvor han var taget ind; her tog han venligt Afsked med dem og takkede dem for deres Arbejde for Byens Vel.

Mange Danske var til Stede ved Mødet, og de var stolte af den Respekt, som denne meget betydelige Mand viste deres Landsmand og Fører.

Mitres Hær blev snart efter slaet og adsplittet, og den lovlige

Juan Fugls Familie i
Danmark i 1880'erne.

Orden blev genoprettet saavel i Tandil som i hele Republikken. Fugl kunde da nedlægge sin høje Værdighed og snart efter ogsaa sin Plads som Medlem af Raadet. Oberst Machado sendte senere Fugl sit Fotografi som et Hædersbevis og en Tak for hans Optræden under de urolige Forhold. — Oberst Machado blev boende i Tandil, indtil han døde i 1909, 87 Aar gl. I sine sidste Leveaar havde han en dansk Dame til Husbestyrerinde.

Hen paa Aaret 1875 drog Fugl til Danmark for ikke mere at vende tilbage til Argentina. Han levede endnu i 25 Aar. Omkring 1880 tog han fat paa at skrive sine Erindringer. De kom til at fylde 4 haandskrevne Bind, omtrent 1000 Sider. De opbevares nu paa det kongelige Bibliotek og er en Hovedkilde til Oplysning om Grundlæggelsen af det lille danske Samfund i Tandil.

Fugl var ikke nogen egentlig Udvandrerstype. Det var de ulykkelige Forhold, der drev ham ud. Han tog sin Tørn der ude i det fremmede; han havde netop den stærke Villie, det uforfædede Mod og den store Udholdenhed, som er aldeles uundværlige Karaktertræk hos den rette Udvandrer. Men han var hverken Landmand eller Forretningsmand til Gavns. Han blev ikke som de store Opdyrkere, der senere skal omtales, grebet af Budet om at gøre sig Jorden underdanig. Ej heller greb Rigdomstørsten ham, saa at han satte alt til Side for at skabe sig en Storformue. Da han havde tjent saa meget, at han kunde komme til at leve det Liv, der under Op-

holdet i Præstegaardene var kommen til at staa for ham som det mest attraaværdige, lod han den blomstrende Forretning gaa over paa andre Hænder og vendte hjem til Fædrelandet for at leve der som en stilfærdig Rentenyder i Danmarks Hovedstad.

Havde han haft økonomisk Storsyn som sin jævnaldrende blandt Tandils første Borgere, Spanieren Ramon Santamarina, kunde han som denne have skabt sig en Kæmpeformue ved Erhvervelsen af store Jordarealer. Og samtidig kunde han have skabt Mulighed for, at der kunde være oprettet en virkelig dansk Koloni. Nu havde han ikke dette Storsyn; men han havde en levende Sans for dansk Sprog, dansk Sæd og Skik og danskpræget Kristendom. Han skabte ikke det økonomiske Grundlag for en dansk Koloni, men han organiserede et Samarbejde blandt sine danske Landsmænd, som har kunnet holde indtil denne Dag, og han pegede paa Værdien af Bevarelsen af dansk Kultur og dansk Aandsliv med en saadan Energi, at det lille danske Samfund i Tandil endnu bærer Præg deraf. — Derfor vil ogsaa Juan Fugl blive ved at staa som den store Førerskikkelse blandt Danske i Argentina.

Det lille Samfund, som Fugl forlod i 1875, talte omkring 200 Sjæle. Af Protokollen over Vielser, Barnedaab og Begravelser, der er ført siden 1864, og af de Navne, der forekommer i »Det protestantiske Selskab«s Forhandlingsprotokol, suppleret med Optegnelsen af Navne, som de ældste Danske i Tandil omtalte i deres Fortælling om de første Tider, lader det sig med nogenlunde Sikkerhed konstatere, at der i 1875 var noget over 100 voksne og ca. 80 Børn i Tandil. Af de 80 Børn var de 60 fødte i Tandil. — Der var ialt siden 1860 foretaget 19 Vielser, 78 Barnedaab og 38 Begravelser. 27 Børn døde, inden de blev 2 Aar. Det er dog sandsynligt, at der har været nogle Danske, hvis Navne ikke er nævnt og derfor ikke talt med; da Pastor Meulengracht i 1876 kom til Tandil, nævnte han i et Brev, at der var godt 200 Danske.

CAMPEN OMKRING TANDIL DYRKES OP

I Løbet af 1870'erne indtræder en Række Forandringer i det lille Samfunds Forhold: Den ensidige Indvandring fra Møn og Lolland ophører. Jernbanen nærmer sig Tandil og bringer derved Byen i Forbindelse med Verdensmarkedet. Dette fører atter til, at Kornavlen nu bliver rentabel. Samtidig kommer Landbrugsmaskiner i Brug, saa der bliver Mulighed for at tage større Opgaver op. Og mens de danske Landbrugere hidtil har holdt sig til de af Byen udskiftede Chacras, gaar flere og flere nu udenfor Byomraadet, lejer Jord af de store Estancieros og driver Hvedeavl i det store.

Men inden vi gaar over til at se paa Storlandbruget, vil vi dvæle ved nogle af de første Danskes Kaar.

Familien Mackeprang, der var blandt de første mønske Udvandrere i 1859, bestod af Faderen Filip M., 5 Sønner og 1 Datter. De var Byfolk hjemmefra og holdt sig ogsaa i Argentina til Arbejde i Byerne. De var velbegavede, kvikke Mennesker, anlagte for Selskabelighed. Og de var udmærkede Hjælpere ved al Slags Underholdning i Form af Musik, Dilettantforestillinger og deslige.

Filip Mackeprang døde allerede i 1875. De 4 Sønner døde i en forholdsvis ung Alder. Datteren vendte tilbage til Danmark, men den ældste Søn, Christian, der var født i 1840, blev boende i Tandil og blev 98 Aar gl. Han var Malermester og havde visse kunstneriske Anlæg. Han tegnede Facaden til den danske Kirke i 1877 og har senere dekoreret den meget smukt indvendig. Han var i mange Aar en ledende Personlighed i Byens Musikliv. Han efterlod sig flere Døtre. En af dem var i nogle Aar Lærerinde ved den danske Skole.

En anden af dem, der var med paa den første Rejse i 1859, var Manuel Eigler. Han oparbejdede sig efterhaanden en god Købmandsforretning i Tandil. Han havde faaet en bedre Skoleuddannelse end de fleste af de øvrige Danske. Og da Fugl var rejst til

Manuel Eigler.

Danmark i 1875, var han Danskernes naturlige og selvskevne Fører. Han havde ret hurtigt lært Landets Sprog, som han baade talte og skrev godt. I hans Forretning samledes de Danske og drøftede nyt og gammelt, skulde de have ordnet Pengesager, eller der skulde forhandles med Myndighederne, var det Eigler, der skulde ordne det. Han var som Fugl i sin Tid Medlem af Municipalraadet; han var i nogle Aar Sekretær i »Det protestantiske Selskab«, var Medlem i Kirkebygningsudvalget og i 1886 Selskabets Formand. I 1885 blev han udnævnt til kongelig dansk Vicekonsul.

Han var gift med en tysk Kvinde, Ana Steffens, som han traf i Buenos Aires. Hun blev ham en god og trofast Hustru, hun lærte at tale Dansk og sluttede sig nær til sin Mands Landsmænd. Hendes Børn lærte dog ogsaa at tale Tysk.

Eigler var en djærv og dristig Mand, foretagsom og hjælpsom, altid i Virksomhed. Han syntes at have et glimrende Helbred, men i September 1886 blev han pludselig syg, og efter faa Dages Sygeleje døde han, kun 43 Aar gl.

Efter ham levede en Søn og en Datter, Elfrida, som i mange Aar spillede Orgelet i den danske Kirke, og som trods det, at hun blev gift med en tysk Mand, Vogel, altid med fuldt Hjerte var med i Arbejdet for dansk Kirke og Skole.

Snedkersvenden Peder Nielsen, som ogsaa var med i 1859, købte

som nævnt Fugls Mølle, som han drev i mange Aar. Siden byggede han sig et yndigt Hjem, hvor Børnene voksede op og blev oplært i dansk Sprog, Sæd og Skik.

Den kraftigste og dygtigste af Fugls Rejsefæller fra 1859 var dog Christian Mathiasen. Han overtog som nævnt Fugls Landbrug og udvidede det betydeligt. Hans dygtige og gode Kone var ham en udmærket Medhjælp. Trods det, at hun var noget spinkel og fin af Bygning og lidet vant til det grove Arbejde, tog hun modigt fat paa, hvad der krævedes, og fandt sig til Rette med de meget primitive Forhold, som de maatte leve under i de første Aar.

En stor Børneflokk voksede op i Hjemmet. 13 Børn blev født, hvoraf 8 blev voksne. De lærte alle at arbejde dygtigt og at slutte sig til den danske Kreds.

Chr. Mathiasen var ivrig for at plante. En hel lille Skov fik han plantet, hvor de Danske senere i mange Aar holdt deres Fugleskydningsfest.

Da Jernbanen kom til Tandil i 1883 blev der god Afsætning paa Landbrugsprodukter. Og Chr. Mathiasen blev nu en velstaaende Mand. Han havde hele Tiden været hjælpsom overfor sine Landsmænd, og han deltog med Iver i Ledelsen af »Det protestantiske Selskab«. Efter Fugls Bortrejse i 1871 var han en Tid Formand. Hans forholdsvis ringe Skolekundskaber gjorde dog Stillingen vanskelig for ham, men hans Haand var altid aaben, naar det gjaldt Arbejdet for den fælles danske Sag.

I 1887 kunde de to Ægtefæller fejre Sølvbryllup. Det havde været 25 drøje Arbejdsaar, men nu sad de trygge i et smukt Hjem, omgivet af en frisk Børneflokk og en stor Vennekare. Naar undtages Fugls Hjem, har intet andet Hjem i Tandil i den første Tid betydet saa meget for Sammenholdet mellem de Danske og for dansk Sprogs og Aandslivs Bevarelse i Tandil, som det Chr. Mathiasen og Marie Larsen fra Magleby paa Møn byggede. — Han døde i 1889, kun 54 Aar gl. Hun levede til 1902 og blev knap 68 Aar; men en dygtig Børneflokk var opdraget, som fortsatte Arbejdet i Forældrenes Spor.

Det Hjem, der traadte i Forgrunden blandt de Danske efter Chr. Mathiasens Død, var Peter Larsens. Han var en Gaardmandssøn fra Magleby. Gaarden var Livsfæste under Klintholm. De var flere Søskende, og kun een kunde jo faa Gaarden. Han aftjente sin Værnepligt som Marinesoldat i 1863, var indkaldt i 1864, men var ikke med i noget egentligt Slag. Han kom til Tandil i 1866. Senere kom

2 Brødre, Lars Peter og Jacob, og 3 Søstre; til sidst kom Moderen, da hun blev Enke, ogsaa til Tandil.

I 1867 kom Margrethe Madsen fra Majbølle paa Lolland til Tandil. Hun var fra sin Barndom kendt med Eigler. Og hun kom nu ud paa en Estancia, hvor Eigler den Gang var Mayordomo (Godsbestyrer). Her traf hun Peter Larsen. Da hun saa ham, sagde hun til Ernst Petersens Kone, som var med: »Hvad mon det er for en Fyr dér staar, se, hvor han misser med Øjnene!«

De blev snart gode Venner. Aaret efter blev de borgerligt viet, den kirkelige Vielse kom først i 1870. De fik Chacra i Nærheden af Rokkestensbjerget, hvor de havde det smaat i mange Aar. Men under den almindelige Opgang i 1880'erne blev de ret velstaaende og skabte et overordentligt smukt og hyggeligt Hjem, som nu blev et af de gode Samlingssteder for de Danske.

5 Sønner og 2 Døtre voksede op i Hjemmet; de blev efterhaanden alle sendt til Danmark for at komme i Skole. Det var bekosteligt, og det var et Savn at undvære dem; men Forældrene ønskede, at de skulde lære Danmark at kende. Det gav dem ogsaa senere en Slags Førerstilling blandt Kammeraterne. De gav Ungdomssammenkomsterne et ædlere Præg og en renere dansk Tone, end der ellers var almindeligt.

Som det i sin Tid havde været Skik, at nyankomne Danske kom ud til Christian Mathiasen for at faa Arbejde i den første Tid, saadan kom de nu i mange Aar til Peter Larsen; og adskillige af dem, der senere blev fremtrædende Landmænd, har lært Arbejdsforhold, Sæd og Skik at kende i det venlige og gæstfrie Hjem hos Peter Larsen og hans Kone.

Om Hjemmet skriver en af dem, der kom der meget: »Man følte sig altid der, som om man befandt sig i et velhavende Bondehjem i Danmark . . . For de unge Karle og Piger blev det ogsaa betragtet som noget af det mest attraaværdige at komme til at tjene hos Peter Larsens.« P. L. døde i 1922. Hans Hustru i 1931.

Ligesom Peter Larsen fik 5 Søkende og sin Moder over til sig, saaledes drog ogsaa hans Kone en stor Søkendeflok og til sidst Forældrene efter sig. 2 Søstre og 5 Brødre kom til Tandil, de blev gifte og satte ret store Børneflokke i Verden, saaledes at der nu er over 300 Efterkommere af Margrethe Madsen og hendes Søkende. Om Faderen, gamle Mads, som han kaldtes, fortælles, at han ikke altid opfattede Meningen af, hvad han hørte paa Spansk, men paa den

Adolf Petersen.

anden Side forstod han at klare sig paa anden Maade. En Dag kom han gaaende hen ad Vejen. Bag ham kom en Vognmand, hvis Hesteforspand omtrent fyldte hele Banen. Kusken raabte derfor paa sit Hverdagsspansk Cuidao! (Pas paa). Mads gik hurtigt til Side og raabte: »Goddav, Goddav! er du ogsaa en Landsmand!« — En Gang vilde han sælge nogle Flæskeskinker til en Handelsmand, men vidste ikke, hvad Skinker hed paa Landets Sprog, saa slog han sig paa sine egne Skinker og sagde Chancho (Gris) og gjorde Tegn; og de forstod hinanden. En anden Gang skulde han købe Net til et Flueskab, men vidste hverken, hvad Flue eller Net hed. Saa gik han rundt i Butikken og summede som en Flue og gjorde Tegn, indtil Købmanden forstod ham. En vis Raskhed, et udmærket Haandelag for Arbejde, stor Redelighed og trofast Vedhængen ved Danmark, og hvad dansk er, har præget denne Familie fra Majbølle ogsaa i de senere Led.

Skal vi ret se Opdyrkningen af Campen, gør vi klogt i at følge Adolf Petersen. Han er født i Halsted ved Nakskov 8. December 1845. Hans Forældre var indvandret fra Holsten, hvor de havde boet i Bovenau, tæt Syd for Ejderen. De kom til Herregaarden Sæbyholm ved Nakskov som Mejerifolk. Der fødtes 10 Børn i Hjemmet, hvoraf 9 blev voksne og 5 kom til Argentina, 2 Døtre blev gift her hjemme; en Del af deres Børn kom ogsaa til Tandil. Og

til sidst kom Forældrene derud. De døde der og ligger begravede i Tandil. Deres Efterkommere i Argentina er ogsaa talrige.

Adolf Petersen gik i Skole hos Lærer Tarp i Halsted; men han lærte ikke meget. Skrivefærdigheden var alle Dage en Svaghed hos ham. Han havde Fantasi nok, og Tankerne arbejdede klart nok, men Bogstaveringen var det galt med, enten han skrev Dansk eller Spansk. Han blev forberedt til Konfirmation hos Pastor Johan Wegener i Halsted, der i 1844 var Rødding Højskoles første Forstander; men hvorvidt Wegener har haft noget videre at betyde for hans Udvikling, foreligger der ikke Vidnesbyrd om. Men han var altid rede til at støtte dansk Skole og dansk Kirkeliv, og Broderen Ernst var, saa længe han levede, en af Tandilmenighedens bedste Støtter.

Adolf havde lært Mejerivæsen og vistnok ogsaa Bødkerhaandværket. Han menes at have været Mejerist paa Herregaarden Hardenberg nær ved Maribo og paa en Gaard paa Sjælland. Han blev forlovet med Sofie Wagner, der senere kom over til ham i Tandil og blev hans Hustru.

Anledningen til, at han kom til Argentina, var den, at den før-omtalte Manuel Eigler ønskede at faa oprettet et Mejeri paa den Estancia, hvor han en Tid var Mayordomo. Filip Mackeprang var paa Danmarksrejse i 1867. Han havde en Broder, der var Proprietær paa Lolland, hos ham var Ernst Petersen og hans Kone Mejerifolk, og den førnævnte Margrethe Madsen fra Majbølle var Mejeriske. Gennem denne Forbindelse er vel Tanken om Udvandring blevet styrket. I Sommeren 1867 rejste saa Ernst Petersens med deres 2 Børn og sammen med dem Adolf og Margrethe Madsen. De kom til Tandil i September.

Der blev dog ikke noget af Mejeriet paa »Las Rosas«, som Estancia'en hed. Køerne var vilde, og inden man fik dem tæmmet, havde de tabt Mælken. De nye Folk forlod Estancia'en; Ernst Petersen nedsatte sig senere i Tandil som Smed og Snedker.

Adolf Petersen arbejdede en Tid forskellige Steder, men i 1872 købte han 2 Chacras af Peder Nielsen og en tredie af Byraadet. Og saa tog han fat paa Hvedesaaning. I 1869 kom hans trolovede, og de holdt Bryllup. Adolf Petersen var en kraftig og i de første Aar noget haardhændet Mand. Det kneb her som i Fugls Begyndertid at faa Naboerne til at holde deres Dyr paa deres egen Jord; det fortælles, at Adolf en Gang gav en Nabo en kraftig Dragt Prygl, før det lykkedes at faa ham til at være en god Nabo. Han

var ikke bange, hverken for Mennesker eller Dyr. En Gang, da en rasende Ko vilde stange ham, greb han den i Hornene og drejede Hovedet paa den med saadan en Kraft, at den væltede om paa Jorden.

Af den før nævnte Spanier Ramon Santamarina, der for Resten senere af Kong Christian IX fik tildelt Ridderkorset, lejede han sidst i 1870'erne 400—500 Hektar, som han saaede med Hvede. Han anskaffede en Selvbindermejemaskine og et Damptærskværk, som han ejede sammen med Fynboen Povl Christiansen, der var gift med Chr. Mathiasens Søster. Men trods de moderne Maskiner slæbte man fremdeles Negene hen til Tærskværket med Oksehuder. Det varede dog ikke længe, før Broderen Ernst tog sig for at lave Arbejdsvogne. Senere fortsatte dennes Svigersøn, Carl Petersen, en dygtig Smed fra Midtjylland, med at lave firhulede Køretøjer. Det blev stærke, højhulede Vogne med underløbende Forhjul og fast Fading. Danske Arbejdsvogne med løse Sider og Bund var ubrugelige af to Grunde. Med de urolige Heste, man havde, var det nødvendigt at kunne dreje brat, uden at Vognen derved kom i Ulave. Og Hjulene maatte være høje, for at man kunde køre over Aernes Vadesteder, uden at Vandet gik ind i Vognkassen.

Snart fik man ogsaa gode Plove og Harver. Saamaskiner kom frem. Og dermed var Betingelserne for Stordriften til Stede. Efter 4—5 Aars Forløb gik Adolf videre og lejede af en anden Estanciero 1250 Hektar. Det var i 1882. Her høstede han et Aar 3000 Tdr. Hvede. Det var den største Hvedehøst, nogen hidtil havde haft ved Tandil.

Samtidig begyndte han paa Faare- og Kvægavl i større Stil. Han slog sig sammen med en Spanier. Adolf skulde lægge Jord til, Antonio passe Faarene, iøvrigt skulde de være halvt om Indtægter og Udgifter. Spanierne er fra gammel Tid af dygtige Faareavlere, og Antonio var det i Særdeleshed. De begyndte med 3—400 Dyr, men købte snart 1000 til. De kostede 1 Peso Stykket, ca. 2 Kr. i den Tids Penge.

Det var i Lammetiden, Faarene blev købt, og det kneb de smaa Lam at gaa den lange Vej. Derfor var Adolfs ældste Søn paa 14—15 Aar med. Han kørte med en tohjulet Kærre bag efter Flokken, som blev drevet af Adolf og Antonio, fortæller han; og naar et Lam blev træt eller blev borte for sin Moder, kom det op i Vognen. Til sidst var hele Vognen fuld af brægende Lam. Endelig naaede de

hjem. De smaa Lam blev sat ned paa Jorden. Men de skreg og brægede, og de bekymrede Mødre for rundt og snusede til det ene Lam efter det andet, mens deres dybe Stemmer dannede en behagelig Modvægt mod Lammenes skingrende Bræg. Omsider fandt dog hver Moder sit Lam, og hele Flokken kom til Ro i Faarefolden.

Paa denne Tid bliver ogsaa Staaltraadshegn almindelige. De var ogsaa aldeles nødvendige, for at der kunde drives Kornavl i større Stil. Og da disse Hegn er meget forskellige fra dem, vi kender i Danmark, skal de her kortelig beskrives.

Hegnspælene var i Reglen af en meget haard Træsart Njandubay, der kom fra de nordlige Provinser. De var tilsyneladende helt uimodtagelige for Forraadnelse. Man gravede Huller i Jorden i omtrent 1 Meters Dybde; og da Undergrundens Kalksten tit kun var en halv Meter under Overfladen, maatte den nederste Del af Hullet hugges op med en spids Jernstang. Pælen var ca. 2.5 m høj. Den sænkedes i Hullet; og Jorden stødtes saa fast om den, som det var muligt. Pælene sattes ned med en Afstand paa 15 a 20 Meter. Der bores Huller i Pælene til at trække Staaltraaden igennem. De bedste Hegn havde 7 Traade anbragt saaledes, at de 4 nederste Traade sad med ringe Afstand og de tre øverste med noget større. De tætte Traade for neden hindrede Lammene i at komme igennem. Imellem Pælene var der Holdere af Jern eller Træ (Barillas), som holdt Traadene i den rette Afstand fra hinanden. De sad med 1 a 2 Meters Afstand. Der var Huller i dem som i Pælene, saa Traadene gik igennem dem; og de var fastbundne til 2 eller 3 Traade, saa de ikke kunde forskydes. Med visse Mellemrum var der Strammeapparater paa en Pæl, hvorfra Traadene kunde strammes, naar de var bleven slappe ved, at Dyrene masede ind paa dem, eller i de hede Sommerdage af Varmen. Hen mod Aarhundredskiftet blev det almindeligt med en eller to Pigtraade; enten den næstøverste eller den øverste og den tredie Traad fra oven. Et saadant Hegn var meget kostbart baade i Materiale og Arbejdsløn. Det var da i Reglen ogsaa kun Yderhegnene, der var saa gode. I Hegnene mellem Markerne kunde man nøjes med 3 eller 4 Traade, dersom der kun skulde hegnes for Heste og Køer; men for Faar kunde de tætsiddende Traade forneden ikke undværes.

Adolf Petersen tjente stadig godt; og i 1887 tog han endnu et langt Skridt frem. Han lejede 5000 ha, som laa Vest for Byen i en Afstand af 25 km. Det var et pragtfuldt Stykke Jord. Langs

den ene Side løb en ret stor Aa, Chapaleofu. Mod Nord gik Arealet ud i en Spids, idet Vestgrænsen her paa et Stykke danndes af en mindre Aa, der her løb ud i den store. Den sydlige Del var ret bakket; og i Sydsiden af Bakkerne stak Grundfjeldet igennem paa flere Steder. Den nordlige Del var næsten helt flad. Jernbanen fra Tandil sydvest paa gik midt igennem Arealet paa tværs; og der laa en Station meget centralt.

Paa den mere jævne Jord var der Kalkstens Underlag; men der var mange Steder en hel Meter sort Muldjord. En Del af Jorden var lejet ud i de første Aar, saa han fik kun 3000 ha at drive foreløbig.

Det første Aar saaede han godt 400 ha med Hvede. Men den 2. Oktober, da Jorden var vaad efter en Regn, kom der en Nats haard Frost, saa det meste af Hveden var ødelagt. Den ene Halvdel blev pløjet op, og der blev saaet Majs i Stedet, som netop saas paa den Aarstid. Paa den anden Halvdel avlede han kun 1800 Tdr. Det var et haardt Slag; men værre var det, da Majsen ogsaa mislykkedes, men saa fik han ved en god Vens Hjælp købt en Flok magre Stude, som aad sig fede i den mislykkede Majsmark, og solgtes med god Fortjeneste.

Næste Aar blev Hvedehøsten god. Og den var i en saadan Pris, at han nu kunde betale al den Gæld, han var kommen i. Han saaede i disse Aar ca. 500 ha og avlede omkring ved 6000 Tdr. Hvede aarlig. Han forøgede sin Faare- og Kvægbestand.

Da nogle Aar var gaaet, og Lejen var udløbet paa de bortforpagtede Arealer, overtog han det hele selv. Og da det fremdeles gik fremad, lejede han yderligere 5000 ha. Noget af den Jord bortforpagtede han til en Broder og til to Svigersønner. Men i Slutningen af 1890'erne ejede han mellem 50.000 og 60.000 Faar og mere end 1000 Stk. Hornkvæg, samtidig med at han fortsatte med Hvededyrkingen. Det var en meget omfattende Virksomhed, han drev. Og der skal nu her gives nogle Træk fra Arbejdet med de tre Virksomhedsgrene, Hvedeavl, Kvægbruget og Faareavl.

Den Hvedeavl i større Stil, som her er Tale om, fandt næsten udelukkende Sted paa lejet Jord og paa Jord, der aldrig før havde været pløjet. Godsejerne, som lejede Jorden ud, saa ikke alene deres Fordel i den højere Pengeindtægt, de opnaaede, men ogsaa deri, at de haarde og stive Græsarters Herredømme blev brudt, saa de finere og blødere Græsarter kunde komme frem; de gav

bedre Ernæring for Dyrene. Derfor lejede de i Reglen kun Jorden ud for et kortere Aaremaal for derefter at fortsætte den Kvæg- og Faareavl, der laa mest for dem.

Jorden omkring Tandil er meget frugtbar. Den nybrudte Jord kunde give gode Hvedeafgrøder 3 Aar i Træk; men derefter maatte den hvile i nogen Tid, da Afgrøden derefter blev for lille; og Ukrudt: Tidsler, Svinemel, Agerkaal m. m. tog Overhaand. Om Gødning eller rationel Bekæmpelse af Ukrudt var der i disse Aar ikke Tale.

Dette Forhold førte med sig, at Landmændene stadig maatte flytte, hvis de kun drev Kornavl. Havde de Kreaturer og Faar tillige, kunde de blive noget længere, idet de kun opdyrkede en mindre Del af Jorden ad Gangen, saa der gik en Aarrække, før de havde været Omgangen rundt.

Lejemaalet begyndte almindeligvis 1. Marts, da regnede man, Høsten var forbi. Tærskningen af Kornet regnedes med til Høsten. Dog var der mange, der overtog en Del af Jorden til 1. Sept. forud, for at de dels kunde faa bygget Huse, dels faa pløjet til Majs, som saas i Oktober og November.

Paa den Tid, her er Tale om, Aarene 1890—1900, pløjede man endnu med smaa Plove. Det vil sige saadanne, der tog en Fure paa indtil 12 Tommers Bredde og blev trukket af 3 Heste. Naar den haarde Grønsvær, der var bleven til gennem Aartusinder, skulde brydes, maatte Jorden være noget oplødt af Regn, ellers kunde hverken Hestene trække Ploven, eller Redskaberne holde. Var der kommen en Bløde, der naaede 5—6 Tommer ned, kunde man maaske pløje i 14 Dage. Det var dejligt at pløje lige efter en Regn, det var som at skære Pølseskiver med en nysleben Kniv. De Plove, man brugte, havde ikke Langjern som i Danmark, men en skarp Staałskive, der sad i en Gaffel under Aasen, og som roterede, naar Ploven gik frem. Denne Skive krævede en næsten haarfin Indstilling; men var den rigtig indstillet, kunde Ploven næsten gaa, uden at man behøvede at holde ved den. Kun naar den stødte paa en Rod eller en større Græsbusk, var det nødvendigt at tage fast ved Haandtagene.

Naar den til Majs bestemte Jord var pløjet, blev den harvet over et Par Gange, saa der blev lidt Muld revet løs; og deri saaedes Majsen, saa atter et Par Harvninger, og dermed var den færdig. Jorden var ingenlunde jævn; thi Furernes stærke Grønsvær havde

ikke faaet Tid til at raadne. Men Majsen kunde godt gro i saadan Jord.

Var der mere Tid, og var Jorden til at pløje, blev der ofte pløjet mere Jord op, saa Grønsværen kunde faa Tid til at raadne, før Hveden skulde saas. Denne Jord blev saa pløjet en Gang til inden Saaningen. Men i Reglen var det kun en mindre Del af Jorden, der blev pløjet 2 Gange, inden den blev tilsaaet med Hvede.

Den store Pløjning til Hvede begyndte i Marts Maaned; og man fortsatte med at pløje til hen i Juni. Men hen i Maj begyndte man at behandle den een Gang pløjede Jord med de Knivtromler, som den Gang var almindelige. Derefter fulgte et Par Harvninger, før man begyndte at saa. Men nu pløjedes den Mark, der var pløjet en Gang i Foraaret, anden Gang. Og den tilsaaedes i Reglen først.

Hvedesaaningen begyndte gerne i Juni Maaned. Mange havde Saamaskiner; men meget blev ogsaa saaet med Haanden. Man saaede kun tyndt, ca. 100 kg pr. ha. Og hvis man kunde avle 12—1500 kg pr. ha, var man godt tilfreds.

I Juni Maaned begyndte i Reglen Majsplukningen. Den besørgedes af Spaniere, Italienerne eller indfødte, sjældent af Danske. Arbejdet udførtes paa Akkord, en vis Betaling efter Rummaal. Naar Majsen var plukket, lukkedes Heste og Kvæg, dersom man havde noget, ind i Majsmarken. Det var en stor Opmuntring for Dyrene midt om Vinteren i Slutningen af Juli Maaned. Dels var der jo hist og her overset Majskolber, dels var der ofte en Del Græs i Bunden, dels aad navnlig Kvæget selve Majsstabbene. Saa snart Dyrene var færdige med at samle, hvad der var i Marken og samtidig havde traadt Stabbene noget ned, begyndte Pløjningen af denne Mark. Og saa snart den var til Ende, blev den saaet til. Og dermed var Pløje- og Saatiden, der havde været uden Standning fra Midten af Marts til Slutningen af August, somme Tider endda lidt ind i September, omsider til Ende.

Paa Grund af denne lange Saatid kunde der bearbejdes og tilsaas et Areal paa 50—60 ha pr. Mand og Hestespand.

Til et Spand Heste hørte, naar man pløjede Grønjord, 12 eller 13 Dyr, idet Hestene gik fri i 3 Halvdage for hver Halvdag, de var for Ploven. Pløjede man Stubbejord, kunde man nøjes med 9—10, da Dyrene saa kun behøvede at være fri i 2 Halvdage for hver Arbejdshalvdag. Om der skulde 3 eller 4 Skiftespand til, afhang ogsaa noget af, om Hestene fik noget Ekstrafoder, eller de

alene skulde nøjes med det sparsomme Græs, der var at finde i Vintermaanederne. Ekstrafoderet kunde være Majs eller Havrekærne. Men adskillige brugte at slaa en Del Havre, naar den lige havde sat Kærne og saa behandle den som Hø og fodre med den i de græsfattige Maaneder.

Hestene var jo billige, og den menneskelige Arbejdskraft dyr. Prisen paa en almindelig Arbejds- eller Ridehest var i de Dage lig Maanedslønnen til en Karl i Vintertiden. I de 2 Høstmaaneder kunde en Karl købe 2—3 Heste for sin Løn. Naar Hestene var billige, kom det jo ogsaa af, at Jorden var billig, saa det ikke kostede meget at holde dem med Foder.

De 5000 ha, som Adolf Petersen lejede ved Chapaleofü, blev i disse Aar solgt for 170.000 Pesos eller 34 Pesos pr. ha = ca. 50 Kr. i den Tids Penge.

Til et Landbrug, hvor man drev Kornavl, hørte der altsaa en stor Hesteflok. Foruden de 12—13 Heste pr. Plovkarl var der Familiens Køre- og Rideheste, hvert Barn over 5 Aar havde gerne sin egen Hest. Der skulde Rideheste til Faare-, Kvæg- og Hestepassere; og hver af disse skulde have 4—5 Dyr at skifte med. Dertil kom, at alle Arbejdsfolkene, enten de var paa Dag- eller Maanedsløn, havde Ret til uden Vederlag at faa Græs til en Ridehest.

I den Tid, da det opdyrkede Areal udvidedes saa stærkt, skulde der stadig bruges flere Heste; og der maatte da indkøbes, tæmmes og tilkøres en Mængde nye Dyr. Nu havde man i Argentina endnu den Gang den Skik, at kun Vallakker brugtes til Arbejde. At ride paa en Hoppe kunde ingen Mand med Selvgtelse indlade sig paa. Det skete hist og her, at en Hoppe gik for Plov; men det var sjældent; og Plovkarlen havde svært ved at regne den for lige saa god som en Vallak.

En Hoppe skulde føde og opføde Føl, det var efter de indfødtes Tankegang dens Funktion i Tilværelsen; og de indvandrede Europæere var snart vundne for samme Opfattelse. En Flok Hopper gik sammen med en Hingst, der snart betragtede dem som sin private Ejendom og regerede over dem med Jerndisciplin; men til Gengæld værgede han dem mod formentlig Fare; og især værgede han dem mod andre Hingste. Kom en fremmed Hingst dens Hopper nær i Bedækningstiden, og den ikke straks paa Opfordring flygtede, kunde der opstaa Kamp paa Liv og Død; saa rejste de to sig paa Bagbenene, hamrede løs paa hinanden med Forhovene og bed hinanden

i Bringe og Hals, indtil en af dem flygtede, ofte ilde tilredt; Hingsten drev Hopperne til Vands, naar den Tid var, og førte dem hen til de Græsgange, den ansaa for de bedste.

Her i den samme Flok voksede Føllene op under Faderhingstens haarde Tugt. Behagede det Herren at nærme sig et Føl, maatte dette ydmygt aabne Munden og bevæge Tungen mellem Tænderne til Tegn paa Underkastelse. Naar de var 1 Aar gl., blev Hingsteføllene kastrerede, og alle blev brændt med Ejerens Mærke, i Reglen paa Baglaaret. Og ellers blev de gaaende her, til de var 4—5 Aar. I Sommertiden, naar der var rigeligt Græs, var det et stolt Syn at se disse unge Plage trave eller galopere hen over de grønne Marker med lange Manker og Haler flyvende efter sig, mens Øjnene skinnede, Ørerne rejstes fremad, og Næseborene stod vidt aabne; de var blanke og fede, og Vinterhaarlaget var nylig kastet af.

Opdrætningen af de unge Heste foregik i Reglen paa de indfødtes Estancias. Mange Estancieres havde Sans for at opdrætte gode Heste. De købte dyre Hingste for dermed at forædle Racen.

De Heste, der var almindeligst i 1890'erne, kaldtes Criollos, dermed mentes den Race, der var dannet i de Aarhundreder, der var gaaet, siden de første Heste kom fra Spanien. De var ikke store sammenlignet med danske Hesteracer. De var vel sjældent over 10 Kvarter. De mindede lidt om Frederiksborghesten, men var ikke saa kraftige at se til.

Paa Grund af den frie Parring, der havde fundet Sted i Aarhundreder, var der en stor Mangfoldighed af Farver paa Hestene: Sorte, hvide, brune, røde, ulvegraa, lysegule, mørkegule, rød- og blaaskimlede og dertil alle disse Farver blandede sammen i mange Nuancer af Brogethed.

De var meget udholdende og kunde arbejde længe uden hverken at faa Vand eller Foder. Der var aldrig Tale om, at Hesten fik vaadt eller tørt paa den Halvdag, den gik for Markredskabet. Og Køre- og Rideture paa indtil 50 km maatte den kunne tage uden at faa Vand eller Æde, ellers var det ikke en ordentlig Hest. En saadan Tur blev med Rytter eller med en let Vogn tilbagelagt paa 4—5 Timer. Skulde man saa videre eller tilbage igen, fik Hesten Tid til Hvile og rimelig Forplejning.

Ofte købte Chacareroen tamme Rideheste af en Gaucho; og de var i Reglen lette at vænne til at gaa for Plov og andre Redskaber; men de var jo ofte halvgamle; derfor foretrak mange at købe Plage.

En saadan vild Plag var naturligvis ikke uden videre let at tæmme og køre til. Den maatte fanges med Lasso, i Reglen væltes om paa Jorden og bindes, inden man kunde have med den at gøre. Først blev Halen og undertiden ogsaa Manken forkortet, saa fik den en Grime paa, som var saa stærk, at den ikke selv med de voldsomste Stød kunde sprænge den. I Grimen blev der bundet et stærkt Tov, der med Enden blev fæstet til en stærk Pæl, der stod frit, saa Dyret havde frit Spillerum inden for Tovets Rækkevidde.

Saa snart Plagen kom paa Benene, for den af Sted, men standsedes af Tov og Grime, saa kastede den sig tilbage, satte alle fire Ben haardt i Jorden, virrede med Hovedet og sled, indtil den øm i Nakken rejste sig med et Spring hen imod Pælen. Snart tog den fat igen i Raseri og Fortvivlelse. Men i Løbet af en halv Dags Tid blev den i Reglen træt af Forsøgene, saa var det Tiden for den, der skulde tæmme den, at prøve paa at komme hen til den.

Han lagde Haanden paa Tovet, som den nu atter strammede, men paa Grund af Nakkeømhed mindre voldsomt, prøvede med Haanden at røre ved dens Mule; men det førte kun til et voldsomt Prust og et Spring til Siden. Atter nærmer han sig; og denne Gang lykkes det ham, kanske ved at holde den fast ved Tovet, at komme til at stryge og klappe den lidt paa Halsen og Siden; men ved Berøringen krymper den sig sammen og ryster over hele Kroppen. Den kan faa Lov at staa en hel Dag uden at faa vaadt eller tørt. Det dæmper paa Modet; og mod Aften staar den nogenlunde roligt, naar han klapper den. Saa faar den kanske Lov at gaa fri en Dag eller to, saa fanges den igen; og denne Gang faar den Seletøj paa og bliver spændt sammen med to andre Heste.

Karlene har en Slæde, som de bruger til at køre til og fra Marken i; den er ret bred og tung og uden Stang, saa man lige kan hægte Hammelkrogen af Slæde træk og fæste den i Ploven. Med denne Slæde maa Plagen prøve sin første Tur. Da de andre Heste gaar frem, bliver den staaende, saa rører Hammelen dens Ben; og den springer frem i Rædsel. Tømmen strammes; og Bidselet river i dens Mule, den kaster sig atter tilbage, mærker Hammeltøjet om Benene, saa frem igen, eller maaske den begynder med Bagbenene at slaa til Hammel og Skagler; men alt imens gaar det fremad, først i Trav, om lidt maaske i Galop. Naar det gaar stærkt, faar den ikke Tid til at slaa. Naar det saa gaar langsommere igen, kaster den sig

snart ind mod de to tamme Heste, snart ud fra dem; men Tøjet holder. Den kan ikke komme løs.

Naar Karlen har kørt rundt i Marken en halv Times Tid, og den begynder at blive mere rolig, kører han hen til Ageren, lader den ene Slædemede gaa i Plovfuren, saa de to tamme Heste kan indtage deres sædvanlige Pladser, den ene i Furen, den anden lige ovenfor; naar det saa gaar nogenlunde, spænder han for Ploven; men naar Plagen mærker det haarde Træk, bliver den gerne desperat, springer frem, kaster sig tilbage, rejser sig paa Bagbenene og vælter sig over de to andre Heste, som maaske falder omkuld ved det. De bliver roligt liggende; men den sparker og slaar, faar viklet Skaglerne om Benene, saa den skraber Haarene af, og Huden rives til Blods. Manden maa nu se at faa den viklet ud af Indfiltringen. Han gaar rolig og sindigt til Værks og lader, som om der intet usædvanligt er paa Færde. Maaske har han, mens Dyrene ligger ned, stoppet og tændt sin Shagpipe. Han faar alle tre Heste paa Benene og prøver saa igen. Giver den sig til at løbe, drejer han Hestene til højre ind over Pløjejorden og lader dem løbe i Ring med Plagen yderst, mens Ploven jo maa gøre sære Hop for at følge med. Saadan gaar den første halve Dag.

Der bliver maaske ikke pløjet saa meget. Men dersom Plagen bliver vænnet til at gaa roligt, er Resultatet tilfredsstillende. Den faar saa Lov at gaa fri, til dens Kammerater skal for igen. Nu er den rædsom øm i Mulen, Bringen og i de skamferede Ben. Den gør maaske nye fortvivlede Forsøg paa at sprænge Seletøjet ved Kast og Spring og Slag til Skagler og Hammeltøj; men i Løbet af et Par Uger kan den være saa tilvænnet, at den finder sig i sin Skæbne. Men det stolte Mod, der lyste ud af den, da den som frit Dyr galoperede rundt paa Marken, er brudt.

Naar Pløjetiden er til Ende; og den faar Lov at gaa helt fri i en Maanedstid, kan den atter blive blank og godt i Stand; og naar Saarene i Mulen og paa Benene er helt lægte, kan den igen tumle sig kaad og frisk paa Marken; men dens dristige Trods er brudt. Dog kan det være, at den efterhaanden bliver helt gode Venner med sin Tugtemester, saa den glemmer sit Had til ham og sin Frygt for ham og i stiltfærdig Ydmyghed bøjer sig ind under den Kulturens og Arbejdets Lov, som er over og fælles for dem begge.

Det er et interessant Arbejde at tæmme Heste. Den vigtigste

Egenskab hos den, der skal tømme Plage, er Ro, Behændighed og Taalmodighed og — naturligvis — Medfølelse med Dyrene. Mangen dansk Bondekarl er blevet en god Hestetømmer; og han lærte selv adskilligt deraf, som var ham til Gavn ogsaa i hans Omgang med Mennesker.

Vi forlod Arbejdet i Marken, da Saatiden var til Ende omkring 1. Sept. Saa begynder atter Pløjning til Majs og Saaning af den, som før er omtalt. Mellem Jul og Nytaar begyndte i Reglen Hvedehøsten i Tandil. Mejemaskinerne, der almindeligvis tog et Skaar paa 6 a 7 Fod, blev trukket af 4 eller 5 Heste. Brugte man kun 4, trak den ene Hest i Recado i en Skagle for sig selv, da Maskinerne kun har Plads til een Hest mellem Stangen og Kornet. Brugte man 5, var der en Forrider med 2 Heste, som begge trak i Recado i et Tov, der gik fra Maskinen gennem en Ring under Stangen og ud til Hestene, hvor det var delt i to. Naar Marken var meget ujævn, som den tit var, hvis Grønjorden kun var pløjet een Gang, skaanede denne Trækform Stanghestene meget for de voldsomme Slag, som Stangen kunde slaa, naar Maskinens store Hjul plumpede ned i et Hul. Naar Jorden havde været pløjet flere Gange, saa den var jævn, og man havde gode, kraftige Heste, gik det ogsaa an at nøjes med 3 Heste for Maskinen.

Mejningen strakte sig gerne over 3—4 Uger, idet man havde forskellige Slags Hvede, dels nogle Arter, som blev tidligere, andre, som blev senere moden, dels Sorter, der ikke tabte Kærnerne, selv om Planten var fuldmoden, dels nogle, der næsten maatte mejes halvgrønne, for ikke at Kærnerne skulde falde af under Mejningen.

Samtidig med Mejningen blev Negene sat i Hobe, almindeligvis store, runde Hobe, da det mere drejede sig om at have Negene samlet til Bortkørselen og at væрге dem mod Regn end om at faa Kornet vejret, hvilket i Reglen ikke var nødvendigt. Halmen skulde ikke bruges, og man tog ikke mere med af den, end der var nødvendigt for at faa et haandterligt Neg.

Saa snart Mejningen og S sammensætningen var til Ende, tog man paa de store Chacras, hvor man selv havde Tærskemaskine, fat paa Tærskningen. Paa mindre Bedrifter satte man Hveden i Stakke, i Reglen to og to Stakke sammen, saa Maskinen kunde staa imellem dem. Stakkene blev sat ude paa Marken. Man samlede, alt efter Markens Form og Afgrødens Tæthed, 40—60 ha til en Tærskplads.

Paa de Chacras, hvor man selv havde Tærskværk, sattes Kornet

ikke i Stak, men kørtes lige fra Hobene til Tærskværket. Der skulde faa eller mange Vogne til, alt efter Tærskemaskinernes Ydeevne og den Afstand, Negene skulde hentes fra. En af de store Maskiner kunde nok beskæftige 6—8 Vogne. Man begyndte ved Solens Opgang og fortsatte til dens Nedgang. Det var ret almindeligt, at der tærskedes 300 à 400 Tdr. à 100 kg paa en Dag. Der fyredes med Halm i Lokomobilet; og dette var gerne selvtransportabelt; saa naar man var færdig paa en Tærskeplads, og der var fejtet op, kørte Lokomobilet hen og spændte for Tærskværket. Bag til Tærskværket fæstedes det lille Hus paa Hjul, som Fyrbøder, Maskinist og Smøremand boede i; thi de var ved Maskinen Nat og Dag, og saa drog Toget til næste Tærskeplads. Den hele Flytning tog kun en Times Tid.

Halmen slæbtes blot væk fra Maskinen, saa man var af med den i Øjeblikket. Skulde Stubmarken pløjes, brændte man den senere af, skulde den derimod ligge til Græs, lod man den ligge til Dyrene at gaa og gnave i eller lægge sig i om Vinteren.

Kornet kom i Sække, der tog 60—70 kg, saa de var bekvemme at arbejde med. Ofte kørtes de bort med det samme til Jernbanens Pakhus eller hjem i eget Oplagsrum; men undertiden blev Sækkene stablet op ude paa Marken til senere Hjemkørsel. De dækkedes da oftest til med Halm.

Naar man, som hos Adolf Petersen, skulde tærske 6000 Tdr. Hvede, og der regnes med 300 Tdr. om Dagen, vilde Tærskningen tage 20 Arbejdsdage. Men af og til kom der jo en Tordenregn, saa man nødtes til at holde stille, til Negene var tørre igen, saa der medgik i Reglen en hel Maaned. Det vil da sige, at Mejning og Tærskning paa en saadan stor Chacra strakte sig over de to Maa-neder Januar og Februar.

I den lange Pløje- og Saatid var Livet paa en Chacra ret ensformigt. Der var ikke megen Afveksling i Arbejdet fra Dag til Dag. Men selve Arbejdet indebar en vis Spænding, som vanskeligt fremkommer i et gammelt Land som Danmark. Det, at pløje Jord, som aldrig før har været rørt af Plov, det, at tømme vilde Plage og gøre dem til stilfærdige Arbejds- og Køreheste, det, saaledes at være med til at forvandle et hidtil vildt og øde Land til et moderne Kulturland, giver sin Mand — selv om han maaske ikke tænker

derover — en Følelse af at udføre en hellig Pligt: Det gamle Bud om at underlægge sig Jorden.

Forøvrigt forløb en Arbejdsdag i Pløjetiden paa en større Chacra som Adolf Petersens paa følgende Maade: Endnu mens det var bælgmørkt blev Hestepasseren, der enten var en indfødt eller en ung Dansk-Argentiner, sammen med en af de almindelige Peoner, som Karlene kaldtes, vækket og sendt ud for at drive Hesteflokken hjem.

To Heste stod bundne eller gik i en lille Indhegning ved Husene om Natten. Hver fik nu fat i en Hest. De gav sig ikke Tid til at lægge Recado paa. Hesten fik blot Bidsel og Tømme paa, et languldet, tildannet Faareskind kastedes løst paa Hestens Ryg; og Rytteren svang sig op med en lang Pisk i Haanden. Et Øjeblik efter satte de af Sted i Galop hver til sin Side. Det var ikke behageligt saaledes at ride lige ud i Mørket; men Vanen lærte Folk at orientere sig. Man fulgte Yderhegnene i nogen Afstand, raabte, fløjtede og knaldede med Pisken for at kundgøre Hestene, at de skulde hjem. Hver Gruppe, de kom til, blev sat i Bevægelse ind mod Midten af Marken. Pludselig kunde det ske, at Hesten stak Forbenene ned i et af de mange Huller, som Bæltedyrene gravede, snublede og faldt. En uøvet Rytter gik jo paa Hovedet ud over Hestens Hals, men det var sjældent, at nogen slog sig; den øvede Rytter havde lært det, der i Gauchosproget hed *salir parao* (komme oprejst fra det). Idet man mærkede Hesten snuble, kastedes Overkroppen bagover samtidig med, at Benene holdtes stærkt strakte, saa kastedes man af Hestens Fart fremad i oprejst Stilling. Benene tog Jorden foran Hestens Hoved; og man løb et Par Skridt fremad uden at falde. For en Gaucho var dette lige saa let og selvfølgelig som at tænde en Cigaret.

De to Ryttere, der stadig raabte og fløjtede, mødtes i den modsatte Side af Marken af den, hvorfra de red ud; derpaa vendte de tilbage hver til sin Side, hvor nu Dyrene var paa Vej hjemad. Nu begyndte det at lysne, saa baade Mennesker og Dyr kunde finde Vej; og snart dundrede de noget over halvandet Hundrede Heste ind i den Indhegning, »Corral«, hvor de skulde fanges.

Imens Hestene blev drevet hjem, var Peonerne staaet op, havde drukket Morgenthe og samlet Seletøjet og den Frokost, de skulde have med, ud til Slæden, saa de nu var parat til at fange Hestene. Mens Dagen brød frem, gik hver Mand ind i Corralen og fandt

og fangede sine Heste; det kunde i Reglen ske uden større Larm, naar der ikke var Tale om Plage, der var under Tæmning; og hver trak sine Heste ud til Slæden og spændte dem for. Seletøjet bestod foruden Hovedlag med Bidsel og Tømme af Brystpude, der er aaben oventil og spændes over Hestens Manke, Stavtræer, der spændes over Pudene, og Skagler. Disse var ofte forbunden med et Rygstykke, der hvilede paa Hesten omtrent i Ridesædet. Et indviklet Bringeseletøj, som det, der bruges i Danmark, kendtes kun til Stads-kørsel og vilde ogsaa være ubrugeligt i Markarbejdet.

Saa snart en var færdig med Forspændingen, kørte han. Det skulde dog helst være Forkarlen, *el capataz*, som hans argentinske Titel var. Kørslen ud i Marken gik i rask Trav; og Skikken var den, at Folkene skulde være ude ved Markredskaberne, naar Solen stod op. Paa Adolf Petersens Chacra var der i Reglen en halv Snes Spand i Gang.

Midt paa Halvdagen holdtes et lille Hvil, hvor Peonerne spiste den medbragte Frokost; Kl. henad halv tolv kørte man hjem, saa man kunde have spændt fra og være klar til Spisning Kl. 12. Mens Folkene spiste, drev Hestepasserererne nu alene Hestene hjem; og saa snart Spisningen var til Ende, blev der atter fanget Heste, spændt for og kørt i Marken. Til Aften kom man gerne saa tidligt hjem, at Hestene kunde været spændt fra og sluppet, før Solen gik ned, for at de, hvis de var svedige, kunde blive tørre, før Nattekulden satte ind. — Naar Folkene havde vasket sig, spiste de til Aften, og Arbejdsdagen var endt.

Paa de fleste danske Chacras havde man danske Folk til at køre med Hestene, baade for Markredskaber og Vogne, mens alt Arbejde med Heste-, Kvæg- og Faarepasning udførtes af indfødte, da dette Arbejde jo mest udførtes til Hest; og det var meget faa Danske, der lærte at ride og arbejde til Hest, saa godt som en indfødt kunde det.

I Høsttiden var det nødvendigt ogsaa at beskæftige Folk af andre Nationaliteter. Det blev da almindeligvis Spaniere, Italienerne eller andre Middelhavsfolk. Høstarbejdet frembød et mere festligt Skue i al sin brogede Mangfoldighed end Vinterarbejdet. Lad os se paa en Dag i Tærsketiden hos Adolf Petersen.

Det begynder som om Vinteren med, at Hesteflokken drives hjem. Den er væsentlig større end om Vinteren, da ogsaa de mange fremmede Folks Heste er med.

Naar det er begyndt at lysne, gaar Adolf Petersen ud paa den aabne Plads mellem Husene og udstøder et mægtigt Brøl, som ingen kan stave, men som alle kender Betydningen af. Pludselig bliver der levende over alt. Inde i Huset, hvor de faste Folk bor, tændes Lys, Tæpper kastes til Side; og ud tørner en halv Snes Mennesker i svær Fart og faar lidt Tøj paa. Ude paa den store Gaardsplads begynder en Mængde sorte Bunker at blive levende. Mange af de indfødte Arbejdere har redt deres Senge paa Jorden under aaben Himmel; andre kryber frem under Halvtagskure, nogle har sovet under Høstvogne, andre oven i dem. I Løbet af en halv Snes Minutter er man paaklædt, og Sengen pakket sammen; de 40—50 Mennesker samles i det store Køkken for at drikke Morgenthe.

Saa snart en er færdig, skynder han sig ud. Nu dunder det under Hesteflokken, der kommer travende ind i Corralen. De Peoner, der skal køre Høstvogne, faar hurtigt fat i deres Heste. Den første Vogn, der er forspændt, skal køre med Morgenthe til Fyrbøder, Maskinist og Smøremand, der jo har sovet ude ved Tærskværket om Natten; og den skal ogsaa have de Folk med, der arbejder ved Tærskemaskinen, og som ikke har ridende eller kørende Arbejde. Naar Vognen er færdig, raaber Patronen, det er Husbondens argentinske Titel: »Vamos«! (saa gaar vi); og Vognen ruller af Sted. Vogn efter Vogn forlader Gaardspladsen; og just som Solen viser sin røde Skive over Synskredsen, er Pladsen tom. Hestene slippes ud, og Hestepasserne kan nu faa deres Morgenmad. De har maattet holde Vagt ved Corralen, indtil Peonerne var færdige med at fange Heste og spænde for.

Snart hører man Tærskværket fløjte; og nu lyder den muntert brummende Tone fra Cylinderen, der sluger Negene, og de mange snurrende Hjul. De 8 Vogne, der kører Negene fra Hobene hen til Maskinen, rasler frem og tilbage. Negene kastes fra Vognen over paa en lille Stak, der staar ved hver Side af Maskinen; herfra befordrer en Mand dem videre til Baandskæreren, der atter skyder dem hen til Ilæggerne.

Halmen vælter ud af Maskinens Agterende og føres bort af Halmslæberne ved Hjælp af en Bjælke med et Reb i hver Ende. De to Reb fører hen til Trækningen i en Rytters Recado. Derfra udgaar et tredje Reb, der naar lidt længere end til Bjælken. Naar der er en passende Dynge Halm, lægges Bjælken bag ved den,

saa et Reb er paa hver Side af Bunken. En Mand holder det tredie Reb i Haanden; han træder nu op paa Bjælken, mens han holder sig fast i Rebet. Rytteren sætter Hesten i Gang; og saa glider Halm-bunken, idet Manden med sin Krop hindrer den i at glide over Bjælken; der er to Sæt Halmslæbere. Det er et Arbejde, der mest udføres af halvvoxsne Dreng af argentinsk eller dansk-argentinsk Afstamning. Halmen slæbes blot saa langt væk, at man ikke har Ulejlighed af den. Den rensede Hvede glider i to frodige Strømme ned i Sækkene, der straks sys til, saa de er færdige til Hjemkørsel.

Naar Drengene, der passer Heste, har drukket The, skal de i Marken med Drikkevand og Brændevin til de Mænd, der rækker Negene fra Hobene op i Vognene. De faar hver en Dunk fyldt med frisk Vand op paa Hesten, som nu er opsadlet med Recado. Dunken staar godt paa den flade Plads foran Rytteren. Med den ene Haand holder Drengen Tømmen, med den anden Brændevins-flasken, og med Underarmene holder han Styr paa Dunken, saa giver han Hesten Tegn med Benene; og snart er den i Galop hen over Marken. Mændene tager en Slurk Brændevin af Flasken og drikker derefter Vand af Dunken. Det var en almindelig Opfattelse blandt Danske den Gang, at man bedre kunde taale at drikke meget Vand, naar man fik Brændevin til. Sandheden var nok den, at Brændevinen hjalp til, at de bedre kunde holde Maade med Vand-drikningen. Det farlige var at fylde sig alt for voldsomt med Vand. Den, der havde Karakter nok til at nøjes med nogle faa Slurke Vand, tog ingen Skade, selv om han ikke fik Brændevin. Men nu var der et Paaskud til at drikke. Og det var ikke sjældent, at nogen af Folkene var berusede hen imod Aften.

Mens de fleste Folk arbejdede i Marken, var andre i Færd med at slagte Faar til Brug i Køkkenet. Nogle drev Faareflokken i Marken; andre saa til Kvæget i de forskellige Indhegninger. Men overalt lød Maskinens festlige Brummen, Vognenes Raslen og Hovslag af Ryttere, der red i forskellige Ærinder.

Adolf Petersens Ridehest var sadlet op; han red i engelsk Sadel; og naar alt var godt i Gang, red han en Tur omkring og saa til Arbejdet. Han talte ikke meget, men et Godmorgen, et Nik eller en almindelig Bemærkning var der til dem, han saa til. Don Adolfo, som han kaldtes paa argentinsk, virkede opmuntrende paa enhver af Arbejderne. Han var overfor Folkene hverken nedladende eller kammeratlig, men myndig og afmaalt i sine Befalinger. Hans Ordre

skulde udføres uden Indvendinger. Kaldte han paa en Peon eller Dreng, maatte denne komme straks og helst i Løb, hvis Afstanden passede dertil. Var han utilfreds med nogen, gav han vedkommende, hvad Penge han havde tilgode, og afskedigede ham uden at give Grunde. »Jeg har ikke Brug for Dem mere!«, det var alt. Men han havde ofte sine Folk længe og kunde udvise stor Hjælpsomhed og Venlighed mod dem, der trængte dertil.

Kosten paa de større danske Chacras saavel som paa de mindre, hvor der ingen Husmoder var, bestod af Morgenthe med *Galletas*. Disse var nævestore Brød, bagt af fint Hvedemel. De blev hurtigt tørre og haarde; og de kunde holde sig friske i Maaneder. Ved Indtørringen opstod der et Hulrum i dem, saaledes at de i Reglen lod sig skille ad i en Over- og en Underdel. Man kunde ogsaa knuse dem ved at trykke dem sammen eller ved at slaa dem mod Knæet eller en haard Genstand. Det var almindeligt, at man blødte dem op i Theen, da de ellers var lidt vanskelige at tygge for dem, der ikke havde særlig gode Tænder. De var overordentlig vel-smagende. Theen kunde være almindelig sort The; men det mest almindelige var, at man brugte den grønne, argentinske The Yerba Mate. Den blev i dette Tilfælde kogt som almindelig The. Der kom Sukker i den i Kedlen. Den blev drukket af store Blikkopper eller af dybe Bliktallerkener.

Om Høsten fik Folkene varm Frokost bestaaende af Biksemad lavet af Kødresterne fra foregaaende Dags Middag og Aften. Dertil spistes ogsaa *Galletas*.

Middagsmaden bestod af Suppe, i Reglen kogt paa Faarekød, og Suppekød; undertiden var der Makaroni eller Risgryn i Suppen, men hverken Kartoffler, Gulerødder eller Grønsager. Suppen søbede man af dybe Tallerkener af Blik, ofte de samme, som man drak The af. Der var Skeer og Gaffler paa Bordet. Knive sørgede Peonerne selv for. Alle gik med en større eller mindre Kniv i Skede. Den var ogsaa Spisekniv.

Kl. 3—3½ fik Folkene atter The og *Galletas*. Det var for mange Dagens bedste Maaltid. Da var Dagens værste Hede ovre. Kunde Folkene saa komme i Skygge ved en Vogn, en Stak, Maskine eller blot en Hest, og skylle 3—4 store Kopper ned med en Galleta til, saa var Tørsten slukket for den Dag. Og de gik til den sidste Kvart med frisk Mod og nye Kræfter.

Om Aftenen spistes Kød, der var stegt i Gryde. Ogsaa det blev spist af de samme Bliktallerkener, der var hverken Sovs, Kartofler eller andre Ting; men der var altid noget Fedt i Bunden af det Fad, hvori Kødet, der var skaaret i passende Stykker, blev sat paa Bordet. Mange spiste sig mætte i Kødet alene, saaledes var Landets Skik; og der maatte da sættes et betydeligt Kvantum til Livs. Man regnede med en Faarekrop til hver 10 Mand pr. Dag. Benene blev ikke gnaved særlig godt; og var der Fedt paa Kødet, blev det tit skaaret af og kastet under Bordet, hvor Hundene samlede baade det og de daarligt gnavede Ben op. Aftensmaaltidet sluttede med endnu en Gang The og Galletas.

Saadan var Spisesedlen, ens alle Ugens syv Dage. Og naar den var saadan, kunde ingen efter Landets Skik klage paa Kosten, naar ellers Kødet var frisk og ordentlig tilberedt. Mange Danske havde i Begyndelsen svært ved at døje al den Kødmad; men de fleste vænnede sig hurtigt til. Værre var det, hvis de kom ud paa en argentinsk Estancia. Der fik man i alt Fald for Aar tilbage kun Kød og Mate. Adolf Petersen har fortalt, at da han i 1867 var paa Estancia Las Rosas, smagte han i 4 Maaneder ikke Brød. Og da han en Dag paa en Ridetur fandt en Galleta, der vel var tabt af en forbigående Vogn, samlede han den op og delte den med en spansk Arbejdskammerat. De kunde dog ellers ikke vide, hvad der var sket med den. De spiste den som en stor Lækkerbiscen.

Om Vinteren faldt Eftermiddagstheen bort de fleste Steder og erstattedes undertiden af en Kop Kaffe lige efter Middagsmaden. Den varme Frokost hørte ogsaa kun til om Høsten. Om Vinteren sørgede Peonerne selv for at tage lidt med. Kødlevninger fra Aftensmaden blev sat paa Bordet, saa tog man et Stykke deraf, der sammen med en Galleta kunde være en udmærket Frokost.

Faarekødet behandledes paa den Maade, at der kogtes Suppe paa Laarknogler, Ryg og Hals og undertiden Hoved, mens det øvrige blev stegt. Af de indre Organer anvendtes Hjerte og Nyrer og sommetider Faarets Endetarm, som mange indfødte holdt meget af, den kaldtes *la tripa gorda* (Fedetarmen). Mange spiste ogsaa med stor Lyst Faarets Hjerne, naar det flækkede Hoved var kogt i Suppen.

Peonerne maatte holde sig selv med Seng, Sengetøj, Vaskefad og Haandklæde. De fleste danske Peoner havde en Feltseng, deri var lagt en Madras, stoppet med Uld; de havde i Reglen ogsaa

En Drift Kvæg.

Lagener paa Sengen. I Stedet for Overdyne havde man vatterede Tæpper eller Uldtæpper, som kunde købes ret billigt i udmærkede Kvaliteter.

Naturligvis maatte hver rede sin Seng. Og ønskede man Gulvet fejet, maatte man enes om at skiftes til det. Det var vel almindeligt, at Gulvet, som jo var Jordgulv, blev fejet en Gang om Ugen.

De første Danske i Tandil havde næppe flere Køer end dem, der skulde give Mælk til Husholdningen. Om noget egentligt Kvægbrug blandt Danske hører vi først i 1880'erne og 1890'erne. Og Adolf Petersen er ogsaa her en af dem, der gaar foran.

De Dyr, der nedstammede fra det Kvæg, der i det 16. Aarhundrede blev bragt fra Spanien, var udartet til nogle hjortelignende Væsener med lange Ben og vældige Horn. De var lette og hurtige og mindede aldeles ikke om Homers »dorskfremvraltende Hornkvæg«. Men i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede begyndte man at indføre Tyre fra Europa til Forædling af de bestaaende Kvægracer.

Selv om denne Forædling var godt paa Vej, saa var det argentiniske Kvæg alligevel stadig vildt. Kun meget faa Køer blev malkede; de øvrige havde ligesom Hopperne ikke anden Funktion end at skaffe Afkom og en skønne Dag afgive Kød og Hud.

For at hver Ejer kunde kende sine Dyr, havde Kvæget et Mærke brændt ind paa Baglaar, Forbov eller Kæbe. Et saadant Mærke var indregistreret paa et Øvrighedskontor, og Ejeren havde Skøde derpaa. En Ejer kunde godt have flere Mærker.

Argentinske Hester og Kvægmærker.

Naar Kalvene var et Aars Tid gamle, blev Tyrene kastrerede; og alle blev mærkede.

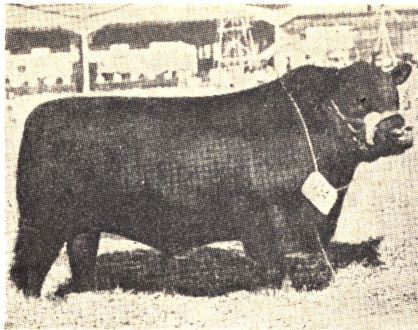
Der blev sørget for, at de fleste Køer fik Kalv om Foraaret i Sept. og Oktober Maaned. Kalvene voksede da op i den varme Tid, naar der var rigeligt af Græs. De fik Lov at drikke al Moderens Mælk; og de var straalende smukke at se til, naar de var 2—3 Maaneder gamle. De var blanke og fede. Moderen holdt dem smukt rene. Det var morsomt at se dem, naar Køerne gik til Vandingsstedet, saa gik hver Kalv lige bag sin Moder med Mulen næsten inde mellem Moderens Bagben. Der dannedes Stier i Nærheden af Vandingsstedet; dem holdt Køerne og Kalvene sig meget nøje til.

Naar en Drift Kvæg blev solgt af en Ejer til en anden, var det almindeligt, at Sælgeren kontramærkede Dyrene. Det vil sige, at han satte sit Mærke omvendt ved Siden af det først brændte; dermed havde han fraskrevet sig Retten til Dyret; og Køberen kunde saa sætte sit Mærke paa som Bevis paa, at Dyret nu tilhørte ham. Det var dog uheldigt med ret mange Mærker, da Hudens Salgs-værdi derved forringedes. Blev Dyrene solgt til Slagtning, blev de ikke kontramærkede. Sælgeren gav Køberen et Bevis for, at han havde solgt et saadant Antal Dyr.

Som nævnt blev alt Arbejde med Kvæget udført af Ryttere. Og dette vil i Reglen sige af indfødte Gauchos. De mødte med Lasso og deres særlige Udrustning. Lad os igen her se et Øjeblik paa denne Landets Søn.

Gauchos møder med sin Lasso, en snoet eller flettet ca. 30 m lang Line af Oksehud med et Knapstykke i den ene Ende til at spænde i Sadelen og en Ring i den anden, saa der kan dannes en Løkke. Lassoen hænger oprullet bag Sadelen, naar den ikke bruges.

Endnu et Redskab har Gauchos. Det bestaar af tre Kugler, beklædt med Skind og forbundet med flettede Remme, den ene af godt 2 Meters Længde, den anden, der er fæstet til den første paa

Tyr af Angus Aberdeen Racen, som for Tiden er paa Mode.

Ungkvæget brændemærkes.

Midten, halvt saa lang. Gauchoen tager den ene Kugle i Haanden og svinger de to andre, naar de er i god Fart, kaster han dem saaledes, at de med strakte Snore svinger rundt i Luften. De kan kastes om Bagbenene paa en Hest, der vil løbe bort, eller som bærer en Rytter, der vil flygte. De slynger sig da om Dyrets Bagben og binder disse sammen, saa Farten hæmmes meget, og saa kan Lassoen bruges. Disse Kugler bruges ogsaa ved Fangst af Hjorte og Strudse. Det er Indianerne, der fra først har formet dette Redskab. Det benævnes Boleadoras.

Endelig har Gauchoen altid en god Kniv i Skede, hvis Blad sjældent er mindre end 25 cm langt. Kniven bruges til at slagte med, til Bearbejdelse af den raa Oksehud til Ridetøj, til at spise med og endelig som Vaaben. Allerede fra Dreng af øver Gauchoen sig i at fægte med Kniv. Til at være en dygtig Fægter hører ikke blot at kunne tumle Kniven i Stik og Hug, men ogsaa at kunne springe hurtigt frem, tilbage eller til Siden eller bøje Kroppen saa hurtigt til Siden, at et Stød, der er rettet mod Bryst eller Underliv, gaar uden om. De før beskrevne Boleadoras kan ogsaa bruges i Kamp.

Vi tænker os, at en Kvægejer vil sælge nogle Hundrede Dyr af en bestemt Alder og Type til en anden Mand; og vi vil nu se, hvorledes dette foregik i den Tid, her tales om.

12—16 Ryttere galoperer da i Dagningen ud i den Mark, hvor Dyrene gaar, spreder sig i flere Grupper og driver Dyrene sammen paa den Plads, hvor Mærkning og Udskillelse af Dyr plejer at foregaa, et saadant Sted kaldes Rodeo. Ordet kan ogsaa betyde

selve Kvægsamlingen. I Løbet af en Times Tid er Dyrene samlede. Der kunde være 1000 a 2000 Dyr i en saadan Flok.

I nogen Afstand fra den store Flok anbringes nogle tamme Dyr, f. Eks. Malkekøer. De skal være Kærnen i den Flok, der skal udskilles. Noget ud til Siden mellem de to Flokke tændes et Baal; og her glødes de Jern, der skal bruges ved Mærkningen.

En Gaucho rider ind i den store Flok, udser sig et Dyr af den bestemte Type, kaster sin Lasso om dets Horn og slæber det hen i Nærheden af Baalet. En anden Gaucho kaster sin Lasso om Dyrets Bagben; og nu trækker de hver til sin Side, saa Dyret mister Fodfæste og falder. Og mens begge Lasso'er holdes stramme, kommer Mærkemændene hver med sit Jern og brænder Dyret. De to Lasso'er slappes, Mærkemændene løser dem af Dyrets Horn og Ben, et Par andre Ryttere holder parat til at drive Dyret hen til den lille Flok, naar det springer op, idet de farer ind paa det med Hestene, saa Hestenes Bringer fra hver sin Side trykker Dyret bag Hoften. Og saaledes fører de det i strakt Galop hen, hvor det skal være. Der plejede at være 2—3 Gauchoer til at foretage Udskilningen, mens andre maa holde Vagt om Flokkene, hvorfra nu og da enkelte Dyr forsøger at bryde ud.

Det hænder jo, at et Dyr bliver rasende og angriber Hestene, da gælder det om, at den ene Rytter kommer den anden til Hjælp. Det kan ske ved, at han lader Hesten i fuld Fart støde Bringen mod Dyrets Side, hvorved det bliver kastet om eller hindres i at stange.

Det er et Arbejde, der kræver stor Snarraadighed og megen Aandsnærværelse; men heri har netop Gauchoen sin Styrke. Naar Udskillelsen af de solgte Dyr er til Ende, bydes der ofte paa Asado. Det vil sige en Steg stegt paa Spid direkte over Ilden. Det anfægter ikke en Gaucho at arbejde fra tidlig Morgen til hen paa Eftermiddagen uden at faa noget at spise. Men naar Arbejdet er endt, vil han gerne have et godt Maaltid.

Hos Adolf Petersen var der kun blevet malket saa mange Køer, som man havde Brug for til at skaffe Mælk til Børnene. I 1892 overdrog han den danske Mejerist Juan Kiehr at oprette en Oste-fabrik. Udbyttet skulde være paa Halvpart. Kort i Forvejen havde han givet en dansk Familie Lov til at tæmme og malke saa mange Køer, som de selv kunde overkomme. Udbyttet tilhørte dem selv. I de følgende Aar blev der hos Kiehr malket noget over 100 Køer

daglig om Sommeren. Af Mælken lavedes argentinsk Svejsterost, der kunde sælges til gode Priser.

Men Hovedformaalet med Koholdet var ikke Mælke-, men Kødproduktion; og derfor skulde alle Kalve helst bevares i Live. Malkningen foregik da paa den Maade, at man i den første Tid efter Kælvingen holdt Køer og Kalve adskilt i hver sin Græsningsfold. Naar der skulde malkes Morgen og Aften, kom Køerne ind i en Malkecorral og Kalvene i et lille Rum ved Siden af. Kalvene blev sluppet ud en efter en, fandt deres Moder og begyndte at patte; men naar Mælken var faldet til, og det skønnedes, at Kalven havde faaet det, den behøvede, blev den taget fra; og Malkepeonen tager fat. Han malker saa længe, Mælken strømmer godt til; men han renmalker ikke Koen; det faar Kalven, der nu atter løses, Lov til at gøre.

Under Malkningen var det almindeligt, at Køerne stod løse i Corralen. Naar Kalven begyndte at patte, bandtes Koens Bagben sammen ovenover Haserne med en dertil egnet Rem. Kalven blev jaget om til Koens venstre Side, dersom den stod ved højre; og den toges fra paa den Maade, at den med en Rem, der blev lagt om Halsen paa den, bandtes til Koens højre Forben. Naar Koen saaledes havde sammenbundne Bagben, og Kalven ind under Koens Bug var bunden til Koens Forben, var Koen ude af Stand til at flytte sig; saa snart den var malket, løstes baade Ko og Kalv.

Man arbejdede gerne paa den Maade, at en Peon slap Kalven ud til Koen, bandt denne og tog Kalven fra, naar den havde faaet, hvad den skulde have, mens Malkepeonen kun havde at sætte sig ved Koen og malke, til Yveret var tømt, for saa at gaa til den næste Ko. En Medhjælper kunde betjene to Malkere. To Malkere og en Medhjælper kunde nok malke 60—70 Køer Morgen og Aften.

Naar Kalvene blev større, og Koen gav mindre Mælk, blev den kun malket een Gang om Dagen. Malkningen af Køerne havde to Fordele. Man fik udnyttet al Køernes Mælk. Kalvene kunde jo navnlig i Begyndelsen ikke drikke alt. Og baade Køer og Kalve blev tamme. Dette betød, at de gik langt mere rolige ved Græsningen og derfor trivedes bedre, at man, hvis der skulde foretages Udskillelse af Dyr fra Flokken, kunde foretage dette i al Stilfærdighed uden Anvendelse af Lasso o. s. v., hvorved Dyrene jo ofte tog Skade.

Mælkeproduktionen har dog aldrig givet noget stort Udbytte,

saa det er fremdeles kun en ringe Procentdel af Argentinas Køer, der bliver malkede. Men Danskerne er vel nok dem, der er mest tilbøjelige til at udnytte Køernes Mælk. Ved Tandil blev der kort efter Aarhundredskiftet oprettet en Smørfabrik. Den ejedes af et engelsk Selskab, men lededes af danske Mejerister. Mælkeproducenterne havde smaa Centrifuger hjemme, saa de leverede kun Fløde til Fabrikken, mens Skummetmælken anvendtes til Opfedning af Svin. Den Pris, der betaltes for Fløden, var dog saa lav, saa der ikke var nogen større Rift om at komme til at levere Fløde til Fabrikken. — Men den Dag, Landets Befolkning faar lært at spise Smør, hvad den endnu ikke har, vil der ogsaa blive en Fremtid for Mejeribruget; og her vil vore Landsmænd sikkert komme til at gaa i Spidsen. Der udførtes ogsaa Smør til Europa.

Adskillige Danske lagde sig efter Faareavl; som det allerede er nævnt, havde Adolf Petersen i 1890'erne i nogle Aar omkring 40.000 Faar.

De argentinske Faar var forholdsvis smaa. De vejede vel ca. 30 kg. En Mand kunde med Lethed løfte et slagtet Faar og lægge det op paa Hesten. Det var almindeligt, naar man skulde slagte i Marken, at man da fangede et Faar med Lasso, stak det ihjel og lagde det op paa Hesten bag Recadoet. Man løsnede saa Gjordene og lagde Faarets Forben under Gjorden ved den ene Side og Bagbenene ved den anden, naar saa Gjorden atter spændtes fast, kunde man ride i Galop hjem, uden at Faaret gled af.

Ogsaa Faarebestanden blev paa denne Tid stærkt forædlet derved, at man købte gode Væddere fra Europa eller fra de Avlscentre, der var dannet i Argentina. De to Racer, der var almindeligst, var Lincoln og Rambouillet. Lincolnfaaret havde bart Hoved, bare Ben og ingen Horn; det var et smukt Dyr, et godt Kødfaar. Rambouillet havde Uld helt ud til Næseborene og ned til Klovene. Skindet var tilsyneladende for stort til det, saa det laa i mange Folder. Vædderne havde meget kraftige Horn. Ulden var meget tæt og lang. Disse to Racer krydsedes ofte med hinanden, saa fik man et godt Brugsdyr, der baade gav godt Kød og en rimelig Mængde Uld. Senere er der dannet nye Racer; og de nævnte har i nogen Maade skiftet Karakter. Paa Nutidens Dyrskuer præsenteres foruden de to nævnte Racer: Merinos, Romney Marsh, Corriedale, South Down og flere.

Ligesom med Køerne lukkede man Vædderne ind til Faarene

Vædder af Corriedale Racen.

Vædder af Lincoln Racen.

paa en saadan Tid, at disse fik Lam om Foraaret, saa de kunde blive stærke nok til at modstaa Vinterkulden.

For at hver Ejer kunde kende sine Faar, blev de mærkede i Ørerne med mange forskellige Former for Indsnit. Hver Mands Mærke var indregistreret paa et Øvrighedskontor; og indenfor et vist Omraade maatte to Mærker ikke være ens. Men naar begge Øren toges i Brug, kunde der skaffes en Mangfoldighed af Sammensætninger. Naar Lammene var store nok dertil, blev Vædderlammene kastrede, og alle blev mærkede. Det var en Græde- og Jammerdag for de smaa Lam. Blødende og brægende styrtede de hen til Moderen for at finde Trøst efter Mishandlingen. Naar der mærkedes Lam, Kalve eller Føl, skulde Naboerne have Besked derom, saa de, om de vilde, kunde være til Stede og overvaage, at en Mand kun mærkede sine egne Dyr.

Naar der var tilstrækkelig godt Hegn om Marken, hvor Faarene gik, behøvede de ikke at tilses hver Dag. Men i den Tid, Lammene var smaa, blev Flokken ofte drevet hjem i en Corral, for at Lammene kunde værges mod Ræve, som der var en Del af. Den almindelige Størrelse paa en Faareflok var 1000—1500 Dyr. Havde en Mand mange Faar, blev Lammefaarene oftest holdt i en Indhegning for sig. Ligesom Beder, der skulde opfedes til Salg, eller ældre Faar, der skulde fedes til Slagtning, i Reglen gik i en Indhegning for sig, hvor der var bedre Græs.

Det var dog nødvendigt med ikke for mange Dages Mellemlid at ride en Tur rundt langs alle Hegnene for at se, om de var i Orden, og ligeledes ind over Markerne for at holde Øje med, om

enkelte Dyr var syge eller døde; var de døde, trak man Skindet af dem og lod Kadaveret af dem ligge, Chimangos, Bæltedyr og Ræve pillede Kødet af Benene.

Døde Moderen fra et Lam, og der var Børn i Hjemmet hos Faarenes Ejer eller Vogter, var det en Fryd for disse at faa et eller flere Dæggelam at passe. Disse Lam blev snart Kammerater med Hundene, saa naar Hundene løb ud for at gø ad fremmede, løb Dæggelammene med.

Faarene blev klippet een Gang om Aaret i Oktober eller November Maaned, saa de kunde være fri for Ulden, naar den stærke Varme kom. Nu klippes der oftest to Gange.

Hvor der var mange Faar, var Klipningen en stor Begivenhed. En rask Mand kunde klippe indtil 100 Faar paa en Dag. Klipperen stod paa sin Plads. En anden Mand bragte ham de bundne Faar, en tredie bar Ulden væk. Klipperen stod op. Faaret laa paa Jorden; og han maatte da Dagen igennem staa foroverbøjet. For hvert Faars Uld, han afleverede, fik han udleveret et Blikmærke, i Reglen med Ejerens Forbogstaver. Dette Mærke blev senere vekslet med Penge. Paa den Tid, her er Tale om, var Betalingen pr. Faar 7—8 Centavos = 10 Øre. Kunde han klare 100 Faar, havde han en meget stor Dagløn, da en Høstarbejders Dagløn laa paa 2—3 Pesos eller 3—4 Kr.

Adolf Petersen anskaffede allerede i Begyndelsen af 1890'erne et Par Klippemaskiner, de blev trukket af en Hesteomgang, siden var der ialt 8 Sakse. Da var Drivkraften en Benzinmotor. Saksene sad i Enden af en lang Slange og lignede meget dem, som nu Frisørerne bruger ved Haarklipning. Det gjorde ingen Ændring i Arbejdsmaaden, at Maskinsaksen erstattede Haandsaksen; og der kunde heller ikke klippes ret mange flere Faar pr. Arbejder; men Faarene fik færre Saar og blev i det hele bedre klippet. Ved Klipping med Maskine arbejdede ofte to Mand sammen om hver Saks. Med Maskinen klippedes Dyrets Sider, Ryg og Bug, mens Ulden paa Ben, ved Øren og Hale toges med Haandsaks. 2 raske Mænd kunde saaledes klippe 200 Dyr om Dagen. Med 8 Sakse blev det 1600.

Hos Adolf Petersen blev de mange Tusinde Faar drevet hjem til Estancia'en for at blive klippede, selv om de til daglig græssede 30—40 km derfra. Der saas da stadig de store Flokke, omgivet af mægtige Støvskyer, glide frem og tilbage ad Vejene, mens Dyrene

Gammeldags tohjulede Vogne, læssede med Uldballer og forspændt med Mulæsler.

brægede, Driverne fløjtede, og Hundene bjæffede. 2—3 Mand kunde nok drive en Flok paa 15—1600 Dyr, og det var et saadant Antal, som Klipperne kunde gøre færdig paa en Dag.

Faarene blev ikke som her i Danmark vaskede, før de blev klippet; og da det oftest var varmt i Klippetiden, svedte Dyrene, saa Ulden var meget fedtet, derved holdt den bedre sammen — hvert Faars Uld blev bundet sammen med dertil bestemt Bindegarn i et lille Bundt — og den maatte derfor under kemisk Behandling paa Vaskerier, inden den kunde gaa til Spindrierne i Europa.

Faarene og deres Ejere havde en bitter Fjende i Skabsygen. Den er en stor Plage for Dyrene; og den maa bekæmpes Aaret rundt. Naar Faarene er klippede, bliver de derfor badede i dertil indrettede aflange Bassiner, hvor Faaret kastes ned og tvinges til at svømme igennem en Vædske, der virker dræbende paa Skabmidten, der sidder i Huden. Badningen foretages flere Gange, mens Ulden er kort, naar den bliver længere, maa det enkelte Faar fanges, kastes om, det angrebne Sted opsøges og bestænkes med den midedråbende Vædske. Dette foregaar i Corralen, hvor Mændene gaar rundt mellem Dyrene, udsøger de angrebne og behandler dem. Naar denne Kamp føres med Energi og Omtanke, kan Skabsygen holdes inden

for saadanne Grænser, at den ikke volder større Tab, men at udrydde Sygdommen har hidtil været umuligt.

Det var i Reglen indfødte eller Spaniere, der passede Faarene, selv om Ejerne var Danske. Dog var ofte de Danskes Børn, som var fødte i Argentina, med ved Faarepasningen.

Faarene gav foruden Kød, Uld og Skind ogsaa Brændsel og Belysning i Form af Gødning og Tælle.

Adolf Petersen fortsatte endnu i en Del Aar med at udvide og tage fat paa Opdyrkning af nye store Arealer langt borte fra Tandil. Og han tjente sig efterhaanden en ikke ubetydelig Formue. Maalet var dog stadig at faa et Areal til Ejendom; men de Muligheder, der var for at faa Jord i Nærheden af Tandil, slap ham af Hænderne.

I 1903 købte han 10.000 ha Jord langt ude paa Pampassletten, 500 km vestfor Buenos Aires. Denne Jord laa udenfor den Zone, hvor der er tilstrækkelig Regn til Hvedeavl. Her maatte Kvægavl blive Hovedsagen. Han drev selv Jorden i en Aarrække, fik gravet Brønde, bygget Huse og sat Hegn, store Arealer tilsaaet med Alfalfa (Lucerne), saa der blev godt Foder Sommer og Vinter til Dyrene.

Adolf Petersen havde 6 Sønner og 3 Døtre. De 10.000 ha delte han nu i 8 Lodder paa hver 1250 ha, saa hver af de 8 Børn kunde faa en Lod. Det 9., Sønnen Adolfo, fik de Chacras ved Tandil, som Adolf Petersen havde ejet fra sine yngre Aar, samt andet Vederlag. De 10.000 ha havde kostet ca. 210.000 Kr. 25 Aar efter kunde Jorden lejes ud for en aarlig Sum, der var større end Købesummen, saa det var en god Finansoperation; men de af Børnene, der tog Bolig paa Jorden, kom til at bo langt borte fra andre Danske. Nogle af dem lejede Jorden ud eller lod den drive ved andre og tog Ophold i Buenos Aires, Tandil eller Danmark, hvor de kunde faa deres Børn i Skole.

Adolf Petersen døde i 1921. Han var en virkelig Udvandrer- og Nybyggertype. Han lod sig helt betage af Opdyrkningsarbejdet i det nye Land. Han blev efter almindeligt Sprogbrug en rig Mand; og han havde i høj Grad ladet sine Handlinger bestemme af økonomiske Hensyn. Men han havde aldeles ingen Lyst til at leve en Rigmands Liv. Han byggede sig ikke et Slot med Luksusmøbler og Tjenerskab, men boede i et solidt, men beskedent Hjem, og han blev ved at leve paa den samme ret tarvelige Maade, som han var blevet vant til i de mange Aar, han stred for at skabe sig en Stor-

virksomhed. Hans Børn blev ogsaa opdraget til Arbejdsomhed under ret tarvelige Kaar. Der blev holdt Huslærer til dem, mens de var i Skolealderen; men de fik ingen videre Uddannelse, hvad heller ingen af dem havde Lyst til. Den ældste Datter og Søn var paa et kortere Ophold i Danmark, Datteren i et Præstehjem, Sønnen paa Højskole.

Adolf Petersens Forbilleder som Landmand og Arbejdsgiver var vel nok Mænd som Bondevennen C. D. F. Reventlow og Tesdorpf, Ourupgaard. Han havde ligesom Fugl en Tid Planer om at faa indkøbt et større Areal til Grundlæggelse af en dansk Koloni. Han bekostede i den Anledning en Rejse, som senere Folketingsmand Dr. A. Fraenkel, den Gang Generalkonsul i Buenos Aires, og Adolf Petersens Svigersøn, Niels Larsen, foretog i 1897 el. 98 for at undersøge et Landomraade ude ved Andesbjergene i Territoriet Neuquen i Nærheden af Søen Nahuél Huapi, hvor der den Gang var Jord til Salg. De rejste med Jernbane til Mendoza, red over Andesbjergene paa Muler, sejlede fra Valpareiso paa Stillehavet til den 40. Breddegrad, derfra red de paa Heste, sejlede paa Søer, red atter over Bjergene og sejlede paa en Flod. Landet var godt nok. Men Adolf Petersen kunde ikke alene magte Købet; og det viste sig umuligt at faa dannet en Sammenslutning, der kunde klare det økonomiske, og da det sandsynligvis endnu vilde vare mange Aar, før der blev saadanne Trafikforhold, at Produkterne kunde afsættes, blev disse Planer opgivet.

Adolf Petersen var altid villig til rundhaandet at støtte Arbejdet for dansk Kirke og Skole; men han var ikke nogen flittig Kirkegænger. Han læste mange danske Bøger; men han talte sjældent om, hvad han havde læst. Det var den praktiske Side af Livet, han havde Greb paa; og her havde han gjort en stor Indsats. Han havde været streng i sine Krav om Arbejde, baade overfor sig selv og andre. Som gammel Mand var han mild og venlig og hjælpsom overfor trængende. Det var ham en Glæde at se Børnene vokse op, baade hans egne Børnebørn og Børnene af de Mænd og Kvinder, der havde arbejdet hos ham i deres unge Aar. Næst efter Fugl er Adolf Petersen den kraftigste Personlighed blandt Danske i Argentina af det ældre Slægtled.

En anden af de ældre Danske ved Tandil, der havde Haandelag og Held til Stordriften, var Frederik Christensen. Han var født i

Frederik Christensen og Hustru.

Magleby paa Møn i 1855. Hans 2 Brødre, Niels og Peter, var rejst til Tandil i 1871. I 1872 fulgte han efter. Han blev gift med Kathrine Madsen, som var en af den før omtalte store Søskendeflok fra Majbølle paa Lolland.

Frederik Christensen mindede paa mange Maader om Adolf Petersen i sin Maade at arbejde paa; men han havde større Sans for Hjemlivet. Han ejede en Quinta tæt ved Tandil. Her boede Familien. Hans Landbrugsvirksomhed laa almindeligvis 30—40 km fra Byen. Og her opholdt han sig det meste af Ugen; men Lørdag Aften kom han hjem og blev Søndagen over.

Saa snart Sønnerne blev store nok, kom de ud paa Chacraen for at hjælpe til med Arbejdet. Men hans Kone og Pigebørnene blev paa Quintaen. Her byggedes, efterhaanden som Velstanden steg, et stort og rummeligt og meget smukt Hjem.

Han arbejdede i mange Aar sammen med en Købmand i Tandil, en Spanier. Og de skiftedes til at bestemme, hvornaar den avlede Hvede skulde sælges. Da Priserne tit svingede meget, var det af stor Vigtighed at vælge det rette Tidspunkt. Et Aar havde de 10.000 Tdr. Hvede at sælge. Den kunde om Høsten sælges til 13 Pesos Tønden; men mange mente, at den vilde stige yderligere. Det Aar skulde Fr. Christensen bestemme over Salget. Han besluttede at

vente og se Tiden an. Inden længe styrtede Prisen nedad. Og nu havde Opkøberne ingen Lyst til at købe. Den faldt saa langt ned, at den maatte sælges for 6 Pesos Tønden. Denne Pris kunde vel nok dække Udgifterne, men næppe heller mere. En Gevinst paa 70.000 Pesos var gaaet tabt for Kompagnonerne. Det var altsaa Stordrift, her var Tale om. Og det ses heraf, at der stadig var et stort Moment af Lotterispil i Hvedeavlen i Argentina. Adskillige andre begik den samme Fejl det Aar. Det var omkring Midten af 1890'erne.

I 1880'erne kom den store Udvandring fra Danmark i Gang. Den gav sig ogsaa til Kende i Udvandringen til Argentina. Efter Regeringens Statistik skal der være ankommet ca. 1500 Danske til Argentina i Aarene 1882—91. De af dem, der kom ud paa Landet, kom i Reglen til Tandil; og de fleste af dem blev Peoner hos danske Chacareros. I Løbet af 5—6 Aar blev mange af dem selv Chacareros. Og her skal nu kort gøres Rede for, hvorledes de i Almindelighed gik frem.

Peonlønnen steg en Del i Aarene 1890—1900; men Prisen paa Heste, Vogne og Redskaber fulgte med. En dygtig og sparsommelig Peon kunde i Løbet af 4—5 Aar spare saa meget sammen, at han kunde købe 12—15 Heste, en Vogn, der kunde bruges til Fragtkørsel, og en Plov samt det nødvendige Seletøj. Da der i disse Aar stadig begyndtes nye Chacras, og de nye Mænd ikke altid havde Heste og Redskaber nok, kunde en Mand med Heste og Plov faa Akkordpløjning. Adskillige argentinske Estancieros lod ogsaa i disse Aar et Stykke Jord bryde op for at saa Alfalfa; og det var da det letteste for dem at give dette Arbejde ud paa Akkord.

Ved Akkordpløjning betaltes der vist pr. ha; og den, der havde gode Heste og forstod at bruge dem, kunde tjene betydeligt mere ved at pløje paa Akkord end ved selv at arbejde og sætte Sparepengene i Banken. Om Høsten kunde han tage sig paa at køre en Selvbinder med egne Heste, senere at køre Neg til Tærskemaskinen eller til Stak med egen Vogn; og derefter kunde han paatage sig at køre Sække til Stationen. Ved at arbejde saaledes kunde han i Løbet af et Par Aar samle sig en lille Startkapital, saa han kunde begynde for sig selv.

Var der saa to gode Kammerater, kunde de slaa sig sammen i de første Aar og klare det meste af Arbejdet selv. De lejede saa f. Eks. 200 ha, som ikke laa alt for langt fra Station, ikke gerne

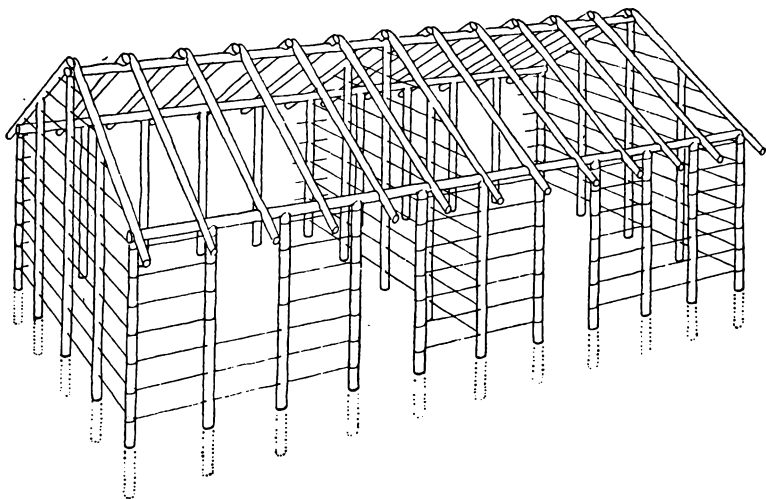
over 30 km. Jordlejen rettede sig noget efter, om Jorden var helt eller delvis indhegnet og altsaa efter Afstanden til Jernbanen.

Vi tænker os, at de overtager Halvdelen af Jorden til 1. Septbr. De drager derud med Heste og Vogne og opsøger det Sted, hvor Husene skal ligge. Her køres Vognene sammen ved Siden af hinanden. Spændes Vognsejlet, som de helst skulde have, naar de kørte Hvede, over Vognene og ned til Jorden i Vindsiden, saa har de et Telt at bo i. De har taget The, Sukker, Salt og Galletas med sig samt Thekedel og Suppe- og Stegegryde. En Faarekrop køber de hos nærmeste Gauchonabo. Et Fyrsted laver de ved Siden af Vognene. Mad kan de selv lave.

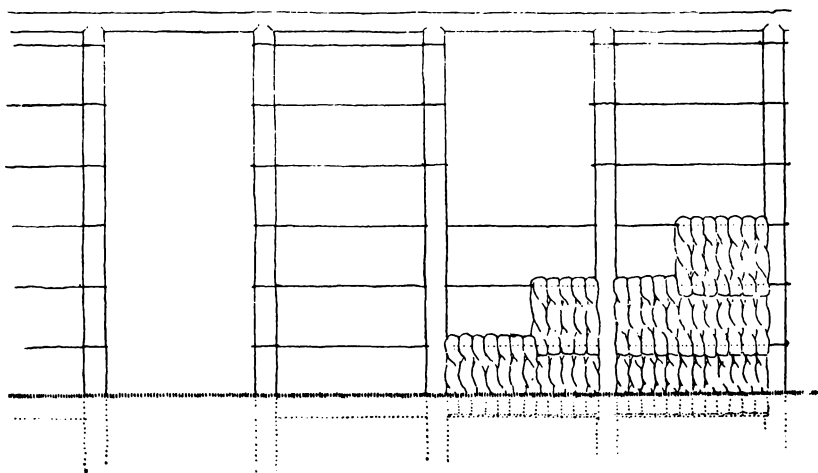
Det første, der skal til, er en Brønd. Den graver de selv. Vand findes i Tandileggen, naar man da ikke bygger lige paa Toppen af en Bakke, i 8—15 Meters Dybde. Undergrunden er alle Vegne Kalksten, ofte saa haard, at man maa hugge sig igennem med en spids Staalstang, saa man kun kommer en Meter ned om Dagen. Men til Gengæld har man intet Besvær med at mure eller paa anden Maade støtte Brøndens Sider. De staar, som de er, hugne i Sten. Man laver Trappehuller i Siderne, saa man ved at skræve over Brøndaabningen kan gaa op og ned af Brønden, idet man støtter Fødder og Hænder i disse Huller.

Naar man har fundet Vand, skal der bygges Hus; ogsaa dette Arbejde udfører de selv. Paa en af de nærliggende Estancias køber man en Del Poppeltræer. Der findes i Argentina en Art Pyramidepopler (Alamo), hvis Stammer egner sig ypperligt til Vægspæle, Remme, Aase og Spær.

Det nødvendige Husrum til at begynde med var et Køkken- og Spiserum, et Soverum og et Rum til Seletøj og andre Ting, der helst skulde være under Tag i Regnvej. Disse Betingelser vilde opfyldes af et Hus paa 14×5 m, inddelt i 3 Rum paa 5, 5 og 4 m. Naar Huset er afsat, graves Huller i Jorden med godt en Meters Afstand, hvor Vægge og Skillevægge skal staa. Poppeltræerne afbarkes og dannes til. Skal Væghøjden være 2 m, kan det passe, at Pælen kommer godt $\frac{1}{2}$ m i Jorden. De skal altsaa være $2\frac{1}{2}$ m. Midt i Gavlene og midt i de to Skillevægge sættes Pæle, som er $1\frac{1}{2}$ m højere end Vægspælene. Naar disse Pæle er anbragt, lægges en Rem ovenpaa Vægspælene, i hvis øverste Ende der er dannet en Fordybning, som den kan hvile i. Ligeledes lægges en Rygningsaas paa Gavl- og Skillevægspæle. Remmen og Aasen slaas fast med

Træ- og Staaltraadsskelettet til et Barrohus.

Væggene udfyldes med Barropølsler.

Spigere; men paa Gavlpælene sikres de med Staaltraad, der gaar gennem et boret Hul i Pælene. Derefter lægges Spær fra Aasen ned til Remmen. Man lægger Spærene med Rodenden opad, der hugges en Fordybning, som kan gribe om Aasen, og den fæstnes med et Spiger; i Sammenføjningen med Remmen gattes Spæret blot paa Undersiden og fæstnes med et stort Søm, da Spæret her kun er tyndt. I Gavle og Skillevægge sættes udfyldende Pæle til.

Derefter bores der Huller til Staaltraad i alle Vægpæle med ca. 30 cm Mellemrum. Og med Undtagelse af Pladsen til Vinduer og Døre trækkes der nu Staaltraad gennem disse Huller. Og saa tager man fat paa at udfylde Væggene.

Noget borte fra Huset, men tæt ved Brønden, er der imidlertid gravet et rundt Hul 4—5 m i Diameter, hvori den sorte Muldjord er gravet op og nogenlunde findelt i 2 Spadestiks Dybde. Der hældes nu Vand over Mulden, saa det omtrent dækker denne. Og nu laves der et Ælte derved, at man, helst med 2 Heste, rider rundt i Pløret, indtil Vand og Jord har indgaaet en nøje Forbindelse, saa der er dannet en fed, klæbrig Masse, der kaldes Barro.

I Tandileggen fandtes der næsten alle Vegne paa lave Steder noget tykt og stridt Græs paa ca. 1 Meters Højde (Paja). Af dette Græs hugges eller skæres en Bunke, som bringes hen til Barrohullet. Den ene Mand smøger Benklæderne op, springer ned i Mudderet, der naar ham omtrent til Knæene, saa griber han en Haandfuld Paja og drejer det i Mudderet saa længe, at der opstaar en lang fed Pølse; den kastes paa en lille Slæde, som er forspændt med en Hest, og trækkes hen til Huset af den anden Mand, som tager en Pølse, bøjer den ved Midten over den nederste Staaltraad, snor den et Par Gange under Traaden, fører dens Ender ned i en Rille, der er gravet i Jorden, og skyder den ind mod en af Husets Hjørnepæle. Straks griber han en til, den faar samme Behandling og skydes hen mod den foregaaende. Naar Slæden er tømt, henter han et nyt Læs hos Pøsemageren, der imidlertid har fyldt en anden Slæde med de fede Pølser. Naar den nederste Traad er fyldt, tages fat paa den næste. Og saaledes fortsættes, indtil alle Vægge, baade ydre og indre, er fyldte.

Naar Væggene er fyldte, lægges Taget paa. I ældre Tid tækkede man med Paja, som giver et udmærket Tag. Men siden er de galvaniserede Jernplader (Bølgeblik) bleven almindelige. Der slaas smalle Brædder ovenpaa Spærene; og paa dem skrues eller sømmes Pladerne fast.

Naar Væggene er nogenlunde tørre, bliver Ujævnhederne i Pølsernes Sammenføjninger fyldt ud med ny Barro. Og Væggen glattes med Haanden. Naar atter dette Lag er tørt, blandes en Del Barro med Hestegødning eller smaathakket Græs, for at Barroen ikke skal slaa Revner, og der klines nu et tyndt Pudslag paa, som kan glattes med en Murske eller et Brædt, baade ud- og indvendig.

Et almindeligt Chacrahus med Bølgebliktag, Eukalyptustræer i Baggrunden.

Nu mangler der kun at anbringe de Vinduer og Døre, man har købt hos en Snedker i Byen, i de Aabninger, der er afsat til dem, og tætte efter med Barro, saa er Huset saa vidt færdigt. Dog maa der være et Ildsted inde i Køkkenrummet. Det kan bygges af Kampesten, som der i Tandil sjældent er langt til, og Barro. En Skorsten, der ogsaa bygges af Pæle, Staaltraad og Barro, gaar langs Gavlvæg eller Skillevæg op igennem Taget ved Siden af Rygaasen. Paa Ildstedet lægges 3—4 Jernbarillas af dem, man bruger i Hegnene, ovenpaa to Forhøjninger af Mursten eller Kampesten, saaledes at der kan staa baade Gryde og Kedel ved Siden af hinanden paa denne Rist.

Brændselet er Kogødning, som man har samlet paa Marken. Til Optænding bruger man lidt tørt Græs eller lidt Faaretælle svøbt i og om en Klud og drejet ud i en Spids i den ene Ende, saa man kan tænde denne Væge med en Tændstik.

Spisebord og Bænk faar man ved til hver af Delene at slaa 4 Pæle af passende Længde i Gulvet og lægge sammenpløjede Brædder, forbundne med Revler paa Undersiden, ovenpaa. Et Par Hylde maa der ogsaa være; men nu er ellers Huset i Orden. Man flytter Feltsenge og Kufferter ind i Sovekammeret. Stativer til Seletojet laves i det tredje Rum. Og saaledes har man nu et udmærket

Hus; og det har kun kostet Mændenes Arbejde og nogle faa Hundrede Kroner til Pæle, Staaltraad, Vinduer, Døre og Bølgeblikplader.

Senere bygges Galpon, Vogn- og Maskinhus, Redskabsskur, Brændselsrum.

Nu kan man tage fat paa at pløje til Majs, hvis det har regnet, og naar den er saaet, maa den indhegnes.

Imidlertid er det bleven Høst; og de to drager nu paa Høstarbejde med Heste og Vogne, saa de kan tjene lidt til Jordleje, Saakorn og til Løn til en yngre Peon, som de vil have til Vinter. Han skal hente Heste hjem Morgen og Middag, lave Mad, ride efter Kød og Madvarer, og hvad de ellers skal bruge. Efter Høst tager de fat paa den store Pløjning; og vil Vejret føje sig med tilstrækkelig Regn, kan de nok naa at faa saaet 130—140 ha med Hvede, inden Foraaret kommer.

Hvis de er saa heldige, saa der hverken kommer Tørke, Frost, Hagl, Ildebrand eller Insektangreb, saa kan de nok høste 13—1500 Tdr. Hvede, og kan den sælges til 8 Pesos Tønden, saa faar de 10—12.000 Kr. for Høsten, og saa er de foreløbig ovenpaa.

Nu kan det jo ske, at en af dem har en Pige i Danmark, der venter paa at kunne rejse ud til sin Ven; saa bliver der sendt Penge til hende til Rejse og Udstyr; men saa skal der jo bygges en Stue mere; den skal kalkes indvendig, og der skal lægges Bræddegulv, der skal slaas Lister paa Undersiden af Spærene, og Rummet mellem disse og Bliktaget skal fyldes ud med Rør, som kan faas ved en Sø noget borte. Det pynter; og det værner mod Kulden om Vinteren og dæmper Heden om Sommeren.

Saaledes som det her er skildret, har mange af dem, der nu sidder som formuende Mænd, begyndt paa Chacra. Andre er kommet i Gang ved at »saa paa halvt« med en af de Estancieros eller større Chacareros, der kunde bekoste Oprettelsen af Chacraen.

Efter 1880 er det Opdyrkningen af Campen, der drager de unge og driftige Personligheder; men ogsaa i Byen Tandil finder man dog fremdeles betydelige Virksomheder. Der var tre store Smedeforretninger. Carl Petersen, der var gift med Ernst Petersens Datter, var den, der drev det videst. Men ogsaa Vilhelm Jørgensen, der var gift med Peder Larsens Datter, fik oparbejdet en stor Forretning. Ligeledes Thorvald Johansen, der senere drog til Villa Iris.

De solgte Landbrugsmaskiner, Selvbindere, Tærskværker og Saamaskiner og naturligvis Plove, baade de gamle Haandplove og

de nye med Hjul. Og de lavede Vogne, store Arbejdsvogne og lettere Fjedervogne. Det var noget nyt med disse firehjulede Køretøjer. Spaniere, Italienerne og Franskmænd var jo vant til de tohjulede, selv naar det drejede sig om store Fragtvogne. De danske Smede gik her i Spidsen og tjente gode Penge derved. De her nævnte Mænd er for længst døde. Men Edvard Christensen, som er født i Tandil, har til for faa Aar siden drevet Smedehaandværket i sin Hjemby. Han har i mange Aar været Kasserer for den danske Menighed. Han er en af de faa af andet Slægtled, der har faaet tildelt det danske Ridderkors.

Skræddermestrene Hans Hansen og Rasmus Nielsen hævdede sig i mange Aar med udmærkede Forretninger. P. G. Brøndsted havde i en Tid Bagerforretning; men i 1890'erne drev han Købmandshandel; han var en Tid dansk Vicekonsul. I denne Stilling blev han afløst af Jørgen Dahl, der drev et stort Apotek »Farmacia Dannemarca«, hvor Ekspeditionslokalet var smykket med fint udført Træskærerarbejde ved Johs. Bennike.

Der har været danske Hoteller og Pensionater. Enkefru Kristiane Jensen, hvis Mand havde været Skrædder, og Enkefru Karen Olsen drev hver til sin Tid saadanne Virksomheder til megen Hjælp og Glæde for danske Mænd og Kvinder, der en Tid maatte opholde sig i Byen og ikke magtede Priserne paa de større Hoteller eller foretrak det danske Køkken og den hjemlige Hygge.

NECOCHEA

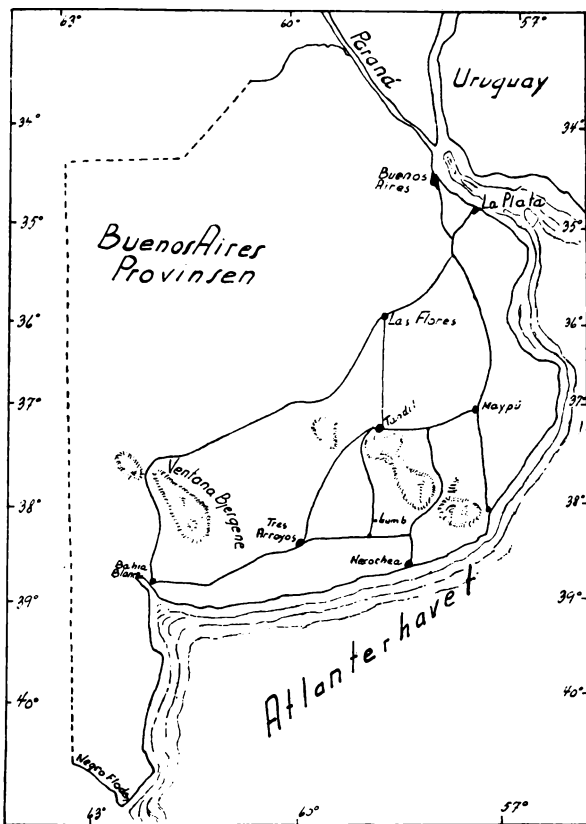
Buenos Aires Provinsen er inddelt i hvedet 100 *Partidos*. Det er kommunale Administrationsomraader, der styres af de før omtalte Municipalraad, der beskæftiger sig med de samme Ting som Byraad, Sogneraad og Amtsraad i Danmark.

Partido Tandil omfatter et Areal paa 4880 km². Det vil sige et Omraade paa Størrelse omtrent som Fyns Stift eller Ringkøbing Amt. Mod Syd grænser Tandil til de to Partidos Loberia og Necochea, der har noget større Areal end Tandil. Grænsen mellem de to Partidos udgøres paa et Stykke af en lille Flod Quequèn (Kekèn), der løber ud i Atlanterhavet næsten ret Syd for Tandil. I Munden af denne Flod kunde mindre Fartøjer ankre op, saa man her ad Søvejen havde en ret god Forbindelse med Hovedstaden og dermed med den store Verden.

Nogle km ovenfor Flodens Udløb i Havet blev der i 1881 anlagt en By, der fik Navn efter en af Frihedskrigens Helte og kom til at hedde Necochea. Byen blev anlagt i Kvadrater ligesom Tandil, og et større Areal omkring Byen blev udstykket i Quintas og Chacras. Deres Areal var større end de tilsvarende ved Tandil.

Byggegrunde, Quintas og Chacras blev udbudt til Salg; og der var flere Danske, der her skaffede sig en billig Ejendom. En af dem var den danske Kaptajn Jacob Lillelund, der allerede i flere Aar med sit Sejlskib havde sejlet med Uld og Huder fra Quequèn Flodens Opland til Buenos Aires.

Kaptajn Lillelund var født i 1845 i Assens som Søn af en Kofardikaptajn. Fra 1872 førte han sit eget Skib »Rio«, der gik paa Sydamerika. Han blev der og sejlede paa Kysten fra Brasilien til Patagonien. Paa disse Farter kom han ogsaa til Quequèn. Og her tog han Bolig fra 1878. Han led flere Gange Havari, frelste ogsaa andre Skipperne. Han havde en Redningsmedaille fra den italienske Rege- ring. Han var en meget dygtig, djærv og venlig Sømand. Og han

haabede, at der i Necochea efterhaanden skulde blive bygget en stor Havn, saa Skibe kunde sejle direkte herfra til Europa. Det er allerede sket. Ogsaa større danske Skibe har besøgt Havnen. Men det naaede Lillelund ikke at se.

I Slutningen af 1880'erne blev der bygget en Jernbane, der forbandt Byen med Hovedstaden. Baneselskabet var ikke interesseret i, at der kom en Havn; og for at forsinke dette sattes Fragterne saa lavt, at det ikke mere kunde betale sig at sende Produkterne ad Søvejen til Buenos Aires. Saa lagde Kaptajn Lillelund op og byggede sig et Sommerhotel, da der kom en Del Badegæster til Necochea. Han var i 1891 bleven gift med Frk. Carla Bodholt, Søster til den danske Pastor Bodholt, U. S. A. Hun blev ham en god Hustru og en udmærket Værtinde paa Hotellet; og da der

Kaptajn Lillelund og Hustru.

senere kom en Del Danske til Egnen, blev Lillelunds Hotel et naturligt Samlingssted for Danske ved forskellige Lejligheder. — Her holdtes den første danske Gudstjeneste i Necochea ved Pastor Andresen.

Lillelund døde i 1921 og blev begravet i Necochea. Hans Enke lever endnu og fyldte i 1946 90 Aar.

Men 1880'erne og 1890'erne var den store Tid for Landmændene. Det var her, Fremtiden laa. En jysk Tømrersvend, Sofus Knudsen, var en af dem, der først kom til Necochea og drev Landbrug. Han var en særdeles velbegavet Mand, rolig, støt, med et myndigt, men tiltalende Væsen. Han tog snart store Opgaver op som Landmand og skabte sig en god økonomisk Stilling. Et Aar brændte hele hans Hvedeavl midt under Høstarbejdet. Dagen efter samlede han Høstfolkene og betalte dem deres Tilgodehavende uden at beklage sig. De maatte jo nu søge Arbejde andre Steder.

Han vandt baade sine Landsmænds og andre Folks Tillid. Da der blev dannet et stort Forsikringsselskab, kom han med i dets Bestyrelse. Og da der paa hans ældre Aar blev Tale om at bygge en dansk Kirke i Necochea, var han en af de ivrigste for at faa den rejst. Han var ogsaa en Tid Menighedens Formand. Han døde i 1922, 67 Aar gl.

En anden af de Mænd, der her gik i Spidsen, var Julius Rasmussen fra Lolland. Han var en lille, munter og spillevende Mand med et indtagende Væsen og et mærkeligt lunt Glimt i Øjnene. Han gav sig ogsaa til at være Landmand og havde betydeligt Held med sig. Han interesserede sig ikke saa meget for selve Landbruget som for de økonomiske Muligheder, der laa gemt deri, og de Livsvilkaar, det bød ham og hans Familie.

Hans største Styrke laa i hans sjældne Evne til at vinde Mennesker for sig, betro dem betydelige Opgaver og stole paa dem under Udførelsen af disse. Han arbejdede helst med danske Folk, men havde let ved at omgaas andre Nationaliteter.

En Søkendeflok fra Nordsjælland kom efterhaanden over til ham. Det var Brødrene Søren, Christian og Svend Christiansen. De kom til at saa paa halvt med ham, de arbejdede i Fællesskab paa een stor Chacra. De fik deres Søster Margrethe over til sig, for at hun skulde holde Hus for dem. Hun blev senere gift med Julius Rasmussen. Endnu en Søster kom, hun blev gift med Carl Anderberg i Tres Arroyos. Senere kom endnu en Broder, Christen, saa de nu var 6 Søkende. Med Undtagelse af den ældste Broder, Søren, naaede de alle frem til betydelig Velstand og var med til at danne den sunde og faste Kærne i det danske Samfund, der i Løbet af 1890'erne dannedes i Omegnen af Necochea.

Julius Rasmussen købte i 1894 1250 ha Jord ca. 60 km Vest for Byen. Her byggede han sig en smuk Estancia. Der blev anlagt en stor Plantage. Og samtidig med, at en stor Børneflok voksede op i Hjemmet, groede Træerne, saa der snart var en hel Skov. Efterhaanden slog mange andre Danske sig ned i den samme Egn. Og det vennesele Ægtepars Hjem blev et yndet Samlingssted for de Danske. Da man senere hen begyndte at holde »Sommerfester«, blev disse holdt i Julius Rasmussens Plantage.

Børnene blev sendt i den danske Skole i Tandil; og flere af dem har været paa kortere eller længere Besøg i Danmark. Julius Rasmussen døde allerede i 1919, kun 60 Aar gl. Men 9 Børn, mange Børnebørn og adskillige Børnebørnsbørn lever efter ham og hans Hustru.

Blandt dem, der var med til at præge det danske Samfund i Necochea, var Fynboen Juan D. Christensen. Han var fra Middelfartegnen og havde været Elev paa C. Kolds Højskole i Dalum. Han havde en Dag spurgt Kold, om han ikke troede, at han kunde bruges

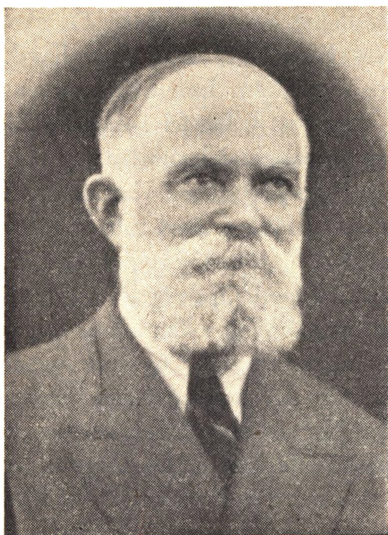
som Friskolelærer; men den store Pædagog svarede: »Nej, De skal gaa og vælte med nogle store Sten!« Efter at Christensen havde drevet Forretning i Danmark i flere Aar, kom han til Argentina i 1890 med Hustru og 3 Døtre. De var først i Tandil i nogen Tid, men kom saa til Loberia, hvor de drev Mælkevirksomhed.

Tre unge Piger i eet Hjem var et Særsyn paa de Kanter, hvor der dengang var 20—30 ugifte, danske Mænd og kun de tre ugifte, danske Kvinder. Det manglede derfor ikke paa Besøg i Christensens Hjem. Men de unge Piger havde faaet en god Opdragelse, og Forældrene forstod at holde »Bejlerne« paa rimelig Afstand. Det var en Lyst for mange af de unge Mænd at komme der, hvor de ogsaa kunde faa en fornuftig Samtale med Christensen og hans venlige Hustru. Julius Rasmussen gav straks Christensen Navnet »Svigerfar«. Alle Døtrene blev senere gift med gode Mænd. De unge Piger var gode til at synge. Og naar der en Aften, i Mørkningen sad en Flok unge og ældre Mænd omkring Familien, kunde det hændes, at man bad Pigerne om at synge. Og naar de saa sang »Underlige Aftenluft« eller andre danske Sange, der talte stærkt til Følelsen, var der nok mere end en af de vejrbidte Karle, der rynkede Ansigtet i Skjul af Mørket for at hindre Taarerne i at komme frem.

Af andre dygtige Landmænd i Necochea i den første Tid kan nævnes Chr. Johansen fra Nordsjælland, Anders Kl. Andersen fra Mors og Chr. Albeck fra Herning Egnen. De drev ikke alene alle tre store Virksomheder frem, men fik ogsaa vigtige Tillidsposter betroet baade af Landsmænd og andre. I Egnen omkring Lumb, der ogsaa hørte til Necochea, har Brødrene Eske og Christian Christiansen været dygtige Foregangsmænd paa Landbrugets Omraade. Det samme gælder Frederik Andresen, Broder til Pastor Andresen i Tandil, og Frederik Mathiasen, der er født i Argentina, Søn af en af de første Nybyggere. De har alle været med til at ofre Penge og Arbejde paa Oprettelsen af Skolen, Forsamlingshuset og Sportspladsen i Lumb, som siden skal omtales.

Adskillige Danske drev Virksomhed i Necochea By, blandt dem kan nævnes Murermester Smith og i senere Aar Henrik Riedel, der havde en betydelig Blikkenslagerforretning og senere Automobilhandel. K. F. Bork har drevet Mælkeri med stor Ostproduktion.

Livet i Necochea og Loberia formede sig ellers omtrent som i Tandil. Jorden er af en lignende Beskaffenhed, den er fuldt saa

Anders Kl. Andersen og Hustru.

godt egnet til Græsning som til Kornavl. Paa ét Omraade er der dog en Forskel. Der er flere i Necochea Egnen, der paa et tidligt Tidspunkt har dristet sig til at købe Jord, saa at mange af dem nu sidder paa deres gode Estancias. I Tandil købte de første Nybyggere Chacras ved Byen. Men inden de fik Mod til at købe udenfor Byomraadet, var den bleven for dyr. Der kan være to Grunde til, at Tandil Danskerne holdt sig tilbage. Den ene, at Overfaldet paa Udlændingene i Nytaaret 1872 og Revolutionen i 1874 nok kunde gøre Folk ængstelige for at komme ret langt fra Byen, den anden, at Godsejerne ved Tandil sikkert har været mindre tilbøjelige til at sælge Jord. Tandil var allerede nu en ældre By, og ved sin skønne Beliggenhed kunde den ventes efterhaanden at kunne drage gode Købere til sig.

Mens Forpagterne jo maatte flytte hver 3. eller 5. Aar, naar Jorden ikke længere kunde give Hvedeafgrøder, saa maatte Jordjerne lægge Driften saaledes an, at de stadig kunde faa Udbytte af Jorden. De indførte da en Veksling med Kornavl og Græsning. At gøde de store Arealer kunde der ikke være Tale om. Men den Gødning, Dyrene efterlod under Græsningen, kunde nok tilføre Jorden den Kraft, der var nødvendig til at give ny Kornafgrøde.

Argentinske Strudse i Steppegræs, som de før kunde træffes paa Sletten.

Der blev gerne saaet lidt Græsfrø i Kornafgrøden, da man ikke som i Tandil kunde regne med, at der blev ved at være Græsfrø nok i Jorden.

Landskabet om Necochea er ikke saa interessant, da man savner de festlige Bjerge ved Tandil; men til Gengæld har man Havet. Dettets Nærhed mærkes langt ind i Landet, indtil 20 km ind i Landet høres Duren af Brændingen, og i Nætter med svag Paalandsvind mærkes en dæmpet Rysten i Jorden. Havet virker vel ogsaa dragende paa de fleste Danske, der er vante til at færdes i Nærheden af Vandet. Havet og Klitterne var et yndet Udflugtssted i de varme Maaneder.

Man levede som i Tandil overordentlig primitivt, hvad Bolig og Klæder angaar. I Boligen var der dog den Forskel, at det i Necochea var mest almindeligt at bygge Husene af Græstørv i Stedet for af Barropølser. Væggene blev derved noget tykkere; men de var til Gengæld lunere om Vinteren og køligere om Sommeren. Husets Tag fæstnedes til Murene ved, at man et Stykke nede i Muren lagde nogle Brædestumper, hvortil der var bundet Staaltraad; denne Staaltraad lod man gaa op igennem Muren; og naar Muren var høj nok, bandt man Remme og Rygaas fast med disse Staaltraade. Taget, der i Reglen var af Bølgeblik, fæstedes paa samme Maade som ved et Barropølsehus. Græstørvvæggene blev klinede

med Barro i Reglen baade indvendig og udvendig; og var der Kvinder i Huset, blev der undertiden lagt Bræddegulv i en Stue, og Væggene blev kalkede.

I mange Aar blev Folkene i Necochea ved at betragte Tandil som de Danskes særlige Hjem; og mange syntes, de var udvandret til nye og øde Egne. De besøgte da i Reglen Tandil en Gang om Aaret, dersom de kunde faa Tid. Og naar Tandils blaagraa Granitbjerge dukkede op af Disen forude, følte det som en Mindelse om deres egentlige Hjem.

Turene blev i mange Aar næsten altid foretaget til Hest eller til Vogns, da Rejsen med Jernbanen betegnede en stor Omvej, og der ikke gik Tog hver Dag. Rejserne til Hest eller Vogns kunde tilbagelægges paa een Dag, selv om de for manges Vedkommende udgjorde 150 km.

TRES ARROYOS

Vest for Partido Necochea ligger Tres Arroyos. Men under den almindelige Betegnelse Tres Arroyos indbefattes ofte en hel Række Partidos, nemlig ogsaa Dorrego, Bahia Blanca, Tornquist, Pringles og Gonzales Chaves. Det vil sige et Landomraade paa mindst 30.000 km² eller 3 Gange saa stort som Necochea-Loberia og 6 Gange saa stort som Tandil. Det er da ogsaa her det største af de danske Nybyggersamfund har udviklet sig.

Saa sent som i 1877 laa dette store Areal næsten ubebygget hen og blev ikke sjældent besøgt af Indianere. En dansk Mand, som i 1877 gjorde en Rejse dels til Hest, dels i Galera, fortæller herom i et Brev til Pastor Meulengracht i Tandil. Han er naaet til Tres Arroyos, hvor han besøger en Bekendt; og de sidder om Aftenen og drikker Maté, da der »kom en Peon ind med den overraskende Nyhed, at Indianerne atter havde gjort en Invasion, og at de var i Quequen Salado. Det var omtrent 5 Maanedere siden, at Indianerne sidste Gang var saa langt inde i Landet . . . Vi blev altsaa endnu en Dag, og en Tysker underrettede os om, at Indianerne var gaaet Vester paa, af hvilken Grund vi besluttede at forlade den lige Vej og gaa langs med Kysten til Bahia . . . Da vi ankom til Quequen, fik vi at vide, at Indianerne var kommen der forbi om Morgenens, og at Commandanten fra »Fortin Machado« var ude at søge dem. Om Aftenen saa vi to store Blus; det var Indianerne, som brændte to Estancia Huse af omtrent en Legua fra Esquinaen, hvor vi skulde overnatte. Der ankom nu en Masse Fruentimmer og Mænd til Esquinaen, flygtede af Skræk, og der var naturligvis ikke Tale om at sove den Nat . . . Natten gik imidlertid uden Forstyrrelse!« Om Egnen, som de nu drager igennem, skriver han: »Ikke et Stykke Kvæg, ikke et menneskeligt Væsen saa man paa hele den sidste Strækning. Camp, Camp og atter Camp; mange Gamas (Hjorte),

Floden Quequén Salado i Tres Arroyos Egnen.

Strudse og Harer. Der er ingen, som har Mod til at bo i dette Gebet; og Indianerne er aldeles Herrer her«. Om Bahia Blanca skriver han: »Befolkningen er omtrent 1600 Sjæle, som lever af at æde hinanden op, figurligt talt; thi her er aldeles ingen Forretning. Usle Butikker uden Kunder, Værtshuse, som lever af at sælge for 10 \$ Snapse dagligen, hvoraf de 5 \$ skrives, en Skrædder, 2 Skomagere, 3 Snedkere, hvoraf den ene altid er fuld og synger: »Schleswig-Holstein meerumschlungen«.

Nu er Bahia Blanca en Havne- og Forretningsby med over 100.000 Indbyggere. Og i den øde Egn, der beherskedes af Indianerne, ligger den ene prægtige Estancia omgivet af frodige Parker og veldyrkede Marker ved Siden af den anden. Og paa mange af disse bor Danske.

Egnen Sydvest for Tres Arroyos ansaas af Folkene i Tandil for at være ufrugtbar. Og der var jo heller ikke det tykke Græstæppe, som man fandt alle Vegne i Nærheden af Tandil. Det hed sig ogsaa, at det regnede alt for lidt til, at man kunde dyrke Korn. Men da det meste af den billige Jord var optaget omkring Tandil, var der dog nogen, der dristede sig til at tage fat der ude.

Den første var Lolliken Carl Anderberg. Han er født i 1858 i Købelev, ikke saa langt fra Nakskov. Han kom til Argentina i

1879. I 8 Aar arbejdede han som Peon omkring Tandil, blandt andet var han hos Peter Larsen.

I 1889 købte han 875 ha i Nærheden af Tres Arroyos. De kostede 16.500 Pesos; og da det gik ham godt, købte han i 1896 atter 875 ha, denne Gang for 20.000 Pesos. I 1912 atter 875 ha, som kostede 160.000 Pesos. Disse Priser viser Udviklingens Gang.

Carl Anderberg var en sjælden støt og rolig Mand, venligt indstillet mod sine Medmennesker og især sine Landsmænd. Som før nævnt blev han gift med en Søster til Julius Rasmussens Kone. Julius Rasmussen og Anderberg arbejdede i nogle Aar i Kompagni.

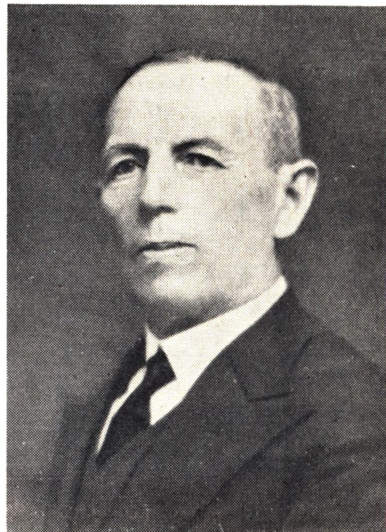
Der er anlagt smukke Plantninger ved Carl Anderbergs Estancia; og den hævder sig godt som den ældste af de danske Estancias i Tres Arroyoseggen. Anderberg døde i 1933.

Endnu en Lollik, Ferdinand Petersen, faar vi med at gøre her. Han kom til Argentina i 1884 og var i en Aarrække Capataz hos Anderberg, hvis Søster han blev gift med. I 1896 blev der en Camp til Salg i Nærheden. Tre danske Familier købte den i Fællesskab og delte den. Ferdinand Petersen var den ene. Den anden var Mønboen Anders Peter Larsen med sin fynske Kone. Den tredie atter en Lollik, Ludvig Petersen, Broder til Adolf Petersen, som før er omtalt. De to sidstnævnte Familier havde i en Aarrække haft Chacras ved Tandil. Mændene var kommen til Argentina i 1879.

Der laa nu 4 velfunderede og hyggelige Hjem paa Rad. Mens det de fleste Steder var Manden, der blev lagt mest Mærke til, saa var det hos Ferdinand Petersen og Anders P. Larsen Kvinderne, man huskede bedst, naar man havde været der paa Besøg. De var ikke blot dygtige Husmødre; de kunde ogsaa tale med om Ting, der laa over deres daglige Gerning, med Kraft og Klarhed. Dansk Aandsliv havde i dem gode Støtter.

Det var altsaa ogsaa Lolliker og Mønboer, der gik i Spidsen i Tres Arroyoseggen. Men de blev senere overfløjet af Jyder og Fynboer, da disse for Alvor tog fat.

I December 1888 kom to Brødre Niels og Laust Ambrosius til Argentina. Det var et Par Mænd af en stærkere Støbning end de fleste. De kommer op paa Siden af Fugl og Adolf Petersen, baade med Hensyn til Karakterens Styrke, Synets Vidde og Sansen for menneskeligt Fællesskab. De er født i Landsbyen Bystrup, Gedsted Sogn i det vestlige Himmerland, 10—12 km Syd for Farsø, Johan-

Niels Ambrosius og Hustru.

nes V. Jensens Fødested. Limfjorden ruller sine Bølger ind mod Sognets Vestgrænse; og Landevejen fra Løgstør til Viborg, Jyllands gamle Hovedstad, gaar igennem Sognet. Niels var 22, født 26. Februar 1866, og Laust 20 Aar, født 30. September 1868, da de drog ud i den vide Verden.

De arbejdede en kort Tid ved Tandil, men fulgte Trækket mod Sydvest, hvor Jernbanen fra Buenos Aires over Tandil, Tres Arroyos førtes frem til Bahia Blanca. Det varede ikke længe, før de to Brødre begyndte Chacra for sig selv i Fællesskab. De skulde ingen Hjælpere have. Der fortælles om dem, at de tog Suppegryden med i Marken om Morgenen og satte den ved Enden af Ageren. I Formiddagens Løb stak de under Pløjningen nogle tørrede Korkasser til sig, det kunde de gøre uden at standse, og smed dem hen til Suppegryden ved Agerenden. Naar det blev hen mod Middag, tændte de Ild og satte Suppegryden over. Det gjaldt om, at en af dem kunde passe at komme til Enden af Ageren til den Tid, da Suppen skulde skummes, lykkedes det ikke, maatte man jo finde sig i, at Grumset kogte ned igen. Naar det var Middag, spændte de fra og slap Hestene løs saa nær som een; og mens den ene af Brødrene gjorde Middagsmaden i Stand, red den anden hen i Marken og samlede de Heste, de skulde have for om Eftermiddagen; de blev

fanget og bundet ved Ploven; saa spiste man, og naar Maaltidet var til Ende, kunde man tage fat paa Pløjningen igen.

Det gik rask fremad for dem. I 1896 holdt Niels Bryllup. Hans Hustru var fra Grenaaegnen. Ca. 3 Aar senere blev Laust gift. Hans Hustru var fra Lolland. Ved Brylluppet var der et halvt Hundrede danske Gæster. Nu havde de naturligvis hver sin Chacra. Aarene indtil den første Verdenskrig var ret gode Aar. Og de blev ikke ringere under Verdenskrigen.

De to Brødre fik snart et godt Navn ogsaa blandt fremmede Nationaliteter. De maatte naturligvis have deres Navne gjort anvendelige paa Spansk. Niels blev til Don Nicolas, hvilket var naturligt nok. Med Laust var det ikke saa nemt. Man var i Tandil kommen ind paa, at Lars, Lavrits og Laust kunde gengives ved det spanske Navn Blas, mens den rette Oversættelse naturligvis er Lorenzo, eftersom Navnet kommer af det latinske Laurentius. Det kunde Laust Ambrosius ikke vide; og hans Kendingsnavn blev da Don Blas. Og da Navnet har en god Klang, blev det ogsaa tit brugt af Landsmænd.

Saa snart de kunde magte det, købte de Jord. Don Blas' første Estancia kom til at ligge ca. 10 km udenfor Byen Tres Arroyos. Her blev efterhaanden rejst en anelig trefløjet toetages Hovedbygning og anlagt Have og Park omkring, der dækker 30 ha. En anden Estancia ligger ca. 40 km Øst for Byen. Her er der anlagt store Plantninger, som Don Blas har megen Interesse for.

Men foruden denne Ejendomsjord har han drevet Chacra paa store Arealer af lejet Jord. Og de har især været drevet »paa halvt«, som det hedder. Naar Don Blas havde haft en Peon i nogle Aar, og denne havde vist personlig Dygtighed og Evne til at styre og lede, saa blev han ofte sat i Gang med en ny Chacra. Og der var stor Rift om at komme til at saa paa halvt med Don Blas, da det hed sig, at han altid havde Held med sig. Hvor han havde en Finger med i Spillet, groede og blomstrede alt; og de Uheld, som ellers var ude efter Folk, gik langt uden om Don Blas' Virksomheder. Han har undertiden haft op til 10, der saaede paa halvt med ham. Det varede sjældent i mange Aar; thi snart tjente de saa meget, at de kunde blive selvstændige. Og det var naturligvis Maalet. Men mange, der senere hen har naaet betydelig Velstand, er paa den Maade kommen i Gang. Systemet »saa paa halvt« kunde ordnes paa flere Maader; men Grundlaget var altid dette, at den

Don Blas og Hustru.

ene satte Kapitalen ind og den anden sit Arbejde. Fordelene laa i for Kapitalejeren, at han kunde regne med, at Virksomheden blev bedre passet, naar Lederen var Parthaver, end hvis han var fastlønet; og for den mindre bemidlede Begynder i, at han med det samme kunde faa en større Virksomhed, end hvis han skulde begynde for sig selv.

I Kraft af sin store Virksomhed fik Don Blas ogsaa Indflydelse paa offentlige Sager. Han var en Tid Medlem af Municipalraadet i Tres Arroyos, kom i Bestyrelsen for Bankforretning og lign. Og da han var rundhaandet overfor dansk aandeligt Arbejde, fik han ogsaa en Førerstilling her, som der senere skal dvæles ved. Han blev efterhaanden til en Høvding i gammel nordisk Stil; man sagde spøgende om ham, at naar han var vred, dirrede Hegnstraadene i hans Marker i mange Kilometers Afstand.

Han blev dog ved at være den jævne danske Bondesøn, som enhver kunde gaa hen og tale med ved Danskernes almindelige Sammenkomster, og som fulgte sine Landsmænds Færd ude og hjemme i Danmark med stor Opmærksomhed.

Broderen Niels havde ogsaa god Fremgang. Han byggede paa sin Ejendomsjord ved Irene Station paa Bahia Banen en pragtfuld Estancia, hvor Bygmesteren har forsøgt at forene dansk Herre-

gaardsstil fra det 16. Aarhundrede med den argentinske Bygge-
maade med Loggia'er og Søjler. Det hvide Slot tager sig smukt ud
i den grønne Have og Park. Don Nicolas har ogsaa mere end en
Estancia og er en overordentlig dygtig Landmand. Han er en mere
indadvendt og følsom Natur end Broderen. Han har megen Sans
for aandelige Spørgsmaal og vil meget gerne drøfte dem med Præ-
ster og andre belæste Folk. Han er altid en ivrig Deltager i folke-
lige Møder med Foredrag og Sang. Han sad gerne paa de haarde
Bænke i en Høresal og sang af Højskolesangbogen sammen med
nyankomne danske Bønderkarle. En Flok dygtige Børn er vokset
op i det gode Hjem, som han og hans Hustru byggede. Hun døde
til stort Savn for ham allerede i 1927. Han fejrede sund og rask
80 Aars Fødselsdag 1946.

Ikke langt fra Niels Ambrosius' Estancia boede Fynboen Peter
Haugaard. Han nævnes i Reglen sammen med de to Brødre fra
Himmerland. Han var jævnaldrende med dem, kom til Argentina
paa samme Tid og arbejdede sig frem jævnsides med dem. Han er
ogsaa Svoger til Don Blas, idet deres Hustruer er Søstre.

8 Søkende fra Kragenæs paa Lolland, 6 Kvinder og 2 Mænd,
kom til Argentina. De tre blev Estancierofruer, en gift med Don
Blas, en med Peter Haugaard og en med Rasmus Hansen, der og-
saa var en overordentlig dygtig Estanciero. To fik gode og dygtige
Mænd, en vendte tilbage til Danmark; Brødrene klarede sig godt.
Det var noget af et Æventyr for den Søkendeflok.

Peter Haugaard var født i Veflinge i Nordvestfyn i 1868. Han
var en overordentlig tiltalende ung Mand baade i sit ydre og i sin
Optræden, i Besiddelse af hele den aabne og friske Elskværdighed,
der kendetegner de ægte Fynboer. Dertil var han dygtig, fantasifuld,
trofast i personlige Forhold og dristig i sine Dispositioner. Det
varede derfor ikke mange Aar, før han kunde begynde paa Chacra
selv; og her havde han Heldet med sig; da han havde haft Chacra
i 7 Aar, købte han 900 ha Jord ved Irene, hvor han nu byggede
sin Estancia. Heldet fulgte ham fremdeles. Ved Siden af sin Ejen-
domsjord drev han Chacra paa lejet Jord. Ligesom Don Blas satte
han mange unge i Gång ved at give dem Chacra paa halvt. Det
var i Reglen ham, der solgte den Hvede, der avledes paa hans Part-
nerchacras. Han har enkelte Aar haft ca. 50.000 Tdr. Hvede at sælge.
Han var ogsaa en dygtig Opdrætter af Hingste og Væddere, der
fik Præmier paa Dyrskuer. — Det var ham en Fornøjelse at køre

Peter Haugaard og Hustru.

omkring og besøge sine Partnere. Det var ikke alene Kapitalisten, der kom for at holde Øje med, hvorledes hans indsatte Kapital røgtes, men ogsaa det venlige Menneske. Var der Børn i Hjemmet, var det ham en Fryd at se dem trives og vokse op.

I 1920 var der en Del Uro i Arbejdsforholdene i Argentina. Større Flokke af løse Eksistenser, ophidsede af Agitatorer, rev ogsaa nogle ellers forstandige Arbejdere med sig. De hjemsøgte flere Estancias; og undertiden blev der rekvireret Politisoldater til at drive dem bort. En saadan Flok kom ogsaa til Haugaards Estancia. Men han gik ud til dem og talte med dem, jævnt og ligetil, og fik dem med det gode til at gaa igen.

Peter Haugaard samlede paa Jord. Han ejede i Begyndelsen af 1920'erne over 12.000 ha. Og han havde nu den største danske Jordejendom i Provinsen Buenos Aires. Paa en Tur i Danmark i 1920 købte han Gillestedgaard ved Odense, 73 ha, saa han nu var Ejendomsbesidder paa sin Fødeø.

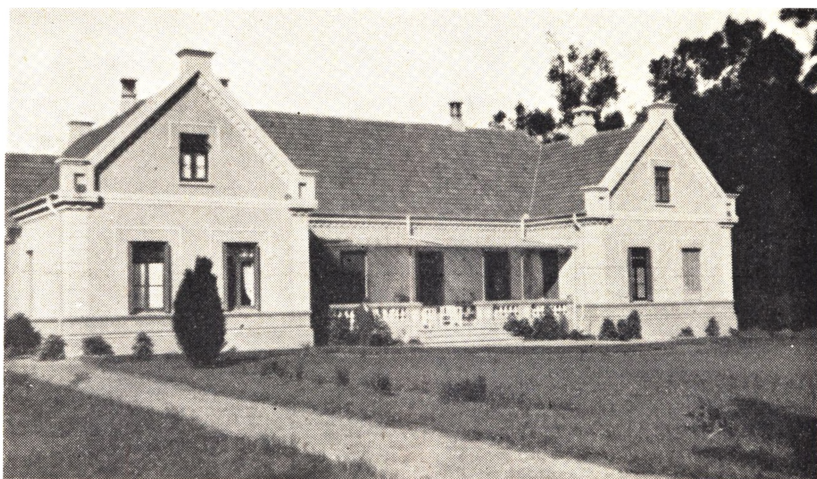
I det smukke Hjem voksede en stor Børneflokk op; 5 Døtre og 3 Sønner. Men det travle og højspændte Liv, han levede, tog paa Kræfterne. Da den store økonomiske Krise satte ind i 1929—30, led han som adskillige danske Landmænd store Tab. De Besværligheder, disse medførte, forværrede den Sygdom, der i flere Aar

havde tæret paa hans Kræfter. Han døde efter faa Dages Sygeleje i 1930. Men et stort Arbejde havde han udført; han havde hjulpet mange Landsmænd paa Vej; og han har virket meget til, at det danske Navn har en god Klang i den sydlige Del af Buenos Aires Provinsen.

En ejendommelig, særdeles dygtig og i flere Henseender betydelig Mand er Christian Skou. Han er født i Vorgod Sogn et Par Mil Vest for Herning i 1869. Hans Fader havde her en Gaard. I 1888 drog han til Canada, men kom allerede samme Aar til Argentina. Her arbejdede han som Peon, blandt andet hos Adolf Petersen ved Tandil. Han var en kvik og tiltalende ung Mand, munter og livsglad, en god Kammerat og en dygtig Arbejder. Han var lærenem, kom hurtigt efter det spanske Sprog og kom til at tale det saa godt, at man næppe hørte, at han var Udlænding. Han lærte godt at ride og at arbejde til Hest med Kvæg. En Tid var han Mayordomo paa en argentinsk Estancia. Han slog sig dog senere paa Kornavl som de andre Danske; og han drev det inden længe saa vidt, at han selv kunde købe Jord. Han blev snart en af de Danske, der havde de største Arealer og Mængder af Kvæg og Faar. Han var en dygtig Forretningsmand og har arbejdet med at indføre Kartofler fra Danmark til Argentina. Sammen med alt dette har han stadig været en god Støtte for dansk Skolearbejde og for Sammenhold mellem Danske i det hele.

Efterhaanden var meget af den gode Jord i Tres Arroyos Egnen optaget; og man begyndte at se sig om efter nye Arbejdsomraader. En af dem, der drog længere mod Vest og havde Held med sig, var Anders Laurlund. Han var fra Bøvling ved Lemvig, født i 1868 og kom til Argentina i 1890. Efter nogle Aars Ophold ved Tandil fik han Chacra i Tres Arroyos Egnen; men i 1912 drog han Vest paa over i Nærheden af Ventanabjergene. Her fandt han Jord, der passede ham. Han købte først et mindre Areal; men har senere erhvervet mere. Han driver baade Kornavl og har Faar og Kvæg. Han har bygget sig en smuk Estancia, der kan minde lidt om en større dansk Bondegaard.

Laurlund er gift anden Gang. Hans første Hustru var en Søster til Chr. Skou. 9 Børn er vokset op i Hjemmet. De har alle faaet dansk Skoleundervisning i Argentina og har siden haft kortere eller længere Ophold paa Skoler i Danmark. Laurlund og hans Hustru har adskillige Gange været paa Besøg i Danmark. Under

Anders Laurlunds Estancia.

et saadant Ophold gav han en stor Gave til Oprettelsen af en dansk argentinsk Park. De er begge meget optaget af aandelige Spørgsmaal og Bevarelsen af dansk Aandsliv i Argentina.

Blandt dem, der har interesseret sig meget for dansk Folke- og Kirkeliv, bør nævnes Chr. Buus fra Vesthimmerland, der har en særlig smuk Estancia ved Orense midt imellem Necochea og Tres Arroyos.

De første Danske, der kom til Tres Arroyoseggen, mente, at man burde standse ved den lille Flod Quequen Salado, der danner Grænse mellem de to Partidos Tres Arroyos og Dorrego, fordi Vest for den regnede det for lidt; men den blev overskredet; og det saa ud, som om Regnen fulgte med Plov mændene; og man var ved at tro, at Opdyrkingen af Jorden, der fremkaldte en rigere Plantevækst og dermed en større Fordampning, kunde virke til, at der kom mere Regn.

Da der nu manglede Jord, drog en lille Flok Chacareros langt vestpaa over paa den anden Side af Ventanabjergene. Her ved en Station, der hed Chasicó, var der billig og tilsyneladende god Jord at faa. Da de var ude at se paa den, var der dejligt grønt Græs.

Men det blev en bitter Skuffelse. Der kom stadig alt for lidt Regn, og der blev ringe eller slet ingen Høst. Efter det første Aars Uheld haabede man paa næste Aar, — alt for lidt Regn; ja, to Aar i Træk kunde det jo nok ske; men Gælden voksede uhyggeligt.

Tredie Aar det samme Resultat. Nu var der nogen, der gav op og rejste bort; men andre holdt ud. Der kan jo komme tre daarlige Aar i Træk, maaske det fjerde saa giver i Overflod. Det fjerde Aar gav heller ikke Regn nok; saa maatte man opgive, ogsaa fordi den Købmand, der havde financieret dem, nu gik fallit. Saa vendte de tilbage, fattige var de bleven. Flere af dem havde været rigtig godt stillede, da de drog derud. Nu havde de en Gæld saa stor, at den knap var til at se Bund i. Nogle vendte tilbage til Tres Arroyos Egnen, andre til andre Egne; man maatte tage hen, hvor der var Hjælp at faa. Flere af dem, der drog ud, var ældre Folk, saa de naaede ikke mere den Velstand, de før havde haft. — De kunde tæmme Heste og Køer og bryde Jordens aartusindgamle Grønsvær. Men Regnen kunde de ikke bøje under deres Vilje.

Vest for Bahia Blanca ved en Bane, der fører ind i La Pampa Territoriet, blev der omkring 1900 anlagt en Koloni Villa Iris, hvor større og mindre Jordlodder blev udbudt til billig Pris og ret gode Afbetalingsvilkaar. Nogle Danske drog der ud og blev der i en Aarrække; men ogsaa her regnede det for lidt; og de fleste vendte tilbage igen til Tres Arroyos eller Necochea Egnen.

Det var i Tres Arroyos som i Necochea og Tandil, at det var som Landmænd de Danske gjorde sig mest bemærket. Men flere Danske og Danskargentinere har dog vundet sig et godt Navn i Tres Arroyos. Her kan nævnes Værten paa »Paris Hotel«, Kresten Krogh og Lægen Gunnar Kiehr, der er født i Argentina, men har sin Lægeuddannelse fra Københavns Universitet med Tillægs-eksamen ved Universitetet i Buenos Aires. Han er ikke alene søgt af Danske, men ogsaa af Landets Børn i det hele. Han er Læge ved Byens Hospital og Medlem af Hospitalets Bestyrelse. Han var Næstformand i »Danmarkshjælpen« under Danmarks Besættelse. To andre Læger, Vogelius og Petersen samt en Tandlæge Mathiasen, der er Efterkommere af nogle af de første Danske, der kom til Tandil, virker ogsaa i Tres Arroyos.

I Bahia Blanca, der er Tres Arroyos Egnens Udførselshavn, har Axel Katstrup i mange Aar drevet Handelsvirksomhed. Han var Præstesøn fra Thorning ved Viborg, født 1861, kom til Argentina i 1887. Han var i en Aarrække baade dansk og norsk Konsul, en støt og djærv dansk Personlighed.

DET SAMLEDE DANSKE OMRAADE

Gennem Forsøgene i Chasicó og Villa Iris blev det for dansk-præget Landbrug egnede Omraade afgrænset mod Vest, idet Ventanabjergene her dannede den naturlige Afslutning. Mod Syd begrænsedes det af Atlanterhavet, mod Nordøst af Tandilbjergene. Mod Nordvest er der ingen naturlig Afgrænsning; men trækker man en Linie parallel med Atlanterhavskysten i en Afstand paa 150 km fra Ventanabjergenes Nordende til Bjergene ved Tandil, saa har man det Omraade, man med en vis Grund kan kalde det danske.

Inden for dette Omraade er der vel store Forskelligheder; men mange Træk er dog fælles. Der er den Forskel, at Jorden i Tres Arroyos Egnen ikke egner sig nær saa godt til Græsning som i de to andre Distrikter, til Gengæld synes den bedre egnet til Hvededyrkning. Men ogsaa her gælder det dog, at Foldudbyttet er ringe i Forhold til, hvad vi kender i Danmark. I Argentina er man godt tilfreds med 12—15 Tdr. pr. ha, mens man i Danmark helst skal have over 40 Tdr. pr. ha. Foruden Hvede dyrkes der ogsaa undertiden Rug, Byg og Hørfrø til Oliefremstilling og, som vi skal se, Havre.

Da Jorden i Tres Arroyos Egnen er mindre tilbøjelig til at give Græsafrøder, er det almindeligt, at man saar Havre lige efter Høst i Februar og Marts. Den vokser da ret hurtigt op; og naar den naar en passende Højde, lukker man Dyrene ind paa den. De græsser da paa den til hen paa Foraaret, saa tager man Dyrene ud fra en Del af Arealet; og nu kan Havren gro op og give en god Kærneafgrøde til Høst.

Paa Ejendomsjorden maa man naturligvis slaa ind paa Vekseldrift. Men der kendes fremdeles ikke til anden Form for at gøde Jorden end den, at man lader Dyrene græsse paa den og der lægge den Gødning, i flydende og fast Form, som de producerer.

Et Plovspand paa 8 Heste køres i Marken. I Baggrunden Hesteflokken i Corralen.

Arbejdsformerne baade med Marken og med Dyrene er efterhaanden ændret meget, siden de første Chacareros begyndte i Tandil. Jorden er blevet dyrere; og dermed er ogsaa Hestene steget i Pris. Der er ogsaa gennem Anvendelse af bedre Avlsdyr sket en betydelig Forædling af Hestene, saa de nu er kraftigere. De dyrere Heste har medført, at Hopperne nu mere end før bruges til Arbejde; de Føl, der fødes, vokser op i den tamme Hesteflok; og der er da kun ringe Besvær med at køre eller ride dem til. Og efterhaanden, som Jorden har været pløjet mange Gange, er den ikke saa svær at bryde, selv om den har ligget ud til Græsning i nogle Aar.

Omkring Aarhundredskiftet blev det Skik at anvende større Plove end før. Man fik nu Plove, der tog en Fure paa 17—18 Tommer. Saa stor en Plov kunde ikke styres med Haanden. Der kom Hjul under og Sæde paa, saa Manden kunde sidde og manøvrere den med Vægtstænger og Haandtag; der maatte nu 4 Heste før en saadan Plov. Det varede imidlertid ikke længe, før der kom Dobbeltplove af den store Furetype. Den maatte man have 8 Heste før. Hestene gik 4 og 4, det ene Spand foran det andet. Trækket var ordnet saaledes, at det bageste Spand trak i en almindelig 4 Hestes Hammel, men paa Svinglerne sad Trisser, hvorom det forreste

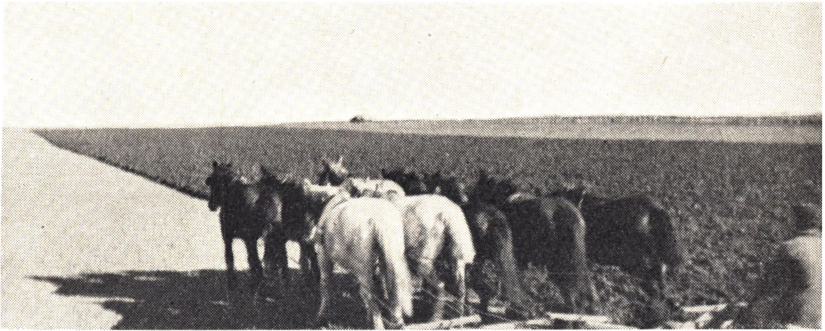

Plovspand paa 10 Heste.

Spand Hestes Skagler gik, saa 2 Heste, en foran og en bagved, trak i samme Svingel. Derved opnaaede man, at den bageste Hest ikke kunde snyde, uden det kunde ses af Kusken. Erfaringen viste, at enhver dygtig Peon kunde klare dette store Forspand og Ploven. Nu bruges ofte trefurede Plove, forspændt med 10 Heste, efter samme System. — Mange af de større Chacareros har ogsaa pløjet med Traktorer, der trak mange Plove efter sig; men Hesten har alligevel holdt Stillingen som den almindeligste Trækkraft. — Ved Harvning spændte man de 8 Heste for ved Siden af hinanden. De kunde da trække to brede Harver; og en Mand kunde saaledes overkomme store Arealer. De store Hesteforspand gjorde det nødvendigt at have lange Agre, da Vendingen ved Enderne udgjorde det største Problem. Men Agre paa 1000 Meters Længde var heller ikke ualmindelige.

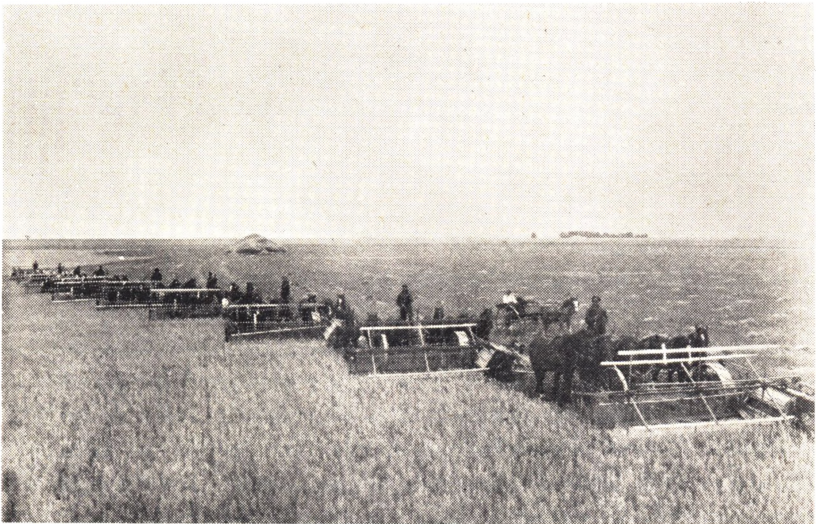
Mejemaskinerne maatte følge Plove og Harver i Bestræbelsen for at samle meget Arbejde under een Mands Hænder. De første Selvbindermejemaskiner tog et Skaar paa 6—7 Fod; nu gik man over til Maskiner, der tog 12—14 Fods Skaar. Disse Maskiner var da indrettet saaledes, at Hestene gik bag ved dem og skubbede dem fremad. En svær Bom gik bagud fra Midten af Maskinen. Dens bageste Ende hvilede paa et lille Hjul, der gik i en drejelig Gaffel, saa Kusken med den kunde styre Maskinen, som man styrer et Skib med et Ror. Ovenpaa Enden af Bommen var Hammelen, hvori

Pløjning med trefuret Plov, i Baggrunden Halmbunke fra Tærskningen om Høsten.

Hestene trak, fæstet. Der brugtes 6 Heste, 3 gik paa hver Side af Bommen. Kusken havde Tømme paa dem; men de kunde jo ikke dreje Maskinen, der gik foran dem. Det besørgede Kusken, der stod paa en Plade, der laa paa Enden af Bommen ovenover Ham-melen. Styrestangen til Hjulroret kunde han dreje med Knæene eller med Haanden, som det passede ham. Da Hveden sjælden var saa tæt, kunde et Bindeapparat nok naa at binde Negene fra saa bredt et Skaar. Det vilde ikke kunne lade sig gøre paa en god, dansk Hvedemark.

Mejemaskiner paa Peter Haugaards Estancia. Hestene skubber Maskinerne foran sig.

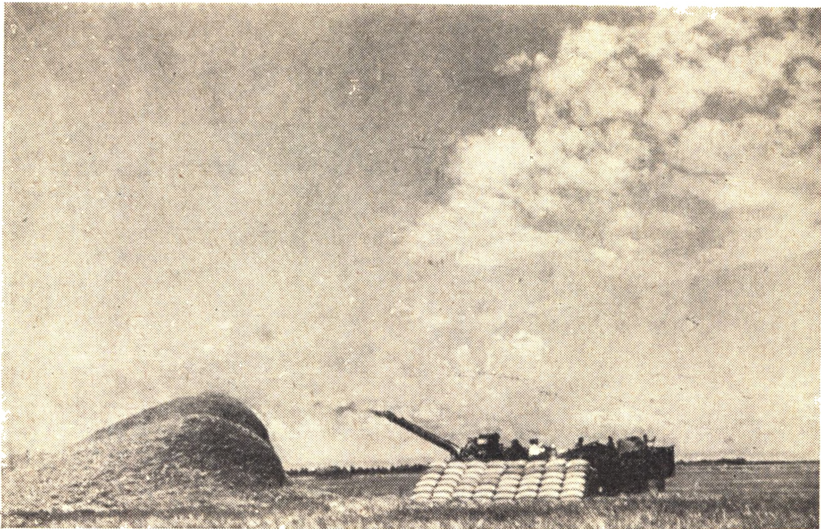

Foto: Knud Skrivergaard.

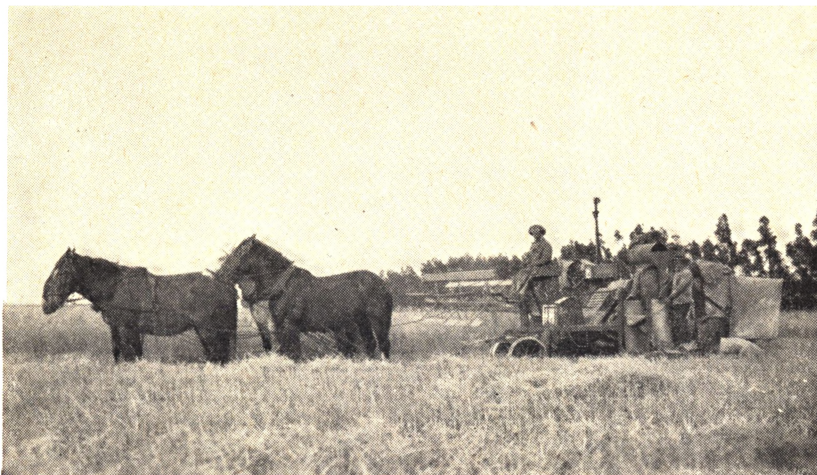
Tærskning af Neg paa gammeldags Vis. Halm og Avner blæses ud af den lange drejelige Tød.

Adskillige Danske har anvendt de kombinerede Mejetærskemaskiner. De er mest brugt paa de mindre Chacras, hvor man ikke har Raad til at holde eget Tærskværk. Man behøver da ikke at sætte Hveden i Stak, og man kan klare sig selv. Disse Maskiner er ofte indrettet saaledes, at der er en Motor til at trække Maskineriet, mens et Hesteforspand trækker Apparatet fremad. Dette kan naturligvis ogsaa besørges af en Traktor. Ved de nyeste Modeller sker dog baade Fremdriften og Arbejdstrækket ved Motor, der er indbygget i Maskinen.

I denne Ændring af Arbejdsformerne skulde jo nogen gaa foran. En af dem, der er gaaet i Spidsen, er Adolf Petersens Brodersøn, Mathias Hoffmann; men ellers har man vist nok i Reglen været først paa Færde i denne Retning i Tres Arroyos Egnen.

I Husbygning og Levemaade er der ikke store Forandringer. Den største Del bor fremdeles i Barrohuse, som ganske vist ofte er kalkede indvendig og forsynet med Bræddegulv i Familiens Opholdsrum. Det er næsten kun Jordejerne, der har bygget Stenhuse. Og det er vel højst en Trediedel af de danske Jordbrugere, der ejer den Jord, de dyrker.

En betydningsfuld Ændring er fremkaldt ved Motorvognenes

Mejetærsker, der trækkes frem af Heste.

Fremkomst. I Aarene fra 1910 og fremefter faar alle Estancieros og større Chacareros Biler. Derved bliver Afstandene stærkt afkortede. Den Vejlængde, man før var en Dag om at tilbagelægge i Vogn eller til Hest, kører man nu paa 3—4 Timer. Dog er de daarlige Vejforhold, der hersker mange Steder, en stor Hindring i den regnfulde Tid, naar alle lave Steder er fulde af Vand, og Vejenes Mudder er en halv Meter dybt. Bilerne kan heller ikke saa godt køre over Vadesteder med ret dybt Vand. I de senere Aar er der dog anlagt en Del gode Cement- eller Asfaltveje med Broer over Vandløbene. Derved er Lastbiler, som man i Argentina kalder Camiones, kommen stærkt i Brug, især paa lange Strækninger. Om Sommeren, naar Jordvejene er tørre, kan de dog udmærket køre paa disse.

I det foregaaende er der hovedsagelig dvælet ved de normale Forhold, men det kan jo ikke nægtes, at mange danske Jordbrugere har været ramt af store Uheld. De almindeligste Plager for Hvede-avlerne er i Tandil Egnen Frost, i alle Egne Tørke, Ildebrande, Haglbyger og Insektangreb.

Naar Frosten er værst i Tandil, har det vel to Grunde: Landet er bakket; og der er langt til Havet. Frostene kan komme i Foraaret i Oktober, mens Hveden endnu staar med grønne Blade, og svide dem, saa Planten helt forsættes i Væksten. Den kan komme, mens Planterne staar i Blomst, saa der ingen Befrugtning bliver og ingen

Foto: Knud Skrivergaard.

Sækkene efterlades i Rækker paa tværs af Køreretningen.

Kærne. Og den kan komme, mens Kærnen endnu er i Mælkestadiet, saa den skrumper ind, og der bliver ringe Avl.

Det var især i de stille, klare Foraars- og Sommernætter, der var Fare for Frost. Naar Solen var gaet ned, og Jorden afkøledes, flød den kolde Luft ned ad Bakkesiderne, lejrede sig i Lavningerne, steg i Nattens Løb op ad Bakkesiderne og øvede sin ødelæggende Gerning. Efterhaanden lærte Landmændene at holde sig fra de lave Steder; men der var tit den frugtbarste Jord; og det var jo ikke hvert Aar, der kom Sommernattefrost. Paa de helt flade Egne mellem Tandilbjergene og Buenos Aires kunde det slet ikke nytte at prøve at avle Hvede, lige saa lidt i de fugtige Egne mellem Tandil og Tres Arroyos omkring Byen Juarez.

I Tandil og Necochea Egnen faldt der almindeligvis rigelig Regn; men ogsaa der kunde det hænde, at der indtraf Tørkeperioder; men især i den sydlige Del af Tres Arroyos Egnen var Tørken en farlig Fjende.

I Marts Maaned 1901 skulde to Mænd begynde Chacra i denne Egn. De gravede Brønd og byggede Hus, samlede Kogødning til Brændsel og satte Hegn, mens de ventede paa Regn. I Marts haabede de paa April, i April paa Maj; men der kom ingen Regn. Og da det var ny Jord, der skulde brydes, var det umuligt at pløje,

Firehjulet Vogn med 14 Heste for, læsset med 100 Tdr. Hvede.

før Jorden blev blødt op. Det regnede nærmere inde ved Tres Arroyos, men her kom intet. De vidste ikke mere, hvad de skulde finde paa at bestille. Naboerne, der havde begyndt for nogle Aar siden og kun skulde pløje Stubbemark, ventede ogsaa paa Regn, men Stubbemarken lod sig da pløje alligevel; Hestene asede, et Plovskær var sløvt paa en Dag, der stod en Støvsky om Plov-

Lastbil paa støvet Landevej.

Foto: Knud Skrivergaard.

Naar det har regnet stærkt.

Foto: Knud Skrivergaard.

spandet, som var der Ildebrand, men det gik da. — Vore Folk havde svært ved at holde Humøret oppe. Hver Morgen spejdede de Horisonten rundt; og var der en Antydning af en Sky, steg Haabet; om Aftenen stirrede de paa den nedgaaende Sol, om der dog ikke var lidt grumset omkring den; men nej, den var skinnende blank og rød, et straalende skønt Syn; ja, vel, men det var ikke Skønhed, man tørstede efter. Hele Juni Maaned gik. Men i de sidste Dage i Maaneden begyndte der at samle sig Skybanker i Synskredsen. Den sidste Juni om Aftenen var det skyet. Og fjerne Tordendrøn lod sig høre. Hen paa Aftenen brød en Torden løs saa voldsom, som man ellers kun hører den i Sommermaanederne. Det drønedes ustandseligt, saa naar der et Øjeblik blev et Ophold, hvor intet Skrald hørtes, følte det, som Vejret nu samlede Kræfter til en ny, voldsom Udladning. Lynene tegnede deres snørklede Striber tværs over Himlen, sjældent gik en Straale ned mod Jorden. Og nu endelig brød Regnen løs. Den trommede med øredøvende Brag paa Bliktaget. Mægtige Stormkast tog i Huset; men det var jo nybygget og stod fast.

Folkene glædede sig; skønnere Musik havde de ikke hørt længe. Bare det nu ikke holdt for tidligt op. Men det holdt ikke op. Regnen strømmede ned hele Natten og næste Formiddag med. Saa snart det blev lyst om Morgen, greb en af Mændene en Spade og gik ud for at se, hvor dybt Regnen havde blødt ned. Han stødte Spaden i Jorden; og den sank ned, som var det Smør han stak i; han stødte igen, Spaden gik dybere i, til sidst var hele Skaftet op

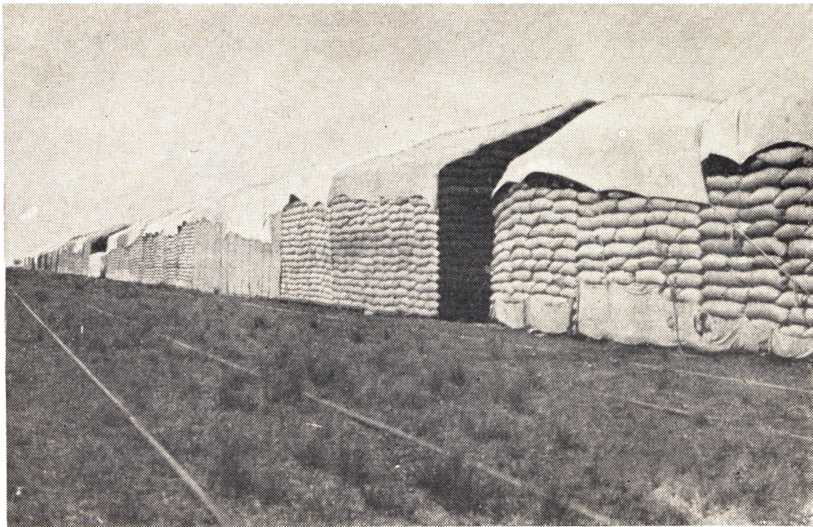
til Haandtaget i Jorden. Det var vel nok en Grundbløde. Nu var der ingen Tvivl. Der kunde pløjes. I Løbet af Dagen stilnede Regnen af. Og den næste Dag tog man fat. Plovene skar Jorden, som var det Schweizerost. Sikken en Fryd; men man var næsten tre Maaneder for sent paa Vej. Man kunde ikke naa at faa saaet alt det, man skulde; og Jorden kunde ikke faa den Behandling, den skulde have. Men nu føjede Vejret sig; der kom Regn igen med ikke for lange Mellemrum. Der blev saaet et anseligt Stykke; og da det blev et godt Foraar, blev der slet ikke saa ringe en Høst.

Tørken kunde jo ogsaa sætte ind om Foraaret, saa Planterne blev forsat i Væksten, eller i den Tid Kærnen skulde udvikles. Men helt galt gik det sjældent i disse Egne; det sinkede blot Fremgangen, som trods alle Hindringer fandt Sted.

Ildebrande, Campbrande, kunde indtræffe, især i Januar, naar Græsset var modent og tørt. Kom der paa denne Tid en ubetænk-som Knægt ridende hen ad Vejen, og han kastede en brændende Cigaretstump i det tørre Græs ved Vejsiden, kunde den tænde; og var det en hed Sommerdag med let Blæst, kunde det værste ske. Naar først Ilden fik fat, kunde den fare frem i det tørre Græs med saa stor Fart, at en Mand daarligt kunde følge den i Løb.

Ilden bredte sig hurtigt fremad og til Siderne, saa det brændte Areal dannede en Trekant. Laa der nu en moden Hvedemark i Ildens Retning, var der stor Fare for den. Tit var der pløjet et Bælte af nogle Meters Bredde uden om Hveden; men var Græsset i den Mark, hvor Ilden havde faaet fat, langt, og bar Vinden stærkt paa, kunde den tit springe over. Og fik den først fat i den modne Hvede, satte den af Sted i lange Spring; og Flammerne slog med øredøvende Brag, Knitren og Smæld mange Meter op i Luften.

Naar Folk opdagede en saadan Ild, kom de i Reglen hurtigt til Stede for at bringe Hjælp; til Hest, til Vogns og til Fods strømmede de til. I Græsset kunde man bekæmpe Ilden paa flere Maader; men alle Metoder gik ud paa at trykke den fra Siderne, foran den kunde ingen være. Den kunde derfor løbe mange Kilometer, før den blev standset. Den mest ligefremme Maade var, at man slog i Ilden med vaade Sække eller Faareskind. De indfødte brugte ofte at fange et Kreatur med Lasso, stikke det ihjel og aabne Bughulen, saa Indvoldene kom ud, saa bandt een Gaucho sin Lasso i Dyrets Bagben, en anden sin i dets Forben; een af dem red ind paa det brændte, den anden blev uden for; og saa slæbte de Dyrekroppen i Ildstri-

Stabler af Hvedesække paa en Jernbanestation, der ventes paa Godsvogne.

ben. Naar der saa var Folk nok til at fare løs paa den dæmpede Ild med vaade Sække, kunde det nok lykkes at kvæle Ilden, saa langt man kom frem. Ilden blev dog sjældent helt standset, før den kom til en bred Vej, en Aa eller en Pløje- eller Majsmark, som paa den Tid af Aaret er grøn; eller, hvad ikke saa sjældent skete, at der kom en Tordenbyge.

Naar Ilden først havde fat i Hvede, der stod paa Roden, kunde ingen komme den nær for Varme. Den eneste Maade at bekæmpe den paa var i nogen Afstand ud til Siderne at sætte nogle Plove i Gang, helst flere efter hinanden, saa der kunde dannes en Bræmme af Muld. Var der saa en lang Række Mænd med vaade Sække, kunde Ilden maaske hindres i at brede sig mere til Siderne. Foran standsede den først, naar der ikke var mere at brænde, eller den mødte en Hindring som foran nævnt.

Hvis Vinden drejede sig under Branden, kunde der let komme Menneskeliv i Fare. Ved en saadan Hvedebrand laa en Chacra ud til Siden for Ilden; og da man var i Gang med Slukningen paa den Side, syntes den ikke i Fare. Konen i Huset havde nylig barslet og laa endnu i Sengen. Manden tog af Sted til Branden. Han hjalp jo ogsaa derved til at værgе Hjemmet. Men pludselig drejede Vinden. Den tvang Folkene væk fra den Linie, de hidtil havde holdt;

Foto: Knud Skrivergaard.

Silo, der rummer 30,000 Tons Hvede, ved Necocheas Havn.

og nu bragede Ilden hen imod Chacraen. Det var umuligt for Manden at komme hjem til Husene før Branden. Konen mærkede, at Huset ombølgedes af Røg og saa Ilden komme. Nu var der ved Chacraen en Vindmotor, der pumpede Vand op; og ved den var der en stor Vandbeholder, som var bred, men ikke ret dyb. Konen stod op af Sengen, tog Spædbarnet i sit Skørt og tog de to ældre Smaabørn med sig ud. De kravlede alle op i Vandbeholderen. Røgen gik, baaret af den voldsomme Varme, højt over dem; men da Ilden var tæt ved, regnede Gnister og brændende Straastumper ned over dem. Naar Gnisterne var ved at tænde i Børnenes Haar eller deres Tøj, fik hun dem til at dukke under i Vandet eller med Hænderne øse Vand over sig, paa samme Maade vægede hun sig selv. Der var lidt Køkkenhave omkring Huset; og paa Gaardspladsen og i Hestecorralen var der intet, der kunde brænde, saa Ilden standsede her og gik uden om til begge Sider. Huset brændte ikke; og da den fortvivlede Mand naaede hjem, var Hustru og Børn i god Behold; men Hveden var jo brændt.

Det var store Skader, der foraarsagedes ved disse Brande. Det var heller ikke saa sjældent, at der opstod Ild ved Tærskværkerne. Men hvis det ikke var selve Tærskværket, der var antændt, og

Lokomobilet var selvtransportabelt, kunde man ofte køre Tærskewærket ud af Ilden. Var det Stakke, man tærskede fra, brændte de jo, men tærskedes der fra Hobene paa Marken, var det ikke saa svært at slukke Ilden i Stubbene mellem Hobene. Tærskewærkerne var undertiden forsikrede mod Brand; men Assurancepræmien var saa dyr, at dersom der blot kunde gaa en halv Snes Aar imellem hver Gang, der brændte en Maskine, kunde det ikke betale sig at lade forsikre. Og Brandforsikring af Hvede paa Markerne kunde der før i Tiden i al Fald ikke være Tale om.

Haglbyger kunde ogsaa anrette store Ødelæggelser; men de faldt jo i Reglen kun paa et meget begrænset Omraade. Til at imødegaa saadanne Tab stiftedes tidligt Selskaber til Forsikring mod Haglskade; men Præmien var stor; og mange undlod at forsikre. — Der boede to Naboer paa smaa Chacras. Deres Hvede stod godt hen imod Høst. Den ene vilde gerne ud at rejse en lille Tur. Han gik til den Købmand, som han handlede med, og som skulde købe hans Hvede, og sagde: »Min Hvede staar godt, laan mig 500 Pesos til den Rejse!« »Javel,« sagde Købmanden, »naar du vil lade din Hvede haglskadeforsikre!« Det gjorde Manden og fik Pengene. Da han kom hjem fra sin Rejse, laa Hveden pisket fladt ned i Jorden af Hagl og var fuldkommen ødelagt. Naboens Hvede stod fremdeles fint og urørt. Han tænkte: »Nu har det haglet her en Gang, nu sker det ikke mere i Aar!« Han lod den ikke forsikre. Der kom alligevel Hagl; og hans Avl blev helt ødelagt. Derved var han sat flere Aar tilbage. At hans heldigere Nabo hjalp ham, var kun smukt og rigtigt. — De Hagl, der anrettede saadanne Ødelæggelser, var i Reglen meget store, omtrent som en Hasselnød eller et Dueæg. Det var jo i Sommermaanederne disse Haglbyger kom.

Enkelte Aar kunde der komme Angreb af Larver, der lignede Kaalorme. De kravlede op ad Hvedestraaene og bed disse over lige under Aksene. Andre Insekter kunde gøre Ulykker paa andre Maader, f. Eks. Jordlopper, Pulgones verdes, der fortærer alt grønt. Der var i Reglen intet at gøre mod disse Angreb. Uheldene maatte tages.

Til disse Lunefuldheder fra Naturens Side kom saa de ofte stærkt svingende Priser paa Produkterne. Naar alle disse Forhold tages i Betragtning, vil det forstaas, at det ikke var helt hen i Vejret, naar det blev sagt, at Hvedeavl i Argentina var Lotterispil. — Det var det jo ikke. De dygtige klarede sig altid bedst; og naar

blot de selv og Kreditorerne holdt ud, slap de almindeligvis godt fra det. Men de, der har skabt de store Formuer, har foruden Dygtighed og Foretagsomhed ogsaa haft Held, ellers var det næppe naaet.

Ogsaa ved Kvægavl og Faarehold kan der støde Uheld til af forskellig Art. For Kvægavlen skete der det i 1899, at Mund- og Klovesygen kom til Argentina, vistnok indført ved et kostbart Avlsdyr, der kom fra Europa. I Løbet af Aaret 1900 naaede Pesten helt ud til den sydlige Del af Buenos Aires Provinsen. Det var umuligt at standse den. Nogle Kvægejere søgte at holde deres Dyr borte fra Hegnene ved den Side, hvor Sygen havde vist sig; men det var forgæves. Sygdommen sprang fra Indhegning til Indhegning og hærgede forfærdeligt i Kvægflokkene. Mange Dyr døde; men mange flere blev sat tilbage i Huld og Vækst, saa det betød meget store Tab. Sygdommen har ikke siden kunnet udryddes; men den har dog næppe senere optraadt med en saadan Voldsomhed som i det første Angreb. Nu begynder man som i Danmark at prøve med Vaccinering af Dyrene.

Om Skabsygen hos Faarene er der før talt. Den hører til de normale Onder; og den lader sig ved Flid og Omhu holde i Tømme. Omkring Aarhundredskiftet optraadte en Sygdom hos Faarene, som næsten altid havde Døden til Følge. En Slags Iglar, som de indfødte kaldte »Zahuaypé«, angreb Faarenes Lever. Det ydre Kendetegn paa Sygdommen var en stor Vandansamling i en Hudpose under Dyrets Hage. Faaret afmagredes hurtigt og døde. Det mentes, at Iglarne kom ind i Faaret ved, at disse drak stillestaaende Vand i lave Steder. Man lod derfor saadanne Steder indhegne for at undgaa at faa Dyrene smittet.

Men til de værste Uheld her hørte ogsaa de svingende Priser. Under Verdenskrigen 1914—18 laa Kreaturpriserne meget højt. Men i Aarene 1921—22 faldt de saa langt ned, at flere Godsejere sendte hele Jernbanetog med Stude til Hovedstaden uden at faa Penge hjem for dem. Flere Kvægejere ved Tandil lod kundgøre, at hvem der vilde, maatte slagte af deres Dyr, blot de vilde hænge Huden op paa Staaltraadshegnet, saa han kunde faa den. — Man havde regnet med, at der i Europa vilde være Hunger efter Kød, naar Krigen var forbi; derfor havde alle lagt saa mange Dyr til, som de kunde, saa alle Indhegninger var fulde. Og da Krigen var forbi,

var Hungeren godt nok til Stede; men der var intet at betale med. Priserne styrtede ned; thi en Mængde Dyr skulde af Vejen, da Vinteren stod for Døren. Ellers vilde mange af dem sulte ihjel, naar Frostens indskrænkede Græsmængden.

En dansk Mand skulde gøre op med sin mangeaarige Kompagnon, som rejste til Danmark. Han købte da af denne 600 Stk. Hornkvæg a 120 Pesos, altsaa 72000 Pesos. Inden han fik solgt nogen af dem, faldt Priserne. For at afvente bedre Priser, lejede han Græsning til Dyrene i dyre Domme. Men der gik saa lang Tid hen, før Priserne bedredes, at Græslejen slugte hele Stigningen. Han hævdede, at dersom han Dagen efter Købet af Dyrene havde drevet dem ud i Havet og druknet dem, havde det været en bedre Forretning.

De, der klarede sig bedst, var dem, der drev baade Hvede-, Kvæg- og Faareavl, da det var sjældent, at der paa en Gang var Uheld med alle tre Grene af Driften. Men Nybegyndere kunde vanskeligt have blandet Drift, da der skulde større Kapital til for at komme i Gang med Kvæg- og Faareavl end med Kornavl; og til Kvæg- og Faareavlen skal der Erfaringer, som ikke lader sig erhverve paa et Aar eller to.

Det her omhandlede Omraade mellem Tandilbjergene i Nordøst og Ventanabjergene i Sydvest er paa Størrelse med Danmark, ca. 45.000 Kvadratkilometer. Det har formentlig en Befolkning paa ca. 450.000 Indbyggere. Det vilde nu være interessant, om man kunde faa fastslaaet, hvor mange Danske, der bor i dette Omraade; men det lader sig ikke gøre med Sikkerhed.

Det danske Generalkonsulat i Buenos Aires har to Gange forsøgt at faa Tal paa de Danske i Argentina. Første Gang var i 1902. Efter denne Tælling var der ialt 2034 Danske i Argentina. Heraf 253 i Hovedstaden, 462 i Tandil, 681 i Tres Arroyos og 132 i Necochea Egnen. Resten spredt over hele Republikken. Det andet Forsøg blev gjort i 1923; og denne Gang gjaldt Tællingen baade Danske og Danskes Efterkommere. Man udsendte Spørgeskemaer til alle Egne, hvor man havde Forbindelse med Danske, og opfordrede indtrængende alle til at være med til at skaffe et godt Resultat. Men Tællingen var jo frivillig; og efter et almindeligt Skøn naaede man ikke nær at faa alle med.

Efter denne Tælling var der i hele Republikken 5940 Danske og Danskes Efterkommere; men man var i Konsulatet tilbøjelig til

at regne med et betydeligt større Tal, idet man tog Hensyn til Regeringens Statistik over Indvandringen. Man mente at turde regne med noget over 10.000. I Buenos Aires Provinsen skulde der efter denne Tælling være noget over 4000 Danske og Danskes Efterkommere. Man tør regne med, at langt de fleste af disse bor indenfor det før omtalte Omraade. Dels er nu dette Tal sikkert ogsaa for lille, dels er der efter 1923 født mange Børn, og der har ogsaa været nogen Indvandring. Det kan derfor vist nok gaa an at sætte Tallet paa Danske og Danskes Efterkommere i vort Distrikt til ca. 6000.

Selve Folketællingen uden Skønstillæg gav for hele Republikken 5940, altsaa omtrent det Tal, vi regner med for vort Omraade. Af disse 5940 var 2726 Mænd og 1385 Kvinder, mens 1825 var Børn under 15 Aar. Af de 2726 Mænd var 1702 ugifte, mens kun 1024 var gifte. Af de 1385 Kvinder var kun en Trediedel ugifte. Det vil sige, at der er næsten 4 ugifte Mænd for hver ugift Kvinde. Af det samlede Tal er 3133 indvandrede, mens 2807 er født i Argentina.

Da Indvandringen nu næsten har været helt standset i 18—19 Aar, maa man regne med, at det ulige Forhold mellem ugifte Mænd og Kvinder nu i nogen Maade er udjævnet. Og der maa ogsaa regnes med, at Antallet af de argentinsk fødte nu overstiger Antallet af dansk fødte. Den standsede Indvandring har ogsaa ført med sig, at der nu næsten ikke mere findes danskfødte Tjenestefolk paa Chacras og Estancias. De, der kom før 1930, er forlængst blevet selvstændige.

Ved Folketællingen i 1923 blev der ogsaa æsket Oplysninger om, hvor store Arealer, der ejedes og lejedes af Danske. Efter en skønmæssig Behandling af disse Oplysninger skulde Danske og Danskes Efterkommere i det her behandlede Omraade drive ialt 300.000 Hektar. Det vil sige henved 7 pCt. af Jorden. Regner vi med 6000 Danske og 450.000 Indb. ialt, ser vi, at Danskerne kun udgjorde 1.3 pCt. af hele Indbyggertallet; men de drev altsaa 7 pCt. af Jorden. Efter Statistikken dyrkede Danskerne ca. 164.000 ha med Hvede. Regnes der med et Udbytte paa 12 hkg pr. ha, giver det rundt regnet 2 Mill. hkg. Hele Landets Hvedeproduktion plejer at ligge omkring 60 Mill. hkg. Det vil sige, at Danskerne, som kun udgjorde een af Tusinde af hele Landets Befolkning, producerede 3.3 pCt. af Landets Hvedeavl. Det kan da roligt siges, at Danskerne som Landmænd har hævdet sig godt. Den ovennævnte Statistik

regnede med, at Danske og Danskes Efterkommere ejede ca. en Fjerdedel af de 300.000 ha, som de drev. Hvis der er nogen Forandring her, gaar den nok i Retning af, at det ejede Areal er steget paa det lejedes Bekostning.

Der er Steder i Tres Arroyos Egnen, hvor de Danske ejer en forholdsvis meget stor Del af Jorden. Men da Ejendommene er store, udgør den danske Befolkning, selv hvor den er tættest, næppe mere end nogle faa Procent af den hele Befolkning. Og naar vi her har talt om det danske Omraade, betyder det blot, at der paa denne Egn bor forholdsvis flere Danske end paa andre Egne.

DE FØRSTE DANSKE MENIGHEDER

Der er foran fortalt om Stiftelsen af »Det protestantiske Selskab«. I 1870 tilskødede Municipalraadet dette Selskab et Areal af det nu nedlagte Forts Terræn gratis til Opførelse af en protestantisk Kirke og Præstebolig. Det var sikkert Fugls Indflydelse i Raadet, der gav sig Udslag i denne Handling. Grunden var foreløbig meget ubekvem, idet Fæstningsvolden med Grav foran gik hen over Pladsen. Men man var glad for Jorden. Den blev planeret, vistnok helt ved frivilligt Arbejde.

I November 1873 var man beredt til at rejse en Kirke- og Skolebygning; men saa kom Revolutionen i 1874; og Arbejdet maatte indstilles. Fra først af havde der været baade tyske og engelske Medlemmer i Selskabet; men Danskerne var i stort Overtal, og alt Initiativ udgik fra dem. Fra 1870 opstaar der fra dansk Side stærke Krav om, at Selskabet skal være udelukkende dansk. Og baade Tyskere og Englændere glider efterhaanden ud, saa Selskabet bliver i Realiteten helt dansk; men det betegnes ikke saaledes, da Byggegrunden jo ikke var givet særskilt til Danskerne. Byggearbejdet faar foreløbigt Lov til at hvile; men i 1875 blev der truffet Aftale med en dansk teologisk Kandidat om at komme over og være Selskabets Præst og Skolelærer.

Den 10. Novbr. sendes et Andragende til den danske Regering om at faa ordineret den unge Kandidat. I Andragendet hedder det i den hjemmelavede Kancellistil:

»Den i Tandil bestaaende danske Koloni besjælet med den for vore Landsmænd bekjendte Ejendommelighed, vanskeligt at kunne blande sig med fremmede Elementer, har i Aar tilbage fra dens første Begyndelse næret det inderligste Ønske en Gang at kunne danne, selv her dybt inde i Pampassletten, et lille Folk for sig selv, som mange Aar ind i Fremtiden kunne eksistere i Enig-

hed, bevarende de fra Fædrelandet medbragte Dyder ubesmit-
tede af den desværre her paa Civilisationens Grænse saa alminde-
lige Vantro, Lethed og Overfladiskhed i Tænkemaade, hvorved
selv Udlændinge og deres Børn er retrocederede til et Standpunkt
i moralsk Henseende, som mindst i den gamle Verden maa søges
Aarhundreder tilbage. . . . Vi undertegnede ældre Medlemmer
af Kolonien og Bestyrelsen af det protestantiske Selskab her-
steds henvende os derfor til vedkommende gejstlige og verdslige
Øvrighed for den danske Folkekirke med Bøn om, at Hr. Oscar
Meulengracht maatte blive ordineret og kaldet til Præst og
Skolelærer iblandt os forpligtende os til at forskaffe ham som
saadan et mindst tarveligt og hans Stilling værdigt Udkomme. —
I det glade Haab, at saadan maa blive concederet og hans Virken
iblandt os ej alene maa være os og vore Børn til Velsignelse, men
og blandt den katolske Menighed og vore Naboer Indianerne
maa bidrage til, at vor lille Menighed for dem kan staa som et
Lyspunkt værdigt til Efterfølgelse tegner vi os med Agtelse.

Ernesto Petersen (Præsident). Chr. Mackeprang. Pedro Nielsen.
Povl Christiansen. Chr. Jensen. N. Pedro Brandt. Blas Mathiasen.
Christian Mathiasen. Adolfo Petersen. Pedro Mandemark.
Hemming Larsen. Christian Madsen. Alfredo Mackeprang.
Pedro Larsen. Manuel Eigler (Sekretær.)

Oscar Meulengracht var født i Aarhus den 10. Januar 1848. Han
var Søn af Købmand og Jernstøber Jens Meulengracht. Moderen
var af jysk Bondeslægt. Faderen havde som ung været i Buenos
Aires som Supercargo paa et af sin Faders Skibe. Oscar gik i Aarhus
Kathedralskole, hvorfra han blev Student i 1867. Han studerede
Teologi i København, hvor han gerne gik i Kirke hos Grundtvig i
Vartov. I 1873 blev han Kandidat med Laud. Han var en Tid
Manuduktør og Lærer. Aaret efter blev han gift med Hedvig
Jørgensen, en Læreratter fra Jylland, der havde en lille Pigeskole.

I 1875 blev Meulengracht bekendt med, at man i Tandil søgte
en Præst og Lærer; og han fik Lyst til at drage derud. Han kom
i Forbindelse med Argentinas Repræsentant i Danmark, Julio Povl-
sen, senere med Fugl, der nu var kommen hjem, og med P. Mande-
mark, der var hjemme paa Besøg. De opmuntrede ham alle til
at rejse.

Den 22. Decbr. blev han ordineret i Aarhus af Biskop Brammer,
Fugls Seminarieførstander. Fugl var ogsaa til Stede. Inden Afrejsen
gjorde Fugl et Gilde for Præstefamilien i København, hvor Venstre-

Pastor Meulengracht og Hustru.

politikeren C. Berg var til Stede. Efter en Audiens hos Kongen og Kronprinsen drog de unge Folk, der havde en lille Søn, i April 1876 ud paa den lange Færd. Den 21. Maj landede de i Buenos Aires; den 27. afrejste de med Jernbanen til Tandil; denne gik dog den Gang kun til Las Flores; og de sidste 150 km maatte de køre i Galera.

I Tandil var der forventningsfuld Spænding. Chr. Mathiasen, som nu havde Fugls Wiernervogn, kørte i den sammen med Ernst Petersen og Chr. Mackeprang ud imod Galeraen. En Del andre Mænd med Eigler i Spidsen var steget til Hest for ogsaa at møde den nye Præst. De naaede langt ud paa Landet, inden de mødte Diligencen. Præstefolkene studsede noget, da de saa Rytterskaren nærme sig; men de kunde snart se, at det var Nordboer, der kom. Eigler standsede Vognen og bød Præstefamilien velkommen. Snart kom Wiernervognen; og nu kom Meulengrachts over i den. Og saa holdt de deres Indtog i Tandil i standsmæssigt Køretøj og med Rytterskorte.

Præstefamilien fik Bolig inde i Byen i et af Fugls Huse. Der var en stor Stue, der kunde bruges til Skolestue. Der var jo endnu ingen Kirke. Men et filantropisk Selskab, der havde et godt Lokale, overlod Menigheden dette gratis til Brug, kun den første Søndag

i Maaneden kunde de ikke faa det. Den første Søndag efter Præstens Ankomst var Pinsedag, da kunde der altsaa ikke blive Gudstjeneste; men anden Pinsedag var det Aar Grundlovsdag; derved fik den første danske Gudstjeneste i Tandil et nationalt Præg, som alle sikkert var glade ved. Meulengracht skriver om Dagen: »Glædeligt var det mig, at der aabenbart ved denne første Gudstjeneste var hjertelig varm Stemning hos Folk. Og da jeg efter Prædiken bragte Hilsen fra Kongen og Kronprinsen, som begge personligt havde bedt mig hilse de Danske derovre, saa jeg, at Kongens og Kronprinsens Hilsener bevægede og glædede dem meget.«

Nu blev der for Alvor taget fat paa Arbejdet med at faa rejst en Kirke. Det var jo en stor Opgave den lille Menighed gik i Lag med, naar man betænker, at der ikke var meget over 100 voksne Mennesker i Tandil; og ingen af dem var særlig velhavende. Men man hjalp hinanden. Nogle brød Grundsten i Bjergene, andre kørte dem til Pladsen, atter andre hentede Grus. Det meste af Arbejdet blev udført gratis. Chr. Mackeprang tegnede Gavlfacaden. Det blev en italiensk Muremester, der udførte Murerarbejdet. I den Ende af Bygningen, der vendte bort fra Gaden, indrettedes der Bolig til Præstefamilien. Den 28. Oktober 1877 kunde den lille Kirke indvies. Der var endnu kun tarvelige Bænke. I Stedet for Altertavle var der ophængt et Dannebrogflag. Det var en stor Dag for Menigheden.

Allerede før Indvielsen var Præstefamilien flyttet ind i Boligen i Kirken. Senere købte Meulengrachts en Quinta udenfor Byen, hvor de boede de sidste Aar. Der kunde naturligvis ikke blive nogen stor Kirkegang, naar man betænker Menighedens Faatallighed. Men der kunde dog holdes Gudstjeneste hver Søndag, kun i de tre varmeste Maaneder nøjedes man med hveranden Søndag.

For at Præsten kunde komme ud til Folk i Hjemmene, gav Chr. Mathiasen ham en udmærket Ridehest. Pastor Meulengracht var en overordentlig frisk og djærv Mand, der kunde tage Folk, hvor de stod, og som ikke gik af Vejen for lange og besværlige Ride- og Køreture langt ud i den uvejsomme Camp. Og han lod sig heller ikke forskrække af den noget haandfaste Maade, Folk tog Tingene paa. Han har fortalt følgende Historie:

En Mand kom til ham og spurgte, om Præsten vilde begrave en Landsmand. »Hvem er da det, som er død?« spurgte han med Deltagelse. »Ja, det er ikke nogen, De kender, han er død for flere

Aar siden. Vi var to Kammerater, der arbejdede langt ude i Campen. Vi blev overfaldet af Indianere; og han blev dræbt. Jeg kunde ikke faa hans Lig med mig, og saa gravede jeg det ned derude, men han er altsaa ikke blevet begravet paa kristelig Vis. Men nu har jeg Resterne af hans Lig her henne paa Værtshuset. Vi har en Grav ude paa Kirkegaarden, hvis Præsten altsaa nu vil kaste Jord paa ham!« Det vilde Præsten naturligvis gerne. De stod op i Mandens Vogn og kørte hen til Værtshuset. Manden gik ind og kom lidt efter ud med en Trækasse af den Slags, Værten fik Genever hjem i. Præsten syntes, det var en noget simpel Kiste. »Ja, men han kunde godt lide Genever, mens han levede, saa det er han nok ikke ked af?« »Ja, men nu er det vel den rigtige Kasse, De har taget?« sagde Præsten. Manden rystede Kassen, saa han kunde høre Knoglerne slaa mod Siderne. »Jo, han er rigtig nok!« forsikrede Manden; og saa kørte de til Begravelse.

Denne lidt barokke Historie giver os sikkert et rigtigt Billede baade af Præsten og af nogle af de Danske, der hørte til i Menighedens Yderkanter. Det var dog naturligvis de Danske, for hvem Kristendommen var en Livsmagt, der bar Menighedslivet oppe, og som var mest glade for deres gode, danske Præst. Mange af de unge, som han har konfirmeret, mindedes som ældre ham og hans elskelige Hustru med stor Taknemlighed.

Meulengrachts Forkyndelse kan maaske bedst karakteriseres ved de to Salmevers, han fik Mackeprang til at male paa to Tavler, der blev stillet paa Alteret, saa de kunde læses nede fra Kirkerummet. Det var disse fra Roskilde Konvent Salmebog:

Ak som en Drøm er manges Liv,
og tomt som Bølgens Skum blandt Siv,
et Daarskabs Spil, der ej bestaar,
men snart forgaar
som lette Sky i stormfuld Vaar.

Kun du, min Gud, den samme er
trods al Omskiften fjern og nær;
om Bjerge sank, og Dale steg,
du aldrig veg
fra den, som ej sin Frelser sveg.

Pastor Meulengracht blev i Tandil i 6 Aar. I 1882 vendte han og Familien tilbage til Danmark. Kort efter Hjemkomsten blev

Pastor Niels Dael.

han Præst i Onsbjerg paa Samsø; i 1895 blev han forflyttet til Ønslev paa Falster, hvor han blev Provst. Han tog sin Afsked i 1920 og døde i 1928. Han blev hele sit Liv ved at omfatte Menigheden i Tandil med den største Venlighed. I 1913 besøgte han Argentina efter Indbydelse af sine Venner derovre. Han har adskillige Gange været med til at sende Præster og Lærere til Argentina.

Efter Pastor Meulengrachts Bortrejse, var Menigheden uden Præst i 4 Aar. Trods megen Søgen, syntes der ikke at være nogen, der vilde rejse derud. Fugl skrev da til Forstander Ludvig Schrøder i Askov, hvor der i disse Aar forberedtes adskillige unge Mænd, som rejste til Forenede Stater som Præster for de Danske der, hvor der ogsaa var stor Mangel paa Tjenere i Menighederne, om der ikke blandt de unge der kunde findes en, der vilde rejse til Tandil.

En ung Vendelbo fra Hjørringegnen, Niels Dael, født i 1857, havde i nogle Aar læst ved den udvidede Højskole i Askov og desuden samlet Kundskaber ved frie Studier i København; men han kunde ikke ret faa Rede paa, hvad han skulde slaa ind paa. I Vinteren 1885—86 kom han paa Besøg i Askov, og Schrøder forelagde ham Fugls Brev. Niels Dael syntes ikke, det var det rigtige for ham, men da Schrøder stærkt opfordrede ham til at drage derud, lovede han, at dersom Schrøder efter et halvt Aars Forløb ikke

Den danske Kirke i Tandil efter
Ombygningen 1927.

havde fundet nogen anden, var han villig til at tage af Sted. Der blev ikke fundet nogen anden, og Dael lovede da at rejse.

I Maj Maaned holdt han Bryllup med sin trolovede, Martine Sørensen. Derefter tog de nygifte i nogen Tid Ophold hos Fri-menighedspræst Rasmus Lund paa Mors, hvor Dael gerne vilde præstevies. Den 22. August fandt Ordinationen Sted, samtidig indviedes en ung Mand, der skulde rejse til Indien som Missionær. Det var en stor Fest; der var vistnok mindst 2000 Mennesker til Stede. Forstander Schrøder og flere af Lærerne fra Askov deltog, ogsaa Fugl var til Stede. Det var altsaa i en Menighed, der stod uden for Folkekirken, Ordinationen fandt Sted. Rasmus Lund havde mistet Anerkendelsen som Præst i Folkekirken, fordi han havde taget nogle Børn til Alters, der ikke var fyldt 14 Aar; men ellers var baade Præsten og Menigheden i fuld Overensstemmelse med Folkekirkens Lære.

I September rejste Niels Dael og hans Hustru over Hamborg til Buenos Aires og derfra til Tandil. Det var tydeligt, at man i Tandil var glad for atter at have faaet en Præst. Niels Dael skriver mange Aar senere derom: » . . . hvor tog de forunderligt godt og varmt imod os . . . Det var rørende, som de sørgede for os med alt. En Møller kom med 2 Høns og en Hane og lovede, at han vilde føde Hønsene hele Tiden; og det Løfte holdt han, saa længe vi var i

Kirkens Indre. Prædikestolen i Kirkens Nordside. Man er paa den sydlige Halvkugle.

Tandil. En Landmand forærede min Hustru og mig hver en Ridehest, og en mere nærboende græssede dem gratis for os. En sendte os Mælk hver Dag. En anden sagde: »I behøver ikke at købe Brændel!« En Arbejdsmand kom og huggede Brændet gratis. En kom kørende med Sten og murede en Bagerovn til os. Somme Tider kom de med en hel Gris. Alt dette foruden den bestemte Løn, som var lovet mig i Forvejen.«

Niels Dael var Budbringer fra det nye kirkelige Røre, der var brudt frem med Grundtvig og af hans Lærlinge var bredt ud over Landet, og som havde et af sine Brændpunkter i Frimenigheden paa Mors, hvor Dael var blevet ordineret. Et af Kendetegnene ved dette Kirkeliv var, at man ikke søgte til Provster, Bisper eller lærde Professorer for at faa Rede paa, hvad der var ret Kristendom. Der hvor Menigheden samledes om Barnedaab, Nadverbord og Fadervor, der levedes det rette Kristenliv, enten de kirkelige Myndigheder vilde anerkende det eller ej.

I rent ydre Henseende kunde Forholdene i Tandil jo minde om en fri Menigheds Forhold i Danmark. Her var hverken Provst eller Biskop til at føre Tilsyn. Menigheden valgte og lønnede selv sin Præst, byggede sin Kirke og indrettede sin Gudstjeneste, som man havde Trang til det. Men fordi man havde fuldkommen Frihed til

at fravige den danske Kirkes Lære og Gudstjenestesik, var man maaske netop omhyggelig for at holde sig nær i Overensstemmelse med Hjemlandets Kirke. Det frie Forhold mellem Præst og Menighed passede Niels Dael udmærket. Han skriver senere derom: »... der var et Sted, hvor jeg følte mig saa forunderligt hjemme, og det var i den lille, danske Kirke. Hvor var jeg forunderlig tryk, og hvor følte jeg mig stærkt bevaret, naar jeg stod paa den lille Prædikestol der... Der, som i Menighederne i Danmark, var en lille, fast Kreds, som al Tid kom om Søndagen og bar saa stærkt. Men saa var der jo ogsaa dem, hvis Forhold var anderledes. De kom, naar deres Tid og Trang var der.«

Mens Dael var Præst i Tandil, var det, at Udvandringen fra Tandil til Necochea og Tres Arroyos Egnen begyndte; og selv om Bebyggelsen endnu var meget spredt, var der alligevel smaa Grupper af Danske i næsten hele Omraadet, der foran er skildret som Danskernes særlige Egne. For at naa frem til disse Grupper maatte Dael foretage lange Ride- og Køreture. Og Lokalerne var jo ikke altid særlig festlige. Men Sindene kunde være forunderligt beredte. Dael fortæller:

»Den første danske Gudstjeneste udenfor Tandil, jeg mindes, holdtes hos en af de danske Landmænd ved Tres Arroyos. Den afholdtes i Laden, som var klinet op af Jord. Alteret var lavet paa den Maade, at de havde sat et lille Bord ind, lagt en hvid Dug paa og hængt et Olietryk op som Altertavle. Alterlysene var Tællelys, som de selv havde lavet, og Lysestagerne var to omvendte Underkopper. Knæfaldet, hvor Altergæsterne skulde knæle, var en Række Sadeltøj (Recados), som var lagt i Rundkreds omkring Bordet. De fleste af Deltagerne var kommet ridende.«

»Teksten var Herrens Tale fra Fiskerbaaden. Og da jeg havde begyndt med at sige, at hans Prædikestol den Dag ikke var bedre end min, og han dog fik Lykke til at knytte Sjæle til sig, som aldrig forlod ham, saa forsvandt efterhaanden ogsaa de mærkelige Omgivelser og tilbage blev der en yndig Menighed af stille, lyttende Mennesker.«

Ved den første Gudstjeneste i Necochea Egnen konfirmerede han to unge Piger. Det var Juan D. Christensens Døtre, som før er nævnt. Han boede hos Forældrene en Uge for at læse med dem. De var 19 og 21 Aar. Naar Dael kom paa Besøg rundt om paa Chacras og Estancias, var han ligefrem og fornøjelig i Samtale. Han

fortalte gerne muntre Historier og lo selv med ad dem med sin stærke, smittende Latter. Han var, som man vel kan tænke, ganske fri for præstelig Værdighed. Han talte ikke med Folk om kristelige Emner, uden at han kunde mærke, at der var Trang dertil. Men kunde han det, sang han gerne for til et Par Salmer og holdt en lille Andagt. Derfor var han ogsaa meget velkommen, hvor han kom paa Besøg, selv om Folkene ikke var meget kirkeligt sindede.

Da han skulde rejse hjem, var han henne for at sige Farvel til en gammel Vendelbo, som gerne laante Bøger af Præsten. Ved Afskeden gav »gamle Peer« ham en Konvolut. Dael stak den i Lommen uden at agte større derpaa. Da han senere i Toget aabnede Konvolutten, faldt en Hundredesossedel ud af den. Og paa en lille Seddel stod der skrevet: »Offer til Præsten fra en gammel Gudsbespotter, der aldrig har sat sin Fod i Kirken!«

Konfirmanderne var glade for ham, selv om de maaske ikke forstod saa meget af det, han gerne vilde lære dem. Han fortalte for dem og sang Salmer med dem, lod dem ogsaa lære nogle udenad og gav dem Anvisning paa at læse i det Ny Testamente. Apostlenes Gerninger var jo spændende Læsning. Adskillige af dem har siden med Glæde besøgt ham i Danmark.

Mens Dael var i Tandil, blev der ved Gaver og en Bazar skaffet Penge, saa at Kirken fik nyt Gulv af Lerfliser; og der kom nye Kirkestole af Cedertræ, smykket med Udskæringer paa Gavlene ud mod Midtergangen. Ligeledes en meget smuk Døbefont af samme Træsart. Den forestiller en Engel, der, hvilende paa det ene Knæ, med oprakte Arme bærer en Muslingskal, som med Bunden hviler paa dens Hoved. Baade Stole og Døbefont er udført af Johannes Bennike. Kirkerummet kunde skilles fra Koret ved et Forhæng af mørkt Klæde. Naar der skulde være almindelige Møder, eller holdes Skole i Kirken, blev dette trukket for. Kirken kunde rumme henved et Par Hundrede Mennesker.

Daels Hustru blev syg derovre; hun rejste til Danmark i 1889 for at søge Lægehjælp. Hun kom tilbage igen, men var ikke helt rask. Hun rejste da atter til Danmark i 1896. Og da Dael i 1897 rejste hjem for at se hende, raadede Lægen hende fra at rejse ud igen. Og Niels Dael besluttede da ogsaa at blive her og søge en Gerning i Danmark.

Han blev Præst for Høve Frimenighed Syd for Slagelse og vandt sig snart et godt Navn ud over Landet. Der blev senere oprettet en

fri Menighed i Havrebjerg Nord for Slagelse, som han ogsaa betjente. Især har han dog vundet sig et Navn gennem den Menighedsskole, han har oprettet paa Gaarden Liselund ved Slagelse, og hvor Kristne fra alle Nordens Lande samles til Gudstjenester og Møder. Han er nu fyldt 90 Aar og staar i Dag som en af Nordens ejendommeligste Præsteskikkelser. Aarene i Tandil betegner et saare betydningsfuldt Afsnit i hans Udvikling. Paa Argentinas vide Sletter har han hentet noget af det frie Syn, der gør det muligt for ham at arbejde sammen med Folk af meget forskellige Retninger og Anskuelser. Og det har været en Lykke for Menighederne i Argentina, at han kom til at arbejde i saa mange Aar af sin bedste Ungdom iblandt dem.

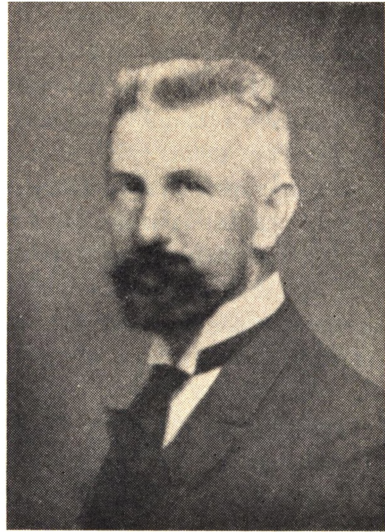
Da det blev klart, at Dael ikke kom tilbage til Tandil, søgte Menigheden en ny Præst; og denne Gang tog det ikke lang Tid, før det lykkedes. Det blev en ung teologisk Kandidat R. J. Th. Andresen, født i 1873 i et Lærerhjem i Aarre ved Varde. Begge Forældrene stammede fra Aabenraa Egnen. Og han mødte derfor tidligt det nationale Spørgsmaal. Han kom i Ribe Latinskole og læste senere Teologi ved Københavns Universitet, hvor han tog en smuk Eksamen i 1897. Han blev ikke, hverken under sin Opvækst eller under Studierne, særlig præget af nogen kirkelig Retning. Men han stod vel nok den indremissionske Fløj nærmere end den grundtvigske, som han ikke havde haft videre Berøring med.

Han var en frisk ung Mand med betydelig Evne til at tale med Folk og gode Gaver som Prædikant. Desuden var han flink til at spille Violin, hvilket hjalp ham til at komme i Forbindelse med musikalske unge og gjorde det let for ham at lære nye Sangmelodier, noget der er af overordentlig Vigtighed for et Arbejde blandt Danske i fremmed Land. Han kom snart til at interessere sig for argentinsk Landbrug, saa han ogsaa her havde let ved at komme i Lag med Folk. Han blev hurtigt en god Rytter og lærte ret snart at tale helt godt Spansk, to Ting, der var af overordentlig Vigtighed, naar man vilde vinde den dansk-argentinske Ungdoms Sympati. I 1903 indgik han Ægteskab med Ernst Petersens Datter Ernesta. Ved dette Ægteskab med en af Landets Døtre knyttedes Andresen fastere til den dansk-argentinske Ungdom end nogen tidligere Præst havde været det. Og han fik snart en meget god Stilling i Menigheden.

I 1901 udskiltes Tres Arroyos Kredsen som en selvstændig Me-

Fru Ernesta Andresen.

Pastor Andresen.

nighed, mens Necochea vedblev at være Anneks til Tandil med faste, maanedlige Gudstjenester. Nu og da kunde der opstaa Uoverensstemmelser mellem Præsten og Grupper eller Enkeltpersoner i Menigheden; men de lod sig jævne uden større Vanskelighed.

I 1911 var Andresen paa Besøg i Danmark med Familien; men han vendte tilbage til Argentina og fortsatte Gerningen. I 1923 holdt han 25 Aars Jubilæum. Der blev holdt en stor Fest for ham, hvor der lød mange taknemlige Ord om hans trofaste Gerning. Samme Aar var han atter i Danmark. Og nu overvejede han alvorligt at søge Embede herhjemme. Men Børnene var nu saa store, at det var meget usandsynligt, at det vilde være muligt at faa dem til at blive her. Og baade Andresen og hans Hustru følte, at der vilde være liden Glæde ved at bo i Danmark, naar Børnene var i Argentina. De vendte da atter tilbage til Tandil.

Menigheden i Necochea var imidlertid bleven saa talrig og beboede saa stort et Omraade, at den fandt det utilfredsstillende med en Gudstjeneste om Maaneden. Og der stilledes Krav om to. I Tandil mente man ikke, at man kunde nøjes med to Søndagsgudstjenester om Maaneden; og man enedes da om at udskille Necochea som en selvstændig Menighed. Andresen valgte da at forlade Tandil og blev Præst alene for Necochea. Han havde er-

hvervet en lille Landejendom en Snes km fra Tandil. Her tog han nu Ophold og betjente herfra Menigheden i Necochea.

Menigheden i Tandil søgte da en ny Præst. Det blev den unge Pastor Otto E. Helms, der sammen med sin Hustru drog derud i 1926. Helms er Præstesøn, født 1901, blev Kandidat i 1925, og var en Tid ordineret Medhjælper hos Præsten i Egtved ved Kolding. Han vandt hurtigt god Forbindelse med Menigheden; især de unge havde han godt Greb paa at vinde.

Aaret efter hans Ankomst kunde Kirkens 50 Aars Jubilæum fejres. I den Anledning blev Kirkerummet udvidet med den Del af Bygningen, der hidtil havde været anvendt til Præstebolig, det flade Loft erstattedes af Hvælvinger. Og der blev sat Taarn paa Kirken. En Kreds af Venner i Danmark skænkede en Kirkeklokke. Menigheden i Tres Arroyos gav et Orgel, baade Orgel og Kirkeklokke fremstilledes i Danmark. Den 28. Oktober 1927 ringede for første Gang en dansk Kirkeklokke ud over Tagene i Tandil og kaldte Menigheden sammen. Det danske Orgel sendte sine Tonebølger hen under de nye Hvælvinger, hvorunder det yngre Slægtled, der nu havde sat Taarn paa Fædrenes Kirke, var forsamlede for at fejre Højtiden. Enkelte af dem, der havde været med ved Rejsningen og Indvielsen af Kirken, var til Stede; for dem var det især en stor og mærkelig Oplevelse.

Jubilæet mindedes ogsaa ved Udsendelsen af et Festskrift med Bidrag af Menighedens tidligere Præster og andre. Her skrev Pastor Andresen, der havde været Menighedens Præst i 28 Aar, en stilfærdig og nøgtern Artikel om Livet i Menigheden. Han nævner, at Menighedens oprindelige Navn var »Det protestantiske Selskab«. Dette Navn passede godt, da der var mange andre Grunde end rent kristelige til at slutte sig til Menigheden. Dette Navn giver den samme aandelige Jordbund som Navnet »Den danske Folkekirke«; saaledes at Menigheden her har baade et nationalt og et kristeligt Øjemed. Og han fortsætter: »Derom kan der ingen Tvivl være, at Tandils lille, danske Kirke gennem de 50 Aar har haft en væsentlig Betydning som Samlingspunkt for det nationale og samtidigt været et Værn og en Arne for det særligt kristelige.«

»Jeg har ofte haft Indtryk af, at det har været svært for saa mange af de første Indvandrere, at de aldrig naaede at se Danmark igen, det var med et Hjertesuk, de talte derom; men jeg tror, at vor lille Kirke har hjulpet dem til at faa Øjet fæstet saa meget

stærkere paa det rette, det himmelske Hjem, hvor Sorgerne og Savnet skal overvindes og glemmes og hver Taare aftørres. Hjemlængsel har ikke sjældent været en stærk Drivfjeder hen mod Gud baade det ene og det andet Sted i Verden. Mange unge blev af denne vemodige Følelse bevaret for meget ondt og ført hen til ham, som kan og vil være vor nærværende Fader.«

»Selv om Skikkelserne har skiftet i Aarenes Løb, saa har der altid været en trofast Kerne, der ikke blev træt, men holdt ud, som ikke blot besøgte Kirken nu og da, men som følte sig hjemme der . . . hvad der især gjorde godt, var den Forstaaelse af, at om nogen led Nød, da gjaldt det om at faa den afhjulpen; og det hører til mine gode Minder om Tandils Menighed, at jeg aldrig har set virkelig Nød og paatalt den, uden at den blev afhjulpen.«

Der har i en lang Aarrække »været holdt Børnegudstjeneste i Tandils Kirke. Der er ingen Tvang lagt paa Børnene, og ingen særlige Lokkemidler benyttet . . . der har været en egen Højtidsfuldhed over vor Kirke, naar der saaledes Søndag efter Søndag sad 30—80 Børn, store og smaa, derinde. Deres Sang blev ofte en Søndagsprædiken, som gav Præsten Lyst og Mod til hans Gerning.«

»Den Sømmenslutning, som absolut synes at have haft bedst Greb paa at samle en ikke ganske lille Kreds af unge, er »Kristelig Ungdomsforening i Tandil«, stiftet i 1916 af Lærerne Præstholt og Mortensen, og siden 1920 ledet af Frk. Margarita Kastrup. Er Medlemstallet ikke stort, synes denne Forenings Medlemmer til Gengæld meget trofaste . . . Foreningen har sit Mødested i den danske Skole, . . . har sin egen Bogsamling og et fortrinligt Piano.«

Pastor Andresen havde en særlig Evne til at gøre Gudstjenesterne festlige. Han valgte gode Salmer med livlige og lettilgængelige Melodier, saa der var en god Kirkesang. Hertil bidrog ogsaa, at to elskelige og musikalske Kvinder, begge Enker, først Fru Bang og senere Fru Vogel, spillede til Salmerne paa det lille Harmonium, der maatte gøre Tjeneste, til man fik det rigtige Orgel.

Særlig festlige var de aarlige Konfirmationsgudstjenester. Da var den lille Kirke i Reglen stuvende fuld, fordi mange Forældre, der boede langt fra Byen, var til Stede ved Børnenes Konfirmation. Det var en stor Højtidsdag baade for unge og ældre. Ogsaa under de følgende Præster er Konfirmationsdagene vedblevet med at høre til Kirkens store Fester.

Pastor Helms blev kun i Tandil i 4 Aar. I 1929 vendte han til-

Kirken i Necochea, indviet 1918.

Foto: Knud Skrivergaard.

bage til Danmark, hvor han efter i nogle Aar at have været Fri-menighedspræst i Aagaard ved Kolding nu er Sognepræst for Soderup og Eskildstrup Menigheder ved Holbæk.

Helms blev afløst som Præst i Tandil af Theodor Bisgaard. Han er Gaardmandssøn fra Holstebro Egnen og har uddannet sig ad frie Studiers Vej, bl. a. hos Niels Dael paa Menighedsskolen i Liselund. Han blev ordineret af Sjællands Biskop, Ostenfeldt. Bisgaard røgtede Embedet i Tandil i 8 Aar. Nu er han Sognepræst i Niels Daels Fødesogn, Bjergby-Mygdal ved Hjørring. Han blev efterfulgt af teologisk Kandidat fra Københavns Universitet 1936, C. J. Scharling, der siden 1938 er Præst for Menigheden i Tandil.

I Necochea gik man i Slutningen af den første Verdenskrig, da Pengene flød lidt rigeligere end før, i Lag med at bygge en Kirke. Den blev bygget omtrent som Kirken i Tandil, som et enkelt Langhus med Gavlen mod Gaden, lidt større end Søsterhuset i Bjergbyen. Den blev indviet den 8. Decbr. 1918. Til Stede var foruden Pastor Andresen, der jo var Menighedens Præst, Pastor Sunesen fra Cascallares og den norske Sømandspræst fra Buenos Aires Pastor Johan Nielsen.

Byen Necochea ligger i en Udkant af Menighedens Beboelses-omraade; og det blev derfor fremdeles nødvendigt, ogsaa efter

Kirkens Opførelse, at holde Gudstjeneste ude omkring i Hjemmene eller i Forsamlingshuset ved Lumb. Det blev da fremdeles et noget omflakkende Liv, Pastor Andresen maatte føre, selv om han nu kun havde een Menighed at betjene. Allerede i 1930 døde han, cfter en Præstegerning i Argentina paa 32 Aar. Han er den første og hidtil den eneste, der har givet hele sit Liv til Præstegerningen derude. Han blev kun 57 Aar gl. Hans Hustru fulgte ham snart efter. Der lever en stor Børneflokk efter dem. To Sønner, der begge har været paa Skole i Danmark, driver Landbrug, og to Døtre er gift med Landmænd.

Efter Pastor Andresens Død betjentes Menigheden i Necochea fra Tres Arroyos Kredsen, idet Pastor Sunesen i nogle Aar havde Kapellaner. Men i 1936 fik Necochea sin egen Præst, idet Pastor Quistgaard, teologisk Kandidat fra Københavns Universitet i 1935, overtog Gerningen. Hans Hustru er Datter af Israelsmissionær Wolf, og hun er født i Galizien i Polen. Efter ni Aars trofast Arbejde vendte de tilbage til Danmark; men Pastor Quistgaard er senere gaaet til Afrika som Missionær. I 1947 overtog Pastor Rudolf Møller Stillingen som Menighedens Præst. Pastor Scharling i Tandil havde betjent Menigheden under Vacancen. »Dansk Kirke i Udlandet« betaler en Del af Pastor Møllers Løn.

I Tres Arroyos Egnen blev der som før anført holdt Gudstjenester allerede i Pastor Daels Tid. Men da den stærke Tilstrømning til Egnen satte ind, blev det umuligt for Præsten fra Tandil at betjene baade Necochea og Tres Arroyos. Pastor Andresen ansøgte da Menighedsbestyrelsen i Tandil om at faa ansat en Hjælpepræst. Det bevilgedes; og ved Mødet den 18. Aug. 1899 oplæstes Kaldsbrev for teologisk Kandidat Chr. Jensen, som blev Menighedens anden Præst. Han ankom til Tandil i Februar 1900.

Chr. Jensen er Gaardmandssøn fra Ovnbøl, Torstrup Sogn, ved Varde. Han er født i 1873, gik i Ribe Latinskole, blev Student i 1892, vandt i 1895 Universitetets Guldmedaille og blev Kandidat i 1897. Han udgav i 1899 en Bog om Søren Kierkegaards religiøse Udvikling. Fra Drengaaarene var han Ven og Kammerat med Andresen. Og det var denne, der nu drog ham til Argentina som sin Medhjælper.

De to Venner arbejdede sammen i halvandet Aar; men saa blev Menigheden i Tres Arroyos erklæret for selvstændig; og Chr. Jensen blev dens Præst. Han fik Bolig og Kost hos Niels Ambrosius ved

Irene Station. Der blev ikke aftalt nogen bestemt Løn. Man kunde give ham, hvad man fandt rimeligt. Chr. Jensen havde ikke for ingen Ting læst Søren Kierkegaard, der kalder de statsansatte fastlønnede Præster for »Levebrødre«. Den Betegnelse skulde ikke kunne anvendes paa ham.

Der var ingen Kirke i Kredsen, saa Gudstjenesterne maatte holdes i Hjemmene. Som det er fortalt foran, var det store Arealer de Danske dyrkede, saa selv om deres Jord ikke laa saa spredt, blev der alligevel langt mellem Hjemmene. Det var derfor for de fleste en hel Udflugt, naar de skulde til Gudstjeneste. Man maatte afsted om Morgen og kunde ikke vente at komme hjem før om Aftenen. Da Folk jo skulde have noget at spise paa en saadan Dag, og det var besværligt at tage Mad med, blev det Skik, at det Hjem, hvori Gudstjenesten holdtes, skulde bespise alle Kirkegængere. De store Estancieros kunde jo sagtens magte det. De mindre Chacareros slog sig sammen to og to eller tre; og saa gik det. Det var jo ikke saa tit, det kunde ramme de enkelte Hjem; og hvilken Fest var det saa ikke for en ellers ensom Kone at faa saa mange Fremmede. Der var altid nok, der gerne paatog sig baade Udgiften og Besværet, selv om Kvinderne var dødsens trætte, naar Dagen var til Ende.

I Pastor Jensens Tid var det vist mest almindeligt, at der smurtes Smørrebrød til alle disse Mennesker. Brødet bagte Husmødrene i Reglen selv. Faar skulde slagtes og tilberedes, saa der kunde blive Paalæg. Selve Slagtingen var Mandsarbejde; det kom ikke Konen ved; men Kødet skulde jo steges og skæres i Stykker; og det var sjældent, at nogen havde Tjenestepiger. De kunde jo nok skaffes fra Danmark. Men de var næppe kommen til Tandil, før de blev gift, og saa blev Pigemangelen blot endnu større. Konerne, der jo næsten alle i Danmark havde været Tjenestepiger, hjalp hinanden. Det gik med godt Humør. Bekostningen betød ikke stort, Korn og Kød havde man nok af. Det var Arbejdet, det kneb med; men Lønnen fik man i Glæden, naar det gik godt.

Ved Titiden om Formiddagen rullede saa den ene højhulede Fjedervogn efter den anden ind paa Gaardspladsen. Ind imellem kom Ryttere galoperende, 2—3 eller flere i Følge. Vognene blev fraspændte, Ridehestene afsadlede og alle Dyrene sluppet ind i en Indhegning, hvor der var Græs og Vand. Man hilste paa hinanden i oprømt Stemning. Foruden at være en Gudstjeneste var det jo ogsaa en selskabelig Sammenkomst. Ved 11-Tiden samledes man

i et Par Stuer, hvis der ikke var Plads nok, saa i en Lade. Der var lavet Siddepladser af løse Brædder og smaa Pakkasser. Præsten kunde staa i Døren mellem de to Stuer, hvis man var inde, hvad jo var det hyggeligste. Et lille Bord med et Par Lys var Alter, en Taburet med et Vandfad og et Haandklæde var Døbefont.

Gudstjenesten forløb ellers som i en Kirke. Kun var der ikke saa stille. Mange Kvinder havde deres Smaabørn med; og disse gjorde jo undertiden Bemærkninger til Præstens Prædiken. Og dog, naar Salmesangen klang op under det lave Bølgebliktag, kunde der opstaa en bevæget Stemning, fordi Sangen forløste de indestængte Længsler og Savn; thi vel var de fleste af de tilstedeværende noget haarde og barske Mænd; men i Hjertekrogen sad ofte et skuffet Haab, en utilfredsstillet Higen; og her i Sangen fik dette Haab og denne Higen Luft. Den forløste Stemning hos den ene smittede de andre, og før nogen vidste det, for Sjælen af By over Stjerneerne.

Da det var en Tid, hvor der stiftedes mange nye Hjem paa denne Egn, var der ofte Barnedaab, hvad der ogsaa bidrog til at fremkalde de mildere Stemninger i Sindene, som Dagligdagen ikke havde Bud efter.

Naar Gudstjenesten var forbi, blev der spist; og nu gik Samtalen muntert omkring de provisoriske Borde, der var stillet op. Anekdoter fortalles, nylærte Slagord udveksledes, spændende Oplevelser og pudsige Situationer i Arbejdet med Folk og Fæ blev genfortalt og belønnet med Latterens Anerkendelse. Naar Spisningen var til Ende, og man havde strakt Benene, samledes man atter i Stuerne. Og nu kom Sangbøgerne frem. Pastor Jensen havde haft nogen Forbindelse med Folkehøjskolen og vidste derfra, hvor stærk en Løftestang for et aandeligt Arbejde, Sangen kan være. Han var ikke saa lidt musikalsk og havde god Sans for brugelige Melodier. De Sange, der mest blev sunget var vel Hostrups, Bjørnsons, Chr. Richardts og Grundtvigs. Aakjærs var endnu ikke kommen frem.

Naar man havde sunget et Par Sange, holdt Pastor Jensen tit et Foredrag. Det kunde være af kirkehistorisk Indhold, men ogsaa være hentet fra dansk Historie eller Litteratur. Naar dette Foredrag var forbi, sang man atter en Sang eller to. Klokkeren var imidlertid bleven omkring 4, saa maatte Hjemturen tiltrædes for dem, der havde længst hjem. Det kunde godt være 40—50 km.

Disse Gudstjenester samlede næsten alle Danske. Mange, som ellers aldrig vilde sætte deres Fod i en Kirke, kom med her, fordi

Pastor Chr. Jensen
(Ovnbøl)
og Hustru.

det var dog en dansk Sammenkomst og mindede saa godt om Danmark. Nu fik de altsaa en Prædiken at høre og kom til at tage Del i Salmesangen, hvad maaske ikke var sket siden deres Konfirmation. Pastor Jensens Tale var fri for enhver Art af Højtidelighed. Ordene kom jævnt og stilfærdigt og gjorde et overordentligt tilforladeligt Indtryk. Og Deltagerne kom forfriskede hjem, saa de med større Frimodighed næste Dag kunde tage fat paa det noget ensformige Arbejde.

Pastor Jensen maatte jo tilbringe meget af sin Tid paa Vejene for at komme frem til de spredt boende Nybyggere. Han færdedes til Hest eller til Vogns, havde en Sovepose med sig, saa han kunde ligge paa Gulvet, paa et Bord, i et Dejtrug eller hvor der var Plads; thi noget i Retning af Gæstekammer var der ikke i ret mange Hjem; og mange Steder var der ingen Kvinder i Huset. Men dette anfægtede ikke Pastor Jensen. Han var lige venlig, morsom underholdende og interesseret i Folkenes Arbejde, enten det var i et helt primitivt Ungkarlebo, eller det var hos en af de store Estancieros med Gæstekamre efter alle Bekvemmeligheders og Hygiejnens Regler, han kom paa Besøg.

I 1905 blev Pastor Jensen gift med Berta Weimann fra Vendsyssel. Der blev bygget Bolig til dem ved Irene; og fra nu af kom han vel knap saa meget ud som før; men han fortsatte endnu i 5 Aar som Præst i Tres Arroyos Egnen. Saa drog han tilbage til Danmark, hvor han blev Sognepræst i Søby paa Ærø og senere Provst for Ærø Herred. Han antog nu Navn efter sin Fødeby og

underskrev sig Chr. J. Ovnbøl. Han øvede her i al Stiltfærdighed en god Præstegerning, til han tog sin Afsked. Han har senere med sin Familie besøgt sin gamle Arbejdsplads i Argentina. Næppe nogen anden af Præsterne har i samme Grad delt Nybyggerlivets Fryd og Besværligheder med sin Menighed som Provst Ovnbøl.

Hans Efterfølger i Præstegerningen blev Halfred Vimtrup. Han var født i 1878, Faderen var Lærer i Folkeskolen, men havde i flere Aar været Højskoleforstander, og Hjemmet var meget stærkt grundtvigsk præget. Han blev Student fra Roskilde 1898 og fik teologisk Embedseksamen i 1904. I nogle Aar var han Højskolelærer, derefter ordineret Kateket ved Trinitatis Kirke i København. I 1910 kom han til Argentina og overtog Gerningen i Tres Arroyos Menigheden. Han fortsatte Gerningen omtrent i samme Spor som Provst Ovnbøl. Han var ganske vist helt igennem grundtvigsk; men i Argentina er der andre Modsætninger end i Danmark. Derude er Modsætningerne: protestantisk — katolsk, dansk — argentinsk, Kristendom — Materialisme, sædeligt — usædeligt Levned. Og over for disse Modsætninger svinder Modsætningen grundtvigsk — indremissionsk ind til noget lidet betydningsfuldt.

Vimtrup blev allerede i 1911 gift med en Datter af Ferdinand Petersen og blev derved stærkt bundet til Hjemmet; han kom derfor knap saa meget ud, som Ovnbøl var kommet i sine Ungkarleaar. Vimtrup blev kun i Argentina i 5 Aar. Allerede i 1915 blev han kaldet til Sognepræst i Torstrup og Horne i Varde Egnen. Det var nye og fremmede Forhold for hans unge argentinsk fødte Hustru, men hun klarede det godt. Efter en kortere Tid paa Sjælland blev han i 1922 Sognepræst i Horbelev paa Falster.

Søren Knakkegaard Sunesen, der blev Præst efter Vimtrup, opholdt sig allerede i Argentina, før Vimtrup rejste hjem. Sunesen er født 1884 i Hillerslev i Thy, hvor Faderen var Postbud. Han kom i Aalborg Latinskole, hvorfra han blev Student i 1904. En Tid var han Lærer ved Bagsværd Kostskole; og først i 1913 tog han teologisk Embedseksamen. Samme Aar rejste han til Argentina, men egentlig ikke for at blive Præst. Han tog Huslærervirksomhed og andet Arbejde; men ved sin redelige og tillidvækkende Færd vandt han saa stor Sympati, at man opfordrede ham til at blive Menighedens Præst, da Vimtrup rejste. Han var imidlertid ikke ordineret i Danmark; men Pastor Andresen i Tandil fik Fuldmagt fra Sjællands Biskop til at ordinere ham. I 1916 overtog han Gerningen og

Pastor S. K. Sunesen og Hustru.

har røgtet den siden. I 1918 blev han gift med den 13 Aar yngre Karen Møller fra København. De har sammen dannet et særlig hyggeligt og tiltalende Hjem. Da der i 1917 blev rejst en Højskole i Cascallares, blev der her opført en Præstebolig; thi i Højskolens rummelige Gymnastik- og Mødesal har Menigheden sit faste Gudstjenesterum.

Efterhaanden er det Nybyggerstadium, som Provst Ovnbøl øvede sin Gerning paa, i det væsentlige overvundet. Der er næsten i alle Egne nu opført smukke Estancias, som afgiver udmærkede Rum for Gudstjenesterne. Og dertil kommer, at siden Bilerne er bleven saa almindelige, behøver Gudstjenesterne ikke at spredes saa stærkt, da man nu med Lethed kan overvinde de Afstande, der var meget besværlige i »Hestealderen«. Og Præsten kan i sin Bil anderledes let komme omkring til Menigheden uden at forsømme sit Hjem.

I nogle Aar, mens Sunesen var Forstander for Højskolen og samtidig skulde betjene Menigheden i Necochea, havde han som før nævnt Kapellan. En af dem var Markvor Pedersen fra Baardesø paa Fyn, en anden Carl Johan Plesner, Præstesøn fra Vendsyssel, nu Sognepræst i Darum ved Ribe. De var begge teologiske Kandidater og havde begge en Tid været hos Niels Dael paa Menighedsskolen i Liselund.

Den danske Kirkegaard i Tres Arroyos. Foto: Knud Skriversgaard.

Pastor Sunesen fortsætter stadig som Tres Arroyos Menighedens Præst og kan nu se tilbage paa en mere end trediveaarig Virksomhed i samme Egn. Der er ikke bleven bygget nogen Kirke i denne Kreds, da Menigheden bor saa spredt; og man dog har to faste Gudstjenestesteder: det ene paa Skolen i Cascallares, det andet i Metodiskirken i Tres Arroyos, som velvilligst overlades til danske Gudstjenester og Møder, naar man ikke selv skal bruge den. Der er for nylig indviet et Kapel paa den danske Kirkegaard, saa man nu ved Begravelser kan samles dér. Der var under Forberedelsen til Opførelsen af Kapellet stærkt Tale om at bygge en Kirke; men der blev ikke Enighed derom, da Tres Arroyos, som vel maatte regnes for det rimeligste Sted, ligger i en Udkant af den spredte danske Bebyggelse. Det synes dog nu at skulle blive Alvor.

Det er en urolig Tilværelse, Pastor Sunesen maa føre. Altid maa han være paa Farten; men hans Hustru følger ham trolig paa de lange Bilture; og naar Vejene i den regnfulde Tid er fulde af Mudderpøle, saa Bilen gaar fast, saa sidder hun ved Rattet, mens Præsten i Gummistøvler med en Spade søger at grave dem ud af Æltet. Somme Tider maa de jo give op og sidde i Bilen og vente, til en Forbifarende kan hjælpe dem op. Som de, Mand og Kone, hjælpes ad paa Turene, saaledes hjælpes de ad ved Gudstjenester og Møder. Hun spiller Orgel eller Klaver, mens han synger for; og det er en Lyst at høre, hvorledes unge og ældre synger vore prægtige Salmer og Sange.

Efterhaanden er det de unge, der rykker ind paa de ledende Pladser i Menigheden. Her i Tres Arroyos er Menighedens Formand Bertel Laurlund, født i Argentina; og de argentinsk fødte udgør nu omkring Halvdelen af Medlemmerne. Noget lignende er Tilfældet med Necochea, mens de i Tandil udgør omkring to Trediedele. Da det efterhaanden sker, at Danskargentinere gifter sig med unge fra ikke-danske Kredse, maa Vielser og Barnedaab ikke sjældent udføres paa Spansk. Og Pastor Scharling i Tandil har ogsaa nogle Gange holdt Gudstjeneste paa Spansk.

DANSK SKOLEARBEJDE

Fugl havde været med til at tilrettelægge Tandils offentlige Skolevæsen. Dersom han var bleven i Tandil, vilde kanske et dansk Skolearbejde tidligere være kommet i Gang. Nu blev Udviklingen noget springende; men der var dog næsten til Stadighed dansk Skoleundervisning i Tandil fra 1870 og fremefter.

I dette Aar holdt en dansk Enkefrue, Lavrine Kofoed, Skole med 10—12 Børn i et halvt Aars Tid. Under hendes Ledelse holdtes der vistnok for første Gang dansk Juletræ. I Mangel af en Gran anvendtes et Kirsebærtræ. Børnenes Glæde var nok lige stor. Senere forsøgte en Lærer Berg sig; men han var oftere fuld i Skoletiden, end Forældrene syntes om; og saa fik den Undervisning Ende. Saa var der en Danselærer Raith, der prøvede; men ogsaa det blev kun et kort Forsøg.

I 1876 kom som nævnt Pastor Meulengracht til Tandil. Baade han og hans Kone var vante til at undervise Børn; og nu tog de fat. De begyndte med 19 Børn, men snart var der 30. Da den danske Kirke Aaret efter blev rejst, holdtes der Skole i Kirkerummet. Et Tæppe var saa trukket for Korafdelingen. Da Præsten ikke saa godt kunde være bundet til Skolearbejdet hele Dagen, især da han senere tog Bolig udenfor Byen, fik han en Afløser i en ung Mand, William Nielsen, der ikke havde Læreruddannelse, men havde gode Skolekundskaber. Nielsen havde en Biindtægt ved at rulle Cigarer. Han overlod da ofte sin Kone Undervisningen. Han havde imidlertid sit Cigarmageri oven paa Skolestuen. Naar det saa kneb for Konen med at opretholde Ro og Orden, lod han en Cigar falde ned igennem et Knasthul i Loftbrædderne; og et saadant Tegn fra oven var altid nok til at bringe Ro, fortæller en af dem, der gik i Skole den Gang. Saa længe Pastor Meulengracht var

i Tandil, havde han Religionsundervisningen. Nielsen fortsatte i nogen Tid efter Præstens Bortrejse. Han blev senere Landmand.

Da Niels Dael i 1886 overtog Præstegerningen, kom der ogsaa nye Kræfter ind i Skolearbejdet. Sammen med Dael eller i de nærmest følgende Aar kom en Række af hans Kammerater fra Askov samt nogle Folk fra Frimenigheden paa Mors, hvor Dael var blevet ordineret. Her skal nævnes:

En ung Fynbo, Hans Hansen, fra Svendborgegnen, siden antog han Navnet Bøgedal, var en kort Tid Lærer i Tandil og gjorde et energisk og dygtigt Arbejde. Han blev senere i Danmark Medredaktør af det store Provinsblad »Fyns Tidende«.

En ung Sjællænder, Niels Larsen, en særdeles velbegavet Mand, var en Tid Huslærer hos Adolf Petersen, hvor han vandt den ældste Datter til Hustru. Han boede siden i mange Aar i Tandil, hvor han udførte et stort og uegennyttigt Arbejde og bragte betydelige Pengeofre for at fremme dansk Skole og dansk Kirke. Han tilbragte sine senere Aar i Danmark, hvor han døde i 1932, 68 Aar gl.

Jens Kr. Kristensen fra Brande, der havde været Friskolelærer paa Mors, hvor han sluttede sig nær til Frimenigheden, ledede i en Arrække en dansk Skole i Tandil. Han indførte i udpræget Grad de Grundtvigsk-Koldske Skoletanker i Undervisningen. Det faldt ikke altid i Forældrenes Smag. Senere var han med en argentinsk Grænsekommision paa Opmaalingsarbejde i Andesbjergene. Han levede i sine sidste Aar som Landmand i Egnen mellem Necochea og Tandil, og døde 1921, ca. 70 Aar gl.

Den betydeligste af de Personligheder, der i en kortere Tid har arbejdet ved dansk Skolevirksomhed i Tandil, var Johs. Bennike. Han var født i København i 1858, Søn af en Malermester, der med sin Familie søgte til Kirke hos Grundtvig i Vartov. Han blev uddannet som Billedskærer, blev senere Elev paa Testrup og Askov Højskoler. Og efter nogle Aars fri Uddannelse blev han Lærer ved Galtrup Højskole paa Mors, hvor han levede med i Frimenighedens stærkt bevægede Liv. I 1888 rejste han med Hustru og Datter til Tandil, hvor han en Tid var Lærer ved den danske Skole. Senere slog han sig ned som Billedskærer i Buenos Aires. Men et særligt Navn vandt han sig som Redaktør og Udgiver af det danske Blad »Syd og Nord«. Gennem dette Blad har han gjort en betydelig Indsats for dansk Aandsliv i Argentina.

Blandt dem, der ikke selv direkte har øvet Skolevirksomhed,

men som har været med til at bearbejde Jordbunden, hvori et dansk folkeligt og kirkeligt Liv kunde gro, maa nævnes Rasmus Hansen fra Vindinge ved Roskilde. Han havde været Elev paa Vallekilde og Askov Højskoler, og han havde tænkt sig at blive Lærer; men da han ikke fandt Udvej herfor, slog han sig paa Landbruget. Her havde han ikke særligt Held med sig; men han og hans udmærkede Hustru, Ellen, som var fra hans Hjemegn, dannede et Hjem, hvor der i særlig Grad var godt for unge Mennesker at være. Han havde en god Bogsamling; og han havde en betydelig Evne til at faa de unge i Gang med at læse værdifulde Bøger, og han fortalte gerne om, hvad han havde lært af de betydelige Mænd, han havde været paa Skole hos. De to gode Mennesker døde i 1934 og 1935, ca. 76 Aar gl.

Et Hjem, hvor ogsaa mange unge samledes, og hvor der blev læst, sunget og samtalt om aandelige Ting, var Kristen Andersens. Familien var fra Mors, den havde deltaget i Frimenighedens Liv der, og Børnene havde gaaet i Friskole. Det var derfor en Selvfølge, at dens Medlemmer sluttede kraftigt op i Arbejdet for dansk Skole og Kirke. Tre af Kristen Andersens Børnebørn er i Dag Lærere og Lærerinder ved danske Skoler i Argentina.

Alle de her nævnte var udgaaet fra grundtvigske Kredse i Danmark og havde haft nær Tilknytning til Folkehøjskolen; og der kom ved dem ligesom et frisk Pust ind i det aandelige Arbejde blandt Danske i Tandil; og selv om deres Fører, Niels Dael, rejste tilbage til Danmark, fortsatte de den Linie, der en Gang var lagt.

En enkelt Slægt, der ikke hørte til den Kreds, der fulgte Niels Dael, men som fra Danmark nærmest var præget af Indre Mission, har ogsaa gjort en betydelig Indsats i dansk Skole- og Kirkeliv i Argentina. Det er Familien Kastrup. To Brødre, Præstesønner, der blev gift med to Søstre Møller, kom til Tandil i 1880'erne. Jakob Kastrup vendte efter nogle Aars Forløb tilbage til Danmark, men Sofus Kastrup blev derude til sin Død. De to Søstre har i kortere Tid, den ene i 1880'erne, den anden i 1890'erne, holdt dansk Skole i Tandil; og dansk Skolearbejde har altid i dem og deres Børn haft nogle af sine mest trofaste Støtter. Sofus Kastrups ældste Datter, Margarita, var i mange Aar Sekretær i »Dansk Skoleforening i Argentina«, og Søsteren, Magda, underviste i nogle Aar med stor Dygtighed i den danske Skole.

Trods megen Interesse hos mange Familier havde dansk Skole-

undervisning i Argentina lige til midt i 1890'erne et noget tilfældigt Præg. Men ved denne Tid tager den danske Menigheds Bestyrelse sig kraftigt af Skolesagen. Der bliver dannet et Slagord, som virker stærkt paa mange Sind. Det lyder: »Lukker vi Skolen i dette Slægtled, kan vi lukke Kirken i det næste!«

Menighedens Formand, Niels Peter Larsen fra Raabylille paa Møen, rettede i Maj Maaned 1897 gennem »Tandils Tidende« en stærk Opfordring til Landsmænd om at tegne sig for Bidrag til Opførelse af en dansk Skolebygning. Det gik rask fremad med Tegningen. Ved Slutningen af Juli var der tegnet 2350 Pesos. Der nedsattes en Byggekomité med Adolf Petersen som Formand; og ved Aarets Slutning stod Bygningen færdig. Den havde to rummelige Klasseværelser, et lille Værelse til Læreren og en Forstue. Ved en Festlighed den 5. Marts 1898 kunde Komitéen overdrage Menigheden Skolen som Gave.

Der var truffet Aftale med Lærer J. N. Nielsen, der i nogle Aar havde haft en Privatskole for Børn af forskellige Nationaliteter, hvor Undervisningen blev givet paa Spansk, om at overtage Undervisningen i den danske Skole. Lærer Nielsen antog en dansk Lærerinde, Marie Jørgensen, som Medarbejder; og Skolen begyndte i Marts 1898 med 28 Børn. Det argentinske Skoleaar løber fra 1. Marts til 1. Decbr. Man holder Ferie i de tre varmeste Maaneder.

Skolepengene, som Forældrene skulde betale, maatte sættes ret lavt, for at ogsaa mindre bemidlede Børn kunde være med, og saa kneb det for Lærer Nielsen at faa en rimelig Løn. Den bestod alene af de Skolepenge, der kom ind. Han tog saa Børn af andre Nationaliteter ind i Skolen, hvor de undervistes sammen med de danske Børn i de spanske Timer, mens de fik Undervisning for sig selv, naar de danske Børn havde dansk Undervisning. Denne Ordning var flere af Hjemmene misfornøjede med. Man prøvede da igen med kun danske Børn; men det gav saa ringe en Løn, at Nielsen gav op og overtog en bedre lønnet Stilling, der blev ham tilbudt. Han havde ellers udført et meget dygtigt Arbejde i de 6 Aar, han sammen med Marie Jørgensen, der nu var bleven hans Hustru, havde ledet Skolen.

Skolen blev nu i et Par Aar ledet af Frk. Marie Nielsen, der var uddannet paa Silkeborg Seminarium. Hun havde i nogle Aar været Lærerinde for Sofus Knudsens Børn i Necochea. Hun var den første fuldt uddannede Lærerinde, Skolen har haft. Til den

spanske Undervisning havde hun Hjælp af Blanca Mackeprang, der havde argentinsk Lærerindeuddannelse. Pastor Andresen underviste i Religion.

I Begyndelsen af 1906 kom denne Bogs Forfatter til Tandil. Jeg var som trettenaarig i 1889 kommen til Argentina sammen med mine Forældre og Søkende. Min Fader var Kristen Andersen, som før er omtalt. I 1897 rejste jeg til Danmark; og efter nogle Aars Uddannelse og nogen Lærervirksomhed kom jeg sammen med min Hustru til Tandil i Marts.

Kort efter min Ankomst fik jeg overladt en Del Timer ved Skolen, idet Pastor Andresen overlod mig en Del af dem, han havde haft. Skolen havde det Aar 35 Børn. Ved næste Skoleaars Begyndelse flyttede min Kone og jeg til Byen. Vi fik nogle Børn paa Kost af dem, der var fra fjernere Egne; og jeg fik fuldt Arbejde ved Skolen, idet Marie Nielsen og jeg nu overtog al Undervisningen og delte Arbejdet og Indtægterne paa lige Fod. Jeg overtog al den spanske Undervisning. Vi delte Fagene, eftersom vi havde Lyst og Evner til, saaledes at vi begge to fik med alle Børnene at gøre. Der blev undervist i de almindelige Skolefag paa Dansk og paa Spansk, endvidere i Zoologi og Fysik, og for de videst komne i Engelsk og Matematik. Der blev holdt Gymnastik med Piger og Drengene, idet vi ledede hver sit Køn. I det Aar havde Skolen 43 Børn.

Skolemateriellet lod meget tilbage at ønske; og der manglede Undervisningsmateriale. For at skaffe Penge hertil, afholdtes en Dilettantforestilling. Der opførtes Erik Bøghs »Fastelavns-gildet«, et lille Børneskuespil og Hostrups »Soldaterløjer«. Tilslutningen var stor, Forestillingen maatte gentages; og Overskudet blev ret betydeligt. Interessen for Skolesagen voksede. Skolen modtog flere gode Gaver; og der kunde nu anskaffes nye Skoleborde, nye danske Læsebøger og nye danske og argentinske Vægkort, dertil Gymnastikapparater.

Da næsten Halvdelen af Børnene kom længere borte fra, saa de maatte holdes i Kost i Byen, blev det meget dyrt at holde Børn i den danske Skole. De mindre bemidlede kunde lige saa lidt magte dette, som de kunde magte at holde Huslærer hjemme. Redaktør Johs. Bennike foreslog da i sit Blad »Syd og Nord« at danne en Forening til Støtte for mindre bemidlede Børns Undervisning ved Skolen i Tandil.

Kristi Himmelfartsdag den 28. Maj 1908 stiftedes i Tandil »Dansk Skoleforening i Argentina«. Den fik god Tilslutning. Inden Aarets Udgang naaede Medlemstallet 172 og Aarsbidraget 1630 Pesos. I de følgende Aar fortsattes Fremgangen. Inden længe naaede det aarlige Medlemsbidrag op omkring 2000 Pesos, hvor det holdt sig lige til den store økonomiske Krise brød ind i 1929.

Foreningens første Formand var Pastor Andresen, Kasserer var Niels Larsen; og jeg blev Redaktør af det Aarsskrift, som Foreningen udgav.

Medlemsbidraget blev først og fremmest anvendt til Understøttelse for mindre bemidlede Børns Ophold ved Skolen; men dernæst til Anskaffelse af Skolemateriel. Der blev anskaffet en Samling gode fysiske Apparater fra Cornelius Knudsens Forretning i København; og der blev købt en god zoologisk Samling af den danske Konservator Johan Mogensen, som i disse Aar opholdt sig i Argentina. Senere skænkede den danske Biolog P. Jørgensen, som ogsaa var i Landet i disse Aar, en usædvanlig smuk Insektsamling til Tandils danske Skole. Og da Skolen i Oktober 1911 havde Besøg af Buenos Aires Provinsens Skoleinspektør udtalte denne, at han ikke i nogen anden Skole havde set Mage til de Samlinger, baade naturhistoriske og fysiske, som den danske Skole havde.

Senere overtog Skoleforeningen Ansvar for Skolens Drift, saaledes kunde man sikre Lærerkraefterne en fast Løn. Med Dannelsen af »Dansk Skoleforening i Argentina« var Skolesagen kommen ind i en støt og solid Udvikling, der sikrede den mod alt for store Svingninger.

Da det som nævnt jo var dyrt at have Børnene i Byen, førte det til, at nogle Børn besøgte Skolen et enkelt Aar, andre i 2—3 Aar og atter andre, mest dem, hvis Forældre havde deres Gerning i Byen eller dens umiddelbare Nærhed, hele Skoletiden.

Det var derfor et uhyre uensartet Elevmateriale, Skolen havde at arbejde med; der var Børn paa 8 Aar, der læste flydende, og andre paa 12, der lige havde lært at stave. Nogle talte lige saa godt Spansk som Dansk, og havde gaaet nogen Tid i argentinsk Skole, andre var undervist i Dansk hjemme, saa de var fremmelige i det Danske; men næsten ganske uden Kendskab til spansk Læsning og Skrivning. Det var da meget vanskeligt at skaffe de enkelte Børn den Undervisning, de trængte til. Da Skolen senere ved et Tilskud fra den danske Stat fik bygget et Par nye Klasseværel-

Børnene foran den danske Skole i Tandil i 1910. Lærerne er Lars Bækhøj og Frk. Marie Nielsen. De 36 Børn er alle fødte i Argentina. De to Piger med hvide Striber paa Kjolerne har en argentinsk Fader. 16 af disse Børn kom senere paa kortere eller længere Ophold i Danmark, 3 af dem bor her.

ser, og da Elevtallet i nogle Aar laa mellem 60 og 100, blev det muligt at foretage en mere tilfredsstillende Klassedeling.

En Vanskelighed var naturligvis de to Sprog, man stadig maatte arbejde med; men den var ikke saa stor, som man skulde tro. Børnene hørte jo hver Dag de to Sprog. I Hjemmene taltes der de allerfleste Steder Dansk, selv om baade Faderen og Moderen var født i Argentina; men paa Gaden, i Forretninger og paa Arbejdspladserne raadede naturligvis det spanske Sprog, saa Børnene slog let fra det ene Sprog over i det andet uden at blande dem sammen.

De skulde jo ikke alene lære at læse og skrive Spansk, de skulde ogsaa lære Landets Geografi og Historie og nogen Samfundskundskab, saavel som de i Landets Skoler brugte Regneudtryk. Der blev derfor i de argentinske Fag talt Spansk i disse Timer, selv om Læreren var dansk.

Efterhaanden som der antoges Lærere fra Danmark, der kun blev i Landet i nogle faa Aar, blev der ansat argentinske Lærerekræfter til at undervise i disse Fag. Især efter 1917, da det blev krævet, at Lederne af Privatskoler skulde have argentinsk Lærereksamen, blev dette en Nødvendighed. Man lod da den argentinske

Lærer eller Lærerinde optræde som Leder overfor Myndighederne, mens den danske Leder havde Ansvaret overfor Forældrene og Skoleforeningens Bestyrelse.

Bagved det rent undervisningsmæssige laa imidlertid et dybere og langt vigtigere Problem. Hvad skulde den danske Undervisnings Maal være ud over det at meddele Kundskaber? Skulde Lærerne forsøge at faa Børnene til at føle sig som Danske, selv om baade de og deres Forældre var fødte i Argentina og sandsynligvis aldrig fik Danmark at se?

Den Lærer, der vilde forsøge derpaa, vilde snart føle Vanskelighederne. De mindre Børn vilde gerne lære dansk Geografi. Danmark er et morsomt Land at se paa et Kort med alle de større og mindre Øer, Fjorde og Bugter, Aaer og Søer, og her var Fader, Moder eller Bedsteforældrene født og vokset op. Og da Skolens Danmarkskort var omtrent lige saa stort som det argentinske, havde de Følelsen af, at Danmark var et betydningsfuldt Land. Men naar de blev større og skulde lære at se paa Verdenskortet, opdagede de, at Danmark var en ussel lille Streg med et Par Smaaprikker ved, mens Argentina optog en anselig Plads. Saa konstaterede de med Selvfølelse, at de var Argentinere.

De vilde ogsaa gerne høre om Rolf Krake, Biskop Absalon, Niels Ebbesen, Kristian den Fjerde, Tordenskjold og H. C. Andersen; men den Omstændighed, at de aldrig havde set en dansk Kæmpehøj, en Landsbykirke, en dansk Herregaard eller en dansk Bindingsværksbygning gjorde det hele noget fjernt, omtrent som Jødelands og Grækenlands Historie for Børn i Danmark.

Vore Fædrelandssange, hvor Bøgen, Granen og Egen, Lyngen, Mosen, Aaen, den lyse Sommernat og den tindrende Vintersne er stadig tilbagevendende Billeder, bliver mærkelig kraftløse for dem, der aldrig har set disse Naturgenstande. Dette, at man i Argentina holder Jul i den hede Sommertid, svækker Poesien i mange af vore Julesalmer. Udtrykkene i en Pinsesalme: »Skin over Vang som en Morgen med Sang. Morgen i Maj, naar det grønnes«, der griber enhver Dansk om Hjertet, vil ikke bevæge den argentinsk fødte. Thi han eller hun har aldrig set Bøgen grønnes i Maj. I Argentina er der ingen Bøg, og Maj er Løvfaldsmaaned.

En Fædrelandsfølelse som den en Dansk, der er født og opvokset i Danmark, kan føle overfor Hjemlandet, kan et dansk-argentinsk Barn ikke lære at kende. Børn, der er fødte i Argentina, og

som maa søge deres Fremtid der, er ikke alene bleven argentinske Statsborgere; men de er ogsaa paa Vej til at blive virkelige Argentinere. Og skal de kunne føle Kærlighed til noget Land, maa det blive det nye Fædreland.

Nu er det vel imidlertid saaledes, at derved at vore Fædre i en halv Snes Tusinde Aar har levet i de samme danske Omgivelser, har disse Omgivelser præget hele deres Væsen. Deres Liv er baade legemligt og aandeligt groet op af den danske Natur. Og i de første Slægtled i Argentina vil de Danskes Børn uden Tvivl fødes med Sjælsevner, der vilde udvikles bedst under den danske Naturs Paa-virkning; men da det nu er umuligt at skaffe Børnene danske Naturomgivelser, er der saa meget mere Grund til at give dem, hvad man kan af den aandelige Rigdom, der er groet op paa den danske Jord.

Første og andet og maaske flere Slægtled af Børn af Danske i Argentina lever som paa Grænsen af to Verdener, en, der ligger bag Havet og med Guldglansen af Forældres eller Bedsteforældres Fortællinger over sig, og en anden, som de staar midt i, og som haandfast er nærværende i godt og ondt. Den er deres Fremtids Verden; i den skal de leve deres Liv og virkeliggøre deres Drømme.

Det, som dansk Skoleundervisning i Argentina skal hjælpe til, er da, at der bevares en levende Forbindelse mellem de to Verdener. Og derfor skal den danske Skole ikke blot lære dem om den gamle Verden bag Havet. Den skal ogsaa forberede deres Optagelse i den nye, ikke blot derved, at de lærer det nye Lands Sprog, Samfundsordning og Folkeskik at kende. De skal ogsaa møde paa en levende Maade det nye Lands historiske Skikkelser, saa de kommer til at se op til dem, og saa de faar Lyst til at ligne dem i Offervilje og Selvfornægtelse.

Argentinas Historie er kort; men den savner ingenlunde dramatiske Begivenheder eller straalende Helteskikkelser. Dette er Børnene, især Drengene, i høj Grad opmærksomme paa; og den danske Lærer, der vilde tale haanligt eller overlegent om Argentinas Stormænd, vilde hurtigt miste Forbindelsen med Børnene.

Naar Skolen holder en levende Forbindelse vedlige med Hjemlandet og samtidig forbereder Børnenes Rodfæstelse i det nye Land, kan de med Tiden tilføre deres nye Fædreland de Kulturværdier, der er skabte i Hjemlandet.

Saaledes omtrent kan Programmet for dansk Skolehold i Argentina udtrykkes.

Ved Skoleaarets Slutning i 1910 forlod jeg Skolen og rejste Aaret efter til Danmark. Frk. Marie Nielsen fortsatte Skolen med Lærerbjælp af forskellige; men fra Marts 1912 overtog Lærer Ragnvald Præstholm Ledelsen af Skolen; han var en Lærersøn fra Vendsyssel, f. 1888, uddannet paa Nr. Nisum Seminarium. Han ledede Skolen med megen Dygtighed i 5 Aar. Saa trak han sig tilbage og gik over i anden Virksomhed i nogle Aar, før han drog tilbage til Danmark.

I den følgende Tid var det egentlig Skoleforeningens Bestyrelse, der ledede Skolen i Tandil. Den antog Lærerkrafterne, baade de danske og de argentinske. Det blev efterhaanden almindeligt, at der antoges unge Seminarister fra Danmark til at forestaa den danske Undervisning. De fleste af dem blev kun derude i nogle faa Aar. Der skabtes paa denne Maade stadig ny Forbindelse med Moderlandet; men Skolearbejdets Stabilitet vandt ikke derved. Dog bødedes der noget herpaa ved, at en dansk-argentinisk Lærerinde, Frk. Boisen, i en lang Aarrække var knyttet til Skolen. Ligeledes virkede en argentinisk Lærerinde, Fru Sosa, ved Skolen i mange Aar. Frk. Boisen havde den Fordel, at hun mestrede begge Sprog, hvad de Lærere, der kun blev der i et Par Aar eller tre, ikke naaede.

Blandt de danske Seminarister, der er bleven derude, er der Grund til at nævne R. S. H. Sigvard, Lærersøn fra Lolland. Han kom derud i 1921. Han var dygtig til at lede Gymnastik, saa han ogsaa kunde samle et Hold unge; og da han Aaret efter fik en Medarbejder i Viggo Ougaard fra Svinninge paa Sjælland, Lærersøn og Seminarist som han selv, sprudlende af Liv og Humør, naaede Skolen vistnok sit højeste Stade baade i Tilslutning og i virksomhedsfuld Undervisning, saavel som i Anseelse udadtil. Særlig vakte Gymnastikken Opmærksomhed. Forstanderen paa Lærerseminariet i Tandil udtalte sig med megen Anerkendelse om de danske Læreres Arbejde, og lidt Samarbejde mellem Seminariet og den danske Skole indleddedes. Dette gav nok Anledning til, at adskillige af den danske Skoles Elever senere tog Lærereksamen ved Seminariet i Tandil.

Ougaard vendte snart tilbage til Danmark; og Sigvard gik senere over i anden Virksomhed. Han har dog en Tid været Lærer ved Skolen i Lumb og ligeledes en Tid ved Skolen i Necochea.

Andre Lærere kom fra Danmark og virkede ved Skolen, der

fortsatte med god Tilslutning, indtil Landbrugskrisen satte ind i 1929—30. Siden har Tilslutningen været dalende. Den væsentligste Aarsag hertil var vel, at saa mange af de unge fra Tandil, naar de skulde sætte Bo, drog mod Sydvest til Tres Arroyos og andre Egne; og der blev da kun faa Familier med Børn tilbage i Tandil. I 1947 var Skolen helt gaaet i Staa. Og der er ikke megen Udsigt til, at den kommer i Gang igen. Men eet staar fast. Der er gennem denne Skole i to Slægtled udført et enestaaende Arbejde for Danskhedens Bevarelse.

Det er før nævnt, at det danske Samfund i Tres Arroyos Egnen efterhaanden var blevet det stærkeste baade talmæssigt og økonomisk; og det syntes da selvfølgelig, at man ogsaa paa denne Egn maatte gøre sin særlige Indsats paa Skolearbejdets Omraade.

Brødrene Niels og Laust Ambrosius havde megen Interesse for Folkehøjskolen i Danmark. Allerede i 1902 holdtes der hos Niels Ambrosius et lille Højskolekursus. Det var Pastor Chr. Jensen, der sammen med førnævnte Lærer J. Kr. Kristensen, her samlede et Dusin Karle til Undervisning i Tiden mellem Saatid og Høst. Forsøget syntes at lykkes; men det blev ikke gentaget.

Det blev her som i Tandil, at det blev Menighedens Bestyrelse, der maatte tage sig af Sagen. Paa et Møde den 13. Juni 1916 vedtog den at søge at faa rejst en Ungdomsskole. Midlerne skulde skaffes dels ved en Indsamling og dels ved, at Landmændene tegnede sig for en Afgift paa 5 Centavos for hver Tønde Korn, de avlede. Det gik rask baade med Tegningen af Femcentavosbidrag og med Indsamlingen.

Samme Aar købtes et Areal paa 100 ha Jord, beliggende en Snes km fra Cascallares Station. Der boede flere danske Estancieros paa denne Egn. Her opførtes nu først en Forsamlings- og Gymnastiksal. Og i Februar 1917 tog man fat paa den egentlige Skolebygning, der opførtes efter Tegning af den danske Arkitekt Th. Steffensen.

Samtidig søgte man en Forstander i Danmark. Valget faldt paa Seminarielærer Johs. Villumsen, Søn af Højskoleforstander H. Villumsen, Bælum, og hans Hustru Fru Fanny, som var Datter af Seminarieforsstander Taaning, Ranum. Den uindskrænkede Underandskrig, som var proklameret fra den 1. Febr., hindrede dog foreløbig Afrejsen.

I Argentina havde man bestemt, at Skolen skulde aabnes den 5. August. Man telegraferede derfor til Skolebestyrer C. Carbel paa

St. Croix, som man vidste gerne vilde til Argentina, om at overtage Pladsen foreløbig. Han naaede imidlertid heller ikke frem til Aabningsdagen. Og Pastor Sunesen overtog da Ledelsen af Skolen.

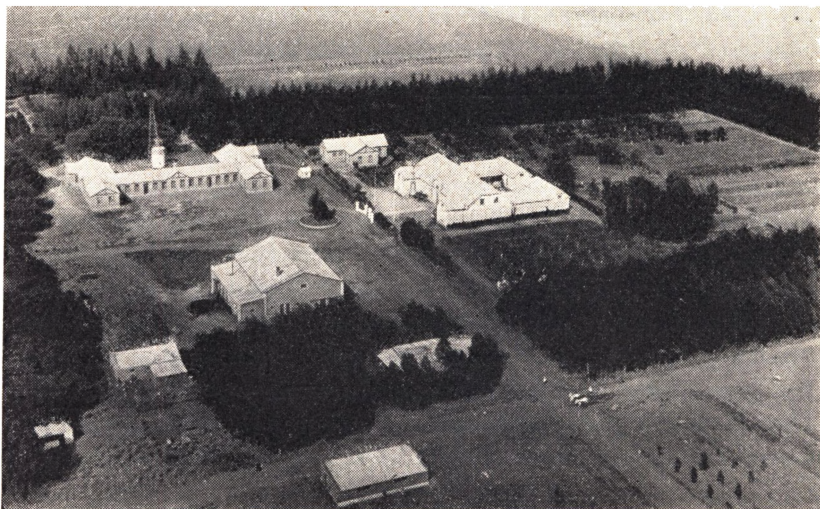
Den 5. August holdtes Aabningsmødet. Der var mødt 24 Elever: det var flere, end der var Plads til, og ved Aabningshøjtideligheden var der samlet mellem 6 og 700 Danske, det største Antal, der indtil da nogensinde havde været samlet paa et Sted. Mange havde jo nu Biler, derved blev det muligt. Denne Indvielse følte som en Bedrift og som en Begivenhed af langtrækkende Betydning.

Nogle faa Dage efter Indvielsen ankom Hr. Carbel; og Undervisningen kom i Gang. Hen i Oktober kom Forstander Villumsen, saa han nu kunde hjælpe med Undervisningen i den sidste Tid. Den 15. Jan. 1918 traadte C. Carbel tilbage; han blev senere Vicekonsul i Buenos Aires, mens Villumsen overtog Ledelsen af Skolen.

Undervisningen var planlagt som tre Kursus. 1) et Kursus for Konfirmander 15. Jan.—15. Marts, Dreng og Piger, der altsaa fik dansk Skoleundervisning ved Siden af Konfirmationsforberedelsen, som meddeltes af Pastor Sunesen. 2) et Kursus for Piger 1. April—30. Juni og 3) et for Karle 15. Juli—15. Novbr. Der gaves Undervisning baade paa Dansk og paa Spansk. Til den argentinske Del af Undervisningen havde man Lærere, der var uddannede ved Landets Skoler. Da de jo var helt uden Kendskab til Højskoleundervisning, voldte det nogen Vanskelighed, som dog blev overvunden.

Man var snart inde paa, at der ogsaa maatte bygges en Børneskole. Og paa Menighedens Generalforsamling den 19. August 1918 blev det vedtaget at opføre en Børneskole. Skolen blev bygget ved Siden af Ungdomsskolen. Den fik Plads til 60 Kostelever og opførtes ligesom Ungdomsskolen efter Tegning af Arkitekt Steffensen. Begge Bygninger bærer Præg af, at Jorden er billig, de er bygget i een Etage og uden Beboelse paa Loftet. Børneskolen indviedes den 16. Marts 1919. Den blev næsten straks fyldt med Elever og har stadig været godt besøgt siden, hvorimod Ungdomsskolen har haft svært ved at holde Elevtallet oppe.

Efter at Børneskolen var traadt i Virksomhed, bortfaldt Kursuset for Konfirmander, der nu kunde deltage i Børneskolens Undervisning. Begge Skoler lededes af samme Forstander; og Lærerkrafterne virkede ligeledes ved begge Skoler. Forstander Villumsen fortsatte som Forstander til Juli 1923, da han vendte hjem og blev Lærer ved Statsseminariet i Jelling. Hans Afløser blev mag. art. Rein-

Skolekomplekset i Cascallares. Til venstre Børneskolen, til højre Højskolen, der nu ogsaa bruges til Børneskole. Under Midten af Billedet Gymnastiksalen.

hold Rasmussen, Gaardmandssøn fra Randerseggen og en Tid Lærer ved Galtrup Højskole paa Mors. Rasmussen fortsatte ligesom Villumsen i 6 Aar og drog saa hjem. Pastor Sunesen overtog nu Ledelsen af Skolerne og holdt saa en Kapellan til Hjælp ved Præstegerningen.

Fra Marts 1930 knyttedes Otto Pedersen til Skolen som Lærer. Han var født i Argentina, var Søn af Martin Pedersen, hvis Estancia laa lige ved Siden af Skolen. Han var uddannet paa Silkeborg Seminarium og ved Højskoler i Danmark. Nu havde han i et Aar været Lærer ved Skolen i Tandil. Efter et nyt Studieophold i Danmark overtog han i 1933 Forstanderpladsen ved Skolerne. Han havde den Fordel fremfor de i Danmark fødte, at han ikke alene var kyndig i begge Sprog, men ogsaa grundigt kendte de Kaar, hvorunder Børnene og de unge var vokset op.

Ogsaa Skolerne i Cascallares havde dog mærket Landbrugskrisen, saa Elevtallet her var gaaet stærkt ned. Men da Krisen lempedes noget, steg Tallet igen. I 1933 var der 41 Børn, i 1934 54. Og snart naaedes fuld Besættelse, ca. 70. Med Højskolen gik det imidlertid ikke saa godt. Det gik nogenlunde med Karleholdene. Der var i 1933 12 og i 1934 11 Elever; men paa Pigeholdet var der kun 3. I 1935 blev Højskolevirksomheden standset, og der fortsattes med

kun at holde Børneskole. Fra 1943 har Otto Pedersen trukket sig tilbage som Forstander. Hans Medlærer, Hans Østergaard, har saa ledet Skolen indtil Slutningen af 1947. Han er atter vendt tilbage til Danmark. Der er imidlertid ankommet et nyt Forstanderpar, Inger og Helge Markvardsen, som begge er uddannet paa Skaarup Seminarium og Statens Lærerhøjskole. De har begge i en Aarrække været ansat ved Skolevæsenet i Svendborg.

Skolen har i de senere Aar haft henved 100 Børn, saa mange er der nu Plads til, fordi Højskolens Bygninger ogsaa kan tages i Brug til Indkvartering af Børnene. Da de allerfleste Børn bor paa Skolen, hviler der et stort Ansvar paa Ledelsen. Det er ikke blot Undervisning, der skal sørges for, men Skolen skal ogsaa være et Hjem for Børnene, saavidt dette er muligt.

Undervisningen i de argentinske Fag gives i Reglen af eksaminerede argentinske Lærerinder. Og man følger samme Skoleplan som i de offentlige argentinske Skoler, det vil sige, at Børnene deles i 6 Klasser, og der holdes Prøver ved Overgangen fra den lavere til den højere Klasse. Disse Prøver kontrolleres af dertil anerkendte Censorer. Den danske Skole i Cascallares har hidtil haft et godt Navn blandt de argentinske Skolemyndigheder.

Prøven ved Afslutningen af 6. Klasse giver — hvis den bliver bestaaet — Adgang til de argentinske Gymnasieskoler. Adskillige Elever har klaret denne Prøve paa udmærket Maade, saa de har kunnet læse videre i Gymnasiet. Det synes ikke at have hæmmet dem, at de ved Siden af den argentinske Undervisning har arbejdet med de danske Skolefag.

Skolerne i Cascallares udgør et ret imponerende Kompleks af Bygninger. Højskole, Børneskole og Gymnastiksal ligger paa hver sin Side af en stor, firkantet Plads. Længere tilbage ligger Præstebolig, Sygehus og andre Bygninger; det hele omgivet af en stor Plantning med Plæner og Sportsplads. Skolerne har deres eget Vand- og Elektricitetsværk.

Siden 1923 har der her hvert Aar været afholdt korte Kursus eller Møder, de saakaldte »Otte Dage paa Højskole«. Der har da i Reglen været en Foredragsholder fra Danmark. Ved disse Møder har dagligt kunnet samles 100—200 Mennesker; og ved Gudstjenesten om Søndagen kan Antallet gaa op til 400—500. Ved et saadant Møde kan man helt glemme, at man er i et fremmed Land, saa

Forsamlingsbygning med Børneskole i Lumb, omtrent midt mellem Tres Arroyos, Necochea og Tandil.

danske virker Omgivelserne. Man hører kun dansk Tale og ser kun Mennesker af dansk Afstamning.

Omtrent midt imellem de tre Byer Tandil, Necochea og Tres Arroyos ligger en Station, der hedder Lumb. Her er efterhaanden kommet til at bo en Del Danske, som har Ejendomsjord og iøvrigt har gode Kaar. Her paa en smuk Plads ved en lille Sø blev der i 1926 bygget en stor Gymnastik- og Foredragssal samt Lokale til Børneskole og Lejlighed til en Lærer. Og her blev der i nogle Aar holdt dansk Børneskole af en af Eleverne fra Skolen i Tandil, Ana Kristiansen, der havde faaet argentinsk Lærerindeeksamen. Da hun senere blev gift, lededes Skolen en kortere Tid af Lærer Sigvard; men den er nu nedlagt. Omkring Skolen er der anlagt en smuk Park og gode Idrætspladser, hvor Ungdommen ofte samles til Stævner.

I Byen Necochea har der ogsaa været forsøgt med dansk Børneskole. Her blev i 1930 rejst en lille god Skolebygning. Lærer Gunnar Mortensen fra Herning, der i nogle Aar havde været Lærer i Tandil, overtog Undervisningen sammen med sin Kone, der var født i Argentina. Der blev god Tilslutning af Børn. Men i 1937 døde Mortensen, og Skolearbejdet standsede. Der er et lille Haab om at faa det i Gang igen under Ledelse af den nys ankomne Pastor Møllers Hustru, der er uddannet som Lærerinde i Danmark.

Foruden i de her omtalte Skoler undervises der ikke saa faa Børn i Hjemmene, idet man lønner en Karl eller Pige for at undervise Børnene i dansk Læsning og Skrivning. Uddannede Lærerkæfter er der sjældent Raad til at holde. En enkelt Mand har dog levet en stor Del af sit Liv som Huslærer hos Danske i Argentina. Og da han i øvrigt var en ejendommelig Personlighed, skal han lige omtales her.

Pedro Jacobsen Delmar kaldte han sig. Han var født paa Fyn i fattige Kaar; men da han viste en betydelig Begavelse, blev han af velmenende Mennesker hjulpet til at læse. I sit 21. Aar blev han Student og senere cand. phil. Han studerede Filologi og drømte om at blive Sprogmand og Digter. Han kom imidlertid ind i det københavnske Selskabsliv, blev gift, men fik aldrig gjort noget rigtigt hverken ved Sprogvidenskaben eller Digtningen. Han prøvede sig som Lærer ved et Par Realskoler i Provinsen; men han kunde aldrig ret samle sig om Arbejdet. Saa drog han, da han var ca. 40 Aar gl., til Argentina. Her levede han i en halv Snes Aar mellem fremmede Nationaliteter, og med sine gode Sproganlæg og sine Forkundskaber blev han snart meget dygtig i Spansk.

Ligesom tilfældigt kom han til de danske Egne; og her blev han Resten af sin Tid. Han blev en ypperlig Lærer for adskillige danske Børn, særlig i Dansk og Spansk. Han havde imidlertid en Skavank. Han var det, man kalder Kvartalsdranker. Naar der var gaaet nogle Maaneder, hvori han ikke havde smagt Spiritus, kunde Trangen komme over ham med stor Voldsomhed. Han tog sig da Orlov, drog til Byen og drak sig i nogle Dage fra Sans og Samling. Men naar en saadan Tur var overstaaet, kunde han arbejde roligt og stiltfærdigt igen i nogen Tid. Man prøvede nogle Gange at have ham som Lærer ved en af Skolerne; men det gik ikke. Kun naar han var i et Hjem, helst hvor der var en god og forstaaende Husmoder, der kunde holde ham lidt i Tømme, kunde han holde sin Tilbøjelighed indenfor taalelige Grænser.

Han var en flittig Skribent til de dansk-argentinske Blade. Han har skrevet en Række ikke saa ringe Folkelivsskildringer under Titlen »Gauchos og Gringos«. Gringo er Argentinerens Spottenavn paa nyankomne Europæere. Han har ogsaa faaet udgivet en lille Fortællingsamling »Menneskenes Børn«. Men han manglede Evne til at samle sig om en virkelig Opgave, og mange af hans Skildringer

Foto: Knud Skrivergaard.
Hovedbygningen til den dansk-argentske Højskole i Gowland.

var unødvendig grove. Han fik dog udgivet en ret god »Dansk-argentsk Lærebog«, som er bleven en Del brugt.

Trods sine Mangler og Fejl har han gjort et godt Stykke Arbejde for dansk Sprog og dansk Kulturs Bevarelse blandt vore Landsmænd i Argentina. Han døde ensom, som han havde levet, paa et katolsk Alderdomshjem i Tandil, hvor Søstrene tog sig venligt af ham i hans sidste Dage. Han blev 79 Aar gl. og ligger begravet paa Tandils danske Kirkegaard.

Højskoleafdelingen i Cascallares blev nedlagt i 1935; men Tanken om en Ungdomsskole dukkede op igen. I 1945 blev der ved »Otte Dage paa Højskole«-Mødet slaaet til Lyd for at faa en Ungdomsskole i Gang igen. Der blev valgt en Komité, der skulde indsamle Penge, og det lykkedes i Løbet af 1945 og 46 at indsamle ikke mindre end 120.000 Pesos. Det var denne Gang de Danske i Hovedstaden, der gav det største Beløb, idet man der skaffede 70.000, mens Landbefolkningen gav 50.000 Pesos. Ellers plejede Tyngdepunktet i saadanne Sager at ligge hos Landbefolkningen.

Der var nogen Unighed om, hvor Skolen skulde ligge. Mange mente, at det naturlige var, at den kom til at ligge i det af Danske

særligt beboede Omraade; men andre holdt paa, at den skulde ligge i Nærheden af Hovedstaden. Der anførtes især tre Grunde for denne Placering: 1. Det var godt for de unge at komme bort fra deres Hjemegn. 2. De unge kunde lære meget ved Besøg paa Museer, Samlinger, Teatre osv., som kun fandtes i Hovedstaden. 3. Det var lettere at faa Hjælp af egnede Lærerkrafter til den argentinske Side af Undervisningen, naar Skolen laa tæt ved Buenos Aires. Det blev Hovedstadsfolkene, der sejrede.

Der blev nu søgt en Plads for Skolen. Det lykkedes ikke at finde noget egnet Sted i Hovedstadens umiddelbare Nærhed. I Januar 1946 købte man en lille Estancia med nogenlunde gode ældre Bygninger, en smuk Park paa tre Hektar og et Markareal paa 40 Hektar. Ejendommen ligger 90 km fra Buenos Aires ved Gowland Station paa Vestbanen. En fin Asfaltvej fra Hovedstaden vestpaa passerer Skolen i en Afstand af 1000 m. Egnen er flad, men svagt bølgeformet, ret tæt bebygget med mindre Ejendomme, der har gode grundmurede Huse med Plantninger omkring. Estancia'en hed »Alta Mira«, Navnet tydes som »Et højt Maal« eller »Et Sted, hvorfra man kan se langt«.

Bygninger, Jord og de nødvendige Forbedringer kom til at koste noget over 120.000 Pesos, saa der foreløbig maatte optages et lille Laan. Der blev stiftet en Forening, der staar som Ejer af Skolen. Foreningens Navn er »Centro Cultural Argentino Danés«. Den er af Myndighederne anerkendt som juridisk Person, Skolen er alt-saa baade økonomisk og juridisk vel funderet.

Allerede før Ejendommen blev købt, var det bestemt, at Otto Pedersen, der i en Aarrække havde ledet Skolen i Cascallares, skulde være Forstander. Den 20. Juli 1946 aabnedes Skolen med 12 Elever. Der skulde være to Kursus om Aaret: et for Karle 15. Juli—15. Novbr. og et for Piger 15. Febr.—15. Juni. — De 12 Elever var alle fra Tres Arroyos og Necochea Egnen. De 11 var født i Argentina, den 12. havde været paa Højskole i Danmark. Først den 12. Okt. blev der holdt en Aabnings- eller Indvielsesfest. Ved Mødet, hvortil der var ankommet en Del Gæster fra Buenos Aires, talte Forstander Otto Pedersen, Grosserer Carl Christensen fra Buenos Aires og Lars Bækhøj, der var paa Besøg i Argentina. Det var en naturlig Ting, at C. Christensen talte. Han var ikke alene den, der havde ydet det største økonomiske Bidrag,

Grosserer
Carl Christensen og
Hustru Gunild,
f. Bennike.

men ogsaa den, der har ydet den største Indsats for Skolens Rejsning. Det tør vist uden Forklejnelse af nogen siges, at uden hans og hans Kones store Offervillie og energiske Arbejde for Sagen var Skolen ikke blevet rejst.

Om Skolens Formaal siges der i den første Aarsberetning, at det er »at hjælpe de unge, gøre Livet rigere for dem, give dem Udsyn, nye Tanker, nye Muligheder, ogsaa i det daglige Arbejde. Men den dansk-argentinske Højskole har endnu et stort Maal, nemlig det at bygge Bro mellem gammelt og nyt. — Skolen skal først og fremmest bæres af Kærlighed til Efterslægten, uden den er Arbejdet forgæves«. — Naar der tales om at bygge Bro mellem gammelt og nyt, tænkes der nok især paa at bygge Bro mellem dansk Kultur og Aandsværdier paa den ene Side og argentinsk Kultur og Aandsliv paa den anden. For en Gang i Fremtiden vil jo Baandene, der knytter Dansk-Argentinerne til Danmark, slappes, og da gælder det om, at Ungdommen har fundet en ny Grobund, hvoraf den i aandelig Henseende kan suge Næring. Vil nogen sige, at denne Grobund er fattig, er det værd at huske paa, at bag den argentinske

Kultur ligger den spanske og hele den latinske Verdens rige aandelige Skatte, som for en Del ogsaa er en Forudsætning for den dansk-nordiske Aandsudvikling. —

Det vil ikke kunne ventes, at Skolearbejdet økonomisk vil kunne hvile i sig selv. Der maa stadig ydes Støtte udefra. Men derpaa er ogsaa Foreningen, der ejer Skolen, forberedt, og har truffet Foranstaltninger til at skaffe den nødvendige Støtte. Der er senere skaffet Midler til at rejse en ny Elevbygning og en Gymnastiksal.

FOLKELIGT OG SOCIALT ARBEJDE

Foruden det Arbejde, der udføres gennem Kirke og Skole, er der ved andre Organer gjort et betydeligt Arbejde for Bevarelsen af Danskheden og til Sammenhold mellem Danske.

Her skal først nævnes Bladvirksomhed. Det første danske Blad i Sydamerika begyndte at udkomme i 1889 med Titlen »Tandils Tidende«. Det var et Ugeblad og blev udgivet, trykt og redigeret af Blas P. Grothe.

Grothe er født i Jan. 1864 i Keldbylille paa Møn. Faderen, Husmand P. P. Grothe, var gift med en Søster til Chr. Mathiasens Kone. Familien rejste til Argentina i 1868 og naede til Tandil lige efter Nytaar 1869. Sønnen Lars var altsaa knap 5 Aar gl. ved Ankomsten. Forældrene drev det aldrig vidt i økonomisk Henseende, men levede jævnt og stilfærdigt. Moderen var en meget dygtig, from og god Kvinde. Og det blev et godt Hjem for Drengen at vokse op i. Han fik ikke ret megen Skolegang, skønt han havde stor Lyst til at tumle med Pen og Bog.

10 Aar gl. kom han i Bogtrykkerlære. Og den velbegavede og arbejdsomme Dreng gjorde gode Fremskridt; 19 Aar gl. kom han til at bestyre Trykkeriet, og 2 Aar senere fik han sit eget Trykkeri. De Sager, der blev trykt her, var foreløbig alle i det spanske Sprog, som han efterhaanden var bleven grundigt hjemme i. Samme Aar, som han fik eget Trykkeri, udgav han en »Dansk-Spansk Tolk« med en Ledetraad i spansk Grammatik. Denne Bog blev mange Danske til meget stor Hjælp. 2. Udgave kom i 1886 og 3. i 1904. Imidlertid kom der andre Hjælpebidler til Studiet af Spansk.

»Tandils Tidende« blev af meget stor Betydning navnlig for de nyankomne, som ikke endnu kunde læse de argentinske Aviser. Bladet bragte et Sammendrag paa Dansk af de store argentinske

Byen Tandil i Dag. Lidt til højre for Billedets Midte ses den totaarnede katolske Sognekirke bag Byens Plaza; bag den katolske Kirke ligger den danske, men ses ikke.

Dagblades Nyhedsstof, dernæst ligeledes Sammen drag af de sidst ankomne danske Blades Nyheder, og endelig Meddelelser fra dansk Forenings- og Privatliv. Store Fødselsdage, Bryllupper, Begravelser og Jubilæer fik en udførlig Omtale. Bladet stod ogsaa aabent for Indlæg angaaende danske Fællesforetagender. Det kunde være vanskeligt at undgaa Indlæg af rent personlig Karakter. Men det lykkedes Grothe gennem de 23 Aar, Bladet udkom, næsten helt at holde »Tandils Tidende« udenfor personlige Stridigheder, mens Bladet altid stod aabent for, hvad der kunde fremme Fællesforetagender og Sammenhold.

Grothe var dygtigere i Brugen af det spanske end af det danske Sprog. Han kunde undertiden forveksle mønsk Dialekt med det autoriserede Skriftdansk, saa han skrev Vandspænderne for Vandspændene. Men i det store og hele skrev han godt Dansk.

I 1896 oprettede han en Boghandel, hvor der førtes danske Bøger, og her kunde den danske Skole blive forsynet med danske Undervisningssager. Han blev efterhaanden en meget velstaaende Mand med eget Hus paa Hovedgaden, hvori rummedes baade Trykkeri, Boghandel og Privatbolig.

Han tog trofast Del i dansk Foreningsarbejde, var flere Gange

Kasserer eller Sekretær i Menighedens Bestyrelse og Medlem af Bestyrelsen til kort før sin Død, og han blev Formand for det Udvalg, der forestod Udvidelsen og Opførelsen af Taarnet paa den danske Kirke. Han var en Tid Medlem af Municipalraadet og fik af dette tildelt en Guldmedaille som Tak for sin kloge og retsindige Indsats. Han var Medlem af et Bankraad og i Direktionen for et Forsikringsselskab.

Grothe var en sjælden redelig Mand, hvis upartiske Sindelag man altid kunde stole paa. I 1912 ophørte han med at udgive »Tandils Tidende«. Der var nu kommen to andre danske Blade frem, som kunde løse den foreliggende Opgave nok saa godt. Han fortsatte med Trykkeri og Boghandel, som han senere kunde overlade til sin Søn. Grothe døde i 1938.

I Bahia Blanca blev der senere oprettet et Blad »Norden«, der redigeredes af C. F. Schrøder.

Det er før nævnt, at »Dansk Skoleforening i Argentina« udgav et Aarsskrift. Det første udkom i 1908. Det bragte foruden Meddelelser om Skolen og Foreningens Virksomhed en Række Artikler om de første Danske i Tandil. I Aargangene 1912, 13 og 14 bragtes her et Uddrag af Juan Fugls Erindringer, foretaget af Lars Bækhøj. Gamle Breve og Dokumenter, der har Betydning for Nybyggernes Historie, er i Aarenes Løb blevet trykt deri, og der foreligger saaledes her paa Tryk righoldige Oplysninger om de første Danske i Tandil. Skoleforeningens Medlemmer modtog Aarsskriftet gratis. Det blev trykt i Grothes Trykkeri.

I samme Retning virkede »Skandinavisk Forening« i Tandil, som blev stiftet i 1886. Grothe var Medstifter, og han var Foreningens Sekretær og Kasserer fra 1889 til 1919. Denne Forening havde til Formaal at skaffe Medlemmerne god skandinavisk Læsning, at arrangere festlige Sammenkomster og iøvrigt støtte Sammenholdet mellem Skandinaver. Den har i Aarenes Løb næsten kun haft danske Medlemmer.

En rigtig god Samling af nordisk Litteratur var af Foreningen opstillet i Grothes Boghandel, efter at denne var aabnet i 1896. Hundreder af danske Peoner har haft lykkelige Timer med disse Bøger paa lange, dræbende Regnvejrsdage og Søndage i Campen, hvor der var alt for langt til Naboer. Mange mindes ogsaa med Glæde de Ungdomssammenkomster med Bal, sjælden mer end to om Aaret, som Foreningen lod afholde. Det var en af de faa Lej-

ligheder, der gaves for en dansk Peon fra Campen til at se og mødes med unge Kvinder af dansk Æt.

Noget efter Aarhundredskiftet stiftedes »Ny Læseforening for Argentina«. Det var især de to unge Præster Andresen og Jensen, der med deres nu friske Kendskab til dansk Litteratur fik Foretagendet i Gang. Mens den skandinaviske Forening kun holdt sig til Tandil, spændte den nye Forening saa langt, som Post og Jernbane naaede.

Under Foreningen oprettedes »Kredse« med en Kredsbestyrer; disse fik Bøgerne fra Forretningsføreren og fordelte dem til Medlemmerne. Medlemsbidraget var 5 Pesos aarligt. Naar Bøgerne har været rundt i alle Kredsene, sælges de til Medlemmer, der har bestilt dem, eller ved Auktion.

I 1905 ejede Foreningen ca. 600 Bind nordisk Litteratur. Udvalget var vidtspændende, da man ogsaa tænkte paa Børnene og de helt unge. Der var Carit Etlars og Kaptajn Marryats Bøger, saa vel som Henrik Ibsens samlede Dramaer og Leo Tolstoys Romaner, Fortællinger, Skuespil og moralske Afhandlinger. Hvert Aar gjordes nye Bogkøb i Danmark, saa man kunde faa den nye Litteratur med, hvortil den Gang hørte Johs. V. Jensen, Jeppe Aakjær og Johan Skjoldborgs Bøger. Der læstes meget; og Bøgernes Indhold diskuteredes, selv om det ikke var efter den højere Æstetiks Regler.

Man trængte jo imidlertid ikke alene til Læsning, men ogsaa til at komme sammen. Allerede i 1869 holdtes en Skydefest i Tandil. Den blev efterhaanden til en Fugleskydning. Omkring Aarhundredskiftet, da Tandil endnu var Midtpunktet for den danske Bebyggelse, holdtes denne Fugleskydning i 3 Dage. Festen faldt i tre Afsnit: 1. Skydningen, 2. Frokosten og 3. Dansen.

Skydningen begyndte om Formiddagen. En stærkt jernbeslaaet Fugl af Træ sattes op paa en høj Stang. Og Skytterne skød paa den med Riffelkugler. Den, der skød de forskellige Dele af Fuglen ned, Hovedet, Halsen, Vingerne, Halen o. s. v., fik Præmie. Den, der skød Brystpladen ned, blev Fuglekonge og modtog et Skærf af grøn Silke med store Sølvplader med de foregaaende Fuglekongers Navne paa. Fuglen skulde helst være saa stærk, at den kunde holde ud i de tre Dage. — Den første Dag var der Frokost, hvortil Byens Myndighedspersoner og den danske Konsul var indbudt. Her holdtes Taler for Danmark, for den danske Konge, den argentinske Republik og for Byen Tandil paa Dansk og paa Spansk, mens Musikken

ind imellem spillede den danske og den argentinske Nationalsang. Der var i Reglen ingen Kvinder med ved denne Del af Festen.

Hen mod Aften kom Familierne med deres Døtre og de unge i det hele taget. Den strenge spanske Opfattelse af Kvindens Stilling krævede, at de unge Pigers Forældre eller mindst en Broder var til Stede, især da Festen holdtes i en Plantage uden for Byen, i Reglen ved en af de ældre danske Familiers Hjem. Der var Restauration i Telte ved Pladsen. Naar det blev Aften, var der oplyst med klare og kulørte Lamper. Der var lagt Dansegulv med Bænke omkring. Og der var i Reglen et godt Musikkorps til at spille til Dansen. Denne begyndte hen imod Solnedgang og varede til noget over Midnat. Til Dansen var der i Reglen kun Danske.

Her mødtes da de unge; og for den unge Mand, der maaske havde forladt Danmark for et Aar siden og i al den Tid ikke havde set en ung, dansk Pige, kunde det at se en lang Række unge Kvinder i lyse Sommerdragter paa en Bænk under grønne Træer, over hvis Toppe Stjernehimlen hvælvede sig, virke næsten som en Skønhedsaaftenbaring.

Alle var jo imidlertid ikke lige øvede i at danse og samtale med de unge Piger. Og enkelte skuffede slog sig ned i Drikketeltene for at slukke Sorgen eller drikke sig Mod til. Dette førte jo almindeligvis til, at de endnu vanskeligere kom med i den lyse, festlige Leg, som de længtes imod. Denne Fugleskydningsfest i Tandil var for mange unge, baade Kvinder og Mænd, Aarets Hovedbegivenhed.

De Taler, der blev holdt ved Frokosten, var sjældent meget værd. Der blev hverken holdt Foredrag eller sunget Fædrelandssange, saa der var ingen aandelig Opløftelse at hente. Og dog er der ingen Tvivl om, at disse Fester gennem Aarene har virket meget til at holde Forbindelsen vedlige mellem Danske og til at bevare dansk Sprog, Sæd og Skik.

Efter Aarhundredskiftet, da de danske Bebyggelser i Tres Arroyos og Necochea Egnen var ved at vokse sig stærke, afholdtes der ogsaa her aarlige Sammenkomster i Sommertiden. De blev almindeligvis kaldt Sommerfester; og de fik en noget anden Karakter end Fugleskydningen i Tandil.

Her holdtes gerne et Foredrag eller to; og der blev sunget danske Fædrelandssange og almindelige Folkesange. Og da man blev bekendt med, at der blandt Danske i Forenede Stater fandtes en Del dansk-amerikanske Sange, særlig af Grundtvigs Søn, Fr. L. Grundt-

vig, Præsten Adam Dam og Forfatteren Kristian Østergaard, fik man disse trykt i Sanghefter; og der begyndte nu at fremkomme dansk-argentinske Sange, som vel ikke stod højt i poetisk Værdi, men de afhjalp et føleligt Savn, og de indeholdt ofte et Slags Program for de Danskes Liv og Færd i Argentina. I en af disse Sange hedder det:

Og fostre vi en Børneflokk,
den skal det samme lære;
vort gamle Land den som en Skok
vil holde højt i Ære.
Og naar vi falder fra en Gang,
det danske Sprog i Tale, Sang
skal lyde med sin vante Klang
langt ned i sene Slægter.

(Chr. Jensen.)

I en anden prises de to Lande, Danmark og Argentina.

Fremtidens Bo,
umaalte Skatte du bær' i din Favn,
højt vil vi ære dit klingende Navn,
følge din Fane mod Fjendernes Vold,
føre dit Skjold.
Men vi vil hejse det rødhvide Flag
paa Mindernes Dag,
mod Fædrene tro.

(Lars Bækhøj.)

I et Sanghefte fra 1922, udgivet af »Skandinavisk Forening i Tandil« og »Dansk Ungdomsforening ved Cascallares«, findes der et Dusin dansk-argentinske Sange og nogle flere dansk-nordamerikanske.

Disse Sommerfester bød altsaa paa lidt mere Fællesskab om aandelige Værdier end Fugleskydningerne ved Tandil. De holdtes almindeligvis paa en af de danske Chacras eller Estancias. Gæsterne bragte selv Mad med til de to Dage, Festen varede, og Sengetøj til Nattehvil. De unge, der ikke bragte Mad med, blev bespist hos Familieerne.

Ved disse Fester var der ogsaa undertiden Skiveskydning, Hestevæddeløb og anden Sport. En vigtig Ting var naturligvis Dansen, der foregik om Aftenen og en Del af Natten i den store Lade, hvor der var Bræddegulv.

Dansk-argentinske Sportsmænd foran Indgangen til »Club Danés del Sud«.
Her ligger ogsaa et godt Forsamlingshus.

Niels Bukh giver Opvisning paa Pladsen med sit Elitehold i 1938.

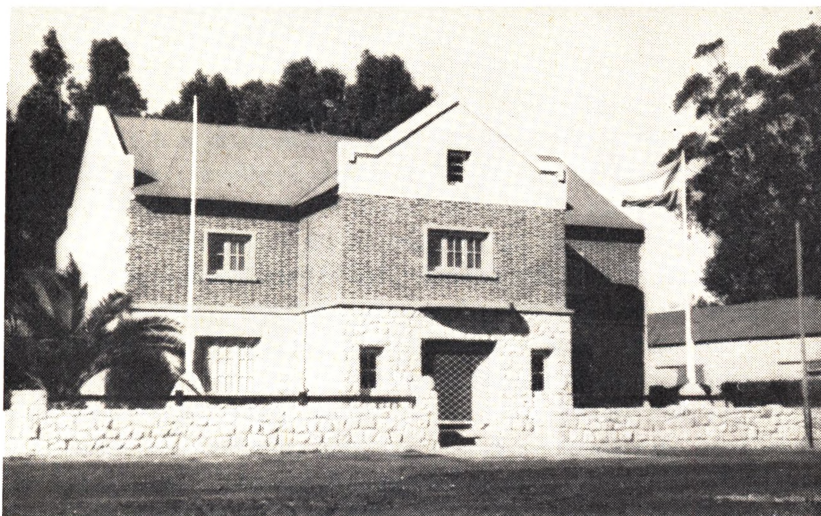

Foto: Knud Skrivergaard.

Den tidligere danske Børneskole i Necochea, nu »Dansk Club«.

Der var ogsaa Udskænkning af Drikkevarer og naturligvis ogsaa Misbrug af disse; men der kom sjælden Ufred deraf. For mange var denne Sammenkomst — som Fugleskydningen for Tandil — Aarets store Begivenhed.

Noget senere er der stiftet Ungdomsforeninger efter Forbillede af de grundtvigske Ungdomsforeninger i Danmark. Men de store Afstande gør, at de alligevel ikke kan arbejde paa samme Maade.

I de seneste Aar er Sportsklubber kommen til at spille en meget betydelig Rolle. Og da Automobilerne har afkortet Afstandene stærkt, kan disse nu lettere gennemføre deres Arbejde end før.

I Oktober 1936 holdtes en stor Sportsfest ved »Dannevirkeskolen« i Lumb. Der var mødt 7 Klubber, hvoraf 3 var fra Tres Arroyos Egnen, 3 fra Necochea og 1 fra Tandil. Festen varede i 2 Dage. Og der kæmpedes i forskellige Slags Idræt: Løb og Spring, i Kuglestød, Hammerkast, Discokast og Spydkast. Pigerne spillede Kurvebold og løb Væddeløb. Der var ialt 90 Deltagere i Sporten, og dertil mange Tilskuere. Om Aftenen var der Dans. De allerfleste af Deltagerne i Sporten var født i Argentina. Familierne i Omegnen sørgede for Bespisning af Sportsdeltagerne.

Samme Aar i November holdt en Forening i Tres Arroyos Egnen, der hedder »Club Danés del Sud«, en stor Fest med Fugleskyd-

ning, Fodbold- og Haandboldkamp, Spring og Løb. Om Aftenen Dilettantforestilling og Dans. Ogsaa denne Fest varede i 2 Dage.

Ved Siden af de nævnte Foreninger og Aarsfester til Befordring af aandeligt og selskabeligt Fællesskab er der ogsaa Sammenslutninger med socialt eller økonomisk Sigte. I Tandil blev der allerede i Begyndelsen af 1890'erne stiftet en dansk Sygekasse; men da Bortvandringen af unge Danske fra Tandil tog Fart, blev Medlemstallet for lille; og den gik da op i en almindelig argentinsk Syge- og Begravelseskasse »La Cosmopólita«. Men i Tres Arroyos Egnen blev der siden dannet en kraftig Sygekasse, der har Aftale med mange Læger, men hvis Medlemmer dog især benytter den danske Læge Gunnar Kiehr, der bor i Tres Arroyos.

I Tres Arroyos har man et Forsikringsselskab, »Asociacion Mutual Dan«, der forsikrer mod Haglskade og mod Ulykkestilfælde under Arbejde. Bestyrelsen bestaar af Danske eller Sønner af Danske.

LIVET I HJEMMENE OG DEN UNGE SLÆGT

Det er før meddelt, at der udvandrede langt flere Mænd end Kvinder. Dette Forhold maa naturligvis præge det daglige Liv. Mange Steder har man maattet savne den mildnende og hyggende Indflydelse, som Kvinder ved deres blotte Tilstedeværelse udøver. Der var mange Chacras i Aarene omkring Aarhundredskiftet, hvor der ingen Kvinder var. Det mærkedes i Reglen paa, at der var ringere Orden og mindre Hygge i Opholdsrummene. Kokken kunde jo nok holde lidt Skik i Spisekøkkenet. Dog meldes der om en Kok, der bandede over, at han fik griset sin rene Skjorte til ved at røre ved Spisebordet. At han kunde skure Bordet for at undgaa dette, synes ikke at være faldet ham ind.

I Peonkamrene med deres Jordgulv kunde Lopperne være en stor Plage. En Søndag tog Karlene et Sted alt Sengetøjet og lagde det op paa Zinktaget, hvor Insekterne blev halvstegte i Solskinnet. Samtidig bar de saa meget Vand ind i Kammeret, saa hele Gulvet blev dækket. En Mængde Springfyre maatte der lade Livet. Og det blev besluttet, at Gulvet skulde fejes hver Dag; men det blev dog sjældent til mere end en Gang om Ugen.

Det var tit ogsaa smaat med at holde sig selv i Orden. Skægget fik Lov at gro. Knapperne gik af Tøjet og blev erstattet med Pinde eller Søm. Benklæderne revnede over et Knæ. Man tog det som en Skæbnens Tilskikkelse og gjorde intet ved det. Og naar Klædningsstykket ikke kunde holde sammen mer, købte man nyt.

Rygtedes det et saadant Sted, at der vilde komme Kvindebesøg, blev der i Hast raadet Bod paa disse Mangler. Det kunde jo ogsaa ske, at Husbonden eller en af Karlene kunde være Tilhængere af Orden og Renlighed og gennemførte disse Dyder paa sin egen Person. Dette kunde nok virke ind paa Kammeraterne. Men saadanne Mænd var sjældne.

Ungkarlelivet førte ogsaa andre Ulemper med sig. Omgangstønen blev tit meget grov. Eder og uhøvisk Tale groede frodigt. Og da der ikke var Lejlighed til at komme sammen med anstændige Kvinder, søgte mange ind til Byerne i nogle Dage, hvor der var nok af Drikke- og Dansehuse med Kvinder, der solgte sig for Penge. Der var dog vist aldrig danske Kvinder paa disse Huse. Besøgene paa disse Steder førte ofte til slemme Sygdomme. Og ikke faa danske Mænd er gaaet til Grunde, fordi de ødte Kræfterne paa Drik og Udsvævelser og tillige forspildte den Agtelse blandt Landsmændene, uden hvilken de ikke kunde faa Hjælp til at komme frem.

En Modvægt mod disse Farer dannedes dog af de før omtalte Foranstaltninger til Fremskaffelse af god Læsning og Ordning af gode Sammenkomster mellem de to Køn, ligesom af Præsternes Besøg og Gudstjenesterne; men et af de vigtigste Led i den Vold, der dæmmede op for Undergangens Kræfter, var de gode Hjem.

Som Eksempler paa saadanne Hjem er før omtalt Ellen og Rasmus H. Windinges og Kristen Andersens. Hertil bør føjes, at mens Johs. Bennike boede i Tandil, havde hans Kone et lille Pensionat. Her samledes ofte paa Søndag Aftener Folk ude fra Campen, der havde været i Byen for at handle — den Gang var alle Forretninger aabne om Søndagen. Det var mest Folk, der fra Danmark havde haft Forbindelse med Folkehøjskolerne. Der blev leget Pante- og Gættelege; og der blev sunget Grundtvigs, Hostrups, Bjørnsøns og andre Digteres Sange.

Stærkt optaget af Læsning og Sang var ogsaa to Familier fra Ringkøbing Egnen. Mændene, Andreas og Ingustinus Kristiansen, var Brødre. Andreas slog sig paa Landbruget. Ingustinus havde i mange Aar et Maskinstrikkeri i Tandil. Senere flyttede han til Necochea. Ingustinus skrev ofte Artikler i de dansk-argentinske Blade og gjorde meget for Udbredelse af god, dansk Læsning.

I Hjemmene var det jo Kvinderne, det mest kom an paa. Men det var ofte svært for dem at finde sig til Rette i de første Aar. Forholdene var saa forskellige fra, hvad de var vant til. De tarvelige Jordhuse med Jordguld og uden Loft var vanskelige at gøre hyggelige. Solen, der i Danmark regnedes for en livgivende Ven, var her i den varme Sommertid nærmest en Fjende, som det gjaldt om at lukke ude af Stuerne. Der var gerne langt til Naboer, og selv om disse var Danske, hvad naturligvis kunde ske, var der maa ske ingen Kvinder i Huset. Een Ting kastede nogen Glans over

Tilværelsen. Kvindernes Faatallighed førte til, at de almindeligvis blev behandlet mere hensynfuldt end i Danmark. Det var f. Eks. mange Steder Skik, at Manden stod op om Morgenen og tilberedte Morgenmaden, for at Konen kunde hvile sig lidt længere.

De fleste Steder kom der mange Børn. Det gav mere Arbejde, men ogsaa en rigere Tilværelse; og ikke sjældent gav det Anledning til en lille Ferie. Det var vanskeligt at faa kyndig Jordemoderhjælp paa Landet, og derfor kom Konerne oftest ind til Byerne for at føde, hvor saadan Hjælp kunde faas.

I Tandil var der en udmærket Kone fra Møen, Ane Stine, der tog saadanne Kvinder i Huset. Og der var godt at være. Ane Stine var djærv og arbejdsom og havde et Hjerte af Guld. Hun følte det ikke blot som en Pligt, men som en Fryd at hjælpe andre. Hendes Mand arbejdede paa et Hotel, og hun vaskede for Folk eller hjalp til i Familier, hvor der var Brug for hende. Det var kun beskedne Kaar, hun havde; men hun og hendes Mand havde deres eget Hus med en stor, rummelig Gaard til, hvor Heste og Køretøjer kunde sættes ind. Og altid tog hun imod Folk med stor Venlighed uden mange Dikkedarer og Høflighedsfraser. Hun havde 4 Børn, hvoraf de to kom til Danmark paa Højskole. Det glædede hun sig over. Hun havde ikke selv mange Kundskaber og vilde gerne, at hendes Børn skulde lære noget.

Hun fik en ret tragisk Død. En nyankommen dansk Familie fik Husly hos hende. Et Barn fik sorte Kopper og døde. Huset blev afspærret af Myndighederne. Ane Stine fik selv Kopper og døde, uden at nogen af hendes Venner eller Børn kunde komme hende til Hjælp. Der blev senere sat en smuk Mindesten paa hendes Grav. Det var i 1911. Hun blev kun 62 Aar gl. I denne gode Kvindes Hus har mange argentinske Borgere af dansk Afstamning set Dagens Lys for første Gang.

Meget ofte blev Konen i Byen, til Barnet var døbt i den danske Kirke, saa vendte hun tilbage til Mand og Virksomhed med den nye Familieforøgelse.

Det hændte jo, at Forældrene døde fra en Flok Smaaabørn. Hvad var der saa at gøre? Børnehjem fandtes kun under den katolske Kirkes Ledelse. Saa maatte danske Mødre tage sig af disse Børn; og ikke saa faa danske Kvinder, der selv havde store Børneflokke, har taget et saadant Plejebarn eller to og opfostret dem sammen med deres egne. Føden spillede jo for de fleste ingen Rolle; og

Foto: Knud Skriversgaard.

Et Chacrahus i Eggen mellem Necochea og Tres Arroyos.

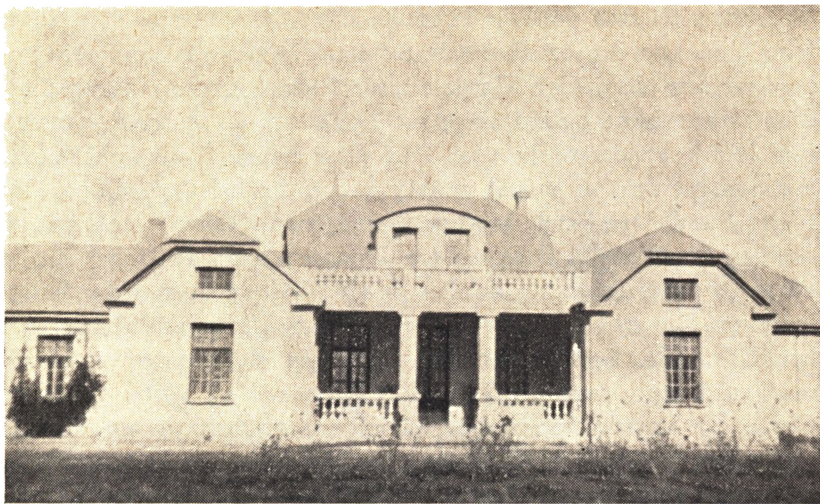
kunde de skaffe Klæder til 8 Børn, gik det vel ogsaa, om der blev 9 eller 10.

Ovenfor er der nævnt Navne paa nogle Familier, hvis Hjem har betydet en Del for enlige unge Mænd; men i Virkeligheden har ethvert godt Hjem haft overordentlig stor Betydning som et Samlingssted for dem, der ikke selv endnu havde faaet et Hjem. Ved at se Moderen med Børneflokket holdtes Mindet om deres eget Barndomshjem levende, og derved bevaredes Sindene for meget ondt.

Hos de fleste Udvandrere, der kom til Landet som voksne, blev der vel næsten altid ved at sidde en Længsel i Hjertekrogen efter Danmark. Adskillige kom saa vidt økonomisk, at de kunde gøre en Rejse til Danmark med Familien. Men de allerfleste fik aldrig mere Danmark at se, selv om de var rejst ud med den Tanke, at Udlændigheden kun skulde strække sig over nogle Aar. Men selve Mindet om Danmark har ikke blot været en Spore til i det fremmede at skabe noget, der var Danmark værdigt; men det har ogsaa hos mange været som en Helligdom i Sindet, hvorfra der hentes Kraft til at leve et dygtigt og ædelt Menneskeliv. Mange har følt Sandheden af Digterens Ord:

    Mindet vel lader som ingen Ting,
    er dog et lønligt Kildespring.

Børnene, som fødtes og voksede op dérude, kunde jo imidlertid ikke føle noget Savn. For dem var Livet gennemgaaende herligt.

Christen Christiansens Estancia i Necochea Egnen. Man ser atter Forsøg paa at forene sydlandsk og nordisk Byggemaade.

Mad var der altid rigeligt af, og Frihed i Reglen ogsaa. Mange kom jo ikke ret meget i Skole. Og deres Tumbleplads var næsten uden Grænser. Efterhaanden, som de lyttede til Forældrenes Fortælling, kunde de jo nok komme til at længes efter at se Danmark, som et dansk Barn kan længes efter at se Palæstina eller Grækenland; men for dem var jo det nye Land deres Land. Det, der havde virket fremmedartet paa Forældrene ved Ankomsten, var for dem selvfølgelig Ting; og de erobrede og tilegnede sig den nye Verden med friske Sanser.

For dem var der intet mærkeligt i, at Solen og Maanen vandrede over den nordlige Himmel fra højre til venstre, at Stjernebilledet Orion, Syvstjernen og den store Sirius stod i Nord, og at man i Stedet for Karlvognen og Nordstjernen her havde Sydkorset med de to straalende Nabostjerner Alfa og Beta i Centauren.

I Haven lærte de at kende de samme Frugtbuske og Køkkenurter, som Forældrene kendte fra Danmark, og ligeledes Pære- og Kirsebærtræer; Æbletræer var der maaske ogsaa, men Æblerne var ikke saa gode. Og foruden disse var der Ferskentræer med de dejlige solide og dog saa velmagende Frugter, og Figentræer, eller rettere Buske, hvis bløde Frugter man slubrede i sig som en Skefuld Rødgrød — og saa Vindruerne.

I Læbæltet stod det høje og ranke Eucalyptustræ med sine lange, fede Blade, og den bredkronede Acacia, der hen paa Foraaret pynkede sig med de dejlige Klaser af gule Blomster, som man altid fik Lyst til at plukke og pynte sig med, ligeledes de mørke Cypresser, som kunde bruges til Juletræ. Alle disse havde Blade hele Aaret; men saa var der den meget smukke Sauce, der helst groede paa lidt fugtig Bund. Den havde krogede Grene; men Kvistene var lange og fine og hang alle nedad; og om Foraaret, naar de lange, smalle Blade foldedes ud, hang de fine, bløde Kviste som et vidunderligt lysegrønt Slør ned fra Grenene og gav Træet et mærkeligt jomfrueligt Udseende. Endelig var der den noget stejle og stive Alamo med en Stamme som en Telegrafpæl og med de korte, strittende Grene, der pegede skraat opad. De blev meget høje, og de leverede udmærket Materiale til Hegnspæle og Vægspæle i de klinede Huse; men de var just ikke smukke. Disse Træer og adskillige andre betød det samme for det argentinske Barn som Bøg, Eg, Birk, Løn, Røn, Pil og Poppel, Fyr og Gran for det danske.

Ude i Hestecorralen var Graaspurve og Rødbryster om Vinteren stærkt optagne af at hakke i Hestegødningen, naar Trækdirene fik lidt Majs eller Havre. Paa Hegnspæle henne paa Marken sad Uglerne. De var meget lidt bange, selv om man red tæt forbi dem, fløj de ikke op. Og havde de siddet med Ryggen til, drejede de Hovedet, saa Næbbet kom til at pege lige midt ned ad Ryggen, men flyttede ikke Fødderne. De boede i Huler i Jorden, og naar der var Unger, kom disse tit hoppende i Flok op af Hulen, naar man red forbi.

Var der død et Faar, og Skroget laa henne paa Marken, kunde man være sikker paa, at en 2—3 Chimangos sad og hakkede i Aadslet. Længere borte fór Viben skrigende omkring. Den er mere langbenet end den danske Vibe, og den har skarpe Sporer i Vingene. En munter Fugl er Venteveo, der hopper omkring i Træerne og raaber sit eget Navn efter Folk. Og saa er der den morsomme Ovnfugl (Hornero), der bygger et helt Hus til at bo i. Den laver det af Barro, som den henter ved Vandingsstederne, hvor Dyrene spilder Vand og laver Mudder med Klovene. Huset bygges i en Tveje paa et Træ, paa en høj Ledstolpe eller lignende. Det er næsten kuglerundt af Størrelse som en Fodbold. I den ene Side er Indgangen, hvorfra en buet Gang fører ind til Reden midt i Kuglen. Det er et fint og dygtigt Bygningsværk.

Er der ret mange Træer, holder de smukke blaa Skovduer til der og fylder Luften med deres Kurren. Svalen svitter omkring som i Danmark. Her er ogsaa en lille graa Lærke; men den synger ikke som den danske, og der er heller ingen Nattergal eller en kukkende Gøg.

En Fugl, som alle Drengene var stærkt optaget af, var Agerhønen, Perdiz. Den har længere Ben og længere Hals end dens danske Søster. Den flyver tungt og gør det derfor nødigt. Dens Fjer er graa med mørke Tegninger, saa dens Farve falder næsten helt sammen med Græssets. Kommer man ridende henimod den, kryber den tæt ind til en Græstot og bliver siddende, selv om Hesten er nær ved at træde paa den, hvis den tror, at man ikke har set den. Tror den sig opdaget, løber den rask, men stiltfærdigt til Side og skjuler sig paany. Den synger en smuk, lang Trille, som især høres om Aftenen, vel naar den kalder paa sin Mage. Dens Kød er lidt tørt, men meget velsmagende, og den er derfor ikke saa lidt eftertragtet. Drengene slaar den med en Pisk. Hvis den løber til Side, naar de kommer ridende, rider de rundt om den i nogen Afstand. Den vil da i Reglen sætte sig bag en Græstot. Er Drengen god til at bruge sin Pisk, slaar han den med Snertens Spids i Hovedet eller paa Halsen. Den falder om med et »Bim«, og han springer af Hesten og tager den. Han rykker Hovedet af den, hvorved den for et Øjeblik kommer til Live og basker med Vingerne; men nu ender den i den Tværsæk, han har over Recadoet. Andre fanger dem med et lille Net paa Enden af en Bambusstang, som de lægger over den, naar den sætter sig. Ved Berøringen flyver den op og er fanget i Nettet.

Der er ogsaa en større Slags Agerhøns, »Martinetas«, som kan minde om danske Fasaner. Hannen har dog ikke de pragtfulde Halefjer. De er langt mere frygtssomme end de smaa Agerhøns. Dem maa man jage med Haglbøsse, om man vil have dem.

I Aaerne er der almindelige Vildænder og Blishøns; og i de smaa lavvandede Søer, der findes hist og her, er der foruden disse Fugle Gæs, Hejrer og undertiden Svaner. Der er nok til at skyde paa; men da Kødets er saa billigt, og det er besværligt at gøre Vildtet i Stand, bliver Jagten somme Tider til det bare Myrderi til ingen Nytte.

Af Kryb er der først og fremmest Myrerne, nogle store, sorte Insekter, de saakaldte Bladskæremyrer. De bor i store Huller dybt

Niels Ambrosius' Estancia ved Irene.

i Jorden og har lange Veje ud fra Hulens Indgang. Vejene forgrener sig i Biveje og Stier, akkurat som Vejnettet ud fra en større By. Paa disse Veje farer de sorte Tingester frem og tilbage Dagen igennem; og dersom Mennesker forstyrrer dem om Dagen, arbejder de om Natten. Al Havedyrkning er umulig, saa længe der er Myrer i Nærheden. De skærer det hele af og fører det hjem. Rosenknopper er de især ivrige efter. Men de gaar ogsaa ind i Husene og henter Brød, Gryn, Theblade, Sukker. Det ser særlig flot ud, naar de henter Risgryn, saa marcherer de af Sted, hver Myre med et Gryn, som de tager i den ene Ende med Kindbakkerne, vipper det op over Hovedet og fører det bort paa den Maade. Det ser ud, som Grynene er blevet levende og nu gaar deres Vej. Man udrydder Myrer paa mange Maader. Der hældes Gift ned i Gangene eller blæses giftig Røg derned, eller man graver ned til Sværmens store Oplagsrum, søndergraver hele Omraadet, fylder Vand over og ælter Myrerne ind i Mudder ved at støde med Stænger i Massen. Det er en barbarisk og besværlig, men nogenlunde sikker Udryddelsesmaade. Helt at udrydde Myrer paa Landet lader sig dog ikke gøre, der rykker stadig nye frem; og Kampen maa fortsættes. Undertiden fører to Myrereder Krig med hinanden og myrder hinanden i Hundredvis. Om Sommeren sværmer de, og der staar en Sky af

vingede Myrer højt op i Luften over Myreboet. — Der er meget at lære for Børn ved at se paa Myrerne. Og der er mere for voksne at ærgres over.

Skorpioner og Fugleedderkopper gaar for at være giftige; men det er dog sjældent, nogen kommer til Skade ved dem. Fugleedderkopper har en For- og Bagkrop af Størrelse omtrent som to Hasselnødder. Benene er laadne. De er trodsige. Gaar de i Plovfuren og Plovspandet nærmer sig dem, rejser de sig paa Bagbenene og faar undertiden Hesten til at gaa op af Furen; men i næste Øjeblik er Edderkoppen begravet under Furen, der vælter over den.

Morsomme er Næsehornbillerne. Et Horn gaar i en Bue fra Forhovedet opad og hviler med den bageste Ende i en Gaffel foran Insektets Vingeparti. Det er paa Størrelse med en stor Skarnbasse og kravler omkring ved Husene. Børnene fanger dem, binder en Traad om Gaffelen og bruger dem som Trækdyr for Tændstikæsker og deslige, eller de lægger en lang Traad om Gaffelen paa to Biller og driver dem derpaa til hver sin Side for at se, hvilken af dem der er stærkest.

I de mørke Sommernætter er det festligt at se Lysbillerne fare blinkende gennem Luften, undertiden kommer en ind i Stuen og kravler paa Væggen eller en Bjælke, mens Bagkroppen udsender sine lysende Blink med visse Mellemrum.

En lille lang, flad Bille falder sommetider fra Straataget ned paa Bordet, den kaldes »Saltaperico«. Lægger man den paa Ryggen, ligger den lidt og betænker sig, hvorpaa den med et Smæld presser Nakken mod Bordpladen, springer højt op i Luften og falder ned paa Benene.

Der findes ogsaa Slinger af forskellig Slags. Nogle siges at være giftige. Det er dog yderst sjældent, at nogen i de her omtalte Egne bliver bidt af dem og faar Skade deraf. De flygter i Reglen, naar de ser Mennesker. Der er dog en ret kraftig Slange, hvis Krop paa Midten kan naa en Tykkelse som et Haandled og dens Længde er ca. 1.5 Meter. Den har nogle hornagtige Skaller paa Halespidsen, hvorved den fremkalder en snurrende eller smældende Lyd mellem Græsstraane. Den flygter ikke altid, men angriber tværtimod ved først at ringle sig sammen og derefter at kaste sig frem til Hug. Er man til Hest, er der dog ingen Fare, da man jo kan ride fra den; og har man et Redskab hos sig, en Fork, et Tidseljern eller lign., kan man let dræbe den.

Overalt i disse Egne bor der, eller der har boet Viscachas. Det er en Gnaver, lidt større end en almindelig Hare, tykkere i Kroppen og uden Harens Hurtighed. Paa Ryggen og Siderne er den graa, om Munden sort, hen over Kinden gaar en hvid Stribe. Den har et stift Skæg. Det er ikke noget smukt Dyr; den udstøder en knurrende og gryntende Lyd. Den gaar ikke ud om Dagen; men allerede i Mørkningen er den paa Færde. Den bor i store Kolonier paa op mod et halvt Hundrede. Dyrene bygger store Boligsystemer under Jorden med mange skraat nedadgaaende Indgange. Et saadant System kan være 10—15 Meter i Diameter. Gangene peger alle ind mod Midten, hvor der ofte er en stor Salon. Hulerne ligger fra en halv til en hel Meter under Jorden.

Disse Viscachas er ligesom Myrerne en Landeplage, og for at kunne drive Landbrug maa man udrydde dem. Det sker ligesom med Myrerne i Reglen ved, at der med en dertil indrettet Maskine blæses giftig Røg ned i Hulen, efter at alle Ind- og Udgange er forsvarligt stoppede. Dyrene dør derinde, og gør i Reglen intet Forsøg paa at komme ud. — Viscachaen er nu udryddet i store Omraader, men ved Aarhundredskiftet behøvede man ikke at ride langt, før man traf paa de livlige, lidt kluntede Dyr. Deres Skind er ikke noget værd, og deres Kød smager ikke ret godt.

Saa er der Bæltedyrene. Der findes to Slags: Mulita og Peludo. Den første er et fint lille Dyr med et smukt aflangt Hoved, haarløst Rygskjold og yndefulde Bevægelser. Den anden er grov, bred og tyk, Hovedet er ogsaa bredt, og hele Rygskjoldet er besat med stive Haar. Den er meget større end Mulita'en. Den kan være 40—50 cm fra Snude til Halespids. Bæltedyrene lever af Insekter og Orme, kan ogsaa godt æde Aadsler. De graver sig smaa Huller i Jorden og gaar i Reglen ikke ud om Dagen. Deres Kød er meget velsmagende; Peludo'en kan steges umiddelbart paa Ilden, idet man lægger den med Rygskjoldet nedad. Af Mulita'ens smukke Skind laves der Sykurve, idet Halespidsen puttes i Munden og danner en Hank. Skjoldets Inderside udfores med Silke.

Man jager Dyrene om Aftenen. Hundene kan hurtigt finde dem, men kan i Reglen ikke tage dem. Naar de er opdagede, springer Drengen eller Manden af Hesten. Han indhenter let Dyret, griber det i Halen og vender det om paa Ryggen, saa er det ret hjælpeløst. Men faar det begyndt at grave sig ned og blot har faaet den halve Krop ned i Jorden, vil det være haabløst at prøve at trække

det op, da det har vældige Graveklør paa Forpoterne, og der er bagudvendte Takker i Kanterne af Rygskjoldet. Mulita'en er helt værgeløs og er let at fange. I maaneklare Aftener er det en yndet Sport for raske Drengene at fange Peludos.

Ude i Campen træffer man ogsaa Stinkdyret Zorrino, for Resten et smukt Dyr, der har nogen Lighed med et Egern, et lille Hoved, en temmelig rund Krop, buet Ryg og en busket Hale; det er sort med brede, hvide Striber hen ad Siderne. Det er et Rovdyr, der stjæler Æg og bider Høns i Chacraernes Høsehuse. Det har et meget kraftigt Forsvarsmiddel i en Kirtel paa Bagkroppen, der indeholder en Vædske med en næsten uudholdelig Lugt. Kommer man Dyret saa nær, at det ser sig truet, udsprøjter det sin Vædske i Retning af Angriberen. Og faar man noget paa Tøjet, er dette ødelagt, da Lugten næsten er umulig at fjerne. I Dage med frisk Blæst kan man godt angribe Stinkdyret, naar man holder sig i Vindsiden, da den olieagtige Vædske let føres bort af Vinden. De fleste holder sig dog helst borte fra dette Dyr.

Kort efter Aarhundredskiftet blev der ført Harer fra Europa til Argentina. I 1908 fandtes de i Bjergene ved Tandil; og Mænd fra Tres Arroyos Egnen kom for at gaa paa Harejagt. 10 Aar efter havde Dyrene formeret sig saa voldsomt, at de ikke alene var naaet til Tres Arroyos Egnen, men var bleven en Landeplage, saa der maatte træffes offentlige Foranstaltninger for at holde Antallet paa et rimeligt Minimum.

Der findes ogsaa Ræve. De er knap saa store som de danske Ræve og mere graa i Farven. Mens Ungerne er smaa, er de meget morsomme. Det hænder undertiden, at de løber ud af Hulen og løber efter en Rytter, der kommer forbi.

De Naturforhold, Planter og Dyr, som her er nævnt, møder de Børn, der fødes i Argentina. Disse Fugle og Dyr bliver Drengene og Pigen Kammerat med. De hører til deres Verden sammen med Hunde, Katte, Dæggelam, Høns, Kyllinger, Kalve og Føl. Det er en rig og broget Verden, de Danskes Børn i Argentina føres ind i.

Naar Børnene er 4—5 Aar, begynder de at lære at ride. Maaske faar de allerede paa dette Tidspunkt en Hest, som de maa kalde deres egen. Undertiden skaffes der en Pony eller Petizo; og det varer ikke længe, før Drengene kan være med i Marken og hjælpe med at drive med Kvæg, Faar og Heste.

Under dette Arbejde faar Drengene i Reglen en Del med en

eller flere indfødte at gøre. Og da disse er langt dygtigere til at ride, kaste med Lasso og tumle med Dyrene end de danske Karle er, og da de ogsaa ved bedre Besked med Navnene paa Dyr og Fugle og Landets Forhold i det hele, bliver mange Drengene i danske Hjem meget optaget af de indfødte og deres Liv og Færd, og dette bidrager til, at de føler sig som Argentinere og vel ogsaa undertiden kommer til at sætte mere Pris paa at være sammen med de indfødte end med de danske Karle. — Dog, dette er for mange kun en Overgang. En skønne Dag gaar det op for dem, at de er af dansk Afstamning; og enten de synes om det eller ej, kan denne Sag ikke ændres. Naar dette staar dem tilstrækkelig klart, indser de, at denne deres danske Natur kommer til den rigeste Udvikling ved at bevare Forbindelsen med det danske.

En Skik optager de fleste Danske efter de indfødte, Matèdrikningen. Det er før omtalt, hvorledes der koges The af den grønne argentinske Yerba. Men det er en anden Form for Matèdrikning, her tales om.

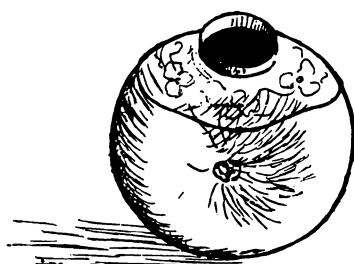
Der kommes Yerba i et Bæger, som er dannet af en Frugtskal. Ned i Yerbaen stikkes et Metalrør med en Udvidelse forneden, hvori der er smaa Huller. Der hældes varmt — ikke kogende — Vand ned i Theen. Man tager om Metalrøret med Læberne og suger Vandet op, idet det gaar ind igennem Hullerne forneden i Røret.

Naar Bægeret er tømt, skænkes der atter Vand paa; og dersom der nu er flere til Stede, rækkes Bægeret til en af de andre. Naar han har tømt det, bliver der atter skænket paa, og en tredje drikker. Man fortsætter Kredsen rundt og begynder saa forfra. Theen har Kraft nok til, at der kan skænkes paa 15—20 Gange, før der skal ny Yerba paa. Der er et stærkt selskabeligt Moment over denne Matèdrikning. Det uhygiejniske ved, at mange sutter paa det samme Rør, har hidtil ikke ført til Afskaffelse af denne Drikkeform.

Theen smager bitter, og der kommes ingen Sukker i; derfor kaldes den ogsaa Matè amargo. Den virker meget forfriskende. Har man redet eller kørt en lang Tur i Støv og Sommerhede, er det oplivende at faa Tørsten slukket og Støvet skyllet ned paa denne lempelige Maade. Og kommer man fra Marken i den kolde Tid, faar man en behagelig Varme i Kroppen; og Blodet kommer i livligere Cirkulation.

Naar Mændene kommer paa Besøg hos hinanden, og det ikke

Redskaberne til Matédrikning; Bægeret er Skallen af en græskarliggende Frugt.

Maté.

Bombilla.

er Spisetid, drikker de Matè amargo, mens de drøfter Kvæg- og Hvedepriser, Høstudsigter og Storpolitik. Pastor Andresen i Tandil havde gerne et Spritapparat med en Vandkedel i Kontoret; og kom der en Landsmand, der ikke havde for travlt, drak de Matè, mens de talte om det, der laa for.

En anden Skik, der er taget efter de indfødte, er den at spise Asado ved festlige Lejligheder, Familiefester, Gudstjenester i Hjemmene og folkelige Møder. Kødet af et Faar eller unge Kvier steges paa Spid over aaben Ild. Spiddene med den tilberedte Steg plantes i det frie, hvis Vejret er godt, ellers i en Lade, hvor Spiddet kan stikkes i Gulvet. Gæsterne tager med Fingrene fat i Kødet og skærer sig en Luns af, som spises staaende eller siddende, men uden Gaffel eller Tallerken. Der spises i Reglen Franskbrød til og drikkes Rødvin af Kopper eller Glas. Bagefter tørrer Gæsterne Fingrene i dertil fremlagte Klude.

Paa denne Maade undgaar Husets Kvinder den besværlige Opvask. Og da det i Reglen er Mænd, helst indfødte, der tilbereder Stegene, kan de hengive sig til Varetagelsen af andre af de Krav, Festen paalægger dem. Asado regnes for et helt ud værdigt Festmaaltid.

Hvor Hjemmene ligger spredt som i Campen i Argentina, er Gæstfriheden i Reglen stor. Det er den ogsaa hos de Danske. Enhver Landsmand, der er paa Rejse, er velkommen. Han faar Mad, og hvis man har en Seng, faar han den at ligge i, og ellers er der

Asadospising i det frie.

altid nogle Faareskind og et Par Tæpper at faa. Dette havde stor Betydning for vore omvandrende Landsmænd, som der var ikke saa faa af.

Peder Vestjyde kaldtes een. Han var en kraftig Mand, der næsten altid gik til Fods, tit med en Sæk med sine faa Ejendele over Skulderen. Han arbejdede aldrig længe paa et Sted, højest 2—3 Maaneder, saa drog han af igen. Han drak naturligvis mere, end godt var; og naar han havde drukket, blev han veltalende og begyndte at prale. Han kunde da føre et noget højstemt Sprog. En Dag stod han i en Snapsebutik sammen med en nyankommen Dansker og udviklede for denne, hvilke Kæmpekræfter han havde. Han strakte sin højre Arm ud, knyttede Næven og sagde: »Se, hvilken Arm, hvilke Muskler!« Han pegede paa sin Krop: »Hvilken herkulisk Skikkelse!« »Jeg kunde slaa dig, saa du skulde ligge knust for min Fod!« Naar den nyankomne saa begyndte at vise Tegn til Ængstelse, klappede han ham paa Skulderen og sagde: »Frygt ikke, min Ven, jeg vil ikke slaa dig; thi vel er jeg en stærk Mand, men jeg er tillige en god Mand!« og han fortsatte med sin egen dagligdags Stemme: »Men skulde du have 20 Centavos at undvære, som jeg kunde faa til et Par Tallærkener Mad, saa vil jeg takke dig!« Dem fik han, og saa gik han duknakket og stille.

Der blev sagt om ham, at han var Søn af en Mand i en betroet Stilling, som havde foretaget noget ulovligt med andres Penge. Peder skulde da rejse til Amerika, og det skulde hedde sig, at han havde stjaalet Pengene. Paa den Maade kunde Faderen reddes. Men ingen fik at vide, om der var nogen Sandhed i Historien. En skønne Dag blev han funden død paa Jernbanelinien, kørt over af Toget.

Peter Ravn var Sjællænder. Han paastod, at han engang havde ejet Tvede Kro mellem Holbæk og Kalundborg. Han var som ældre egentlig en smuk Mand med et velplejet, graat Fuldskæg. Hans Klæder var ogsaa i Reglen pænt holdt i Orden, og han havde en nogenlunde ordentlig Hest og et anstændigt Recado; men han kom aldrig nogen Vegne i Retning af økonomisk Uafhængighed. Han talte udmærket Spansk og befandt sig godt mellem de indfødte, som han fyldte med udsmykkede Fortællinger om egne Bedrifter; men han vilde alligevel helst være hos Danske. Han kunde ikke taale megen Spiritus og fik derfor altfor tit for meget, og saa kom han let i Klammeri, der undertiden endte i Slagsmaal, hvor han ikke kunde klare sig.

Naar han var ene, helst med en yngre Kammerat, kunde han være mild og venlig, til Tider ogsaa vittig. Saa skete det, at han tog frem af Foden i en langskaftet Bomuldsstrømpe forskellige Smaasager, blandt andet en Skudsmaalsbog. Deri laa der et gulnet Brev og en lille, indtørret Urtekost. Det kunde han sidde længe og se paa, inden han gemte det igen i Strømpefoden, som han nu rullede Skaftet omhyggeligt udenom, og puttede det ned i sin Sæk. Og saa fortalte han lidt om en Pige og et Barn. De kunde af en eller anden Grund ikke blive gift. Hun havde grædt meget; men nu vidste han intet om hende.

Han fik aldrig rigtig nogen Ro paa sig. En Dag fandt man ham paa en Vej. Der holdt en forspændt Vogn. Hestene stod stille. Det ene af Vognens Hjul stod paa hans Hals; og han var død.

Af den Slags Skæbner tælles der mange blandt Udvandrere. Mere lidenskabelige Individuer bliver dræbt i Slagsmaal, begaar Selvmord eller fryser ihjel en kold Nat i en Beruselse. Det unge, rige Land med det overdaadige Solskin over Sletter og Bjerge er dog barsk imod Mennesker. De, der har Anlæg for at blive stærke Karakterer, bliver stærkere, end de vilde være blevet i Europa. De, der er svagt udrustede i den Retning, og som i Europa vilde være blevet holdt i Live ved sociale Foranstaltninger, gaar til Grunde.

Enhver maa klare sig selv. Det gælder ogsaa med Hensyn til Retssikkerhed. De fleste, der færdedes paa længere Ride- eller Køreture, var bevæbnede med Revolver, som de dog yderst sjældent fik Brug for; men det var bedst at være beredt. Der var vel gode Love; men det var vanskeligt at faa dem haandhævede; og det var vanskeligt at faa hæderlige Folk til at gaa ind i Politiet, der ikke var særlig vellønnet. Da nogle danske, unge Mænd i 1890'erne gik ind i Politiet i Tandil, blev det af mange Danske betragtet som en Nedværdigelse af den danske Nation. De klarede ellers deres Sager godt, men gik dog snart ud igen.

Blev Heste stjaalet, hvilket omkring Aarhundredskiftet ikke var saa sjældent, regnede man ikke med Politiets Hjælp. Men fandt man dem selv, maatte man jo sommetider have Politiets Bistand for at faa dem udleveret.

Processer regnedes det for haabløst at føre, da Sagerne trak ud i en Uendelighed, og begge Parter tabte tit derved. Men nogen større Hæmsko for Udviklingen synes denne svagere Retssikkerhed ikke at have været. Var der sørget for klare Aftaler, og man ikke indlod sig med Personer af tvivlsom Karakter, fik hver i det store og hele Lov at beholde sit. Enkelte Danske har mistet Livet ved Strid om mit og dit; men de allerfleste lever i fuld Tryghed.

I det store og hele har Danske fundet lykkelige og gode Kaar i disse Egne. Der sker en Tilpasning til Land og Forhold. En ny Forstaaelse af Tingenes Orden afløser den hidtil gældende. Og hvad der en Gang synes utaaaleligt bagvendt, faar et nyt og forsonende Skær over sig.

En dansk Familie skal til at holde Juleaften. Det er ulideligt varmt. Man flytter da Aftensbordet ud i Haven under Træerne. Petroleumslampen staar midt paa Bordet. Insekter kommer og flagrer omkring Lyset, brænder sig og falder ned paa Bordet. Det er en stille, klar Aften, oppe mellem Trækronerne ses Stjernerne blinke; naar Samtalen stilner af, hører man Køerne gumle paa deres Soveplads; Hestenes Prusten ude fra Marken, Agerhønenes vemodige Trille og Klokkefrøens klingre Lyd toner ind i Stilheden. En mærkelig Modsætning til Stemningen bag de nedrullede Gardiner ved den buldrende Kakkellovn. Men det gaar op for Familien, at man her er Stemningen fra Julenatten i Bethlehem adskilligt nærmere, end man var derhjemme. Og Børnene er helt med, naar der synges:

Paa Stjernetæpper lyseblaa
skal glade vi til Kirke gaa.

GRUPPER AF DANSKE I FORSKELLIGE EGNE

Mendoza.

Provinsen Mendoza ligger op til Andesbjergene i det Omraade, hvor det næsten aldrig regner, og hvor Landet derfor er fuldkommen ørkenagtigt. Men ned fra Andesbjergene kommer flere ret vandrige Floder. En af disse hedder Mendoza. Ved denne Flod havde Indianerne allerede før Europæernes Ankomst anlagt Kanaler, saa større Arealer kunde overrisles med Flodens Vand; og derved fremkom der megen frugtbar Jord.

Da Europæerne kom til Landet, fortsatte de med at udnytte Flodens Vand til Overrisling. Derved skabte de ypperlige Græsgange. Men de dyrkede ogsaa Vin; det var især Spaniere, Franskmand og Italienerne, som var vant til Vinavl hjemme fra. I det overrislede Areal voksede der tidligt en By frem, der ligesom Floden og hele Provinsen hedder Mendoza. Her var det, San Martin var Guvernør, og herfra var det, han drog over Andesbjergene med sin Hær i 1817.

Her til Mendoza kom i 1880'erne en dansk Mand, Christian Bøstrup. Han havde i Danmark været ansat ved Hedeselskabet og var en af Dalgas' gode Medarbejdere. Men han blev angrebet af Lungetuberkulose og blev raadet til at rejse til et gunstigere Klima. I det tørre Klima i Mendoza vandt han snart sin Sundhed. Og de gode Anbefalinger, han havde med, skaffede ham ind i Statens Tjeneste, saa han kom til at arbejde ved Overrislingsvæsenet, som han var kendt med fra Reguleringen af de jyske Aaer.

Han købte sig en halv Snes Hektar god Jord et Stykke udenfor Byen. Her anlagde han en Vingaard efter fransk Mønster og havde god Fremgang. Det gode Held, han havde, kaldte snart flere Danske til. Der kom to Brødre til Fru Bøstrup, Jacob og Carl Enemark, og en Svoger, Lyngby, der var gift med Bøstrups Søster. Endnu en dansk

Familie, Kofoed, slog sig ned paa samme Egn, saa der nu var en hel lille Gruppe af danske Familier. De blev alle Vindyrkere.

Da de nu var en Del Danske, forsøgte Bøstrup med Oprettelsen af en Andelsvinfabrik; det var i 1896. Men den kom just i Gang paa et Tidspunkt, da en økonomisk Krise ramte Vinproduktionen. Og det gik galt med Andelsselskabet. Bøstrup maatte selv overtage hele Fortagendet. Nogle Aar efter solgte han baade Vingaard og Fabrik til en anden Dansker, Carl Jensen, og rejste tilbage til Danmark. Senere rejste han til Cuba, hvor han døde.

En Mand, der havde godt Held, var Benito Fahnøe, der oparbejdede en god Vingaard og oprettede egen Vinfabrik, hvor der produceredes 20.000 Hektoliter Vin om Aaret. En anden af dem, der fik en stor Virksomhed, er Thorvald H. Gregersen. Han er Lærersøn fra Randersegnen og har Lærereksamen fra Gjedved Seminarium. Han kom til Mendoza i 1895 som Børnelærer, blev senere Vinhandler, derefter Bestyrer af en Vingaard og Vinfabrik. Fra 1917 er han Leder af Vinfirmaet Gregersen & Co. I 1925 blev han dansk Vicekonsul.

Til Vindyrkning i Mendoza er det nødvendigt, at Jorden planeres, saa den har en jævn Hældning bort fra den Kanal, hvorfra man faar Vandet. Vinen plantes i Rækker med 1 Meter mellem Planterne og 2 Meter mellem Rækkerne. Langs ad Rækkerne staar et Staaltraadshegn, saa Vinrankerne kan slynge sig op ad Traadene. I Mellemrummet mellem Rækkerne kan der køres med Plov og Radrenser, saa Jorden kan holdes ren; og her ledes Vandet i en lille Rende fra Vandingskanalen. Vandet er rationeret, saa hver Lods-ejer kun kan faa en bestemt Mængde; og de faar Vandet tildelt paa Omgang. Der kommer Besked til hver Lodsejer, hvornaar det er hans Tur til at vande. Fordelingen af Vandet sker under offentlig Kontrol.

Naar Vinplanterne er 3 Aar gl., kan man begynde at plukke Druer. De sidste Dage, før Druerne plukkes, maa der ikke vandes. Det giver ganske vist større Vægtmængde Druer, men en ringere Kvalitet. Vinfabrikanten siger, dersom det sker, at Vinavleren kommer Vand i Vinen. Der behøves kun nogle faa ha Vinhave, for at en Familie kan leve af Udbyttet; men skal der gøres Fremgang maa de op paa 10 eller flere ha.

De danske i Mendoza har klarer sig godt; de sidder ikke alene med deres veldyrkede Vingaarde og smukke Haver, men de har

Dansk Nybyggerhus i »Colonia Elena« i Provinsen Mendoza. Murene opført af soltørrede Sten.

ogsaa bygget sig smukke Hjem. Og en mere storslaaet og samtidig venlig og smuk Egn end Chacras de Coria, hvor flere af dem bor, kan vanskeligt tænkes. Mod Vest har man den vældige Andesbjergkæde, hvor man ind imellem de lavere Randbjerge skimter de sneklædte Tinder. Selve Egnen, hvor man bor, er ret flad; og her hindrer høje Træer Udsigten. Men derved fremkommer en Blanding af Vælde og Idyl, som virker velgørende paa Sindet. Da Menneskene jo selv raader for Vandingen, er Vingaarde, Haver og Plantninger altid i god Grøde. Solen skinner det meste af Aaret fra en skyfri Himmel; og om Nætterne hvælver Stjernehimlen sit straalende Telt over Hjem og Marker. Flere af de danske Hjem ligger saa nær sammen, at Folkene let kan besøge hinanden. Og en dansk Samtale en Aftenstund i disse skønne Omgivelser kan være en uforglemmelig Oplevelse.

Det blev imidlertid aldrig mere end nogle faa Familier, der slog sig ned ved Byen Mendoza. Der blev ikke Brug for dansk Børneskole, endnu mindre for en Kirke; trods dette er det danske Sprog bevaret med stor Trofasthed baade i 2. og 3. Slægtled. Men flere af de unge er rejst til andre Egne; nogle har giftet sig med Folk af andre Nationaliteter; og det ser ikke ud til, at det lille danske Samfund vil kunne holde sig i Længden.

Sidst i 1920'erne blev der gjort et Forsøg paa at danne et Sam-

lingssted for Danske ca. 250 km Syd for Byen Mendoza i Provinsen af samme Navn. Her kommer Floden Diamante ned fra Andesbjergene. Og langs med dens Løb er der ligesom ved Mendozafloden foretaget store Vandingsanlæg, saa der er fremstaaet en frugtbar Oase i Ørkenen, i hvis Midte Byen San Rafaél ligger. Det var tæt ved denne By, der nu blev taget et nyt Areal ind til Overrisling og Opdyrkning. Jorden blev udstykket i Lodder paa 10—12 ha; og det blev ordnet saaledes, at Købesummen kunde erlægges gennem en Række aarlige Afgifter.

Her slog en Del Danske sig ned. De fleste af dem kom fra Egnen omkring Tres Arroyos, hvor de havde arbejdet i nogle Aar og samlet lidt Kapital og nogle Sprogkundskaaber. De fik ryddet det tornede Krat væk, fik Jorden planeret, saa den kunde overrisles, og fik bygget sig Huse. De fleste opførtes af soltørrede Sten, der udmærket kan staa, da det saa godt som aldrig regner. Taget var i Reglen Bølgeblik som andre Steder. Det var Meningen, at de vilde avle Frugt, især vilde de dyrke Vin. Men Frugttræer og Vinranker skal have nogle Aar at gro i, før de giver Udbytte. Man saaede da Alfalfa eller Meloner og Havesager. Langs Markskellene plantedes Pyramidepopler, der kunde gro meget hurtigt op, naar de fik tilstrækkeligt med Vand.

I 1933 boede her 17 danske Familier med ca. 70 Medlemmer. De fleste af dem boede tæt sammen; og det syntes, som her kunde vokse en lille hyggelig Koloni frem. Der var naturligvis mange andre end Danske. Det nye Opdyrkningsomraade kaldtes »Colonia Elena«. De smaa Jordlodder med deres Plantninger gjorde et tiltalende Indtryk. Og langt ude i Vest saa man Andesbjergenes vældige Kolosser tegne sig mod Himlen med deres sneklædte Tinder.

Men ikke længe efter, at Kolonisterne var kommen i Gang, satte den økonomiske Krise omkring 1930 ind. Manden, der havde anlagt Kolonien, kom i Vanskeligheder og gik fallit. Kolonisterne havde ikke faaet Skøde paa Jorden endnu; og hvordan vilde det nu gaa? Der gik lang Tid hen, inden der kom nogen Ordning paa Tingene. Der blev ikke opkrævet nogen Afgift af Jorden, selv om man fik at vide, at Nationalbanken vilde overtage Ejendomsretten til den. Det var for saa vidt behageligt, at de ikke kunde komme til at betale Jordafgiften; for de første Aar var meget vanskelige. Det var navnlig galt med at faa afsat Produkterne til rimelige Priser. Men

hele Tilstanden følte meget usikker; og en stor Del af Kolonisterne lod sig løse ud af deres Forpligtelser og rejste deres Vej.

Endelig da der var gaaet en halv Snes Aar, kom der Orden paa Tingene; og de, der nu var tilbage, fik udleveret Skøder paa Jorden endda paa meget gunstige Betingelser. Den aftalte Købesum blev sat noget ned; og der blev ikke krævet nogen Afgift for den lange Tid, de havde haft Jorden at drive. Efterhaanden var jo Ejendommene kommen i god Drift; man havde faaet ordnet Afsætningsforholdene; og det var derfor let for dem at betale den Købesum, der nu blev afkrævet dem ved Skødets Overdragelse. De, der havde haft Taalmodighed til at vente, fik nu god Løn for deres Udholdenhed. Men alt for mange havde givet op. Af de 17 Familier med 70 Medlemmer i 1933 var der i 1946 kun 7 Familier med 26 Medlemmer tilbage. 9 var afgaaet ved Døden.

En af dem, der holdt ud, var Carl Bay fra Rudkøbing, en frejdig og djærv Mand; en anden var Mads P. Madsen fra Korinth Egnen paa Fyn. De to sidder nu godt ved deres Ejendomme, som de endda har udvidet betydeligt. Madsen har sammen med sine Sønner anlagt et stort Frugttørreri, hvor de ikke alene kan tørre den Frugt, de selv avler, men i 1946 har de af andre købt en halv Million kg. Og de kan let afsætte den tørrede Frugt til lønnende Priser.

Det blev saaledes ikke til noget større Samlingssted for Danske, hvad man en Overgang godt kunde have ventet. Og den lille Gruppe, der nu sidder der ude, er jo noget afskaaret fra andre Danske. Præsten fra Buenos Aires har været derude 3 Gange i Løbet af 13 Aar. Børnene gaar i de argentinske Skoler; og Forældrene lærer dem, saa godt de kan, at læse Dansk; men med Skrivningen gaar det i Reglen ikke saa godt. Det vil være forstaaeligt om en saadan lille Gruppe af Landsmænd ikke i Længden kan holde fast paa det danske Modersmaal.

Bariloche.

Der er før fortalt om, hvordan der engang i 1890'erne blev gjort et Forsøg paa at grundlægge en dansk Koloni ved Søen Nahuel Huapi ude ved Andesbjergene. Forsøget mislykkedes, væsentlig paa Grund af manglende Trafikmidler. Da Egnen imidlertid er overordentlig smuk med skønne Søer omgivet af skovklædte Bjerge, der om Vinteren dækkes af Sne, en Natur, der minder ikke saa lidt

Skiløb i Bjergene ved Bariloche.

om Schweiz, blev et stort Omraade her erklæret for Nationalpark, og der blev lagt en Jernbane derud. Den naaede frem til Søen i 1934. Nu fandt Turister Vej hertil baade fra Argentina og Chile. Her kunde dyrkes Skiløb om Vinteren; og her var Kølighed om Sommeren for dem, der led af Varmen i de store Byer. Og saa voksede her i Løbet af nogle Aar en lille, tiltalende Turistby frem, som har faaet Navnet San Carlos de Bariloche.

Til denne By kom for en Snes Aar siden en dansk Bygmester, Henrik Lunde, fra Vendsyssel. Han kom til at bygge Huse, og Folk syntes om dem; de passede i Landskabet. Han har efterhaanden bygget ca. 500 Huse i den lille By og har oparbejdet en stor Virksomhed. Han har Savværk i Bjergskovene og en lille Damper paa Søen til at sejle med Tømmeret. I denne Virksomhed beskæftigede han en Del danske Familier; og da disse paa Besøg i de gamle Kolonier fortalte om den skønne Natur, kom flere og flere Danske til, saa der nu bor et halvt Hundrede Danske i Bariloche.

Det ser for Tiden ikke ud til, at der vil blive noget større Samlingssted for Danske. Regnen falder for uregelmæssigt til at der kan drives almindeligt Landbrug. De fleste af Beboerne lever af Turistbesøget. Men Søen ligger højt, og Floden Limay, som løber

Byen San Carlos de Bariloche ved Nahuel Huapi Søen.

ud af den, har betydeligt Fald, saa der kan baade blive Drivkraft til Fabrikvirksomheder og skabes Overrislingsanlæg til Fremskaffelse af Kvægfoder. Der er allerede Planer om saadanne Anlæg. Det er derfor ikke helt umuligt, at der i Fremtiden kan blive Erhvervs-muligheder ogsaa for en større Befolkning af dansk Afstamning. Foreløbig er de Danske, der har slaaet sig ned der, veltilfredse; og de er ikke flere, end at de kender hinanden allesammen. I nogle af Hjemmene er kun den ene af Ægtefællerne dansk. Et barnløst dansk Ægtepar har taget en lille Indianerpige til sig som deres eget Barn. Hun lærer nu at tale Dansk.

Rio Negro Dalen.

Naar Limay Floden har løbet ca. 500 km mod Nordøst fra sit Udløb af Nahuel Huapi, mødes den med Neuquen Floden, der har gennemløbet en lignende Strækning i sydøstlig Retning. De forenede Strømme bliver til Rio Negro, der løber ud i Atlanterhavet omtrent ved den 41. Breddegrad. Rio Negro løber paa en lang Strækning i en bred Dal med ret stejle Sider og flad Bund; og da Floden har et betydeligt Fald, er her Mulighed for at overrisle den frugtbare Dalbund; og her er da glimrende Betingelser for Vin- og Frugtavl.

Her har en af vore Landsmænd, Christian Nielsen fra Herning,

udført et stort Arbejde og vundet sig en saare anset Stilling. Nielsen er født i 1875, han kom til Landvæsenet, blev Forvalter hos Godejær Lawaetz og aftjente sin Værnepligt som Ingeniørsoldat. I 1899 kom han til Argentina. Efter et Ophold i Córdoba kom han til Mendoza. Her kom hans Uddannelse som Ingeniørsoldat ham til gode, saa han fik Ansættelse ved Vandbygningsvæsenet. I Løbet af 8 Aar, som han tilbragte ved dette Arbejde, erhvervede han sig, dels ved Læsning, dels i Praksis, en meget betydelig Indsigt og Færdighed i at planlægge Overrislingsanlæg. I 1910 blev han betroet at lede et Overrislingsanlæg i den øvre Rio Negro Dal. Arbejdet lykkedes for ham. Han erhvervede sig Jord og anlagde efterhaanden store Frugtplantager, navnlig lykkedes det for ham at fremstille en Sort Æbler, der stod paa Højde med de bedste kaliforniske og nærmede sig danske Æbler i Skønhed og Velsmag.

Han blev efterhaanden den ledende Personlighed i en Mængde Foretagender. En Tid var han *Intendente* (Borgmester) i den opvoksende By General Roca, var Formand for Bankraadet og blev Præsident i »Landbrugs-, Industri- og Handelskammeret«. Da han som 70-aarig trak sig tilbage fra Stillingen, blev han udnævnt til Ærespræsident for Kammeret. Blandt Folk gik han almindeligvis under Navnet »Kong Christian«. Paa en Rejse over Atlanterhavet i 1933 traf jeg en Tysker fra Rio Negro, og da jeg spurgte ham, om han kendte en Dansker, der hed Christian Nielsen, svarede han: »Ach ja, König Christian!« Nielsen var gift med en Argentinerinde. De havde to Sønner, hvoraf den ene er Sagfører, den anden Handelsmand. — En Del Danske droges til Egnen af Nielsens Held; men de bor spredt i Dalen, og noget dansk Samlingssted blev det ikke til.

Kolonien Eldorado.

Det mest vellykkede Forsøg paa at danne et nyt Samlingssted for Danske er dog foretaget i det nordøstlige Argentina i Territoriet Misiones.

De to store Floder Paranà og Uruguay udspringer begge i det brasilianske Højland ikke langt fra Atlanterhavskysten, men langt fra hinanden. De løber begge først mod Vest og drejer derefter mod Syd. Under Paranàs første sydgaaende Løb nærmer den sig til Uruguay, saa der kun er ca. 100 km mellem de to Floder; men Paranà standses af en lille Bjergkæde og maa dreje af mod Vest.

Turistdamper paa Paraná-Floden. I Baggrunden Urskov paa Paraguaysiden.

Paa en lille Strækning af omkring 200 km løber Floderne omtrent parallelt, saa drejer Paraná mere mod Vest, og Uruguay bøjer mod Syd. Langt længere Syd paa mødes de i det tragformede Bassin, der kaldes La Plata Floden.

Paa det Stykke, hvor de løber nær ved hinanden, omslutter de et af de 10 argentinske Territorier, det, der kaldes Misiones, fordi her laa en Del af de jesuitiske Indianerbyer. Det er et Omraade paa godt 30.000 km² med ca. 110.000 Indb. Jordbunden er rød som i Brasilien. Støv og Mudder er ikke sort som i det øvrige Argentina, men rødt; naar Børnene bliver snavsede, er de røde, ikke sorte. Beliggenheden er mellem den 25. og 28. Breddegrad, altsaa svarende til Ægyptens Plads paa den nordlige Halvkugle. Der falder fra 1500 til 1700 Millimeter Regn aarligt (Danmark har ca. 600). Plantevæksten er overordentlig frodig; og det meste af Omraadet er dækket med næsten uigennemtrængelig Urskov.

Man skulde ikke tro, at disse Forhold egnede sig særlig godt for Danske; men desuagtet har mange fundet sig vel tilpas her.

Hovedstaden Posadas ligger ved Paranáfloden i den vestlige Ende af Territoriet. Den har Jernbaneforbindelse med Buenos Aires og er en kønt beliggende, fremadstræbende By med 45.000 Indbyggere. Næsten al Forbindelse fra Posadas til Territoriet er hidtil

Urskoven fældet og afbrændt. Store Cedertræstammer ligger ubrændte.
Enkelte Palmer har faaet Lov at blive staaende.

foregaaet ved Sejlads paa Floden; men nu er der anlagt en brugelig Automobilvej.

Omkr. 70 km Sydøst for Posadas oprettedes i Begyndelsen af Aarhundredet en finsk Koloni. Det gik med den som med saa mange Koloniforsøg. Det mislykkedes; og der er nu kun nogle faa af de gamle Familier tilbage her. Nogle Nordmænd, Svenske og Danske bor her i Bompland Norte og den nærmeste Omegn.

En af de Danske, der har magtet at skabe en god Stilling, er H. Albrechtsen fra Bjerreby paa Taasinge, hvor Faderen er Købmand. Han er gift med Kathrine Frederiksen fra Tved ved Svendborg, en djærv og varmhjertet Kone med et lyst Humør, omsorgsfuld og gæstfri mod Landsmænd og hvem, der er i Nød. Albrechtsen kom hertil i 1908, hun i 1912. De blev gift i 1913. De driver Dyrkning af Yerba Matè, hvorved de har skaffet sig betydelig Velstand. De har bygget et meget smukt Hjem, som er Samlingssted for den lille Kreds af Skandinaver, der lever her i Kanten af Urskoven.

I Nærheden af Albrechtsens bor Helge Hornemann fra Hellerup, som er gift med Magda Kastrup fra Tandil. Hun har læst i Danmark og en Tid været Lærerinde ved Tandils danske Skole. De to Hjem gaar i Spidsen, naar der er Tale om at holde Forbindelsen vedlige med Danmark og med de danske Kredse i Buenos Aires

Forfatteren Oluf Johansen, død 1944.

og Syd paa, saavel som i Arbejdet for at holde den lille Kreds af Skandinaver sammen.

For at finde den største Samling Danske skal vi dog 150 km længere op ad Floden. Her blev i 1919 sat et stort Kolonisationsforetagende i Gang af en Mand af jødisk Slægt ved Navn Schwelm. Han indkøbte 66.000 ha af Urskoven og udparcellerede Jorden i Lodder paa 25 og 50 ha. Kolonien fik det forjættende Navn Eldorado. Han ofrede megen Reklame paa Foretagendet, bl. a. indbød han Folk til gratis Rejser til Stedet. Han agiterede meget for at faa skandinaviske Kolonister til at slaa sig ned her. Og det lykkedes i ikke ringe Grad, og der er vel nu 30—40 danske Hjem i Kolonien. Der er dog langt flere tyske, og her er sket nogen Indgifte mellem Danske og Tyske, saa af de 30—40 Hjem er i flere Tilfælde en af Ægtefællerne tysk. Der kan vist nu regnes med 150 Danske.

Blandt dem, der var med her omtrent fra Begyndelsen, er en Tømrersvend fra København, Oluf Johansen. Han var født 1890, havde i sin Ungdom været Elev paa Emdrupborg Højskoles Haandværkerafdeling. Han tog ivrigt Del i Arbejderbevægelsen i København, sluttede sig til den syndikalistiske Fløj og var med i Demonstrationer og yderliggaaende Foretagender i Aarene lige efter Verdenskrigens Slutning. Han prøvede Arbejdsløshedens Plage og mistvivlede til sidst om Muligheden for at naa til menneskeværdige

Kaar her hjemme. Saa tog han en rask Beslutning. Med Kone og 5 Børn, hvoraf det mindste kun var 4 Uger gl., drog han i 1920 til Argentina, uden at han i Forvejen kendte ret meget til Landet og dets Forhold.

Han kom til Necochea, hvor han vel fik Arbejde ved sit Haandværk, men blev syg en Tid, og Udsigterne syntes ikke gode. Danske i Necochea havde imidlertid taget meget venligt imod Familien, saa den ikke kom til at lide Nød. Men her syntes ikke at være nogen Fremtid. Det var imidlertid i de Aar, Kolonien Eldorado startedes. Flere Danske havde været paa Rejse deroppe og havde købt Jordlodder, men havde ikke selv tænkt sig at flytte til Misiones. De var interesseret i at faa nogen til at gaa i Gang med Rydning og Opdyrkning af de indkøbte Lodder, og Johansen var villig til at prøve; der blev sluttet Aftale om, at han skulde have nogen økonomisk Støtte i de første Aar, indtil Lodden kunde give Udbytte. Og naar den kunde det, skulde han have Ret til mod en aarlig Afgift at blive Ejer af Jorden.

Det blev brydsomme Aar, de første, i det varme Klima med Urskovens mange Plager af Insekter. Johansen har i en ypperlig Bog »Nybygger«, der udkom paa Hasselbalchs Forlag i 1934, givet en meget spændende Skildring af de første Aars Arbejde og Kamp. Han har senere udgivet flere Bøger om Livet i Misiones' Urskov, men ingen af dem kommer paa Højde med den første. — Arbejdet lykkedes godt for ham. Han fik bygget sig et godt Hus. Ved en lille Bæk, der løb over hans Lod, fik han lavet et Vandhjul, hvorved han ikke alene kunde skaffe sig elektrisk Lys, men ogsaa Drivkraft til de Maskiner, der hører til Behandlingen af Yerba'en, der er Hovedproduktet. Alt dette ordnede han med egne Hænder eller med Hjælp af Hustru og Børn. — Han har kunnet gøre to Rejser til Danmark, sidste Gang i 1939—40. Han kom netop med det sidste italienske Skib, der gik til Sydamerika i 1940, inden Italien gik ind i Krigen. — Johansen gik alt for tidligt bort. Han døde den 3. Oktober 1944 i Buenos Aires og ligger nu begravet i Eldorado.

Blandt de mere fremtrædende Kolonister kan nævnes Eduard Gedde, f. 1875 paa Tyrstinggaard i Horsenseggen, hvor Faderen var Forpagter. Han lærte Landvæsen og blev Landbrugskandidat i 1896. I en Række Aar drev han Landbrug i Nærheden af Roskilde, hvor han blev Sogneraadsformand. Han var ogsaa opstillet som Kandidat til Folketingsvalg af de Konservative, men blev ikke valgt.

Yerbatørreri omgivet af Arbejderhytter og andre Huse.

I 1915 rejste han til St. Croix, hvor han var Forsøgsleder til 1922. I 1923 kom han til Misiones og overtog en Lod; og her har han siden drevet Yerbadyrkning. Ogsaa her har han faaet Tillidshverv. I en Aarrække var han Formand for en Sygekasse »Caja de Socorro«; og senere blev han Præsident for den lutherske Menighed. Disse Hverv var ikke blot tildelt ham af hans Landsmænd, men ogsaa af de øvrige Kolonister. — Han har dog især været ivrigt med i Fællesarbejdet blandt sine danske Landsmænd, hvor det drejede sig om Bevarelsen af den danske aandelige Arv.

Karl Schrøder, Søn af Forstander Ludv. Schrøder i Askov, Landbrugskandidat og yngre jævnaldrende med Gedde, er ogsaa, efter at have drevet Landbrug i en Række Aar i andre Egne af Argentina, kommen til Eldorado, hvor han har opdyrket en stor og smukt holdt Plantage. Karl Schrøder var en kort Tid i Argentina omkring Aarhundredskiftet. Efter en Række Aar i Danmark kom han atter derud omkring 1910. Han er saaledes en af dem, der har størst Erfaring, hvilket giver ham en naturlig Førerstilling. — Han har bygget sig et meget smukt Hus »Villa Askov«, som er omgivet af en dejlig Have. Han og hans udmærkede Hustru, Fru Adelheid, har taget ivrigt Del i det danske folkelige Arbejde. Fru Adelheid døde for nogle Aar siden til stor Sorg for Koloniens danske Medlemmer, der satte hende meget højt.

Arbejdet med Opdyrkning af Urskov i et subtropisk Klima er naturligvis noget meget fremmed for Danske; men de synes udmærket at kunne vænne sig saavel til Arbejdet som til Klimæet.

Først maa Urskoven ryddes; og dette er et svært Arbejde, da den ofte er saa sammenspundet af Smaakrat og Slyngplanter, at man maa hugge sig Vej for hvert Skridt, man vil frem. Dertil bruges en alenlang Kniv, Machete (udt. Matjete), der nærmest er en Økse. Kniven er tyk i Ryggen; og den falder med stor Vægt, naar den i Hug føres mod Grene og Slyngværk. Den er dog kun til det lettere Arbejde. Naar Træerne skal fældes, maa der rigtige store Økser til.

Naar de store Træer er hugget om, og Løv og Kviste er tørret lidt, sættes der Ild paa, og det hele brænder, saa der kun er nogle tykke Stammer og de store Træers Stubbe tilbage. Nu kan der plantes Majs mellem Stammer og Stubbe. Man stikker blot et Hul i Jorden med en Stok og putter nogle Kærner derned. Majsen gror frodigt og kan give godt Udbytte. Naar saa Arealet er helt ryddet, plantes der Yerba. Den plantes i lige Rækker med bestemt Afstand, saa man kan færdes mellem Rækkerne. Planterne beskæres, saa de kun bliver godt mandshøje, og saa der bliver flest mulig Smaagrener og Kviste, da det er Bladene, der anvendes. Yerbaplanten naar sin fulde Ydeevne i Løbet af 7—8 Aar.

I Juli, August og September plukker man de tynde Kviste med Bladene paa. De samles i store Bundter med Sækkelærred om og føres til en Tørringsanstalt. Her bliver de grønne Kviste og Blade ført igennem en Tromle, der er delvis aaben og som drejes rundt over en stærk Ild, saa der foregaar en let Svidning. Derefter op-hobes det svedne Materiale i et Tørringsapparat, hvor det i et Par Døgn er udsat for Virkningen af den hede Luft fra en meget stærk Træild. Naar Tørringen er ført saa langt frem, at Blade og Smaakviste springer, hvis man prøver at bøje dem, kommer det nu svedne og tørrede Materiale i en Hakkemaskine, der findeler det, indtil de største Bladstumper er paa Størrelse med en Negl. Saa fyldes det i Sække og lægges hen til Lagring. Denne varer i 8—9 Maaneder. Naar den er endt, kommer Yerbaen i en Slags Mølle, hvor den males til Smuld. Produktet er nu et grønt Pulver, hvori der kan skelnes Bladstumper paa nogle Millimeter i Diameter og tynde Smaapinde paa 1 a 2 Centimeters Længde. Dette er Yerba Matè, som nu er færdig til at gaa i Handelen. Det er naturligvis af stor Vigtighed, at hele denne Behandling af Yerbaplantens Kviste og

Blade foregaar paa den rigtige Maade. De større Plantageejere har selv Tørringsanstalter; de mindre kan sælge deres Avl i nyplukket Tilstand til Ejeren af en saadan Anstalt eller faa den behandlet her.

Rentabiliteten af Yerbadyrkningen er jo afhængig af Priserne paa Markedet; og disse er ofte stærkt svingende. Der drikkes aarlig Yerbathe for 50 Millioner Pesos i Argentina. Deraf kommer ca. 20 pCt. fra Misiones, Resten fra Paraguay og Brasilien. I de senere Aar er det blevet forbudt at udvide det dyrkede Areal for at undgaa Overfyldning af Markedet. Det har ogsaa været paabudt, at der kun maatte plukkes 60—80 pCt. af det, Planterne kunde yde. Man er derfor ogsaa gaaet over til ved Siden af Yerbaen at dyrke en Plante, der er indført fra Kina, og som kaldes Tung. Dens Frugter anvendes til Udvinning af Lakfernis.

Mens Urskoven ryddes, er der adskillige Ubehageligheder, som Kolonisterne maa gennemgaa. Varmen kan jo navnlig ved Juletid være meget trykkende; men værre er de mange forskellige Slags Insekter, flyvende og krybende, der hjemsøger Mennesker Nat og Dag, og som Nybyggerne maa lære at værgе sig imod. Mange faar Klimasaar paa Arme og Ben. Men naar Urskoven kommer noget paa Afstand, aftager disse Plager. Og Folk lærer efterhaanden at tilpasse sig.

Det varme Klima og den frodige Jordbund har jo ogsaa mange Fordele. Det er behageligt selv at kunne avle Appelsiner, Bananer og Citroner for ikke at tale om Druer, Ferskenes og mange andre Slags af de varme Egenes Frugter.

Der er en væsentlig Forskel paa Forholdene i Misiones og i Buenos Aires Provinsen, idet man i Misiones maa betjene sig af Hel- eller Halvindianere som Arbejdskraft; mens man hos Danske Syd paa hovedsagelig har danske eller europæiske Arbejdere, som efterhaanden selv bliver selvstændige Erhvervsdrivende. Derfor er der dér en fremtrædende Lighed i Omgang mellem Arbejder og Arbejdsgiver. De indianske Arbejdere i Misiones derimod er saa langt tilbage i Udvikling, sammenlignet med Danskerne, at der kun er liden Mulighed for Samkvem. De bor i tarvelige Hytter, bestaaende af Grene og Palmeblade, deres Klæder er det mindst mulige. Og kun faa af dem synes at hige efter at komme op paa et højere Kulturtrin. De taler endnu deres Indianersprog, Guarani; de fleste af dem kan dog ogsaa tale Spansk. Mange af Arbejderne kommer fra Paraguay paa den anden Side af Floden; og det siges,

Dansk Plantagejers Hus, bygget af Cedertræsplanker.

at de er saa ivrige efter at bevare deres paraguayske Borgerret, at naar Kvinderne skal føde, sejler de over Floden og føder deres Børn paa Paraguaysiden, saa de kan blive Paraguayere og ikke Argentinere.

De Danske har holdt godt sammen i Eldorado. De har stiftet en Forening, der hedder »Haabet«; der er bygget et Forsamlingshus, hvor man kan afholde de fælles Sammenkomster. Naar der har været Foredragsholdere fra Danmark i Argentina, har de siden 1926 i Reglen ogsaa besøgt Misiones; og der har da kunnet samles henved 100 Tilhørere i Forsamlingshuset.

En Gang om Aaret plejer den danske Præst i Buenos Aires at besøge Kolonien i nogle Uger. Ellers har man Hjælp fra den tysk-lutherske Menighed, som har Kirke og Skole i Eldorado. Den tyske Præst har undertiden holdt Gudstjeneste paa Spansk, ogsaa i det danske Forsamlingshus; og da mange af de Danske godt kan følge en Prædiken paa Landets Sprog, hjælper man sig paa denne Maade. Efter Tysklands Besættelse af Danmark hørte dette Samarbejde op. Man har senere haft Hjælp af en svensk Præst.

En Søn af Ingustinus Kristiansen i Necochea, J. P. Heldgaard-Christiansen, der ogsaa er Kolonist i Eldorado, har i nogle Aar redigeret et lille Ugeblad »Hogar y Selva« (Hjem og Urskov), der blev skrevet paa Spansk, men som ogsaa optog Kundgørelser og Meddelelser paa Dansk og Tysk. Nu er det gaaet over paa andre

Hænder. Det lille Blad har, trods det spanske Sprog, alligevel bidraget til at holde Forbindelsen vedlige imellem de Danske.

Det lille danske Samfund i Eldorado synes at have større Fremtidsmuligheder end noget andet udenfor Buenos Aires Provinsen. Der er her som i Mendoza den store Fordel, at Ejendommene er smaa, saa der ikke bliver langt til Naboer. Og naar der saa iøvrigt er gode Automobilveje, og Folk har Raad til at have Biler, letter det i høj Grad det danske Samliv. Det maa haabes, at Kolonien inden saa mange Aar maa kunne faa Raad til at holde dansk Skole og hyppigere danske Gudstjenester. Uden disse to Faktorer vil Danskheden næppe kunne bevares i længere Tid.

Deltaøerne.

Hvor de to store Floder Paranà og Uruguay forener deres Strømme og danner La Plata Floden, er opstaaet et helt Delta-landskab, der undertiden oversvømmes af Flodernes Vande, men den meste Tid ligger saa højt over Vandfladen, at Jorden kan beplantes og dyrkes. En kvindelig Skribent beskriver Landet saaledes: »Et smilende Landskab, frugtbart som Lollands fedeste Jord og badet af en Sol, der aldrig bliver brændende, og benaadet med et Klima, der er som et Kærtegn . . . Lavt og beskedent ligger det paa Flodens Vande . . . Undseligt skjuler det sin Skønhed bag Rækker af slanke Popler og ludende Hængepil, og kun ved Foraarstid, naar Orangens krydrede Duft, blandet med Ferskenens sødlige, viftes blidt hen over Vandet, kan en forbisejlende ane de frodige Haver, hvor Citroner og andre Sydfrugter kappes om at tyngre Grenene til Jorden«. (Ada Hoegh-Müller.)

Her har adskillige Danske i de senere Aar slaet sig ned. Man dyrker Pil til Kurvefletning, Frugt og Havesager, der let finder Af-sætning, da man ikke er saa langt fra den store By. I Flodens Vande er der Fisk; Vildænder og andet Fuglevildt kan nedlægges. Begge Dele kan sælges eller bruges i Husholdningen.

Husene maa mange Steder helst bygges paa Pæle, da Floden til Tider overskyller Landet; men for dem, der er vænnet til Flodens Luner, føles det ikke særlig utrygt.

Der bor saa mange Danske i Deltaet, at man kan samles til Gudstjenester ved Præsterne fra Buenos Aires, og undertiden ogsaa til Foredrag, naar Foredragsholdere fra Danmark gæster Landet.

Viedma.

En forvoven Knægt, Peder Martensen, var født i København ca. 1839. Han kom i Lære paa en Fabrik; men den Virksomhed huede ham ikke. Han løb hjemmefra og kom til Søs. I 1854 skal han være strandet paa Kysten nær ved La Plata. Han kom senere til Tandil, hvor han var i en Aarrække. Han blev gift med Ane Kirstine Larsen fra Magleby paa Møn, der kom til Argentina i 1862 sammen med sin Søster, Chr. Mathiesens Kone.

Peder Martensen var en særdeles velbegavet Mand. Han talte Tysk og Engelsk og lærte snart Spansk. Vi møder hans Navn i »Det protestantiske Selskab«s Forhandlingsprotokol i de første Aar.

Der fødtes 6 Børn i Hjemmet, mens de var i Tandil, hvoraf 2 døde som helt smaa. I 1874 drog Martensen med Familie langt Syd paa til en By, Viedma ved Rio Negro Flodens Udløb i Atlanterhavet. Her tog han Jord og blev boende. Det lykkedes ham ikke at faa Landsmænd til at slaa sig ned i den nye By i større Tal.

Byen led meget under en stor Oversvømmelse i 1899; og den havde i 1930 endnu kun 5000 Indbyggere. Peder Martensen og hans Kone er forlængst døde. En Datter blev optaget i et katolsk Nonnekloster. Der blev ingen dansk Nybygd i Viedma, hvad Martensen vel nok havde tænkt sig, der skulde blive.

Gallegos.

Helt nede i Nærheden af Ildlandet i Byen Gallegos ved Floden Rio Gallegos' Udløb i Atlanterhavet, har ogsaa boet en dansk Mand i en lang Aarrække. Han hed Rudolph Mortensen. Han var født i Vendsyssel i 1850, blev uddannet som Landmand og havde Stillinger paa flere Herregaarde. I Slutningen af 1880'erne drog han til U. S. A.; men efter et kort Ophold her kom han til Argentina. Han blev antaget af Regeringen som Landmaaler i Territoriet Santa Cruz. Og samtidig med, at han opmaalte og udstykkede store Arealer, erhvervede han sig selv udstrakte Jordejendomme, hvor han drev Faareavl i stor Stil.

Gallegos ligger paa samme Breddegrad paa den sydlige Halvkugle, som Sydengland og Holland paa den nordlige; men Klimaet er mere koldt og barsk end i disse Lande. Egnens Hovedernæringsvej er Faareavl og Fiskeri. Byen havde i 1940 4000 Indbyggere.

Selv om der ikke blev nogen dansk Nybygd i Gallegos, har

alligevel en Del Danske opholdt sig der i Tidens Løb. Rud. Mortensen var baade dansk og norsk Konsul. Han har kun en enkelt Gang besøgt Danmark, mens han ret ofte var i Buenos Aires, og holdt en levende Forbindelse vedlige med de Danske i Hovedstaden.

Han tog sig med stor Iver af de Landsmænd, der kom indenfor hans Omraade, baade med Vejledning og Hjælp, naar det trængtes. Han var gift, men havde ingen Børn. Han døde i 1934, 84 Aar gl., æret og anset blandt Landsmænd og fremmede, en god Repræsentant for Danmark paa den ensomme fjerne Post.

Chascomus.

Godt 100 km Syd, lidt til Øst for Hovedstaden, ligger Byen og Partidoet Chascomus. Her i den fugtige og græsrigge Egn voksede en stor, danskpræget Virksomhed frem.

I 1890 kom Christian Olsen til Argentina. Han drog til Rosario, hvor han blev syg af Tyfus og var nær ved at omkomme; men en dansk Skibskaptajn fandt ham og tog sig af ham og sørgede for ham, saa han blev rask; og da det var naaet, satte Kaptajnen ham af i Buenos Aires. Olsen fik ikke Kaptajnens Navn og ved intet om ham.

Chr. Olsen havde lært Mejerivæsen i Danmark; og da han efter nogle Aars Arbejde havde samlet sig lidt Penge, købte han Mejerimaskiner og oprettede et Mejeri i Chascomus. Han købte Mælk hos Kvægejerne i Omegnen.

Lidt senere lejede han Jord og købte Malkekøer, saa han kunde lave Smør og Ost af egne Køers Mælk. Det viste sig, at der var god Afsætning paa hans Produkter. Han kunde stadig udvide Virksomheden. I 1922 lejede han 18.000 ha omkring Chascomus, hvorpaa han havde mange Tusinde Køer. Om Sommeren produceredes paa hans to store moderne udstyrede Mejerier 2500 kg Smør daglig. Om Vinteren omtrent det halve.

Saa godt som alt Smørret gik til Eksport. Til at arbejde med Køerne brugte han mest spanske Baskere, der af mange regnes for de bedste til at malke og omgaas Køer, andre mener dog, at Svejtserne er at foretrække.

Christian Olsen skabte sig en meget betydelig Formue. Og i sine senere Aar købte han store Arealer ude i Pampa ligesom

Adolf Petersen. Han var en kraftig og djærv Personlighed, havde i sin Ungdom været Garder, og under et Besøg i Danmark var han i Audiens hos Kongen, der personlig overrakte Ridderkorset til den gamle Garder.

Han var hjælpsom og rundhaandet overfor Landsmænd. Navnlig tog han imod mange af de Danske, som »Dansk Hjelpefor-ening« i Buenos Aires gerne vilde skaffe Arbejde. Der blev sagt om ham, at han med Velvillie tog imod selv det haabløseste Individ, der blev sendt ham, og fandt Anvendelse for hans Arbejds-kraft, selv om han paa Forhaand vidste, at vedkommendes Ar-bejdstrang snart vilde være udslukt.

Ved hans Død den 2. Novbr. 1924 blev der skrevet: »Hans Minde vil leve i den danske Koloni, hvis Sorger og Glæder han delte, og for hvis trængende hans Pung stod aaben!«

Han holdt sig til den danske Koloni i Hovedstaden, og der voksede ikke nogen Samling af Danske op om hans Virksomhed. Men han har givet et stort Bidrag til at gøre argentinsk Smør til en god Eksportvare; og derved har hans Virksomhed haft Betydning for Republikkens Økonomi i Almindelighed; og han har gjort det danske Navn Ære.

Saguier.

En anden Mejerimand af nyere Dato har ogsaa skabt sig en stor Virksomhed og et godt Navn. Det er Chr. Boll fra Mors. Da han blev født den 5. Sept. 1887 var hans Forældre, der havde en Gaard med Mejeribrug, Naboer til Kristen Andersens, der i 1889 drog til Argentina. Chr. Bolls Forældre solgte omtrent samtidig Gaarden og drog til Kalundborg Egnen, hvor Faderen Anders Boll blev Mejeribestyrer. Da Kristen Andersen i 1906 var en Tur i Danmark, besøgte han ogsaa sine Naboer og Venner fra Fredsø paa Mors. Og den unge Chr. Boll fik Lyst til at følge med til Argentina.

Efter at han en Tid havde arbejdet hos Kr. Andersens Søn, Anders Kl. A. i Necochea, kom han til Smørfabrikken »La Tandilera« ved Tandil. Denne Fabrik ejedes af et Firma, der havde flere andre Fabrikker; og Boll flyttedes andre Steder hen; men han blev i Firmaets Tjeneste i 10 Aar og erhvervede sig i den Tid grundigt Kendskab til det argentinske Mejeribrugs Muligheder, samtidig med at han lærte Landets Sprog og Arbejdsforhold at kende og samlede lidt Sparepenge.

Sammen med en Landsmand begyndte han paa egen Haand, men skiltes senere fra ham og oprettede sin egen Virksomhed. Den kom til at ligge i den vestlige Del af Provinsen Santa Fé ved Jernbanestationen Saguier.

Her har han efterhaanden oparbejdet en stor Smør- og Kasein-fabrikation. Han beskæftiger en Række danske Familier paa Mejeriets forskellige Underafdelinger, hvorved der dannes en hel lille dansk Koloni, saa der kan holdes danske Gudstjenester og danske folkelige Sammenkomster.

Chr. Boll blev i 1912 gift med Karen Christiansen fra Kalundborg. Deres Børn har gaaet i Skole paa de danske Skoler i Cascallares og senere været i Danmark for at søge videre Uddannelse; Boll og hans Hustru har ogsaa selv besøgt Danmark flere Gange.

I Byen *La Plata*, Hovedstaden i Buenos Aires Provinsen, lever en dansk Præstedatter, Margrethe Heiberg, som Professor i Fysik ved Universitetet der. Hun er født i Sorø i 1865. Efter et naturvidenskabeligt Studium ved Københavns Universitet rejste hun til Tyskland for at studere videre. Her blev hun gift med Emil Bose, Docent ved Universitetet i Göttingen. I 1911 blev begge Ægtefæller kaldede til Professorer ved det naturvidenskabelige Fakultet i La Plata. Fru Bose, der indtager en ærefuld Stilling ved Universitetet, holder levende Forbindelse med Danske i Buenos Aires.

HOVEDSTADEN

Den danske Befolkning og de danske Konsuler.

Buenos Aires har ikke en skøn Beliggenhed som Rio de Janeiro. Den er ikke fra Naturens Side udrustet med et Vartegn som Montevideo, der har sit Bjerg. Buenos Aires ligger paa den noget flade Sydbred af La Plata Floden. Man skimter kun svagt Byens ikke mange Taarne og høje Huse gennem Skoven af Skibsmaster og Skorstene, naar man sejler ind imod den. Men er man først kommen i Land, ser man, at Byen har flere pragtfulde Bygninger og skønne Plaza'er, og især er der den smukke Palermo Park Nord for Byen. Længere ude langs Flodbredden ligger en Række Forstæder, hvor Villaer med smukke Haver kan minde om Øresundskysten Nord for København.

Byen er anlagt med lige Gader, der skærer hinanden i rette Vinkler. Husnumrene er ordnet saaledes, at hver Husblok har 100 Numre, saa at man af Husnummeret kan regne ud, hvor langt henne i Gaden det Hus ligger, som man søger. — Da Byen er anlagt i det 16. Aarhundrede, er Gaderne snevre; og der er derfor alt for ringe Plads til Nutidens stærke Færdsel med Sporvogne og Biler. I det centrale Forretningskvarter maa derfor al Kørsel forbydes i Dagens travle Timer, endda kan Gaderne vanskeligt tage den store Fodgængerstrøm.

I Buenos Aires boede der efter Folketællingen i 1902 253 voksne Danske. Ved Tællingen i 1923, da man ogsaa tog Børn og de Danskes Efterkommere med, naaede man til Tallet 884. Disse Tal er dog sikkert alt for lave. Gesandtskabet anslaaer i 1925 Antallet paa Danske og Børn af Danske til ca. 1200. Det vil maaske nu være rimeligt at regne med ca. 1500 dansktalende i Hovedstaden, der regnes at have ca. 2.6 Millioner Indbyggere. De Danske udgør

da kun en meget lille Del af Storstadens Befolkning, og af den danske Befolkning i Argentina ca. en Tiendedel.

Af et gammelt Brev, fundet paa Ærø, fremgaar det, at en tidligere Hestehandler Kristen Albertsen fra Bregninge Sogn, har opholdt sig i Omegnen af Buenos Aires i Aarene 1825—36. Han ejede to Plantager i Nærheden af Byen, men skal være bleven dræbt omkring 1836. Hans Ejendomme blev realiserede ved en svensk Konsul, saaledes at Arvingerne fik 1000 Rigsdaler. Albertsen nævner i sit Brev intet om Landsmænd i Buenos Aires.

Da Fregatten »Bellona« besøgte Byen i 1840—41, taltes der om danske Familier; men D. Pontoppidan nævner ikke nogen ved Navn. Han nævner »vor Konsul«, men ikke hans Navn. Vi ved ad anden Vej, at han hed Johann Jacob Klick. Af Konsulens Indberetninger, som opbevares i Rigsarkivet, ses det, at disse er skrevet paa Tysk. Han har da muligvis været Holstener, som saadan var han jo ogsaa den danske Konges Undersaat. I en paa Engelsk skrevet Avis, der den Gang udkom i Buenos Aires, nævnes Navnene paa de Damer og Herrer, der ledsagede Manuelita under Besøget paa »Bellona«. Bennike har ikke fundet Navne blandt dem, der tyder paa dansk Nationalitet. Det lader sig da ikke ad disse Dokumenters Vej fastslaa, om der i Buenos Aires boede Danske i 1840—41.

I 1842 kom to danske Læger til Buenos Aires, H. W. Saxild og Carl Fürst. De var Studiekammerater fra Københavns Universitet. I 1840 var de rejst til Brasilien, hvor de havde praktiseret i et Par Aar. Efter at de i Buenos Aires havde taget deres Eksaminer paa Spansk, nedsatte de sig som Læger og fik snart god Søgning. Saxild fik især sine Kunder blandt indvandrede Englændere og Tyskere, mens Fürst hovedsagelig fandt sine blandt Spaniere og Italiener og blandt Landets egne Børn. Et Aars Tid efter Ankomsten ægtede Fürst en Datter af General Zapiola, der havde vundet Berømmelse under Frihedskrigen. Han blev derved nær knyttet til de førende Kredse i Hovedstaden, og han vandt sig efterhaanden et meget anset Navn. I 1867 blev Havnebyerne langs Floden hjemstøgt af en ondartet Koleraepidemi. Provinsregeringen bad da Fürst om at drage til den lille By San Nicolas for at træffe Foranstaltninger mod Epidemien, som hærgede voldsomt dør. Han fulgte Opfordringen og lod det ikke blive ved Undersøgelsen og Organisationen af Kampen mod Soten alene. Han kastede sig personlig ind i Arbejdet; men kun et Par Uger holdt han ud. Han blev smittet og døde.

Park i Buenos Aires med Mindesmærke over Columbus.

I 1944 blev der afsløret en Mindeplade for ham paa Hospital Muñiz i Buenos Aires, og en lille Bog med Mindetalerne og Oplysningerne, ogsaa om hans danske Afstamning, blev udgivet af en Dattersøn af ham. Han kaldes her »Un heroe civil« (En borgerlig Helt).

Saxild blev kun i Argentina i 9 Aar, allerede i 1851 vendte han tilbage til Danmark, hvor han mærkeligt nok ligesom senere Vennen i Argentina kom til at indlægge sig stor Fortjeneste under Koleraepidemien i København i 1853, hans Mod og Offervillie belønnedes med Ridderkorset. Senere blev han argentinsk Generalkonsul i Danmark. Han blev stadig herhjemme og døde 80 Aar gl. i 1891. En Søn af ham, Christian Saxild, blev Amtmand i Holbæk.

Da Fugl og hans Ledsagere i 1844 kom til Buenos Aires, havde de Anbefalingsbreve med til Læge Saxild, som ogsaa ydede de nyankomne den Hjælp, han kunde. Foruden Doktor Saxild omtaler Fugl Skibshandler Emil Amonsén, en Maler Carlsen, i hvis Hjem han fik god Pleje en Gang, han var syg, en Kontormand Gjersing, en Mand ved Navn Hansen, en anden, der hedder Stage. Senere kom den Kaptajn Wordinger, der havde skrevet de Artikler i »Berlingske Tidende«, der fik Fugl til at bestemme sig for Sydamerika, og endelig den Jørgensen, der fulgte Fugl til Tandil i 1849. Naar

hertil lægges Fugl, Familien Jacobsen og Christoffer Højer, faar vi 15 navngivne Danske. Man bør da vel gaa ud fra, at der i 1840'erne har været 15—20 Danske i den argentinske Hovedstad.

J. J. Klick fortsætter med at være dansk Konsul til 1855; efter ham følger H. C. Tiedge, der ogsaa skriver Indberetninger paa Tysk. Maaske er ogsaa han Holstener. Men fra 1859 til 1871 er Carl Christian Emil Lengnick Konsul, og hans Broder Victor Lengnick er Vicekonsul. Disse Brødre skriver Indberetninger paa Dansk. Men i 1872 bliver en Belgier, Charles Pecher, Konsul; hans Breve til Udenrigsministeriet er affattede paa Fransk.

Under hans Ledelse af Konsulatet sker det store Overfald paa Udlændingene i Tandil. Og han modtager en Skrivelse, undertegnet af 57 Danske i Tandil, der beder ham udvirke hos Provinsens Guvernør, at der sendes en uhildet Dommer til Tandil, der kan tage sig af den uhyggelige Mordsag. Konsulen udfører, hvad Brevskriverne beder ham om, og faar beroligende Svar fra Guvernøren. Han indberetter hele Sagen til Udenrigsministeriet. Afskriften af Danskernes Skrivelse vedlægges paa Dansk, af Guvernørens Svar paa Spansk, mens hans egen Redegørelse er skrevet paa Fransk.

Det er den eneste Gang, indtil der i Slutningen af Aarhundredet kommer en udsendt Konsul, man ser Konsulerne tage sig af Udvandrerne Sager. Ellers er det Udklarering af Skibe, Af- og Paa-mønstring af Sømand, Skibshandeler og Sager, der angaar Handel og Søfart, Konsulerne beskæftiger sig med. Der er dog ingen Tvivl om, at i Tilfælde, hvor Udvandrerne har haft Brug for Konsulernes Hjælp, er den blevet ydet. I enkelte Tilfælde er der udstedt Pas til dem, der rejste til Danmark paa Besøg. Det maa dog nævnes, at en Mand som Valdemar Bræstrup, der var Vicekonsul fra 1889—95, var overordentlig hjælpsom overfor nyankomne Danske. Men det synes ikke, som Udenrigsministeriet har haft nogen Interesse for at høre om de udvandrede Skæbne, naar der ikke var Arvesager eller Retssager at ordne.

Fra 1876 til 1896 er en Nordmand, P. Christophersen, dansk Generalkonsul. Han var en meget betydelig Personlighed. Og der er ingen Danske i Buenos Aires, heller ikke i de senere Aar, der i Anseelse og Indflydelse kommer paa Siden af ham. Han er født i Tønsberg i 1845, kom som ung Handelsmand til Cadiz i Spanien; og i 1871 kom han til Argentina, hvor en Broder til ham allerede den Gang var. Denne Broder, Andreas, synes i 1874 at have be-

Congresbygningen, hvor Republikkens Rigsdag samles.

styret det danske Konsulat. P. Christophersen blev Skibsreder og Agent for en Række Dampskibslinier. Han blev gift ind i en af Argentinas gamle Godsejerslægter. Derved og ved sin overordentlig store Dygtighed vandt han sig en Storformue. Og han blev en Hovedperson i Handels- og Søfartskredse. Ved en Fest, der holdtes for ham i 1909, var Republikkens Finansminister, Indenrigsminister og Landbrugsminister til Stede, mens Direktøren for den store Hamborg-Amerika Linie, Antonio Delfino, holdt Festtalen for ham. Repræsentanter for 23 forskellige Nationer var til Stede. Christophersen døde i 1930. En Broder til ham var en Tid Udenrigsminister i Norge, en anden var en fremtrædende Bankmand i Hjemlandet.

P. Christophersen har været de Danske i Buenos Aires en god Mand. Trods sin Rigdom og Forretningstravlhed gav han sig dog Tid til at tage sig af jævne Menneskers Sag, naar de søgte hans Hjælp. Og de Danske var stolte af ham, selv om han i snevrere Forstand ikke var deres Landsmand.

Vistnok i 1840'erne kom en ung Mand fra København, Christian Sommer, til Buenos Aires. Han var vist delvis af tysk Afstamning, og han blev gift med en Pige fra Itzeho-Egnen i Holsten. Men trods det, at maaske baade hans Moder og hans Kone var tyske, holdt han sig nær til de Danske, og hans Børn lærte at tale Dansk.

En af Byens Hovedgader
Roque Saens Peña.

Foto:
Knud Skrivergaard.

Sommer oparbejdede i Buenos Aires en Hattemagerforretning, der senere udvidedes til ogsaa at omfatte Herreekvipering. Han blev ret velstaaende. Fugl var godt kendt med ham. Og det var ham, de danske Passagerer paa »Elektra« opsøgte, da de i 1859 kom til Buenos Aires. Chr. Mackeprang fra Tandil siger om ham: »Denne danske Hædersmand modtog os med sjælden Venlighed, han var en jævn Mand, men højt anset. Vi boede og spiste hos ham i de første Dage, og han hvilede ikke, før han havde skaffet os alle Arbejde!«

Naar de Danske fra Tandil kom til Buenos Aires, var det Sommers Hjem de tyede til; og de mødte stadig der den største Hjælpsomhed. Det var her, Manuel Eigler i 1872 hentede sin Kone. Da Sommers i Slutningen af 1860'erne var paa Europarejse, var hun fulgt med dem hjem.

En Søn af Chr. Sommer blev uddannet som Læge, blev Dr. med. og Professor. Han gik i Faderens Fodspor og fortsatte dennes Hjælpsomhed overfor Danske. Mange danske Patienter behandlede han gratis, naar de ikke havde Raad til at betale; og mange skaffede han i Kraft af sin indflydelsesrige Stilling gratis eller for nedsat Betaling indlagt paa Hospitalerne. Ved »Dansk Hjelpeforening«s 25 Aars Jubilæum i 1917 fik han i den Anledning overrakt Kommandørkorset af Dannebrog af den danske Minister. Han var i Forvejen R. af D. Baldomero (Valdemar) Sommer var gift med en Ar-

gentinerinde. Og skønt hun ikke forstod Dansk, modtog hun med stor Venlighed Danske i det elegante, hyggelige Hjem.

En Brodersøn til Hattemager Chr. Sommer, Theodor Sommer, kom til Buenos Aires i 1861. Han var født i 1842. Han blev gift i Argentina og drev i nogle Aar Forretning, men havde ikke Held med sig. Paa sine ældre Dage traadte han i »Dansk Hjælpeforening«s Tjeneste som Assistent, og øvede her en stor Gerning, saa han vandt mange Menneskers Taknemmelighed.

En sjælden god dansk Mand, som dog heller ikke havde særligt Held i Forretningssager, var den førnævnte Valdemar Bræstrup. Han var født i København i 1844, hvor Faderen var Politimester, senere Overpræsident. Han fik Studentereksamen og vistnok nogen Uddannelse i Handel. Han kom til Buenos Aires i 1866, hvor ovennævnte Th. Sommer skaffede ham Arbejde i et Handelsfirma. I Aarene 1867—69 var han med Hæren i Paraguaykrigen i det private Forplejningskorps. Senere havde han Stilling i en Bank. Men i 1872 startede han sammen med Th. Sommer og A. S. Meyer en Importforretning. Denne blev dog atter opgivet i 1879, hvorefter han blev Prokurist i Huset Altgelt. Her arbejdede han til 1890, da han startede en Kommissionsforretning i Hvede. Senere paatager han sig ogsaa Kommissioner ved Køb og Salg af Ejendomme, Ordning af Laan og Hypoteker.

Bræstrup var Ven med Adolf Petersen og flere af de førende danske Landmænd, som han var jævnaldrende med. Hans største Indsats blev Stiftelsen af »Dansk Hjælpeforening«, som senere bliver omtalt.

Blandt dem, der tog virksom Del i de Danskes Fællesliv i Buenos Aires, var Arnold Møen. Han var født i København i 1859, blev uddannet i Boghandel og kom til Buenos Aires i 1875. Her oprettede han senere en Boghandel og Forlagsvirksomhed, der efterhaanden blev en af de største indenfor Branchen i Byen. Ved hans 50 Aars Forretningjubilæum i 1935 blev der skrevet om ham, at faa Mænd havde som han Kendskab til Bøger. Saavel Hovedstadens Lærde som Republikkens Statsmænd blev Kunder i »Libreria Moen«. Og at være Kunde hos Møen var det samme som at være hans Ven. — Møen var i adskillige Aar Formand for »Dansk Hjælpeforening«, en Tid var han Kasserer for »Dansk Kirke i Buenos Aires« og Medlem af Kirkebestyrelsen. Alle Vegne, hvor noget skulde ordnes i den danske Koloni, var han med, rede til at

ofre baade Arbejde og Penge for Sagen. Trods sine næsten 90 Aar er han endnu en stout Skikkelse.

En anden Boghandler, der skabte sig en god Forretning i Buenos Aires og samtidig satte ind for at bevare dansk Kultur i det fremmede var Guillermo (William) Krieger. Han var født i Vordingborg i 1861, hvor hans Fader var Tobaksfabrikant. Han kom i Handelslære, og efter endt Uddannelse drog han i 1883 til Forenede Stater, og i 1885 kom han til Buenos Aires. Her fik han først Ansættelse i en engelsk Boglade, senere i et Trykkeri; og ved sin Dygtighed og Energi avancerede han til Bestyrer af Trykkeriet. I 1895 begyndte han sit eget Trykkeri og oprettede en Papirhandel, fra 1900 tillige en Boghandel, og samme Aar begyndte han Udgivelsen af et dansk Ugeblad. — Krieger var en dygtig Forretningsmand, saa han gjorde god økonomisk Fremgang. I 1911 kunde han købe 625 ha Jord i Nærheden af Ventanabjergene. — Da man i 1920'erne drøftede Opførelsen af en dansk Kirke i Buenos Aires, var Krieger ivrig for at faa Sagen fremmet og gav meget rigelige Pengebidrag til Bygningens Opførelse. Senere skænkede han ene Mand et Orgel til Kirken. — Krieger døde i 1932.

Endnu en Boghandler er der Grund til at nævne, nemlig Vilhelm Bremer. Han kom til Landet i 1890, og kom ligesom Møen i Gang med at drive baade Boghandel og Forlagsvirksomhed. Han arbejdede især med engelsk Litteratur. Han tog ogsaa stærkt Del i Koloniens Fællesliv, og han var en glimrende Festarrangør og Instruktør af Dilettantskuespil. Ogsaa hans Hustru havde Evne til at glæde sine Landsmænd med Optræden ved festlige Lejligheder. Bremer var en Tid Kasserer i »Dansk Hjælpeforening«; ved sin Død i 1921 var han Viceformand.

En Søn af Seminarieførstander Martin Kristensen, Gedved, Erling Kristensen, har oparbejdet en meget betydelig Snedker- og Tømrervirksomhed i Hovedstaden. Han er født i 1879. Efter at have lært Tømrerhaandværket fór han viden om i Verden, en Tid var han Skibstømrer. I 1911 kom han til Buenos Aires, hvor han sluttede sig til den danske Koloni. I nogle Aar var han Bestyrelsesmedlem i »Dansk Hjælpe- og Hospitalsforening«. Han er ugift.

To Svogre, Carl Christensen og Stephan Thomsen, har i snart en Menneskealder drevet en solid Importforretning, hovedsagelig med danske Varer; og samtidig har de taget levende Del i Løsningen af den danske Kolonis Fællesopgaver. Christensen er nævnt

i det foregaaende og omtales længere fremme. Thomsen, der er fra Lemvig, er en lun og stilfærdig Jyde, hyggelig og vennsæl, gavmild i det skjulte, en Mand, der elsker Sang og muntre Historier og bringer Liv og Glæde med sig, hvor han kommer. Sammen med sin Hustru Fru Ragnhild, Johs. Bennikes ældste Datter, har han bygget sig et yndigt Hjem i Forstaden Vicente Lopez, hvor alt godt dansk har til Huse, men hvor dog heller ikke Værdierne i det nye Lands Kultur udelukkes.

En af de seneste Aars dygtigste Forretningsfolk er Henrik Lebeck. Han er født i Aabenraa i 1900, Søn af Redaktør Anders Lebeck ved Bladet »Dannevirke«. Han har faaet Bankuddannelse i Aabenraa, Aarhus og Haderslev, drog tidligt til Udlandet og var en Tid ansat i et Skibsmæglerfirma i Gent i Holland, kom saa til Buenos Aires og blev Direktør i det store Uldeksportfirma Nielsen, Olsen & Comp. Senere har han stiftet sin egen Uldeksportforretning. Han er en Mand, der med Iver og Alvor tager Del i Koloniens Anliggender. Navnlig under Tyskernes Besættelse af Danmark gjorde han et stort Arbejde i Foreningen »Danmarkshjælpen« og bragte meget betydelige Ofre for Danmarks Sag. I sin Barndom havde han i sit Hjem oplevet Kampen mellem Dansk og Tysk. Nu blev der Lejlighed for ham til som voksen Mand at fortsætte denne Kamp under helt andre Forhold; og han gik ind i den med Kraft og Ildhu.

Der er her nævnt nogle af de Mænd, der har drevet selvstændig Forretningsvirksomhed i Buenos Aires. Der er naturligvis mange flere, der kunde være Grund til at nævne; men det er alligevel en forholdsvis ringe Del af Hovedstadens Danske, der har selvstændig Virksomhed. Mange er ansat i overordnede Stillinger i store Handelshuse, Fabrikvirksomheder, Sporvejs- og Jernbaneselskaber, en Del er Haandværkere og andre har almindelige Kontorpladser. Enkelte er Arbejdsmand, og nogle Kvinder er Sygeplejersker.

Da de bor spredt over den store By og dens Forstæder, har de ikke let ved at komme sammen. En Del har hjemme fra lært fremmede Sprog og lærer derfor snart Spansk, saa de kan tage Del i Storbyens internationale Forlystelseliv; og de er da ikke saa ensomme, som de vilde være paa Landet, naar de ikke kunde komme sammen med Landsmænd.

Men trods denne Spredthed er det alligevel lykkedes gennem forskellige Organisationer at holde et rigt Fællesliv vedlige baade af

social, selskabelig og aandelig Art. — Men inden disse Organisationer omtales, skal lige enkelte af Danmarks officielle Repræsentanter nævnes, som særlig har taget Del i Koloniens indre Liv.

I 1897 blev Arnold Fraenkel udnævnt til udsendt Vicekonsul og Chef for Generalkonsulatet i Buenos Aires. Fraenkel er født i Slagelse i 1851, lærte Handel i Danmark og Tyskland, studerede Nationaløkonomi ved Universiteterne i Leipzig og Berlin og erhvervede sig en Doktorgrad. Da han kom til Buenos Aires, kastede han sig med Iver over Studiet af Landets Økonomi og Politik, og i Dagbladet »Børsen« i København skrev han en Række Artikler om »Mønt og Pengeforhold i Argentina«, der senere udkom i Bogform.

Hurtigt kom han i Forbindelse med den bredere danske Befolkning, og som tidligere meddelt foretog han i 1898—99 sammen med Niels Larsen fra Tandil en Rejse over Andesbjergene til Chile, og efter en Sørejse langs Kysten tilbage over Bjergene længere mod Syd til Søen Nahuel Huapi, hvor der den Gang var Tale om at oprette en dansk Koloni. Det var for den studerede Nationaløkonom en meget lærerig Rejse. Han saa dog snart, at selv om Jorden maaske under en eller anden Form kunde give gode Produkter, saa var Trafikmidlerne endnu for uudviklede til, at en lønnende Produktion kunde iværksættes.

Ved et Sommermøde i Cascallares i 1901 talte Fraenkel om Rejser, og vandt ved sin friske, noget saftige Veltalenhed megen Sympati hos den danske Landbefolkning. — I sine Indberetninger til Udenrigsministeriet anbefalede han danske unge at rejse til Argentina og søge at bryde sig en Bane der, som saa mange Danske, som han nu havde set det, havde gjort.

Dr. Fraenkels Ophold i Argentina blev ikke langt, kun 5 Aar. Allerede i 1903 vendte han tilbage til Danmark, men blev alle sine Dage ved at have de Danske i Argentina i venlig Erindring. Kort før sin Død skrev han en Pjece om Udvandrerforhold, hvori den omtalte Rejse til Nahuel Huapi danner Kernen. Fraenkel døde i 1945, over 93 Aar gl.

I 1905 udnævntes Dr. E. Lund til Generalkonsul. Han var kommen til Argentina allerede i 1887 og havde praktiseret som Læge i Byen Rosario i en halv Snes Aar, før han flyttede til Hovedstaden. Dr. Lund var ikke blot en højt skattet Læge. Han havde ogsaa et godt Navn i videnskabelige Lægekredse. Han deltog i Lægekongresser i Rom, Moskva, Paris og Madrid.

Blandt de Danske vil han især blive mindet for sit Arbejde for at faa oprettet et dansk Hospital i Buenos Aires. Han talte derom ved et Sommermøde i Cascallares og skrev derom i Bladene. Der blev ogsaa dannet en Forening, »Dansk Hospitalsforening«, der blev indsamlet en Del Penge, men ikke nok til, at Planen kunde realiseres. Senere er Hospitalsforeningen slaet sammen med »Dansk Hjælpeforening«. Det var en stor Skuffelse for Dr. Lund, at Planen ikke kunde gennemføres. I Begyndelsen af 1920'erne drog han til Danmark, hvor han døde i 1928.

De to følgende Generalkonsuler, C. A. Wandel og M. Widding, kom ikke i saa nær Berøring med Befolkningen. Men Forbindelsen knyttedes igen med Otto Wadsted, der i 1919 blev Generalkonsul og i 1921 overordentlig Gesandt og befuldmægtiget Minister. Wadsted er født i København i 1881, han studerede Jura og kom i 1906 ind i Udenrigsministeriets Tjeneste, hvor han snart fik betroet ret betydningsfulde Poster. Som Minister i Buenos Aires tog han sig venligt af den danske Befolknings Sager. Med sin verdensmandsprægede og dog aabne og joviale Personlighed vandt han sine Landsmænds Tillid og Sympati. Han har senere været Gesandt i Rom, og kom i 1947 til Rio Janeiro.

Wadsted afløstes i 1925 af K. A. Monrad-Hansen, født i Vejle i 1885. Ogsaa han kom med sin stilfærdige Færd og levende Interesse for de Danskes Ve og Vel snart i et godt Forhold til Landsmændene. Han røgtede Gerningen i Argentina til 1939. I 1947 blev han Gesandt i Moskva.

Efter Monrad-Hansen fulgte Fin Lund, som paa Grund af den tyske Besættelse af Danmark blev afskediget i 1941, men blev genansat i 1945. Fin Lund er født i Finland i 1884, blev Student fra Sorø Akademi, studerede Nationaløkonomi og Finansvæsen ogsaa i Udlandet. I 1908 traadte han ind i Udenrigstjenesten. I Aarene 1932—39 var han Gesandt og Minister i Mexico. Herfra kom han til Argentina.

Den Mand, der længst har virket i den danske Legations Tjeneste i Buenos Aires, og som kender den danske Befolknings Forhold bedst, er nok C. Carbel, idet han allerede i 1918 blev knyttet til Legationen. Som før omtalt var han en kort Tid Forstander for Ungdomsskolen i Cascallares i 1917. — Carbel er Lærersøn fra Nr. Nebel ved Varde, født i 1885. Efter Lærereksamen og nogle Aars Gerning i Skolen tog han en videre Uddannelse, og blev saa i

Konsul Valdemar Bræstrup.

Aarene 1913—17 Bestyrer af St. Croix' højere Skole i Vestindien. Herfra kom han til Cascallares. I 1920 blev han Vicekonsul og i 1935 Handelsattaché. Han har i Aarenes Løb taget meget ivrig Del i dansk Foreningsliv i Hovedstaden. — Han er gift med Forfatterinden Eliz Carbel.

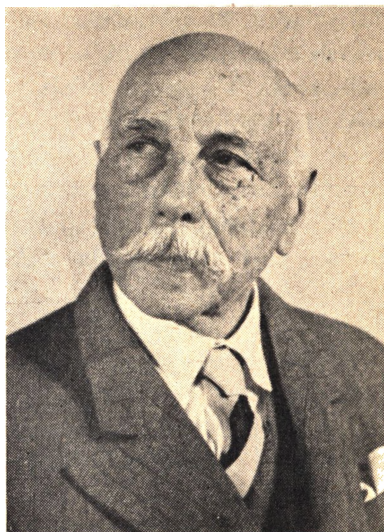
Foreninger af forskellig Art.

Da den store Udvandrerstrøm fra Danmark i 1880'erne ogsaa skyllede ind over Argentina, var der adskillige Elementer med i Strømmen, som ikke særlig egnede sig til at bryde sig en Bane i det fremmede. Saadanne vege og villiesvage Stakler var tilbøjelige til at blive i Hovedstaden eller hurtigt vende tilbage dertil, dersom de var kommen ud paa Landet. Naar de da, pengeløse og sultne, ikke saa nogen anden Udvej, kom de ofte til Konsulen. Det var i 1889, da Udvandringen var paa sit højeste, at V. Bræstrup var bleven Vicekonsul. Han havde et følsomt Sind for menneskelig Nød og havde svært ved at sige nej til en Bøn om Hjælp; men hans økonomiske Forhold var ikke saaledes, at han kunde yde Hjælp i større Udstrækning. Dette blev Anledningen til, at »Dansk Hjælpeforening« blev stiftet, den ældste og stærkeste af de danske Organisationer i Hovedstaden.

Foreningen blev stiftet den 6. Oktober 1892 paa Bræstrups Kon-

Hjælpeforeningens mangeaarige Assistent
Th. Sommer.

Boghandler Arnold Møen.

tor. Blandt de 14 Stiftere var Boghandler A. Møen, Redaktør I. A. Baun, Mægler Th. Sommer, Elektriker C. Schilder og V. Bræstrup. Foreningens Formaal skal være at hjælpe Landsmænd, der er kommen i Nød. Hjælpen kan ydes som Pengelaan til Rejseudgifter, Anvisning af Arbejde, Mad og Logi, Betaling af Lægehjælp eller Sygehusophold, i særlige Tilfælde til Billet til Danmark. Indtægterne skal komme gennem Medlemsbidrag, og man vil søge dannet en Grundfond, der kan give Rygstød i vanskelige Tider.

Bræstrup blev valgt til Foreningens Formand. I 1895 trak han sig tilbage fra Formandspladsen, men beklædte den igen 1902—06 og 1910—12. I sidstnævnte Aar forlod han Argentina.

I 1889 havde Foreningen 78 Medlemmer. Man havde en Grundfond paa 5000 Pesos. Indtægten i det sidste Aar havde været 1804 Pesos og Udgifterne 1168. Kassebeholdningen var 392 Pesos. Man havde i Aarets Løb ydet Hjælp i 107 Tilfælde. Formand var A. Møen.

I de følgende Aar steg Medlemstallet og Indtægterne, men Udgifterne fulgte med. I 1913 er der 214 Medlemmer. Indtægten har været 4286 Pesos, Udgift til alle Slags Hjælp 2646 Pesos. 1242 Personer havde henvendt sig om Vejledning og Hjælp, men kun 375 havde voldt Pengeudgift.

I 1924 blev Hjælpeforeningen og Hospitalsforeningen slaaet sammen og fik derved større Midler til at kunne hjælpe dem, der trængte til Hospitalsophold. Der blev antaget en Sygeplejerske, dels til at se til Patienter paa Hospitalerne og hjælpe dem med Sproget, dels til Besøg i Hjemmene.

I 1937, da Foreningen havde bestaaet i 45 Aar, tæller den 283 Medlemmer. Der er sket 1027 Henvendelser om Hjælp, som alle blev taget til Følge. Der er uddelt 2754 Spisebilletter. Af 131 arbejdssøgende har 46 faaet Arbejde. 24 Patienter er ved Foreningens Mellekomst indlagt paa det tyske Hospital med ialt 1123 Sygedage. Der er herfor betalt 8695 Pesos. Sygeplejersken har aflagt 692 Besøg paa Hospitalerne, foruden et Par Hundrede kortere og længere Besøg i Hjemmene. Formand er paa dette Tidspunkt Dr. techn. A. Bendixen, der er Direktør for Firmaet Christiani og Nielsens argentinske Afdeling.

En Række af Hovedstadens travle Mænd har lagt et stort Arbejde i denne Hjælpeforening. I særlig Grad mindes de ældre Hr. Th. Sommer, der var utrættelig i sit Arbejde som Assistent i Hjælpeforeningen. »Alle kender Hr. Sommer,« skriver »Skandinaven«, »alle glæder sig, naar hans joviale Person farer rundt om et Hjørne, lige i Armene paa een, og opliver med sin muntre Talen, sin overvældende Veltalenhed . . . Hæder og Ærlighed bærer Sommer i sit Skjold. Han har gennem Modgang og Medgang bevaret disse, den gamle Skoles fineste Kendemærker til Ære for sig selv, sit Land og sine Landsmænd!« Da han fyldte 80 Aar, overrakte Vennerne ham en Gave paa 2500 Pesos. Og Ministeren overrakte ham Dannebrogsmændenes Hæderstegn. Han var før blevet R. af D.

En Mand, der ogsaa lagde et stort Arbejde i Hjælpeforeningen, var August Johansen. Han var i en Række Aar Formand, »et Hverv,« skriver »Skandinaven«, »han røgtede med saa stor Nidkærhed og Opofrelse, trods det at Kræfterne synligt ebbede ud, at han har vundet Koloniens Beundring derved. Dag paa Dag, Aar efter Aar, sad han troligt i Hjælpeforeningens Formandsstol under Kontortiden og hjalp nyankomne til Rette med Raad og Daad!«

Mange andre burde nævnes; men det faar være nok med disse. — Det store Hjælpearbejde blev for langt den største Del ikke alene udført, men ogsaa bekostet af den ikke særlig talrige danske Kreds i Hovedstaden. Et Par Gange om Aaret samledes Medlem-

merne til Fest: Dilettantforestillinger, Musikaftener og anden Underholdning.

Dette Arbejde gennem Hjælpeforeningen, der jo nu har strakt sig over mere end et halvt Hundrede Aar, er et ædelt og smukt Træk i Buenos Aires Danskernes Færd. Det vidner om dyb Trofasthed mod Danmark og dansk Kultur og et varmt Sindelag overfor Landsmænd i Nød.

Det var dog ikke alene »Dansk Hjælpeforening«, der støttede betrængte Landsmænd, ogsaa »Dansk Kvindeforening«, stiftet i 1924, gav en værdifuld Haandsrækning her, selv om dens Hovedformaal vel var af selskabelig og kulturel Art.

Den varmhjertede Frk. Betty Rosarios, som er af dansk-norsk Slægt og var ansat i »Frelsens Hær«, har med Hjælp af gode Venner i Tandil og Tres Arroyos Egnen taget sig af mange Smaabørn, som Forældrene var døde fra. »Dansk K. F. U. M.« gjorde i mange Aar et godt Arbejde ved at lade sin Sekretær tage imod Indvandrere ved Skibene. Denne Gerning røgtedes i Begyndelsen af 1920'erne med Trofasthed af Johs. Sørensen, nu Rejsesekretær for »D. K. U.« i Danmark.

»Dansk Klub« blev stiftet i 1919. Den første Formand var Generalkonsul Wadsted. Klubbens Formaal udtrykkes saaledes: »At samle de Danske saavel i selskabeligt Øjemed som med Henblik paa Løsningen af alle saadanne Opgaver, der maatte være af Interesse for disse«. Klubben har anskaffet et godt Bibliotek og holder en Del danske Blade og Tidsskrifter.

Der findes ogsaa en skandinavisk Sangforening »Brage« og en skandinavisk Roklub.

Blade og Bøger.

Længe var »Tandils Tidende« »eneste« danske Blad i Sydamerika. Fra 1900 maatte Titlen ændres til »ældste« danske Blad o. s. v.; thi i dette Aar udsendtes et nyt dansk Blad fra Kriegers Trykkeri i Buenos Aires. Bladet hed »Norden« og udkom een Gang om Ugen. Redaktør var J. A. Baun. Baun havde levet i Kina i nogle Aar, vistnok ansat i »Store Nordiske Telegrafselskab«. Han var en Mand med et følsomt Sind, en livlig Fantasi og megen Sans for Humor. Han førte en letløbende Pen, og han var aldrig kedelig. Imidlertid gik det ikke saa godt med Samarbejdet mellem ham og Krieger, og efter godt et Aars Forløb forlod Baun »Norden« og

startede sit eget Blad »Viking«, der udsendtes af Vilh. Bremers Bogforlag. »Viking« levede dog kun et Par Aar. Senere vendte Baun tilbage til Kriegers nye Blad »Skandinaven« som flittig Medarbejder, og fortsatte dermed til han i 1921 rejste til Danmark. Baun blev skattet højt af mange i Kolonien, ikke alene for sine kvikke Indlæg i Bladene, men ogsaa for sine lyriske Taler ved festlige Lejligheder.

Fra April 1901 udsendte Krieger et nyt Blad, der fik Navnet »Skandinaven«. Dets Redaktør blev Johs. Bennike, som i 1896 var kommen til Buenos Aires og havde nedsat sig som Billedskærer, efter at han i 8 Aar havde boet i Tandil.

Bennike havde i sine unge Aar været Højskolelærer og havde baade Lyst og Evner til aandelig Virksomhed. Det mærkedes snart paa Bladet, at det havde faaet en Tone af Grundighed og Soliditet, men tillige var det præget af Bennikes særlige Syn paa Kristendom og Folkelighed.

Det varede dog kun i godt 3 Aar, saa tog Bennike sin Afsked som Redaktør. Han angiver som Grund, at Udgiveren ønskede, at der skulde vises hans Forretning større Opmærksomhed, end Redaktøren mente, han kunde gaa med til.

Krieger fortsatte imidlertid Bladet, først med Hjælp af en Kap-tajn Mortensen, senere var P. Christensen i mange Aar Redaktør; men hans Navn stod ikke paa Bladet; og Krieger var altsaa selv ansvarshavende. Kriegers Tanke med Bladet var, at »det skulde være refererende, nyhedsbringende, være Sambaandet mellem Koloni-medlemmerne herude, Bindeleddet mellem disse og Hjemlandet, virke for at fremhæve alt det, som kan hæve Koloniens Anseelse i vort nye Fædreland, men iøvrigt holde sig udenfor Døgnets Strid og det Tovtrækkeri, der saa ofte forekommer indenfor smaa Samfund.«

Dette Program blev saa nogenlunde overholdt. Bladets Forbillede i Danmark var vel nærmest »Politiken«. Det var, hvad man kaldte frisindet uden dog at tage Stilling imod Kristendommen.

De to Skribenter, hvis Navne hyppigst forekom under Artikler i Bladet, var J. A. Baun og Aug. Johansen, der før er nævnt som Formand i Hjælpeforeningen. Han var født i Nyboder i København i 1851. I sine unge Aar gik han Militærvejen. Da den tysk-franske Krig udbrød i 1870 meldte han sig som frivillig til den franske Hær. Det var vist Tanken om Tilbageerobringen af det tabte Slesvig, der

drev ham af Sted. Han naaede at blive Officer. Men Nederlaget ramte ham haardt. Opholdet i Frankrig havde stor Betydning for ham. Han blev Republikaner af politisk Anskuelse, og han tilegnede sig noget af den kavalermaessige Optraeden, der er Franskmaendene egen. Da han kom tilbage til Danmark, gik han ind i Haeren, men Forholdene tilfredsstillede ham ikke; og han gik ud af Tjenesten i 30 Aars Alderen med Kaptajns Rang.

I 1892 kom han til Argentina, hvor han i en lang Aarrække var knyttet til det store Slagteri- og Koedfrysningsfirma »Compañia Sansinena« som Ingenioer. Han skrev ofte i »Skandinaven« om fransk Aandsliv; han var naermest en national Humanist, tog ivrig Del i den danske Kolonis Liv og Faerden, instruerede Dilettanter og kritiserede Skuespillere. Hans Artikler var meget bredt anlagte og ikke fri for at vaere kedelige. Hans Tone var faderlig overfor yngre Kraefter; men en vis Ridderlighed praegede ogsaa hans litteraere Produkter. Han var som naevnt i mange Aar Koloniens Ordfoerer baade i Skrift og Tale.

Han var gift; men hans Kone og Datter levede i Danmark lige til 1912. Og da de beredte sig til at tage over til ham, doede Hustruen. Datteren Gerda J. tog saa afsted. Og hun skabte et Hjem for Faderen paa hans gamle Dage. Han doede i December 1923. Hans Bortgang vakte Vemod i hele Kolonien. Datteren blev i Landet og er senere blevet kendt som Oversaetterinde og Lærerinde i Spansk.

Efter Bauns Bortrejse og Johansens Doed aendredes Tonen i »Skandinaven« noget. P. Christensen var fratraadt som Redaktør og efterfulgtes af Emil Brodde; og da han kort Tid efter paa Grund af Sygdom forloed Landet, blev Albert Weisholt Redaktør. I 1920'erne, da der blev Tale om at bygge en dansk Kirke i Buenos Aires, gik »Skandinaven« staerkt ind for denne Sag.

Bladet har gennem Aarene vaeret staerkest praegtet af Livet i Hovedstaden, men har dog tillige fulgt Begivenhederne blandt Landbefolkningen med stor Opmærksomhed.

Ved Guillermo Kriegers Doed i 1932 gik Bladet over til de tre Medarbejdere ved Bladet: Forretningsfoerer Frk. E. Andersen og Redaktøerne Weisholt og Christensen, som derefter var Udgivere af »Skandinaven«. Under den anden Verdenskrig maatte Bladet standse. Det er senere genopstaaet under Navnet »El Escandinavo«, der redigeres af Birger Schøtt.

Nogle Maaneder efter, at Bennike havde forladt »Skandinaven« Redaktørstol, kunde han begynde at udsende sit eget Blad »Syd og Nord«. Det første Nummer udkom den 4. Januar 1905. Bennike havde faaet oprettet et lille Trykkeri i sit Hjem ude i Forstaden Vedia; og herfra udsendtes nu Bladet. I den første Tid udkom det en Gang om Ugen ligesom »Skandinaven«; men inden længe blev det udsendt 2 Gange ugentlig. Det var lidt mindre i Format end »Skandinaven«; men da det nu udkom 2 Gange om Ugen, kunde det naa at bringe omtrent den samme Stofmængde.

Hvis man kan sige om »Skandinaven«, at dets Forbillede var »Politiken« i København, saa var Forbilledet for »Syd og Nord« de højskoleprægede Venstreblade i Provinsen i Danmark som »Sorø Amtstidende«, »Fyns Tidende« og »Kolding Folkeblad«.

Det var da naturligt, at »Syd og Nord« især vandt Yndest hos Landbefolkningen. Men da de to Blade var ret forskellige, var der mange Danske, der holdt dem begge.

Dansk Kirke og Skole og alt dansk folkeligt Arbejde fandt altid rigelig og venlig Omtale i »Syd og Nord«. Og Bladet har derved øvet en meget betydelig Indsats. Det er en Selvfølge, at der ogsaa øvedes et positivt folkeoplysende Arbejde gennem »Syd og Nord«. Bennike tog selv myndigt og forstaaende Stilling til alle Spørgsmaal af Betydning for Koloniens aandelige Trivsel.

»Syd og Nord« bragte mange Uddrag af danske Blade og Tidsskrifter og orienterede efter de danske Blade Læserne om politiske og sociale Forhold i Hjemlandet, saavel som i den øvrige Verden. Ogsaa argentinsk Politik fik en kort, vejledende Omtale, selv om man her regnede med, at mange kunde læse de store, argentinske Blade. Derimod blev Smaafester og fremtrædende Personers Fødselsdage knap saa udførligt omtalt som i »Skandinaven« eller i sin Tid i »Tandils Tidende«. Og Bladet var naturligvis altid aabent for Drøftelse af Spørgsmaal, der var af Betydning for Danske i Argentina.

De to Blade »Skandinaven« og »Syd og Nord« har betydet overordentlig meget for Danskheden i Argentina. Gennem dem kunde de spredtboende Landsmænd ikke alene holde sig i Forbindelse med Hjemlandet, men ogsaa med Landsmændene i Republikkens forskellige Egne. Og gjordes der nye Fremstød, som da Kolonien i Eldorado drog Danske til sig, saa bragtes der Skildringer derfra. Oluf Johansen vakte først i »Syd og Nord« Op-

Johannes og Katrine Bennike.

mærksomhed med sine fængslende Beretninger om Kampen med Urskoven. Johannes Bennike var stærkt historisk interesseret og havde Sans for Studiet af hidtil upaaagtede Enkeltheder. I 1935 udsendte han en lille Bog paa Spansk, der senere i noget ændret Skikkelse udkom paa Dansk i København under Titlen »Danske Episoder ved La Plata Floden«. Den er tidligere omtalt i denne Bog.

Han var ogsaa ret sprogkyndig. Samtidig med, at han begyndte at udsende »Syd og Nord«, begyndte han Udgivelsen af en Spansk-Dansk Ordbog og senere fulgte en Dansk-Spansk. De to Bøger omfatter tilsammen henved 1500 tospaltede Sider. Det er et stort og meget dygtigt Arbejde, der her er udført. Og disse Bøger har været og er af overordentlig stor Betydning for vore Landsmænd i Argentina.

Bennike døde i 1942, noget over 83 Aar gl. Han var uanselig af Ydre. Hans Ryg var misdannet; men der boede en Ildsjael i denne Krop. Og den indre Ild kunde lyse med en sjælden Glans gennem de meget smukke Øjne. Hans Hustru døde i 1929. De efterlod sig 5 Døtre, der alle har haft Skoleophold i Danmark.

Paa Kriegers Forlag udkom i 1910 en lille *Argentinas Historie* paa Dansk, skrevet af denne Bogs Forfatter i Anledning af Argen-

tinns 100 Aars Jubilæum; og fra hans Trykkeri udgik i 1921 en lille Novellesamling »Menneskens Børn« af Pedro Delmar.

Krieger har ogsaa udsendt en Spansk-Dansk Ordbog og en Lærebog i Spansk.

I 1925 udsendte C. Carbel paa Gads Forlag en Bog »Argentina« med Undertitel »En kort Beskrivelse af Land og Folk, de danske Kolonier, Indvandrerne Muligheder etc.« Det er en udmærket Bog, klar og nøgtern, rent oplysende.

Fru Olga Adeler, født i Fredericia 1877, Enke efter Baron Emil Adeler, udrejst i 1900, siden ansat ved det store Dagblad »La Prensa«, har udgivet to Børnebøger og tre Bind Fortællinger paa Spansk. Gennem dem har dansk Føle- og Tænkemaade faaet Udtryk i det nye Lands Sprog.

I 1922 udsendte Frederik Andersen »Danskernes Album« med Billeder af Danske Personer, Hjem og Virksomheder og med korte historiske og biografiske Oplysninger.

Kirkeligt Arbejde i Hovedstaden.

Der gik mange Aar hen, før der fremkom Krav om et dansk kirkeligt Arbejde i Buenos Aires. Hertil bidrog det vel, at der allerede i 1890'erne var en norsk Præst i Buenos Aires, som Danske kunde søge til. Endvidere var der engelske og tyske protestantiske Præster; og da mange af de Danske i Hovedstaden havde lært lidt Engelsk og Tysk i Børneskolen hjemme, hvis de ikke havde faaet en videre Uddannelse, saa kunde de nok have Udbytte af at følge engelsk og tysk Gudstjeneste; men de fleste synes ikke at have haft Trang dertil.

Blandt dem, der gerne søgte til Gudstjeneste, var Familien Bennike. Og sammen med andre Danske dannede dens Medlemmer efterhaanden en lille dansk Menighed omkring den norske Præst. Og da der i 1920 indviedes en smuk og rummelig norsk Sømandskirke, havde man nu et godt Samlingssted.

I 1912 stiftedes en Afdeling af K. F. U. M. En af Bennikes Svigersønner, Carl Christensen, kom med i Ledelsen, og Arbejdet havde god Fremgang. Carl Christensen er født i Kolding i 1886. Han var i 4 Aar i Købmandslære i Flensborg, fik et Aars Kursus paa Købmandsskolen, var atter 4 Aar i Flensborg, derefter 2 Aar i England og kom saa til Buenos Aires i 1910. Her kom han i Forbindelse

Pastor Sven Nielsen og Hustru.

med Familien Bennike og blev gift med Datteren Gunild. Sammen med sin Svoger, Thomsen, der var gift med Bennikes ældste Datter, Ragnhild, oprettede de som før omtalt en Importforretning.

Carl Christensen har læst meget, han er ikke saa lidt paavirket af Søren Kierkegaard; og han holder ogsaa Foredrag med religiøse eller folkelige Emner. Han har gennem mange Aar været en af de bærende Kræfter indenfor dansk Menighedsliv i Buenos Aires.

Omkring 1920 kom Sekretær Johs. Sørensen til Buenos Aires, udsendt af Foreningen »Derude«; og det Arbejde, som nu udførtes i K. F. U. M., var med til at lægge Grund for et virkeligt Menighedsliv.

Imidlertid var »Dansk Kirke i Udlandet« blevet stiftet. Og i 1922 sendtes Missionssekretær Ejlert Morthensen til Argentina for at undersøge Mulighederne for at knytte Forbindelse med Menighederne derude. Disse var jo imidlertid selvstændige og klarede sig godt; men i Hovedstaden kunde der sikkert dannes en Menighed, dersom der kom nogen Støtte fra Danmark. Dette var Resultatet af Morthensens Iagttagelser.

Dansk Kirke i Udlandet besluttede da at sende en Præst til Buenos Aires; og i 1924 rejste daværende residerende Kapellan i Hellerup Sven Nielsen til Buenos Aires sammen med sin unge Kone. Pastor Nielsen var født i Hellerup i 1889, hvor Faderen var Ejer

af en Fabrik; han studerede Teologi og blev Kandidat i 1914. Han havde levet med i K. F. U. M. Bevægelsen og var blevet Sekretær. Han havde gode Kundskaber, var veltalende og havde let ved at tale med alle Slags Mennesker og da især Storbyens Folk, som han var vokset op sammen med.

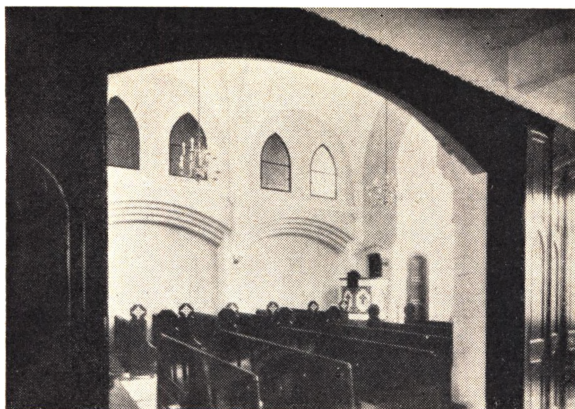
K. F. U. M. havde Lokaler i Buenos Aires; her indrettedes en lille Kirkesal. Men sin Tiltrædelsesprædiken holdt Pastor Nielsen i den norske Sømandskirke den 13. Juli 1924. Her var fuldt Hus; og der var ret stor Altergang. Men ellers holdtes de ugentlige Gudstjenester i den nævnte Kirkesal; og her fortsatte man i 7 Aar under stigende Tilslutning.

Det var imidlertid under ret ugunstige Forhold, man samledes; der var Restauration neden under, og Trangen til at faa eget Kirkehus føltes stærkt. Der rejstes da ogsaa snart en stærk Stemning for at søge rejst en Kirke. En Indsamling blev sat i Gang. Og der kom mange Penge ind baade fra Hovedstaden og fra Kolonierne Syd paa, hvor Pastor Nielsen ved sin Forkyndelse, sine Foredrag og sit venlige og indtagende Væsen havde vundet sig mange Venner.

D. K. U. i Danmark, der jo lønnede Præsten, gav ogsaa et Bidrag til Kirkebygningen. Der blev nogen Strid om Kirkens Beliggenhed; men Enighed blev opnaaet. En dansk Arkitekt, M. F. Rønnow, tegnede Kirken og Ingeniørfirmaet Christiani & Nielsen paatog sig

Den danske Kirke i Buenos Aires,
set fra Gaden.

Kirkerummet set fra den tilstødende Forsamlingssal.

Opførelsen. Og den 10. Maj 1931 kunde Kirken indvies. Den kan rumme 120 Mennesker. Men ved Siden af Kirkerummet findes en Menighedssal, der kan rumme dobbelt saa mange. Desuden findes i Kælderetagen et ret stort Rum, som egner sig til Kaffedrikning, Bazarer og lignende. Ovenpaa er der Bolig til Præsten. Det er saaledes en god og praktisk Bygning af et tiltalende Ydre og et smukt Indre. Den ligger centralt, ikke langt fra Byens Centrum i Skrænten ned mod Floden med Havnen. Der er let og god Forbindelse med Sporvognsnettet. Det kirkelige Arbejde har nu faaet et godt Midtpunkt.

Mange og forskelligartede Kræfter havde virket sammen for at naa dette Resultat. Det var vel ikke for alle Giverne den kirkelige Trang, der var det inderste i Drivkraften. For nogle følte det som en national Æressag, at der i Republikkens Hovedstad kom til at ligge en dansk Kirke. — Men nu ligger Kirken der; og der samles Søndag efter Søndag en lille Skare Mennesker om Prædiken og Salmesang, Daab og Nadver.

Der var dannet en Bestyrelse for Menigheden. I en lang Aarrække var Johs. Bennike Bestyrelsens Formand, senere blev det Jacobo von Gerstenberg. En Mand, der bør nævnes i Forbindelse med Kirkebygningen, er Ingeniør Laurits Nielsen. Han ledede Arbejdet ved Kirkebygningens Opførelse; men var ogsaa paa hjertelig Maade optaget deraf.

Laurits Nielsen var født i Ørslevkloster i Salling i 1881, han blev Student fra Viborg i 1900 og polyteknisk Kandidat i 1908. Samme

Aar blev han gift med Helga Axelsen Drejer, Datter af Forstander Axelsen, Jebjerg Højskole. Efter et Ophold i Tyskland kom han til Buenos Aires og virkede ved flere Jernbaner; men blev saa ansat ved det store Sporvognsselskab. Han kom til at planlægge og lede Udførelsen af et stort Afsnit af Buenos Aires' Undergrundsbane. Dette Arbejde var færdigt i 1915. Fra 1918 var han Leder af Christiani & Niensens Argentinaafdeling. Han var ikke alene en dygtig Ingeniør, men et sjældent godt og varmhjertet Menneske. Han døde allerede i 1938, hans Hustru døde i 1947.

Præsten i Buenos Aires maatte efterhaanden paatage sig ogsaa at besøge en Del af de smaa Kredse af Danske, der findes paa forskellige Steder: I Kolonien Eldorado, hos Chr. Boll i Saguier i Santa Fé, i Bandera i Santiago del Estero, hvor Juan Kroghslund, en Snedkersvend fra Herning Egnen, var blevet Administrator for en Del af det store Firma Santamarinas Ejendomme og havde samlet en Del Danske omkring sig, i Colonia Elena ovre ved Andesbjergene og hos Kolonisterne paa de flade Deltaøer i La Plata Floden.

Det var lange Rejser, der her skulde foretages, men Præsten kom jo saaledes ud at se sig om; og ingen Steder var han vel mere velkommen end her, hvor han højst kom en Gang om Aaret. Lettere var de Rejser til større Møder sydpaa, hvor han kom til at tale sammen med de andre danske Præster. Det var en Opmuntring paa en anden Maade.

Det var en god og frugtbar Gerning, Pastor Sven Nielsen fik øvet i de 8 Aar, han var i Argentina. I 1932 vendte han tilbage til Danmark for at blive Sognepræst ved Sankt Pauls Kirke i København.

Efter Sven Niensens Tilbagetræden udsendte D. K. U. Pastor Svend Sæ-Pedersen, der tidligere var Sognepræst i Kongsted paa Køge Egnen. Han var en meget dygtig Prædikant. Men han kom i Mod-sætningsforhold til Menighedens Flertal, hvilket ikke alene førte til, at han rejste hjem efter kun 2 Aars Forløb, men ogsaa til, at Menigheden i Buenos Aires løste sig fra D. K. U. Menighedens Bestyrelse søgte da gennem Mellemmænd i Danmark en ny Præst; og i 1935 rejste Pastor Axel Krebs, som indtil da var Præst ved Jakobskirken i København, til Buenos Aires. Han blev lønnet af Menigheden ligesom de andre danske Præster i Argentina; men D. K. U. gav et Tilskud til Lønnen, imod at han besøgte de Kredse, som før er nævnt, og som er for smaa til selv at lønne en Præst. Pastor

Krebs forlod imidlertid Buenos Aires i 1946 for efter et Ophold i Danmark at gaa til Indien som Missionær. Hans Efterfølger blev Pastor Greve Rasmussen, Vangede. D. K. U. betaler Halvdelen af hans Løn.

En dansk Børneskole har endnu ikke kunnet opretholdes trods flere Forsøg. Nogen dansk Undervisning bliver der dog sørget for paa forskellig Maade. Men ikke mindst for det kirkelige Arbejdes Skyld er det et stort Savn, at der ikke er en regelmæssig dansk Børneundervisning.

Det maa endnu nævnes, at Præstens Gerning ogsaa har Betydning for de danske Sømænd, der med deres Skibe kommer til at ligge i Havnen. I den danske Kirke og dens Lokaler kan de ikke blot faa Del i en kristen Forkyndelse paa Modersmaalet; de kan ogsaa møde og opleve et Pust af levende dansk Folkeliv i den store, fremmede By.

DE UDVANDREDE OG HJEMLANDET

I det foregaaende har vi fulgt Udviklingen blandt Danske i Argentina gennem 100 Aar. Da Kong Kristian den Ottende ved Kommandør Wulf i 1840 knyttede diplomatisk Forbindelse med Tyrannen Juan Manuel de Rosas, havde det danske Monarki hen ved et Par Millioner Indbyggere, mens den argentinske Republiks Befolkning vel laa omkring en Million. Den danske Konge var da en mægtig Mand ved Siden af Rosas.

Nu, 100 Aar efter, er Danmarks Befolkning, trods Afstaaelsen af Holsten, Lauenborg og Sydslesvig, vokset til ca. 4 Millioner, men Argentinas tæller ca. 16. Og en argentinsk Præsident vil ikke i Dag føle sig imponeret af den danske Konges Magt. Det er en rig Udvikling, der er foregaaet i hvert af de to Lande; og Forbindelsen imellem dem er ogsaa vokset stærkt. I 1844 var der maaske 15—20 Danske i Argentina. I Dag regner vi med 12—15.000 Danske og Danskes Efterkommere. Danmark er repræsenteret ved en Minister i Buenos Aires; og den argentinske Minister residerer i København.

Samtidig med denne Udvikling af den officielle Forbindelse er der her i Danmark sket et Omslag i Synet paa de udvandrede. Før Aarhundredskiftet var man tilbøjelig til at betragte Udvandrerne som Mennesker af en ringere Kvalitet end dem, der blev tilbage. Han er »stukket af« til Amerika, hed det, saa han har vel gjort et eller andet, han maatte løbe fra; og dette var naturligvis ogsaa undertiden Tilfældet. Men omkring Aarhundredskiftet ændres Synet. Nu hedder det ofte, at det er »de bedste«, der rejser ud. Der er sikkert en Forskel paa dem, der rejser ud, og dem, der bliver hjemme, ogsaa en Forskel i Karakteren, men ikke en saadan, som kan udtrykkes ved Ordene »god« og »slet«. De, der rejser ud, er sikkert besjælet af en større Uafhængighedstrang, en stærkere Tro til egne Evner og et større Mod til at gaa i Lag med Savn og Modgang

af enhver Slags end dem, der bliver hjemme; men dette kan være baade ondt og godt. — De to Bedømmelser fra før og efter Aarhundredskiftet er lige langt fra Virkeligheden til hver sin Side; men den sidste Opfattelse er behageligere for Udvandreren.

Mange er af den Opfattelse, at Udvandringen er til Skade for det Land, hvorfra den udgaar. Da Fugl for ca. 100 Aar siden sad i sin Ensomhed i Omegnen af Buenos Aires, syslede han med en Artikel, han tænkte paa at sende til danske Blade om Udvandrer-spørgsmaalet. Han skrev da bl. a. følgende i sin Dagbog: »Udvandringsplaner beskæftiger jo i vor Tid saa mange Hoveder. . . . . Jeg for min Part kan ikke andet end betragte Udvandringen som rimelig og overensstemmende med Menneskeslægtens Historie og Forsynets Styrelse gennem alle Tider, lige fra den Tid, Gud uddrev de første Mennesker fra Edens Have. — — Jeg ved meget vel, at der er dem, som af en saakaldt Fædrelandskærlighed ivrer imod Udvandringer, og jeg tror gerne, de findes især i den mere dannede Klasse; men jeg har aldrig kunnet indse det ubetinget grundrigtige i disse Fædrelandsvenners Anskuelse. — — Jeg mener, at Udvandringer til forskellige Tider og Steder paa Jordkloden. . . . maa anses at være til Gavn for Fædrelandet, og navnlig at man med temmelig Razon kan antage, at de udvandrede Individuer i Almindelighed taget gavner Fædrelandet mere ved deres Bortgang fra det, end skader samme. Hvor mange friske Kræfter bliver ikke hjemme i Trængselen konfunderende og undertiden rent svækkede og gaar tabt af Mangel paa Lejlighed til Anvendelse i en bestemt Retning; og vil man end betragte dette Tab som et Offer paa Kulturens Alter, saa kan denne Maxime dog drives for vidt.« Saa vidt Fugl.

Den, der i en længere Aarrække har levet med Udvandrere og iagttaget deres Arbejde og deres personlige Udvikling, føres ganske naturligt til at stille sig to Spørgsmaal: 1) Kunde disse Mænds Evner være kommet til en tilsvarende Udfoldelse i Hjemlandet? 2) Vilde et Arbejde af samme Omfang og Kvalitet, lagt i Danmark, i lige saa høj Grad være kommet Menneskeheden og den almindelige Kulturudvikling til gode, som naar det blev lagt her? Og Svaret maa blive et ubetinget Nej! De fleste forstandige Mennesker vil i vore Dage betragte Udvandringen som en lige saa selvfølgelig Ting som den, at nogle af Børnene forlader deres Hjem, naar de bliver voksne.

Det nye Syn paa Udvandringen førte bl. a. til, at der — vist

Fra Indvielsen af den dansk-argentinske Park ved Snoghøj den 9. Juli 1938.

I første Række fra højre ses Udvandreragent Jens Larsen, Esbjerg, Argentinas daværende Minister i Danmark Ibarra Garcia, Formanden for Dansk-argentinsk Forening Lars Bækhoj, daværende Undervisningsminister Jørgen Jørgensen, Legationssekretær ved det argentinske Gesandtskab Mouret, næst efter ham en Argentinierinde gift i Danmark, bag hende ses Plantageejer Karl Schrøder, Eldorado ved hans højre Side Pastor Gunnar Engberg, og ved hans venstre Side Pastor Otto E. Helms, før Præst i Tandil, nu i Soderup ved Holbæk.

paa Forslag af Dr. Fraenkel — kom en Bevilling paa Finansloven paa 15.000 Kr. til Fremme af dansk Kultur i Udlandet. Af denne Bevilling fik »Tandils danske Skole« som nævnt et lille Bidrag til Hjælp til Nybygning. Den samme Tanke laa vel bag »Dansk Kirke i Udlandet«s Støtte til kirkeligt Arbejde blandt Udvandrere. Og den gav sig Udslag i de mange smaa og store Møder og Fester for og med Udvandrere fra Amerika, der var hjemme paa Besøg. De er kulmineret i de store Ræbildfester paa Forenede Staters Uafhængighedsdag, hvor selv Kongen undertiden har været til Stede. — Ogsaa Dansk-Argentinerne har haft deres Sammenkomster gennem mere end 30 Aar paa Argentinas Uafhængighedsdag den 9. Juli. »Dansk-Argentinsk Forening« har købt et Jordstykke og anlagt en lille Park tæt ved Lillebæltsbroen paa den jyske Side. Den indviedes den 9. Juli 1938. Til Stede var Undervisningsminister Jørgen Jørgensen og den argentinske Minister i Danmark Ibarra-Garcia.

Paa samme Linie ligger den Ordning, der nu har virket i en Aarrække, at danske Foredragsholdere besøger de danske Kredse i Ar-

gentina for at bringe Bud fra Danmark og selv se sig om i en større Verden. Det er nævnt, at D. K. U. i 1922 udsendte Missionssekretær Ejlert Morthensen til de danske Kredse. Aaret efter sendte den »Ferslevske Presse« Kaptajn Einar Mikkelsen derud. Han holdt nogle Foredrag, men Hovedformaalet med Rejsen var at samle Stof til en Række Artikler i den nævnte Presse om Danskes Kaar. Disse Artikler blev siden samlet i en Bog: »Hvor Guldet gror«, der udkom paa Hagerups Forlag i 1927. Den giver en Række festlige og fantasifulde Billeder af Danskes Liv og Virksomhed.

De betydningsfuldste Foredragsrejser er dog dem, der er kommen i Stand udelukkende paa Dansk-Argentinerne eget Initiativ og egen Bekostning. De begyndte i 1924 med Afdelingschef ved Radiøen, daværende Højskolelærer Jens Rosenkjær, og fortsatte i de følgende Aar med Pastor J. Kj. Carlsen, Ringe, i 1925; Højskolelærer Fr. Schrøder, Askov, i 1926; Forstander H. J. Vedde, Hadsten, i 1927; Pastor Vimtrup, Horbelev, tidligere Præst i Tres Arroyos, i 1928; Pastor Gunnar Engberg (K. F. U. M.) i 1929; fhv. Undervisningsminister J. Byskov i 1930. Dermed standsedes i to Aar paa Grund af den økonomiske Krise. I 1933 tages fat igen med Lars Bækhøj, i 1934 med daværende Højskolelærer i Askov Johs. Novrup, nu Statens Tilsynsførende med Ungdomsskolerne; i 1935 med Forstander Frede Terkelsen, Danebod Højskole. I 1936 kom ingen ud paa Grund af Sygdom i den udvalgte Foredragsholders Familie. I 1937 gæstede Pastor Gunnar Engberg atter Solskinslandet og i 1938 Folketingsmand Erik Appel. I dette Aar besøgte Niels Bukh, der var paa Opvisningsrejse med sine Gymnaster i brasilianske og argentinske Sportskredse, ogsaa de Danske. De havde det Aar ogsaa Besøg af Holger Rosenberg. Men dette tredobbelte Besøg blev ogsaa det sidste, før den anden Verdenskrig satte ind. 1945 besøgte Dr. phil. Jens Kruuse, Askov, de Danske med Foredrag. Og i 1946—47 var Lars Bækhøj atter derude.

Tysklands Besættelse af Danmark den 9. April 1940 gjorde et meget stærkt Indtryk paa Sindene derude, ikke blot hos dem, der var fødte i Danmark, men ogsaa hos Børn og Børnebørn af Indvandrerne. Det var som om noget, der hidtil havde staaet urokkelig fast for dem, nu var styrtet om. — Og ingen vidste rigtig Besked. Havde Danmark bøjet sig helt uden Modstand, eller hvordan mon det forholdt sig? — Nogle talte om Fejghed og Forræderi, andre græd i stille Sorg. Snart blev man dog enige om, at dersom man

derude kunde gøre noget, der kunde bidrage til at frelse Danmark ud af Ulykken, saa skulde det gøres.

Straks efter, at man havde faaet Meddelelsen om Besættelsen, samledes nogle Mænd hos Minister Fin Lund for at drøfte, hvad der kunde gøres. Man var enige om, at man saa vidt muligt skulde have alle Danske med. Der blev sammenkaldt til et Møde, der holdtes i Tres Arroyos den 30. April. Omkring 400 Mænd fra alle Dele af Provinsen var kommet sammen, der raadede en stærkt bevæget, men beslutsom Stemning paa Mødet. Man enedes om at stifte en Forening, der fik Navnet »Danmarkshjælpen«, paa Spansk »Liga pro ayuda à Dinamarca«. Formand for Foreningen blev Dr. techn. A. Bendixen, Direktør for Firmaet »Christiani & Nielsen« i Buenos Aires, S. Holten-Nielsen blev Sekretær og H. Lebeck Kasserer. Læge Gunnar Kiehr i Tres Arroyos blev Næstformand.

Foreningens Hovedopgave udtrykkes saaledes: »... for stedsde at hævde Danmarks Ret, begrundet i dets Historie og Kultur, til at styre sin egen Fremtid som en fri og uafhængig Nation!« — Det besluttedes at udgive et Propagandaskrift paa Spansk: »Dinamarca«. Skriftets Opgave skulde være at modvirke den tyske Agitation og »at udbrede Kendskabet til Danmark, til dets ældgamle Kultur og Historie, dets demokratiske Institutioner, sociale Lovgivning og dets Indsats paa Videnskabens, Kunstens og Teknikens Omraader. Ved at forsyne Bladet med et rigt Billedstof gives der samtidig Læseren Lejlighed til at stifte Bekendtskab med den skønne, danske Natur, vore arkitektoniske og historiske Mindesmærker og vort daglige Liv.«

Dette Maanedsskrift begyndte at udkomme i Juli 1940, og det fortsatte til Juni 1945. Der udkom da ialt 60 statelige Hefter, som gør baade Redaktører og Danmark stor Ære. Artiklerne er hovedsageligt skrevne af Danske i Argentina; men nogle er ogsaa skrevne af Argentinere, der har opholdt sig i Danmark i længere Tid; en Del er Oversættelser til Spansk af danske Skribenters Arbejder. — Skriftet blev trykt i ca. 7000 Ekspl. og sendt til førende Personligheder og Selskaber i hele det spansktalende Amerika. Senere blev der ogsaa udgivet et fjortendages Skrift »Frit Danmark«, der gik ud paa at orientere om Forholdene i Danmark, nærmest efter Meddelelser fra »Det danske Raad« i London.

For at skabe Sympati i England og for at støtte det i den vældige Kamp indsamlede man Penge til en Spitfire Flyvemaskine; der

indkom 140.000 Kr., som overraktes den engelske Gesandt i Buenos Aires. Churchill takkede personligt for Gaven. Senere indsamledes 78.000 Kr. til Nordmændene i Canada til Hjælp til Flyvemaskiner. 34.000 svenske Kroner sendtes til Sverige til Støtte for de Danske, der havde maattet flygte derover.

Da man manglede Sangbøger til Sang ved Møderne blev der udarbejdet og trykt en Sangbog med 542 danske og dansk-argentinske Sange. Den er nærmest en Efterligning af Folkehøjskolens Sangbog i Danmark. Da man ikke kunde faa Salmebøger fra Danmark, optryktes hele Salmebogen for Kirke og Hjem med alle sine 677 Numre.

Og endelig samledes der ind til Hjælp for de nødlidende, der vilde være i Danmark, naar Besættelsen var forbi. — Damekomitéer strikkede og omsyede brugt Tøj og udførte i det hele taget et beundringsværdigt Arbejde. For de indsamlede Penge købtes Børnetøj og Sko, Bleer og Babyudstyr og meget andet. Det sendtes senere her hjem og uddeltes gennem »Røde Kors« og Socialministeriet til trængende. Der er kommen Mængder af Breve fra taknemlige Børn og Forældre til Giverne i Argentina.

Ialt blev der til Hjælp i Anledning af Besættelsen indsamlet henved 2 Millioner Kr. blandt Danske i Argentina, det er en betydelig Sum, naar det betænkes, at det er fra en Befolkning paa 12—15.000. Enhver i Danmark, der har Tilknytning til Danske i Argentina, kan med Grund føle sig baade stolt og taknemlig.

Da Minister Fin Lund fik Meddelelse om Minister Kaufmanns Lydighedsnægtelse overfor den danske Regering, indtog han et lignende Standpunkt. Men det gik ikke i Argentina som i U. S. A., at Regeringen godkendte Ministerens Handling. Den argentinske Regering holdt sig til den officielle danske Regering, og denne afskedigede Fin Lund. Danskerne i Argentina overrakte ham en Tillidsadresse med 1500 Underskrifter. Og da Krigen var endt, blev han naturligvis atter indsat i sin tidligere Stilling. Og alle Danske maa være ham taknemmelig for den Stilling han indtog.

Ser vi bort fra de ekstraordinære Forhold under Besættelsen, saa er der gennem mange Aar hver Sommer, naar Havene har været farbare, gledet en Strøm af Danske frem og tilbage over Atlanterhavet. Og naar de en Sommerdag med Solskin og drivende Skyer stod og saa ud over Hjemegnen, saa nynnede det i Sindets dunkle Kroge:

I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme, . . .
der har jeg Rod, derfra min Verden gaar.

Fra Festen for Danmarks Befrielse i det danske Forsamlingshus »Club Danés del Sud« den 9. Maj 1945 Bag Bordet ses fra venstre Ingeniør Paul Henriksen, Buenos Aires, Frk. Nelly Ambrosius (Datter af Niels A.), Dr. techn. A. Bendixen, midt for Bordet Christian Skou, to Pladser til højre for ham Læge Gunnar Kier, der bøjer sig hen mod sin Kone, yderst til venstre Fru Dagny Bertel Laurlund.

Minderne fra Barndom og Ungdom vældede frem. Men ofte maatte de lukke Øjnene for ret at genopleve det gamle; thi det, de saa, var jo ikke det, de forlod. Danmark var blevet et andet, mens de var borte. De Huse, der den Gang var nye, var nu gamle eller nedrevet, og kolde, fremmede Bygninger var kommen i deres Sted. Heden, hvor de plukkede Sortebær, var tilplantet. Mosen, hvor de havde stablet Tørv som Børn og leget »tag fat« mellem Skrueerne, var udgrøftet og opdyrket. De Mænd og Kvinder, der i deres Barndom var stoute og djærve Skikkelser, var nu gamle og rystende, eller laa paa Kirkegaarden. Det var ikke til at kende igen. — Men, smukt var her og ordentligt, dejlige Haver, hyggelige Stuer, vel-dyrkede Marker og gode Veje til Bilen at løbe paa. »Og — jeg skal jo ikke blive her! Jeg har mit Hjem et andet Sted!« saaledes tænkte de.

En skønne Dag var de hjemme igen og stod udenfor Chacraen eller Estanciaen og saa ud over Markerne, saa paa Hegnene, Dyrene, Haven og alt det, de havde faaet i Stand ved deres Arbejde. Og saa konstaterede de, selv om det var med Vemod i Hjertet, at her var

deres Hjem nu. Her skulde deres Børn leve deres Liv og bygge deres Fremtid.

Da de drog fra Danmark første Gang, havde de tænkt, at de højst blev borte i 5—10 Aar. Men det nye Land havde taget dem. Her kom de ikke fra. Deres Sind og Sjæl var nu bunden til Tingene her, og det kunde aldrig blive anderledes. De var udvandret, et Verdenshav skilte dem fra Hjemlandet. Og en ængstende Tvivl om, hvorvidt de handlede Ret ved at udvandre, vil maaske fremdeles leve i Sindets Kroge.

Overfor denne Tvivl vil det være rigtigt at pege paa den historiske Udvikling i de senere Aarhundreder.

To Verdenskrige har i den sidste Menneskealder belært os om, hvilken afgørende Betydning de amerikanske Folk har for Europa og for Verdensudviklingen i det hele. Og hvem er da disse amerikanske Folk? — Det er Udvandrerne fra Europa og disses Efterkommere gennem 300 Aar, der har grundlagt »Forenede Stater«, som nu fører an, og de andre sydamerikanske Folk. Det var disse Udvandreres Efterkommere, der nylig kastede det afgørende Lod i Verdensdommens Vægtskaal. Og det bliver efter alt at dømme Amerikas Folk i Nord og Syd, der bliver de førende i de kommende Aarhundreder.

Danmark har givet og bør fremdeles give sit Bidrag til Dannelsen af de nye Folk, baade ved at bidrage med sit Blod til Dannelsen af de nye Folkelegemer og ved med sin aandelige Styrke at medvirke ved Udformningen af de nye Folks politiske og kulturelle Institutioner.

Men det vilde være lykkeligst, om den Opgaaen i de nye Folk baade legemligt og aandeligt, som Udviklingen fører hen imod, kan ske saa langsomt som muligt. Og derfor vil det være af umaadelig stor Betydning, om en lempelig Udvandring til de Lande, hvor vore Landsmænd har slaet sig ned, atter kan komme i Stand; thi uden stadig Blodfornyelse fra Danmark, vil Forbindelsen med Hjemlandet ikke kunne opretholdes i Længden. Og naar Forbindelsen med Hjemlandet er brudt, er Hjemlandets direkte Indflydelse paa Udformningen af de nye Folkepersonligheder forbi. Det, som er afgivet, vil fremdeles virke og gøre sig gældende; men intet nyt kommer til.

Mellem Danske i Argentina og Danmark bestaar der endnu en levende Forbindelse. Maatte mange paa begge Sider af Atlanterhavet forstaa, at det er vigtigt, at Baandet ikke brister.

Danske i

ARGENTINA

Ingen har som Forstander Lars Bækhøj Forudsætninger for at skildre det lille danske Nybyggersamfund, der jævnt og støt er vokset op omkring Tandil, Tres Arroyos og Nicochea, og som mere end nogen anden Koloni af Danske i Ulandet gennem Generationer har bevaret en levende og intim Tilknytning til Moderlandet. Lars Bækhøj har selv levet og virket dernede Størstedelen af sit Liv. I denne Skildring af den dansk-argentinske Udvandring Historie, dens Forudsætninger, Muligheder, dens Vilkaar i det fremmede og store Betydning for Hjemlandet — af Naturen dernede og Livet i Arbejde og Fest, primitiv og storslaaet paa een Gang, bliver et lille Stykke Danmark under fjerne og fremmedartede Himmelstrøg levende for Læseren.

DET DANSKE FORLAG